

OCTAVIAN GOGA

O P E R E

II

P O E Z I I

Ediția a II-a

*Text ales și stabilit, prefață,
note, bibliografie și indici
de
ION DODU BĂLAN*

7325

SCRIITORI ROMÂNI
EDITURA MINERVA
București, 1978

1916

CÎNTECE FĂRĂ ȚARĂ
1916

FĂRĂ ȚARĂ ¹

Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vînt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pămînt.

5 Eu sunt un mag de legea nouă,
Un biet nebun, orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v-aduc vouă
Poveștile din țara mea.

Eu sunt o lacrimă tîrzie

10 Din plînsul unei mii de ani,
Sunt visul care reînvie
La vetrele celor orfani.

Sunt o muștrare călătoare
De pe tărîmuri fără glas,

15 Și dintr-o lume care moare
Sunt strigătul ce-a mai rămas.

Eu sunt oftatul care plînge
Acolo-n satul meu din deal,
Sunt țipătul muiat în sînge

20 Al văduvelor din Ardeal.

¹ În ediția din 1916, poezia avea următorul moto : „Factorilor
răspunzători“.

Sunt solul dragostei și-al urii,
Un visător de biruinți,
Ce port blesteme-n cerul gurii,
Drept moștenire din părinți.

- 25 Eu m-am desprins dintre morminte,
Din cripte umede și reci,
De unde-aducerile-aminte
Țin straje unui gând de veci.
Și cu fiorul care poartă
30 Pe cei încrezători în frați,
V-am plîns la fiecare poartă
Durerea morților uitați.

- Azi simt cum noaptea se coboară
Pe dimineața mea de ieri,
35 Cum cîntul meu se înfășoară
În giulgiul veșnicei tăceri...
Și printre voi îmi duc povara
Stropit de rîs și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
40 Ca să și-o ceară de la voi...

AȘTEPTARE

- Mor clipe mute numărate,
Acolo-n satul vostru gol,
Mor clipe mute numărate,
Și-n pacea nopții-nfiorate
5 Același vis vă dă ocol.

- Vi-l murmură și vi-l frămîntă
Pe-ascuns izvoarele de-argint,
Vi-l murmură și vi-l frămîntă,
Din streșini ploile vi-l cîntă,
10 Din streșini ploile vă mint...

- Voi tresăriți întotdeauna,
Robiți de așteptarea lui,
Voi tresăriți întotdeauna,
Vă-nșală soarele și luna,
15 Sărmani copii ai nimănui.

- De-un an vegheați în pragul porții,
Încremeniți de-un tainic lanț,
De-un an vegheați în pragul porții,
Bolnavi, ce-n frigurile morții
20 Vedeți un chip de dorobanț...

PAJUREI CU DOUĂ CAPETE

- Din grele vremi de grea corvadă,
De cînd urnită din noroi,
Spurcată pajură de pradă,
Te-ai pus stăpîină peste noi,
5 Din grele vremi demult s-alege
Pe urma ta același sfat :
Că-n cuibul tău fără de lege
Miroase-a moarte ș-a păcat.
- Ca un blestem de cununie
10 Ne stă pierzarea ta-n pervaz
Și gheara ta de veci ne scrie
Rușinea vieții pe obraz ;
Căci n-are iadul vreun bălaur
Mai rău și mai înfometat,
15 Să ceară singe-atît și aur,
Cît bietul meu pămînt ți-a dat.
- Cu două ciocuri nesătule
În inimă tu ne-ai străpuns,
Nici lacrimi n-ai avut destule,
20 Nici carne nu ți-a fost de-ajuns.
Ți-am dat feciorii și bărbații
Și ți-am dat plînset de femei,
Ți-am dat sudoarea unei nații,
Tu, pajură, tu tot mai vrei...

- 25 În negru-galben ochiul sortii
Ți-a prins stindardul fără spor,
Căci galbeni ni-s la față morții —
Și neagră-i jalea-n urma lor.
Din ei e casa ta zidită,
30 Și-n putredele-i temelii
Se macină îmbătrînită
Subt strigătele celor vii...

- Azi gemi strivită și bolnavă
Cînd vulturii gonaci te rup,
35 Văd din răsufletul de-otravă
Arsura stinsului tău trup.
Din munți, din văi și pîn' la mare,
Te smulg, te mușcă și te-alung,
Cu bocete de îngropare
40 Răsună vaieru-ți prelung...

- Nu ne-au scris zodiile nouă
Ce-ți blestemam la căpătii,
Cu vlaga noastră frîntă-n două
Să-ți fim la groapă cei dintii.
45 Dar cînd potopul tuturoră
Va-nchide praznicul grozav,
Vom fi și noi să-ntindem hora
Pe stîrvul tău căzut în prav.

- Atunci, în milostiva clipă
50 Cînd cufundîndu-se-n amurg,
Pe sfișiata ta aripă
Va plînge schilavul Habsburg,
Atunci, privind din nou cărarea
De ani o mie, robi ai tăi,
55 Vom sta învinși simțînd mustrarea
Că singuri nu ți-am fost călăi.

TARA MEA DE SUFLET

Țara mea de suflet, tu ce-nchizi subt glie
Moaște-nfășurate în străvechea fală,
Flacăra aprinsă noaptea-ntr-o pustie,
Te-am slăvit de veacuri, ne rugăm azi ție,
5 Ne rugăm zadarnic, țară neutrală !...

Ni te dăruiră din străbuni părinții,
Drag liman al vieții pline de-ndoială,
Și când patimi negre ne rodeau cu dinții,
Noi visam de tine, visul biruinții,
10 Țară fără visuri, țară neutrală !...

Azi ești Canaanul unde nu se plînge,
Platnică cu glume, veselă-n găteală,
Subt belșugul verii spicul tău se frînge,
Darnică la toate, te zgîrcești la sînge,
15 Țară fără lacrimi, țară neutrală !...

Unghiurile lumii urcă azi calvarul,
Primenit în flăcări sufletul și-l spală,
Vaierile morții îți lovesc hotarul,
Unde ți-e credința, unde ți-e altarul,
20 Țară fără jertfă, țară neutrală !...

Se va stinge-odată focul de Gomoră
Și-ntr-a păcii mîndră clipă triumfală,
Cînd întreg pămîntul se va prinde-n horă,
Cine ți-a fi frate, cine ți-a fi soră,
25 Țară fără prieteni, țară neutrală ?...

SÎNGELE

Tu, răzvrătit potop de sînge,
Ce-mi fulgeri turbure prin vine,
Și-n flacăra-ți ce nu se stinge
Ești pururea stăpîn pe mine ;
5 Tu, blăstem fără dezlegare,
Poruncă din uitate vremuri,
În goana mea fără-ncetare
Cu taina ta tu mă cutremuri...

Ce vifore înfricoșate,
10 Ce patimi fără de măsură,
Și din vechime ce păcate
Închizi în orice picătură ?
Din care strigăt de chemare,
Din ce fior aprins de luptă,
15 Din ce adîncuri îmi tresare
Zvîcnirea ta neîntreruptă ?

Pesemne veacuri își topiră
Al urii uragan de lavă,
Și-n stropii tăi îmi plămădiră
20 O veche, trainică otravă...
Ori, poate, lacrima ce-o zvîntă
De mult o biată casă mută,
Ți-a dat drept moștenire sfîntă
Durerea ei nepricepută...

25 De-aceea fără de repaos
Îți port cîntările pribege,
Și sufletu-mi pierdut în haos
Același vaier înțelege.
Tu, veșnic însetat și dornic,
30 Îmi ceri aceeași sărbătoare,
Eu, ucenic al tău statornic,
Eu strig în lume ce te doare...

Azi călător fără de țară,
Visînd o nouă dimineață,
35 Ca un drumeț într-o Sahară
Ascult eterna ta povată...
Povara zbuciumelor grele,
Ce mă apasă azi în cale,
Nu-i valul gîndurilor mele,
40 E legea drumurilor tale...

Inv. 7325

ÎN PACEA MUTA

În pacea mută, solitară,
Cum stau cu somnul de mă-nșel,
Azi pare-o urnă funerară
Mansarda vechiului hotel...

5 În bezna nopții fără stele,
Eu simt cum prinsă-n umbre reci
Cenușa visurilor mele
Își doarme somnul ei de veci...

10 Nimic alături nu tresare
Și nu s-aude nici un zvon,
Abia din când în când, arare,
S-abate-un vaier monoton.

15 Pesemne undeva departe
Se roagă vreun nenorocit,
Și rugăciunea lui se-mparte
Peste orașul adormit...

20 Ori, vrînd ca să mă pedepsească,
Vreun vînt aducător de vești,
A smuls o doină românească
De prin tranșeele nemțești...

10 MAI 1915

Și azi mi-aduc aminte... și astăzi mă-nfioară
O veche arătare ca smulsă din povești,
Clipita de cutremur, cînd ochii-ntîia oară
Mi-au fluturat deasupra oștirii românești.
5 Părea c-un rîu de flacări m-a năvălit prin vine,
Că undeva departe s-a sfărîmat un lanț,
Tăcerile de veacuri cereau cuvînt în mine
Cînd s-a ivit din neguri întîiul dorobanț.

10 Sub flamura visată, dar nevăzută mie,
Treceați umbrind pămîntul în soarele de mai,
Treceați o înfricoșată și mută vijelie
Cu tropotul de oameni, cu tropotul de cai.
Treceați ostași ai țării... și zările albastre
15 Păreau mai largi atuncea cînd eu înțelegeam
Că-n fulgerul ce joacă pe sulitele voastre
Se oglindește visul mării unui neam.

20 De-atunci muriră anii la pragul porții mele,
Și farmece și doruri s-au dus cu-al vremii val,
Dar n-au putut să-mi frîngă lucirea de oțele,
Ce-mi lumina în noaptea tăcutului Ardeal.
Voi mi-ați rămas tovarăși de zbucium și prigoane
Și cînd din carnea noastră dospită de nevoi,
O pajură dușmană fura batalioane,
Cu mintea-nfrigurată eu mă gîndeam la voi.

25 Azi hora morții negre cu brațe de văpaie,
În orice bătătură ne sap-un țintirim.
Se clatin-ale lumii aprinse măruntaie,
De clocotul de ură cu care noi murim.
Un neam întreg se culcă în fiecare seară
30 Visînd la arătarea acelei zi de mai,
Ce-a-nfiorat odată un suflet fără țară,
Cu tropote de oameni, cu tropote de cai.

De-atîtea ori amurgul v-a zugrăvit în zare,
Au fost atîtea unde de ispitiri și vești,
35 Că-s biruiți acuma de atîta așteptare
Vitejii fără nume ai taberei nemțești.
Acum cînd primăvara din nou pe văi se lasă
Și visul lor zadarnic e tot atît de gol,
Să știți că lungi șiraguri vin morții mei de-acasă
40 Și fiecare groapă trimete cîte-un sol.

Cum treceți azi în jocul luminii diafane,
Și sugrumați în praznic avîntul de eroi,
Văd oastea de schelete a bietelor cătane,
Cu piepturi ciuruite cum vine după voi.
45 În umbra fiecărui, mort după mort s-așează,
Pășesc cu voi alături, întunecați și crunți,
În marșul de paradă ei dirz înaintează,
Cu minile întinse arată peste munți...

ATUNCI

Un gînd răzleț îmi spune mie
Că-n umbră mai așteapt-un val,
O mare volbură tîrzie,
Cu chiote de vijelie
5 Să-și ducă clocotu-n Ardeal...

Atunci, în ziua dezlegării,
Pămîntul nostru abătut
Îl veți găsi în largul zării
Și-n toate unghiurile țării
10 Atît de gol și-atît de mut...

Dar morții s-or porni să vie,
Și-n vesel, zîmbitor convoi,
Vă vor iubi cu frenezie,
C-ați împlinit o datorie,
15 Nu pentru ei, ci pentru voi...

PORTRETUL

Țin minte clipa... Soarele de vară
Aluneca în tinda casei noastre,
Și luminându-i pacea solitară,
În filfiirea umbrelor de seară,
5 Se alinta cu florile din glastre...

Era o jale blindă, o sfială
Trecea din pomi prin iarba din grădină,
O tremurată plîngere-n surdină,
Un stins fior de dulce moleșală,
10 Cînd eu privind spre munții de departe
Stăteam în prag cu gînd de pribegie...

În trista mea tăcere abătută
Se fărîma o lacrimă tîrzie
Și pricepeam că seara asta mută
15 Pe-o veșnicie, poate, ne desparte...

Atunci a fost... Un fulger... O-ntîmplare...
Că mai privind din nou o dat' spre tindă,
Eu te-am zărit sub înnegrita grindă,
Încremenit în vechea nemișcare,
20 Portret bătrîn al celui de sub glie...
Curatele clipiri nemîngăiete,
Primind o nouă-nfățișare vie,
Mă urmăreau din cadrul din părete...

Era atîta zîmbet și lumină
25 În fața ta de popă de la țară,
Că ochii tăi adînci mă-nfiorară,
Cu raza lor de înțelesuri plină.
Tu deslușeai, în mintea ta bătrînă,
Ce flacără mă arde și mă mină
30 Spre visul tău ce mi l-ai prins în singe...
Tu-ntrevedeai altarul ce mă cheamă,
Cu glas vrăjit, poruncitor, de mamă,
În țara sfînt-a dorurilor tale...

Și biruit de-o nesfirșită jale
35 Părea că chipul s-a pornit a plînge,
Că buzele-ți frămînt-o rugăminte,
Că-mi profetesc potopul care vine,
Și-n graiul lor, strigat fără cuvinte,
Mă roagă tainic să te iau cu mine...

Te-am ascultat... În așteptarea crudă,
40 Tu ești tovarăș zbcuciumelor mele,
În zile lungi și-n negre nopți de trudă,
În ceasurile viforelor grele,
Neîncetat tu mă privești în față
45 Și înțelegi că-n cîntece rebele
Eu risipesc curata ta povață...

În jur de tine-alearg-o lume nouă
Și trec și vin și se abat în pripă
Străine glasuri, gînduri neștiute,
50 Seninătatea feții tale mute,
Furînd din plin cu mîinile-amîndouă,
Ele-o despoaie-n fiecare clipă...

Azi îmi apari ca o străveche moaște,
Privirea mea abia te mai cunoaște.
55 Îmbătrînit tu mă măsoari din ramă,
O umbră neagră-ți flutură pe frunte,
Și bine văd și bine-mi pot da seamă,
Că pletele-s mai albe, mai cărunte...

60 Ca un drumeț cu răsufierea frîntă,
Abia văzînd o licărire-n zare,
Cum stau acum cu coatele pe masă,
Din ochii tăi mă fulger-o muștrare,
O rază nouă astăzi mă-nspăimîntă :
Simt cum te ceri în sat la tine-acasă...

TRENURILE

În colțul vechi de înnegrită gară
Se uită-n gol un moș cu barba sură,
Se uită-n gol din zori și pînă-n seară,
Cum trenuri vin și trenuri pleacă iară,
5 Țipînd prelung dintr-o spurcată gură.

Sunt trenuri mute, care mortuare,
Sunt ciocli tainici negrele vagoane,
În ele poartă lacrimi și muștrare
Și bocete și plîngeri funerare
10 Din tragedia bietelor cătane...

Și cum se uită moșul fără veste
Și-n juru-i noaptea a-nceput să crească,
Deodată ceriul înroșit pe creste
I-arat-un zmeu, un zmeu ca din poveste,
15 Un zmeu flămînd de carne românească.

APOSTOLUL

Văzduhul îl despică iarăși sinistrul țipăt de aramă,
Pe câmpul blestematei Pajuri un proaspăt
regiment se cheamă.

Din oceanul plin de lacrimi și din pădurea de
blesteme,

5 Din patima întunecată ce urlă, chiote și geme,
Din plînsul românesc ce-aude nemilostivul cer de

Se smulge mîndră și-nghețată cîntarea aspră de
fanfară,

Poruncitoare și semețe străine goarne prind să sune :
Spre dumnezeul rece-al morții trimit străină
rugăciune...

10 Se toarce tainic umbra morții din joc de raze diafane :
Cu frunțile încovoiate ascultă tristele cătane.
Prin rînduri a trecut fiorul și peste capete se duce,
Cutremurată și învinsă întreagă oastea-și face cruce.

Doar unul singur stă la colțu-i cu cuget îndrăzneț
spre soare,
Pe față are scrisă toată durerea lui fulgerătoare,

- 15 Îl arde flacăra aprinsă din visul nopților de trudă,
Și-nțelegînd că-n clipa asta s-a isprăvit povestea
crudă,
El nemișcat străpunge cerul cu ochiul lui de Prometeu
Și murmură încet în barbă :
„Ardealul n-are Dumnezeu“.

FLAMMA MUNDI

Furtună care dormi în haos,
Dospindu-te sub vremea mută,
Și frîngi al anilor repaos
O dată-n fiecare sută :

5 Măreață, veșnică arsură
Ce-n valuri roșii de văpaie,
Și-n lacrimi fără de măsură
Fierbi ale lumii măruntaie...

10 Tu, care-aprinzi pe culme focuri
Și semeni moartea pe răzoare,
Tu, schimbătoare de norocuri
Și de hotare schimbătoare ;

15 Furtună sfintă și grozavă,
Îți simt suflarea la fereastră,
Și-ți cer oștirile de lavă
Să treacă pe la casa noastră...

20 La cer să-mi spulbere amarul
Înfrișatelor blesteme,
Cu cari mi-am luminat altarul
Întunecat atîta vreme...

Ca-n ziua cînd senin pămîntul,
Cu trupul nepătat de ură,
Și-a premeni din nou vestmîntul,
Curat de-a patimilor zgură,

25 Să pot și eu la sărbătoare
Să-nalț o rugăciune nouă,
Rostind cu sufletul spre soare
Cuvîntul tainic : *Pace vouă !*

ÎN MORMÎNT LA ARGES

S-a urnit din pacea morților stăpînă,
Neagoie-nțeleptul, Neagoie voievod,
Și-a sfărmat azi-noapte, cu domneasca-i mînă,
Lespedea de piatră, lespedea bătrînă,
5 Unde-l îngropase cuvios norod...

În mormînt la Argeș pătrunsese dorul
Care plînge-acuma, sus la Făgăraș.
Fremătînd din valuri Oltul, călătorul,
L-a trezit din somnu-i greu pe domnitorul
10 Adormit în vechiul creștinesc lăcaș...

L-a trezit — și dornic să-i cunoască sfatul
Mortului de-alături, mortului mai nou,
Neagoie bătrînul părăsindu-și patul,
Căutîndu-l unde-i proaspăt îngropatul,
15 S-a-ndreptat spre scara marelui cavou...

Se-ntîlniră morții amîndoi în față,
Osebiți la vorbă, osebiți la port,
Și încrucișîndu-și suflul lor de gheață,
Au văzut deodată că din altă viață
20 S-a desprins aicea fiecare mort...

Doar-abia o clipă le-a ținut divanul,
N-a fost grai de cronici, grai de părcălab.
Cu mîndria-i rece mut sta suveranul.
Și-a-nțeleș degrabă Neagoie, sârmanul,
25 C-a pierdut domnia neamul Basarab...

BAL LA PALAT¹

Subt albastrul cer de toamnă,
Miezul nopții de noiembrie
Tinde-o mantie de aur
Peste veselul oraș...

5 Pretutindenea văzduhul
Freamătă străpuns de patimi,
Și-ntr-al vieții neastâmpăr
Doar copacii mai sunt triști.

10 Trec pe tainica alee
Faetoanele de gală,
Trec parfumuri și surisuri
Și păcate multe trec.

15 Spre palatul ce-și luminează
Sărbătoarea lui regală,
Ca un lung convoi de glume
Fericirii se strecur...

20 Părăsiți rămân în urmă,
Și cu trupul gol castanii,
În tăcerea care cade
Brațele-și întind spre cer.

¹ În ediția din 1916, poezia avea subtitlul: „Romanță neutrală”.

Liniștea se-ntoarce iarăși
De pe cîmpuri în alee,
De departe-abia se-ngîină
Lenea dulce-a unui vals...

25 Călător uitat cu gîndul,
Îmi răresc în cale pasul
Și din plîns de frunze moarte
Vreau un cîntec să desprind.

30 Dar deodat'apare-n goană
O trăsură-ntîrziată,
O vedenie grozavă,
Un neașteptat drumeț.

35 În poleiul alb al lunii
Îi văd patruzeci de rane —
Și se mișcă plin de sînge
Fiorosul cap de mort.

40 El îmi zice : — Sunt Ardealul,
Cu credința-i de-un mileniu,
Și din tabăra nemțească
Am venit și eu la bal...

PRIBEAG STRĂIN ¹

Mi-aduc aminte — într-o zi de vară,
Orașul prins în vechea-i alergare,
Ca scormonit de-o nevăzută gheară,
Vuia-mprejur, și-n clocotul din zare
5 Își prăvălea statornica strigare
Lung chiotind plămîna lui murdară.

Atunci sub ploaia arșiței de soare,
Ce trimetea ucigătoare sulii,
În zgomotul de guri asurzitoare,
10 Eu te-am văzut la colțul unei uliți,
Vislaș trudit prin goana nentreruptă,
Răzleț purtîndu-ți jalba călătoare,
Rătăcitor țaran cu fața suptă.

În strălucirea razelor de-amiază,
15 Ce luminau sfiala ta stîngace,
Prin strigătul agenților de pază,
Tu, strecurîndu-ți teama și amarul,
Cu cele două blînde dobitoace
Neștiutor înaintai în cale...
20 În drumul greu părea că plînge carul
Din bieteale încheieturi uscate,
Părea că boii prinși de-aceeași jale,

¹ În ediția din 1916, poezia avea ca moto: „*Fratres summus*”.

În ochii umezi, dătători de pace,
Subt arcuirea frunților plecate
25 Răsfrîng icoana sărăciei tale.

Atît de singur, fără de povată,
Erai, sărmăne suflet de la țară,
În nențeleșul haos de viață,
Că-n ziua asta jalnică de vară,
30 Durerea mea te-a priceput mai bine,
A priceput că-n veșnică frăție
Noi așteptăm aceeași vijelie,
Străin pribeag și frate bun cu mine.

LATINITATEA STRIGĂ DIN TRANŞEE

Din zborul larg ce-mprejmuie pământul
Cobor la malul Dunării albastre,
Eu ce vă ştiu şi visul şi cuvintul
Şi-s frate bun cu plîngerile voastre.
5 La mine-aveaţi scăparea şi limanul
De-a pururea pe-a vremilor cărare,
Prin rostul meu vorbeaţi cu oceanul,
Voi, tulburate picături din mare...

Azi duhul meu fără popas vă cheamă,
10 Vă cere-a lumii nouă epopée,
Din mii de guri cu chiot de aramă
Latinitatea strigă din tranşee.
Voi unde sunteţi, rîu cumplit de patimi !
Urniţi-vă, nu-i vremea de-a mai plînge ;
15 Nevolnicii răscumpără cu lacrimi
Durerile cari se plătesc cu sînge !...

Acolo-n hora vijeliei crunte
E clocotul visării noastre sfinte !
Veniţi, români ! Porniţi-vă spre munte !
20 V-arată drumul morţii din morminte.
Să nu uitaţi a veacurilor carte,
Veniţi, veniţi !... Căci adevăr zic vouă :
Ori vă mutaţi hotarul mai departe,
Ori veţi muri cu trupul frînt în două !

NEUTRALUL¹

De cîte ori drumet în noapte mă duce-a gîndului
arsură
Ori pe cărări necunoscute îmi port a zilelor sfială,
Tu pururi mi te-arăţi în cale la fiecare cotitură,
5 Vecin nenorocirii mele, ce fără dragoste şi ură
Îţi plimbi netulburat pe uliţi seninătatea neutrală.

Zadarnic undeva departe se zămisleşte-o viaţă nouă
Şi ceriul pare plin deasupra de păsări groaznice de
pradă,
Zadarnic se prăvale-a lumii catapeteasmă frîntă-n
două,
Cînd împrejur de noi pierzarea întinde
braţele-amîndouă,
10 Tu plin de tihnă-i treci alături, căci ochii tăi nu pot
să vadă.

Pe buza ta fără de tremur acelaşi zîmbet se răsfaţă
Ca un opaiţ trist de veghe de lîng-o criptă fără
nume.
Din viforul ce strig-afară tu nu desprinzi nici o
povaţă,
Sărmane orb cu ochii limpezi, pesemne firea
îndrăzneată

¹ În ediţia din 1916, poezia era dedicată lui Alexandru Marghiloman.

15 Prin rostul tău a vrut în carne să-și prindă jocul
unei glume.

• Îmi pare sufletul tău, bietul, o goală, jalnică chilie,
O casă nouă fără oaspeți, fără cuvînt și fără vise,
Acolo nici un gând nu moare și nici o patimă

nu-nvie,
N-a fost în ea nici rîs pe vremuri, nici nu s-a plîns
vro tragedie,

20 Căci n-a fost rază să pătrundă după ferestrele
închise...

De-aceea n-are să te cheme a vieții veșnică fanfară,
Cînd vede fruntea ta îngustă de-aceeași

pace-nfășurată,
Nu vin nici frigurile morții, ca liliaci tîrzii de seară,
Să-și bată aripile negre și-n jur de tine să tresară,
25 Căci nu călătorește moartea la cei ce n-au fost vii
vreodată.

De-aceea nici o clipă barem acolo-n liniștea ta

mută,
N-auzi profetul ce-n pustie își strigă vorba solitară,
N-auzi și n-are să te mustre vreodată mintea abătută,
Cînd călători fără-adăposturi își plîng țărina lor

30 Căci, neutral al țării mele, tu ai fost pururi fără țară.
pierdută,

UNUI ORB

— Cu prilejul bătailor de flori de la București —

Cînd te vedeam demult, odinioară,
Cum dibuiai în trista-ți promenadă,
Sărmane orb, cumplita ta corvadă
Simțeam că-n ochi o lacrimă-mi coboară...

• 5 Pupilele ursite să nu vadă
Pămîntul vechi cu vechea lui comoară
Făceau atunci amarnic să mă doară
Întunecata orbilor baladă.

10 Azi cînd apari rătăcitor în lume,
Prin praf, prin rîs, prin chiot și prin glume,
Printr-echipaje vesele de gală...

Azi nu te plîng, căci nu ți-e dat, ca mie,
Să vezi în drum sălbatica orgie,
Din biata noastră țară neutrală...

LUPUL

Te-am auzit cum hăuleai departe,
Înfiorînd pădurea-nzăpezită,
Bătrîne lup, cu gura istovită,
Etern pribeag al cîmpurilor moarte,
5 Te-am auzit cum hăuleai departe.

Te-am auzit, și-n ceásurile grele
Ce mă gonesc cu vifore turbate,
Am priceput chemarea ta de frate,
Și-am priceput că-n noaptea fără stele
10 Tu ești tovarăș visurilor mele...

Tu, numai tu, neîmblînzită fiară,
Ce-ți strigi pustiei patima flămîndă,
Și-n prigonirea ciinilor la pîndă,
Îți plimbi prin codri ura solitară —
15 Tu înțelegi un suflet fără țară...

BOBOTEAZA

Ieri un popă rumen mi-a venit în casă
(Lege nu-i pe lume să și-l vrea proroc),
Și din căldărușe mi-a uitat pe masă
Un sfios și galben fir de busuioc...

5 Busuioc cucernic, busuioc de-acasă,
Frate cu mușcata prinsă-ntre ferești,
Floare de la țară, floare cuvioasă,
Cum să-ți spun eu ție cît de drag îmi ești ?

Mi-ai adus cu tine farmecul livezii,
10 Mi-ai vrăjit o clipă satul meu din deal,
Taina ce-nfioară noaptea bobotezii,
În întunecimea bietului Ardeal...

Îmi răsar acuma cîntee uitate,
Și-ntr-o pribegie fără de noroc,
15 Eu te simt că tu ești singurul meu frate,
Rătăcit și galben fir de busuioc...

În străinul chiot care strig-afară,
Lingă mine-alături mi te irosești,
Floare cuvioasă, floare de la țară,
20 Ce cătarăm, oare, noi la București ?...

TRECEA CONVOIUL MORTUAR

Trecea azi pe la colț de stradă,
Cu pasul cadentat și rar,
Cântind a morții serenadă,
Trecea convoiul mortuar.

5 În soarele de primăvară,
Ce-mpurpura un blînd apus,
Cîntarea asta funerară
Era de-o jale de nespus.

10 În zvonul mulcom de tropare
Toți — robi eternului nimic —
Priveau cu-atîta-nduioșare
La văduva de după dric.

15 C-un vâl cernit pe fața suptă
Plecîndu-și fruntea ei de var,
Părea o arătare ruptă
Dintr-o icoană c-un calvar.

20 Avea atîta gol subt gene,
Și-atîta sete de-adăpost,
Că plînsul sfintei Magdalene
Mai trist nu poate să fi fost.

Și, totuși, palida femeie
N-a smuls un strop din ochii mei,
Gîndeam la morții din tranșee,
Și n-am putut să-l plîng pe-al ei...

ADUCERILE-AMINTE

Aducerile-aminte, posomorite urne
Ce-nchid cenușa clipei murite pe vecie,
Uitate țintirimuri cu umbre taciturne,
Ce-s mute ziua-ntreagă și noaptea reînvie...

5 Aducerile-aminte sunt harfe spânzurate
De ramura dintîie ce-atinge casa noastră,
Amurgul cînd adie tresar înfiorate,
Și pînă-n zorii zilei ne cîntă la fereastră.

10 Aducerile-aminte, copii bastarzi ai vieții,
Ce rătăcesc pe cîmpuri și dorm printre ruine,
Dragi licurici de-o clipă din drumul tinereții,
Aducerile-aminte de ce mai vin la mine ?!

ÎN SUFLET SIMT O TEAMĂ CUM S-AȘTERNE¹

— Traducere din Al. Petőfi —

În suflet simt o teamă cum s-așterne :
Să mor în pat, cu capul între perne !
Să mă usuc ca floarea din grădină,
De-un tainic vierme roasă-n rădăcină ;
5 Să scad încet, ca lumînarea mută,
În chilioara-ngustă și tăcută...
Mărite Dumnezeu din cer,
Eu ție altă moarte-ți cer !

10 Eu brad să fiu și fulger să mă-ncingă,
Turbatul vifor mijlocul să-mi frîngă.
Să mă prăval, o uriașă stîncă,
Să înfior prăpastia adîncă...

Cînd neamurile lumii toate,
Cu brațele descătuseate,
15 Sub steagul roș porni-se-vor ca vîntul,
Pe flamura pecetluind cuvîntul :
Libertate —
Și vor străbate
Din răsărit spre apus răzbunătorii,
20 Și-n calea lor vor sta asupritorii,
Acolo să cad eu,

¹ Dorința cîntărețului maghiar s-a împlinit: a căzut pe cîmpul de luptă de la Sighișoara, la anul 1849 (n.a.).

Pe cîmp de bătaie,
Să-mi curgă din vine
Tot sîngele tînăr ce-mi arde-n văpaie...

- 25 Strigarea din urmă a buzelor mele
Să moară-n vuitul păgîn de oțele,
În glasul de tulnic, în huiet de arme,
Și trupul să-mi sfarme
30 Copitele aspre de roibi furtunatici,
Ce-or trece pe cîmpuri în goană, sălbatici,
Vestind biruința cea sfîntă și mare !

- De-acolo să-mi strîngă și moaștele frînte
În ziua măreață de-obștească-ngropare,
Cînd surle duioase domol au să cînte
35 Și steaguri cernite veni-vor în soare
Jelind, libertate, pe morții tăi fii,
Închiși subt zăvorul aceleiași glii.

LUI PETÓFI

- Pe tine te-ascultară zeii, dușmanul meu de totdeauna,
Profet al prăbușirii mele, pe tine zeii te-ascultară,
Și ca să-i deie veșnicia cîntării tale de fanfară,
În mila lor nemăsurată cu sînge ți-au stropit cununa.
- 5 Acolo, dincolo de moarte, în rătăcirea ta de-acolo,
Tu vezi cum vifore de patimi lovind pe struna mea
coboară,
Și astăzi zîmbetul tău rece din înălțime mă măsoară
Crezînd că poate lacrimi numai mi-a dat din darul
lui Apollo.
- Așteaptă, mai așteapt-o clipă, se joacă hora morții
încă,
10 Și uraganul care-n goană azi pacea zărilor o frînge
Mai poate trece pe la mine să-mi schimbe lacrimile-n
sînge,
Cu braț de flăcări să mă smulgă dintr-o prăpastie
adîncă.
- Atunci în ziua milostivă cînd și suflarea mea de viață
Se va zidi în temelia ce și-a dura o lume nouă,
15 Cînd mă vor îngropa-n țărîna moșiei tale
rupte-n două,
Atunci, în ziua judecății, eu blind te voi privi în față.

Cu ura mea n-am să mai tulbur atunci țăriile
albastre,

Și-om pribegi senini alături în undele nemărginirii.

În vreme ce, acoperite de praful sfânt al răsplătirii,

20 Ca niște fulgere uitate, dormi-vor cîntecele noastre.

UNUI SCRIITOR VÂNDUT¹

Nu-i simți, în noaptea ta de jale,
Cum vin, convoi întunecat,
Eroii scrisurilor tale
Și ți s-apropie de pat ?

5 Vin popi bătrîni cu barba sură,
Țărani cu chip însîngerat,
Vin să te blesteme din gură,
Vin să te-ntrebe de păcat...

10 Și, spune-mi, nu te-ncearcă oare
Un vis cumplit, un vis urît :
Că mîna lor răzbunătoare
Te-a strînge într-o zi de git ?

¹ În ediția din 1916 poezia poartă dedicația : „Lui I. Slavici”.

NOAPTE

I

Tu, noapte tainică de vară,
Atît de dulce,-atît de grea,
Atît de plină de povară,
Din care lumi, din care țară,
5 Cobori azi la fereastra mea ?

Pe unde te-ai oprit în cale,
La care geam ai stat în drum,
Din ce grădini, din ce petale,
Se-mbină farmecele tale,
10 Cînd vii la pragul meu acum ?

Atîtea doruri călătoare
Cuprinzi la sîn și le alinți,
Pare c-o dragoste ce moare
Ți-a dat întreaga ei viltoare
15 De patimi și de năzuinți...

Ca o broboadă de mătăasă
Simt zvonul tău adormitor,
Ce blînd pe frunte mi se lasă...
Pesemne-ai fost la mine-acasă
20 Și-aduci de-acolo vreun fior...

Cum treci azi, umedă de rouă,
În trena ta de catifea,
Aș vrea cu mîinile-amîndouă
Să-ți sfișiu haina asta nouă,
25 Să-mi fac o perină din ea...

II

O, noapte, punte blestemată,
Durată-ntre pămînt și cer,
De-atîtea ori îmbrățișată
În setea noastră de mister...

5 Pe drumul tău, întotdeauna,
Din preajma tîmpelor fierbinți,
De-o veșnicie-mi vede luna
Urcînd aceleași năzuinți...

Dar fiecare dimineață
10 Se frînge puntea ta de-argint,
Și de pe ea îmi cad în ceață,
Cad visurile și mă mint...

III

De ce, nepricepută noapte,
Ți-ai stins luminile din cer,
De ce n-ai basme azi, nici șoapte,
Și filfii plină de mister ?

5 De ce tresai înfiorată,
Cînd pe deasupra noastră zbori,
Și-n calea ta întunecată
Azi semeni groază și fiori ?

Pesemne undeva, departe,
10 Pierzarea s-a gătit de drum,
Ș-un braț aducător de moarte
Așteaptă să loveasc-acum...

DOI FRAȚI

La curtea veche-a unui popă de lingă Murăș mai la
vare,
Doi frați robiți de-aceeași rază s-au fost pornit
pe-aceeași cale.

La curtea veche-a unui popă din sufletele amîndouă
Aceeși veche rugăciune se îndrepta spre-o lume
nouă...

- 5 La curtea veche-a unui popă e azi o temniță pustie,
S-au răzlețit departe frații mițați de-aceeași vijelie...

Aceeși zodie amară le-a dat aceeași ursitoare,
Îi paște tot aceeași soartă pe alte drumuri călătoare.

- 10 Pe unul l-a trimis să scrie cu sînge roșu pe zăpadă,
Părăgînirea ce și-o strigă Ardealul blestemat să cadă,

Iar altul scrie tot cu sînge în colțul unei mahalale
Povestea fără strălucire a României neutrale...

PRIBEAG

Pe drumul meu de pribegie
Nu licăresc în noapte stele,
Și, singură tovărășie,
Port numai gîndurile mele.

- 5 Cum s-au legat de mine-n largul
Viltorilor să mă petreacă,
Par corbi cari țipă pe catargul
Unei corăbii ce se-neacă...

HORA VALURILOR

I

- Vechea mea otravă, jale călătoare,
Azi la malul mării te-am adus pribeagă,
Cînd povestea noastră pe pămînt nu-l doare,
Să mi-o știe valul, valul s-o-nțeleagă.
- 5 Într-o clip-amurgul mi-a furat amarul,
S-a pornit o undă alteia să-l spuie,
Cîntecul meu tainic și-a pierdut hotarul,
Cu talazul cade, cu talazul suie.
- 10 Simt cum ondularea stropilor de apă
Fremătînd departe glasul mi-l răsfrînge,
Cum se sparge largă valurilor groapă,
Cînd pămîntul tace, simt cum marea plînge.
- 15 Viforul din mine prinde să pătrundă
Pînă-n adîncimea apelor rebele,
Și se otrăvește fiecare undă
De înfrigurarea patimilor mele...
- 20 Cresc în pacea sării magice orchestre
Din nepotolita volbură albastră,
Și-mi azvîrl în goană noaptea la ferestre
Fulgere răslețe din viltoarea noastră.

S-a-mpletit un cîntec mare, fără seamă,
Oceanu-mi cîntă hora ta grozavă,
Undele te strigă, apele te cheamă,
Jale călătoare, vechea mea otravă...

II

- În noaptea asta mă apasă
Al apei greu răsuflet cald,
Vin neguri negre de se lasă
Ca din povestea unui scald.
- 5 Oceanul cu acorduri grave
Nu-și mișcă crețele verzui,
Toți zeii mării scandinave
Veghează-n adîncimea lui.
- 10 În ritmul stropilor de apă
Învie basme de demult,
Un vaier de departe scapă
Și vine-aproape, să-l ascult.
- 15 Adoarme-apoi cu firea-ntreagă
Și-abia mai rătăcește-n gol,
O jale tainică, pribeagă,
Ca dintr-o harfă-a lui Eol.
- 20 Atunci, o clipă mi se pare,
Cum stau și-n noapte mă frămînt,
Că s-a oprit eterna mare
S-asculte moartea pe pămînt...

POVESTE

— 1914 —

Cum stau acum și-mi număr a vremurilor salbă,
Parcă-mi revăd, în casa din satul de subt deal,
Pe-un biet bunic din ceata de moși cu barba albă,
Prin cari vorbește gura tăcutului Ardeal.

5 Îl văd așa de bine... Îi flutura oftatul
Subt bolta înfrunzită a nukului înalt,
Cînd începea povestea : — Doi ochi avea împăratul...
Dar, de ridea cu unul, plîngea cu celălalt...

10 Poveste minunată și tainică poveste,
Șoptită în amurgul atît de stîns și mut,
Subt soarele de toamnă care murea pe creste,
Cînd mi te-a spus moșneagul, eu nu te-am priceput.

Dar printre anii tulburi, care-și sporiră-n cale
Comoara lor de lacrimi în fiecare ceas,
15 Nelămurită, taina înțelepciunii tale,
Poveste bătrînească, în mînte mi-a rămas.

Și-abia tîrziu, odată, ți-am înțeles fiorul
Și te-am văzut cum stărui și-nfricoșată crești,
În clipa cea dintîie cînd mi-a atîns piciorul
20 Țărîna fermecată a țării românești.

Atunci, în cutropirea furtunii fără nume,
Cînd rîuri de văpaie îmi clocoteau prin sînge,
Te-a luminat întregă un glas din altă lume :
Ei, ochiul care ride, noi, ochiul care plînge..

25 În volbura grozavă ce-mi strigă la fereastră,
Cum stau acum în noapte și-n golul ei mă zbat,
Pare c-aud cum geme cumplit povestea noastră
Și-l văd pe cel din basme, pe bietul împărat...

Îl văd și-mi mușcă-n suflet dunerile păgîne,
30 Și patimi și ispite și vifore mă frîng ;
Căci, cine-mi spune mie ce vom avea noi mîne :
Doi ochi ce rîd în soare, ori doi ochi care plîng?...

SUFLETUL

— După Ada Negri —

Era puternic. — Dumnezeu din ceruri
A revărsat pe fruntea lui lumină.
Un cîntăreț al dorurilor multe,
Poet supus visării fără nume,
5 Era frumos, în pacea lui senină,
Și viețuia neînțeles de lume.

Lui îi spuneau întraripate șoapte,
Și stelele și lucrurile toate,
Cu glas vrăjit de mută armonie,
10 Cu-atîta slavă cerul i-a fost darnic ;
Dar pentr-un vis din zări îndepărtate
O biruință el cerșea zadarnic.

Așa s-a stins cel mare-n întunec...
Singurătatea-i străjuie mormintul,
15 Și pe movilă soarele-i coboară,
Peste podoaba teilor în floare.
Tremurător, un cîntec poartă vîntul
Asemeni unei pasări călătoare.

Azi, lutul mort în groapă se desface,
20 La sînu-i rodnic îl primește گیا
Și se-nfrățește cu pămîntul-tată...
.....

Eu te întreb, drumeț oprit în cale,
Ce-ai ocrotit pe strune poezia :
Ce-a mai rămas din cîntecele tale ?

25 Tu, numai tu, cel îmbătat de soare
Și de lumina sfînt-a dimineții,
Tu, chinuit de nemplinite doruri,
Ce ți-au zdrobit și inima și struna,
Tu,-nsîngerat, dar neînvins al vieții,
30 Tu, suflete, trăi-vei totdeauna !

Cînd pacea dulce-mbrățișează bolta
Și florile cu roua se sărută,
Și cînd extazul dragostei curate
Va tremura în adîncimi de zare,
35 Se va-mpleți în el, nepricepută,
Viața ta și sfînta ta visare.

Furtunile cînd zbućiumă văzduhul
Și vifore-n păgînă răzvrătire
Aprind temutul fulgerelor caier,
40 Cînd ingenunche pocăita minte,
Tu gemi atunci, cu îngrozita fire,
Cutremurat de-aducerile-aminte.

Cînd limpede va legăna amurgul
În lumi de stele-un cîntec de fecioare,
45 Un cîntec care-și flutură sfiala,
Și-aprins, văpaia patimii răsfrînge,
Atunci, topit în ruga-i arzătoare,
Tu, suflete, cu jalea lui vei plînge...

Doar cită vreme lunci vor fi în floare
50 Și-un trandafir va mai trăi în fire,
Cît buzele vor cere sărutare
Și florile vor cere stropi de rouă,
Și cită vreme, tainică iubire,
Scînteia ta vei mai aprinde, nouă ;

55 Cînd crini nuntesc în razele de soare
Și mîndri țin alaiul strălucirii,
În vifore și în adînc de mare,
În stelele ce rid în împrejururi,
Pierzîndu-te în taina sfînt-a firii,
60 Vei dăinui tu, suflete, de-a pururi...

DIES ILLA

D-lui I. Al. Brătescu-Voinești

Eu tot nu cred în ziua de-ngropare,
Dragi cîntăreți, eu adevăr zic vouă,
Eu tot n-aștept potopul de pierzare,
Cînd clopotul bisericuții noastre,
5 Din turnul tainic, despicat în două,
S-ar prăbuși în lacrimi și dezastre...

Dac-ar veni clipita-nfricoșată,
Atunci, strivit, fiorul din vechime
Ar părăsi cetatea dărîmată,
10 Iar noi, învinși, cu-aripile frînte,
Am împleti neputincioase rime,
Căci strunele n-ar mai putea să cînte...

Atunci, în ziua neagră și grozavă,
Toți, într-un foc care-ar uimi pămîntul,
15 Ne-am azvîrli cîntările de slavă,
Și cărțile de visuri triumfale...
Cenușa lor s-o risipească vîntul
În largul țării noastre neutrale...

DIN LARG
POEME POSTUME
1939

DIN LARG

Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă
Noroii prins în putreda-i osîndă,
Înfrigurata patimilor turmă,
Cu chiot lung de-ntrecere flămîndă...

- 5 Eu urc... Acolo jos, în adîncime,
Aud viața ce-și întinde hora ;
E necurmatul cîntec din vechime.
Îl știu... Mai bine n-o să-l știe nime,
Căci am băut din cupa tuturoră
10 Și l-am plătit cu lacrimi și cu rime...

- Acum, în drum cînd mă opresc vreodată
Și fac popas la nouă cotitură,
Priveliștea din înălțimi s-arată
Atît de-ngustă, strîmbă și ciudată,
15 Cu valul ei de dragoste și ură,
Că orice pas de mergere-nainte,
Îmi năruie-o aducere-aminte,
Îmi frînge-un glas, un zîmbet, o icoană..
Din cîte jos m-au urmărit în goană...

- 20 Și tot așa... de-acum o să-mi rămînă
Aceași țintă fără de zăbavă,
Să-mi ușurez povara de țărînă,
Să-mi cer de sus paharul de otravă !

25 Jur împrejur e largul care cîntă,
E soare-n cer, e sãrbãtoare sfîntã,
Și-n vreme ce mi-a amuțit pãmîntul
Fiorul pãcii-n suflet mi se lasã,
Eternitãți îmi fluturã veștmîntul ;
Simt Dumnezeu cum mã primește-n casã...

30 Mai sus !... Mai sus !... Cetãțile de stele
Cuprind rotirea gîndurilor mele,
Și, ca un sîn ocrotitor de mamã,
O nãzuințã proaspãtã mã cheamã :

35 Neprihãnitã, mîndrã poezie,
Luminã albã, pururi adoratã,
Ascultã-mã cu ruga mea tîrzie,
Și fã pe veci în minte sã-mi tresalte,
Strãlucitoare, rece și curatã,
Singurãtatea culmilor înalte...

PROFETUL

Am fost proroc, pe drumul din pustie,
Cînd zilele mureau, nemîngãiete...
Am fost proroc, izvor de apã vie,
Toți m-ați bãut, de friguri și de sete.

5 Un vaier surd din veacuri depãrtate
Venea la mine-n noapte sã mã cheme,
Și mã gãsea cu buze-nfrigate
Din plînsul vostru împletind blesteme.

10 Iloți flãmînzi de piine și de soare,
În carnea mea eu v-am dospit fiorul,
Și despiciînd a vremilor vîltoare,
Prin graiul meu vorbea Mîntuitorul.

15 Însîngerat v-am rãscolit cãrare
Cu inima, cu pumnul și cu dinții,
M-am îmbrãcat în neguri și pierzare,
Ca sã vã dau limanul biruinții...

20 Cînd valul meu s-a revãrsat pe uliți
O clip-abia, din larga lui nãvalã,
Din mii de guri, din strigãte și sulți,
I-am auzit cîntarea triumfalã.

O zgură neagră i-a rămas în urmă.
Ce mic e azi alaiul tuturor!
Străină mi-e biruitoarea turmă
Cu tot noroiul unde-și joacă hora.

- 25 Un chiot strîmb îmi urlă la fereastră,
Norocul lui mă muștră și mă doare.
Nu-i visul meu în fericirea voastră,
Eu am vestit o altă sărbătoare.

- 30 Mă-ntorc din nou spre culmi de-odinioară,
Ca să nu-mi sfarm o sfîntă profeție,
Cu ce mai am din vechea mea comoară,
Lăsați-mă să plec iar în pustie...

ISUS PE VALURI

- În noaptea-aceea neagră și tîrzie
Căătorea departe uraganul,
Cu repezi pași împinși de vijelie,
Cu repezi pași de repede pierzare,
5 Cînd peste-albastra apelor minie
S-a deslușit Isus Nazarineanul,
Cu brațu-ntins spre binecuvîntare...

- Apostolii, cu teamă și mirare,
Și-n preajma lor îngenuncheat poporul,
10 Înfiorați de mîndra arătare,
Stăteau la mal, privind pe-nvățătorul
Ce-alunecînd pe-a undelor cărare
Înainta prin trăsnet și genune...

- Pe urma lui, supuse de minune,
15 Pe rînd primind cereasca lui muștrare,
Se potoleau furtunile nebune,
Și firea-ntreagă-i resimțea fiorul...
Scăpau corăbii prinse de vîltoare,
Din nou viața se-ntorcea pe valuri,
20 Cînd păsări albe, reluîndu-și zborul,
Pescarii veseli năzuiu spre maluri...

Și-n vreme ce ființa-i zîmbitoare
Împurpurată-n sfînt-aureolă

- 25 Se prelungea topită-n depărtare,
Strălucitoarea cerului cupolă,
Cu praf de stele luminînd decorul,
Se aprindea mai tare, tot mai tare,
Ca să apară-n drum Mîntuitorul,
Semănător de liniște pe mare !
.....
.....
- 30 Legendă veche, plină de-nțelesuri,
Ce-ai luminat prin veacuri de rugină,
Și-n rătăcirea negrelor eresuri
Ai mîngîiat singurătăți sihastre,
Legendă veche, floare de lumină,
35 Azi tot mai mult cu taina ta mă-mpresuri...

Corăbier bolnav al vremii noastre,
Mi-e prora frîntă și zdrobit catargul
De-atît pōtop de vifor și dezastre,
Dar ochii mei tot mai visează largul...
40 Te chem, deci, blind îmblînzitor de fiare,
Tu care împaci hotare cu hotare
Și picuri dulce liniștea uitării
În bietul suflet văduvit de mamă ;

Oriunde ești, și orișicum te cheamă,
45 Tămîia mea de ucenic te-așteaptă,
Stăpîn măreț al valurilor mării,
Tu care-nfrîni în adîncimi vulcanul,
Preamilostive Crist de legea nouă,
Spre tine-n noapte ruga mi se-ndreaptă...
50 Și mi te-arată iarăși oceanul
Cum, întinzîndu-ți mîinile-amîndouă,
Spui lumilor cuvîntul: P a c e v o u ă !

POETUL

- El nu-i canar de colivie,
Nici ciine paznic de ogradă,
Nici cal de ham, bun de corvadă,
Nici vultur de menajerie...
- 5 Demult, în noaptea cea dintîie,
Cînd ochii lui au prins să vadă,
Era o noapte de baladă
Cu cer rănit de vijelie.
Superba morții serenadă
- 10 Cînta pe-a mărilor pustie,
Și-n zarea neagră-plumburie
Urla un lup flămînd de pradă,
Iar dintr-a norilor grămadă,
Un fulger groaznic de minie
- 15 Se ascuțea în drum să cadă
Pe niște lanțuri de robie.
Atunci, ursita care scrie
Cărarea din copilărie,
Simțind a cerului dovadă,
- 20 Și-a zis, zîmbind cu ironie :
— Nu-l fac canar de colivie,
Nici ciine paznic de ogradă,

Nici cal de ham, bun de corvadă,
Nici vultur de menajerie...

25 Și-a scris în carte :
Poezie !

STEJARUL

Pe vîrf de deal, în largul de zăpadă,
Bătrîn stingher, stejarul e de pază,
Subt bolta lui vin corbii de s-așază
Cînd umbrele-nserării prind să cadă.

5 Jur împrejur e gol, e frig, e groază...
Ș-a lupilor flămîndă serenadă,
Din cînd în cînd, în noapte-i dă dovadă
Că-n depărtare ura mai veghează.

10 El, mut și blind, stă fără se se-ncline,
Acolo unde-n vifor și urgie
Blestemul rădăcinilor îl ține...

Cu împăcare înfruntînd povara,
Înfășurat în vechea lui mîndrie,
E neclintit : visează primăvara...

PACE

Eu port adese-n mine-o închisoare
 În care strigă făcători de rele.
 Din negura adîncurilor mele
 Ei vin flămînzi de aer și de soare...

- 5 De cîte ori îmi bat după zăbrele
 Și-ar vrea să frîngă vechile zăvoare...
 I-aud cum cer în depărtări să zboare
 Cu glas dogit, cu urlate rebele...

- 10 Dar totdeauna, pocăita minte,
 Temutul paznic, fără de iertare,
 Nemilostiv le iese înainte.

Închide porți, cu mîna-i pricepută,
 Și-n urma ei în suflet reapare
 Aceeași pace veștedă și mută.

DE PROFUNDIS

- Nu mai sunt șesuri netede în țară,
 Cîmpii de grîu ca marea-nșelătoare,
 Întinse miriști fără de răzoare,
 Ce-n strălucirea razelor de soare,
 5 Își legănau, în pragul altor zile,
 Cu leneș ritm, podoaba legendară...

Nu mai sunt șesuri netede în țară,
 Căci pretutindenî au crescut movile,
 Să-nsemne drumul morții călătoare...

- 10 Movable, tristă zestre funerară,
 Biserici noi, turnuri de schelete,
 Morminte multe și nemîngîietă,
 Tăcute urne, tainice coline,
 Grozave peșteri, ce-ngropați ruine,
 15 Voi răsăriți pe lanul plin de spice,
 În umbrele amurgului de vară,
 Ca niște pumni ce vor să se ridice,
 Să spargă bolta zărilor albastre...

- 20 Înfricoșate-s pivnițele voastre,
 Vulcani aprinși le dorm în măruntaie,
 Credinți și doruri, rîuri de văpaie
 Din uri și patimi prinse-n jurăminte :
 E toată goana singelui fierbinte,

25 E țintirimul plin de oseminte,
Ce s-a umplut din cîmpul de bătaie...

O iarbă moale, proaspătă și grasă,
A îmbrăcat c-un verde de mătăasă
Acele culmi ivite pe cîmpie.
30 Din haina lor rid flori de păpădie,
Dar jos, subț stratul țarinei mănoase,
Ele închid o vastă-mpărăție
De năzuinți, de carne și de oase...

Sunt morții noștri încheștați sub glie,
Nenumărate trupuri zdrențuite
35 De fier și plumb, de-a cailor copite,
În furtunoasa luptelor năvală.
Sunt cei căzuți în clipa triumfală,
Biruitoarii cîmpului de plîngeri,
Care, murind, zîmbeau în agonie ;
40 Sunt măcinișul negrelor înfrîngeri,
Bieți mucenici, ce-n hora de obuze,
Cu pieptul gol au vrut să-nfrunte valul,
Și-au fost striviți cu blestemul pe buze ;
Sunt umbrele ce-a azvîrlit spitalul
45 Din patul lui subț huma milostivă,
Ologi și ciungi mușcați de mitraliere,
Cu chipuri reci și strîmbe de durere ;
Sunt gloata tristă, morții fără lupte,
Cei înghețați de frig în straie rupte,
50 Cei oropsiți de foame și de boală...

Toți înfrățiți în neorînduială,
I-acopere pămîntul, deopotrivă.

Străine, tu, culegător de grîne,
Tu, ce-mi cutreieri țara după pîne,
55 Și-nfășurat în nepăsare crudă
Îți porți în larg privirea fără milă,
Nu te opri întrebător în cale,
Cînd treci pe lîngă tragica movilă,
Vorbește-ncet, să nu mi te audă,
60 Nici să priceapă umbletele tale,

Ce-ar răscoli în adîncimi vulcanul...
Ia tot belșugul holdelor cu tine,
Nici nu gîndi că-n snopii ce vei strînge,
În orice bob avem un strop de sînge ;
65 Tu satură-ți cohortele păgîne...
Dar fugi grăbit în drum, printre coline,
Căci n-are iadul draci să-l mai înfrîne
Cînd s-a porni de-acolo uraganul !...

Iași, 1918

POVESTE VECHÉ

De cîte ori vremea cu sînge ne-adapă
Obida din cronica țării,
Aceeși poveste de veci se dezgroapă
Și strigă în noaptea uitării.
5 Ea spune de oameni, de cîmp și de munte,
De tine, prostime săracă,
Ursită să fereci din trupuri o punte
Ce nu pot dușmanii s-o treacă.

De voi scriu moșnegii pe foi de ceasloave,
10 La fel își înșiruie slova
Neculce la carte, și vodă-n hrisoave.
În Țara de jos și-n Moldova,
E lege bătrînă, și legea-i păstrată,
Să dați voi pămîntului moaște,
15 Căci multe potopuri hotarul ne-arată,
Dar zid, numai unul cunoaște.

Așa ne păzirăți străvechea moșie
Cu brațe de plug și de sapă,
De-atîtea ori moartă, dar pururea vie,
20 Tot viforul nostru ne-o scapă.

Și astăzi, cînd moartea o simt la fereastră,
Povestea aceeași rămîne :
— Luați aminte, boieri dumneavoastră,
Să știți să ne-o spuneți și mîine !...

Iași, 1917

PĂMÎNT ȘI CER

I

Pămînt, pămînt... Ogradă vinovată
C-un furnicar la orice cotitură,
Cu măruntaie putrede de ură,
Povestea ta o știu... e neschimbată...

5 Așa, muncit de-o tainică arsură,
Rîvnind o nouă jertfă-nsingerată,
Flămînd și rău, așa mi te arată
Din moși-strămoși a veacurilor gură.

10 De-aceea,-nvins și obosit de tine,
Cu sufletul chemat de zări senine
De cîte ori mă cerceta misterul,

Eu, însetat de-o nevăzută țară,
Smulgîndu-mă din haina ta murdară,
Priveam în sus, mă mîngiam cu cerul...

II

Acolo-n slavă, binecuvîntate,
Ardeau lumini sfințite din vechime,
Era un templu unde n-a fost nime
Din lumea asta plină de păcate...

5 Altar aveam acolo-n înălțime,
Căci, după poarta boltii înstelate,
Homer mi-a dat a zeilor cetate,
Isus mi-a dat curata lui treime...

10 Putea oricît să stăruie minciuna
Aci în praf... căci ochii totdeauna,
Scăldîndu-se-n tăriile albastre

Mă învățau în nopți de reverie
Că este sus, în cer, o armonie
Ce-i dincolo de patimile noastre...

III

Azi în zadar vrea inima bolnavă
Să-mi prind-un vis din norii moi de seară,
Azi umbrele amurgului de vară
Miroase toate-a moarte și-a otravă...

5 Zbătîndu-se în goana lui de fiară,
Pămîntul simt cum s-a urcat în slavă ;
Mașina lui îmi uruie grozavă
Spărgînd a boltii pace legendară...

10 Rănit văzduhul tremura-n răsfrîngeri,
Se duc din el popoarele de îngeri,
Și-n mintea mea un basm frumos se frînge !
Nu mai ești sfîntă rază diafană,
Căci cerul alb și fără de prihană
Azi e stropit cu pete mari de sînge...

Iași, 1917

CEAHLĂUL

Va fi-ntr-o zi de primăvară,
Cu molcom zvon în zări albastre,
Cînd poate nimeni n-a mai plînge
Fărămițarea țării noastre.

5 În negură de ani de zile
Se va fi cufundat Calvarul
Și doar bătrîni de-or mai spune
Pe unde-a fost de mult hotarul...

10 Atunci se va urni deodată
Într-un cutremur toată firea
Și-un chiot surd din depărtare
Va despica nemărginirea...

15 De peste granița cea nouă,
Ca o sălbatică urgie,
Strigînd spre țarina Moldovei,
Un munte s-a pornit să vie...

20 Și va să-nsemne cronicarul
Atunci o zi vijelioasă,
Ceahlăul n-a rămas la dușmani,
Ceahlăul s-a întors acasă.

Chișinău, 1918

AFARĂ TRECE MOARTEA

Afară trece moartea în goană peste țară,
I-atîta plîns și vaiet ș-atît blestem afară,
Că brațul meu tresare și mă-nfior, femeie,
Ca mîna ta plăpîndă în mîna mea să steie,
5 Acum cînd trece moartea în goană peste țară...

N-auzi ce munți de patimi ne strigă la fereastră,
Să ne topim într-înșii și noi văpaia noastră,
Un picur în pierzarea care-și întinde hora.
Al tău nu pot fi astăzi, căci sunt al tuturoră,
10 Acum cînd munți de patimi ne strigă la fereastră...

Ridică-ți ochii tulburi și roagă-te, femeie,
Ca zvon de biruință să vie din tranșeie,
Să-mi scuture din suflet funinginea și ura,
Să pot să-ți dau iar ție și inima, și gura,
15 Ridică-ți ochii tulburi și roagă-te, femeie...

VORBESC TĂCERILE

Vae surdis !

Acum cînd tunul nu mai bate
Pe culme, sus, la Mărășești,
Vorbesc tăceri înfricoșate
În largul țării românești.

5 Întunecate valuri mute,
Fără de glas, fără auz,
Sunt mai grozave, mai temute,
Ca viforul de la Oituz.

10 Le poartă vîntul primăverii,
Și cresc, și tulburate vin,
Sporind furtunile tăcerii,
Din Dorohoi la Severin.

15 Pe urma lor bolnav pămîntul
Resimte taină și fior,
Otravă n-a avut cuvîntul,
Mai tare ca otrava lor !

20 Căci nu sunt vorbe-ntraripate
Să-l spuie-al inimii îndemn,
Cum strigă brațele trunchiate,
Cum plîng picioarele de lemn.

ÎN BIVUAC. LA AKERMAN

Adie-n soarele de-amiază
Un vînt de secetă dușman,
Batalionul cantonează
Pe-un vîrf de deal, la Akerman.

5 Printre scaieți și polomidă,
Jos pe nisip lîngă răzor
Sunt puștile în piramidă
Și sunt soldați în umbra lor.

10 În largul zărilor senine
Lucește lacul solitar,
Și golul stepei ucraine
În depărtări peste hotar.

15 Flăcării zac întinși pe spate,
Olteni, de fel din Mehedinți,
Cu ochii-nchiși pe jumătate
În ploaia razelor fierbinți.

20 Ce amintiri, ce griji, ce gînduri
Le-or fi umbrînd acest popas ?
Că s-a făcut tăcere-n rinduri
Și nu s-aude nici un glas...

Tîrziu, un fluier prinde-a zice
O doină veche de pe Jiu,
Din ochi dau lacrimi să le pică
De-atîta jale și pustiu...

- 25 O față doar se luminează
În somn... e domnul caporal.
Nenorocitul, se visează
La Alba-Iulia-n Ardeal...

Vinerea Patimilor, 1918

HORA MORȚII

Sus, copii, în hora mare,
Hora morții cea cu spor,
De la Tisa pîn'la Mare,
Bateți strașnic din picior !

- 5 Sus, copii, lăsați hodina,
Cîntă tunul din vecini,
Buruiana și neghina
S-o stîrpiți din rădăcini !

- 10 Sus, copii, deschideți focul
Și-l urniți ca un șuvoi,
Că nevasta și norocul
Prea ne-așteaptă-n sat la noi.

- 15 Sus, copii, întindeți pasul,
Dați năvală rînd pe rînd
Și grăbiți să vie ceasul
Biruinții mai curînd.

ÎNVIERE

A fost o lungă, jalnic-agonie,
 Cu stingere de fiecare clipă,
 Mi-a filfiit pierzarea din aripă
 Peste întinsa nopții-mpărăție.

5 Drumeț înfrînt de-a patimii risipă,
 Vislaș bolnav, purtat de vijelie,
 M-a doborît a valului minie,
 Gonind un vis ce nu mi se-nfiripă.

10 Erau să vie cioclii să mă-ngroape,
 Cînd, stînd închis în casa mortuară,
 Tu te-ai ivit la patul meu, aproape.

Atunci, cu sfînta vieții frenezie,
 M-am ridicat din morți a doua oară
 Și mi-am făcut din moarte-o cununie.

VITA NUOVA

Te-am dărîmat, hotar de-odinioară,
 Brîu împletit din lacrimi și din sînge,
 Veriga ta de foc nu mă mai strînge
 Și lanțul tău a încetat să doară.

5 Trecutul însă tot se mai răsfrînge,
 Ca un paiangen tainic mă-mpresoară
 Și-n inima mea fulgere coboară
 Din zilele ce mă-nvățau a plînge...

10 E în zadar ! Din munții vechi de ură
 Eu nu mai simt nici o fărămitură.
 Pe veci în mine fiara a murit !...

Iar unde-a fost nenorocirea noastră,
 Eu pretutîndeni am cîte-o fereastră,
 Ce stă deschisă larg spre infinit...

TOVARAȘI

Îi vezi tovarăși... Liniștea de seară
I-a împăcat... Cei doi copaci visează...
Cu trupurile lor se-mbrățișează
Și-o frunză nu-i pe ramuri să tresară.

- 5 Pesemne-acum, când luna luminează,
Ei se gîndesc la vremi de-odinioară,
La vifore și lupte ce-ndurată
De când pe culme-alături sunt de pază.

Subt bolta lor cum stăm, nu ți se pare
Că sfînta noastră dragoste tîrzie
Ne mai trimite-o proaspătă iertare ?

Și nu simți tu în suflet începutul
Unei vieți de nouă armonie,
Acum când moare-n depărtări trecutul ?...

PUSTIU

Eu cînd mă uit în mine-arare,
Sărmanul suflet mă-nspăimîntă,
O casă goală mi se pare,
O casă care nu cuvîntă...

- 5 În jur ograda stă pustie,
Perdeaua la ferești e trasă,
Iar într-un colț pare că scrie :
Stăpînul a plecat de-acasă !

ÎN NOAPTE

Acuma cînd, în noapte, la tine gîndu-mi port,
Mi-e sufletul o casă din care-ai dus un mort.
Tot mai plutește încă fiorul stinsei vieți,
Sunt urme de răsuflet ce-s scrise pe pereți...

- 5 Dar e atîta umbră în golul ce-a rămas
Și-atîta întunec se lasă ceas cu ceas,
Că, dornic să se spargă pustiul mut și sec,
Aș vrea să-mi nărui casa — s-o nărui și să plec...

STRIGOI

Case putrede, bătrîne
De rușine și păcate,
Case negre, dărîmate,
După voi ce mai rămîne ?

- 5 Sunt strigoi din vechime
Prinși în var și-n cărămidă,
Să-i alunge, să-iucidă
Nu e-n stare încă nime...

- 10 Cu răsuflete de ură,
În scrișnirea lor flămîndă,
Ei se-nșiruie la pîndă
Pe la orice cotitură.

- Orîșicît de înainte
Noi împingem carul vieții,
15 Ei stropesc în ochi drumeții
Cu țărînă din morminte.

- Stați cu mîinile-amîndouă,
Meșteri mari în apărare,
Căci strigoi, cu mic, cu mare,
20 Vor să strice casa nouă...

TRISTIA

Tristețea mea, adincă mare,
Fără de margini, fără fund,
În largul ei fără hotare
Atîtea vifore s-ascund...

- 5 Tristețea, zestre de-o viață,
M-a petrecut de obicei,
Tăcută peșteră de ghiață,
Atît de frig e-n umbra ei...

- 10 Tristețea ce zîmbește mută
Din ochii mei cînd ne-ntîlnim,
Cu taina ei nepricepută
Mă cheamă azi în țintirim...

BREVE SOGNO

Ce mort frumos s-a deșteptat în mine
Subt farmecul atingerilor tale...
O stea s-a smuls din negura din vale
Și-a răsărit o floare pe ruine...

- 5 Cu-nfrigurări de visuri triumfale
Viața iar mi-a fulgerat prin vine
Și tainice nemărginiri senine
Mi s-au deschis strălucitoare-n cale...

- 10 Femeie, tu, solia primăverii,
Tu mi-ai vrăjit misterul învierii
Și oaza magică dintr-o Sahară,
Unde-am murit pe veci a doua oară.

DEPARTE

Și-acuma, cînd pămîntul și apa ne desparte,
Tu-mi vii tot mai aproape, cu cît plec mai departe...
Și-aice firea-ntreagă numai de tine-i plină
Și-n jocul ei de umbre și-n jocul de lumină,
5 Oriunde mă mai cheamă un strop răsplet de viață
Tu vii și pretutindeni ești pururea de față...
Și azi mi te apropii... Iar mi-ai pătruns în casă...
Din liniștea-nnoptării tăcerea ta m-apasă.
Te simt tot mai aievea și-atîta de fierbinte,
10 Cum simte ucigașul aducerea-aminte...
Ești tu, ca totdeauna. Din nou îmi pari mai vie.
Trecutul, ca o fiară, din neguri reînvie...
Mi-ai destrămat iar tihna, mi-ai sugrumat răgazul,
Răsufletul tău moale mi-a-ncolăcit grumazul,
15 Mă strînge ca un șarpe cu solzii de văpaie,
Și rostul tău îmi umple tot golul din odaie...
Din raza care trece ferestrele deschise
Îmi flutură cuvinte odinioară zise...
Mi se desfac prăpăstii din golul neființii,
20 Aud cum patimi negre se sfișie cu dinții...
Răsare-o glumă,-un cîntec, un zîmbet ori un vaier,
Mă năvălesc întruna, se zbuciumă, se-ncaier
Și dintr-o dată' părății par căptușiți cu șoapte...
Ce groaznică orgie e-n fiecare noapte !...

CÎNTEC

Eu ți-am făcut un cîntec, o salbă împletită
Din umbră și lumină, din patimi și din stele,
Iubirea mea păgînă pe veci nepovestită,
Cu zestrea ei întreagă, i-o dau cîntării mele.
5 Eu ți-am făcut un cîntec să te petreacă-n cale,
Să-i simți arzînd la tîmple suflarea de otravă,
Să reînvie noaptea în visurile tale
Îmbrățișarea noastră flămîndă și bolnavă.

SUFLETUL

Ti-e sufletul o mare-nviforată,
Și-n ochii verzi, ce-mi strălucesc în cale,
Eu văd ca-n două virfuri de pumnale
O tristă hecatombă-nsingerată,
5 Întreagă jertfa biruinții tale.

Pe mine-adîncul apei mă-nfioară
Cu tainele ce nu le știe nime,
Din undele ce suie și coboară
Îmi reinvie basmul cu-o comoară
10 Ascunsă jos, acolo-n adîncime.

Drumeț, chemat de viforele mării,
Cum m-am oprit rătăcitor pe maluri,
Simt fulgere în purpura-nserării
Și-n noapte-aud suspinele chemării
15 Luntrașilor, cari vor pieri în valuri...

CĂRBUNII

Cărbunii cînd ți-or arde-n vatră
În seri de ani tîrzii și goi,
Tu stînd la lepedea de piatră
Să te gîndești c-am ars și noi...

5 Iar cînd din ochii de jărat
Vor tresări scînteii-scînteii,
Să știi că visul meu sălbatic
S-a mai aprins o dată-n ei.

CHEMARE

Subt zidul alb al mînăstirii
Unde-ai închis un scump noroc,
Cu slovele muiate-n foc
Ți-ai scris chemările iubirii...

- 5 Eu le cetesc... și dintre șire
Ți-aud chemările de dor
Ca fulgere ce cad în zbor
Spre turnul vechi de mînăstire...

MUNȚII

- Trup sfînt din trupul ce se frînge,
Voi, munți de brad și de stejar,
Străjeri ai țării care plînge,
Plini de povești și plini de sînge,
5 V-au surghiunit peste hotar.

- Nu știu, la cronică nu scrie,
De cînd avem același rost...
Ați mai rămas voi mărturie,
Azi numai frunza voastră știe
10 Să spuie nunta cum ne-a fost..

PARIS

Parisul, magică făclie,
Cum n-a mai luminat pe cer,
Parisu-n mintea mea învie
Și frigurile lui mă cer.

5 Parisul chiote și arde,
Cuprins de-al patimilor stol,
Cu clocotul din bulevarde,
Imensa harf-a lui Eol.

10 Parisul din povestea noastră,
Prinzînd misteriosul val
O să ne cînte la fereastră
Mărețu-i cîntec nupțial...

AȘTEPTARE

Trei trandafiri într-un pahar,
Trei trandafiri în floare,
Curați ca de mărgăritar,
Te-au așteptat ieri în zadar
5 Să-i prinzi în cingătoare...

Te-au așteptat, sărmâne flori,
În liniștea mea moartă,
Și,-ngălbenite de fiori,
S-au scuturat de cîte ori
10 Foșnea un pas la poartă.

Amurgul vinețiu de-april
Îmi rătăcea prin casă,
Cînd frunzele tiptil-tiptil,
Ca niște lacrimi de copil,
15 Cădeau încet pe masă.

O RAMURĂ ÎNTÎRZIATA

Nu ți-a fost dat să vezi vreodată,
Cînd toamna palidă coboară,
Într-o grădină despoiată,
O ramură întîrziată
5 Ce-a înflorit a doua oară ?

Nu te-ai oprit atunci în cale
Să te întrebi : ce taină, oare,
Ascund înțelepciunii tale
Înfriguratele petale,
10 Ca mîine stinse, fără soare ?...

Și dac-o blîndă-nduioșare
Ți-a frînt o clipă-n ochi lumina,
Cum stai așa, întrebătoare,
Uitîndu-te la biata floare,
15 Ai înțeles a cui e vina ?

E raza care toamnei mute
I-a dat fiorul primăverii,
Și-n preajma morții abătute
A picurat, pe neștiute,
20 Un strop din cîntecu-nvierii...

TRECUTUL

S-abat muștrări din altă vreme,
Din vremea cînd nu ne știam,
Și vin pe nume să mă cheme,
Să-mi strige nopțile la geam,
5 Ca o pădure de blesteme...

Trecutul tău de-odinioară,
Prăpastie cu multe guri,
Cu întrebări ce mă-nfioară,
Cu șerpuiți și cotituri...
10 Trecutul, nesătulă fiară...

Trecutul, umbră vinovată,
Tilhar scăpat de sub zăvor,
Din cripta lui întunecată
Se furișează, călător,
15 Și lîngă patul meu s-arată.

Trecutul, cioclu de morminte,
Sinistru oaspete de-amurg,
Neguțător de jurăminte,
Din haina-i ciuruită curg,
20 Drept zdrențe, aducerile-aminte...

El vine tainic să dezgroape
Tot ce-am închis în țintirim,
Ne-aduce lacrimi în pleoape...
— Dă-mi mâna ta, să-l gătuim,
25 Trecutul, când îl simți aproape...

APUS

Duminecă. Nu-i nimeni pe alee,
Și-n împietrita pace vesperală,
Străvechiul parc îmi pare-o catedrală,
Altarul ei, un strat de orhidee.

5 Muiat în blinda florilor sfială,
Jos, soarele s-a mai oprit să steie,
Cele din urmă roșii curcubeie
Se frîng pe-o albă cruce sepulcrală.

10 Apune-apoi... Lin, una cite una,
Vin umbrele peste copaci să cadă,
Pin' ce, târziu, din lac răsare luna.

Lumina-i rece scaldă palmierii,
Cînd noi, ca doi eroi dintr-o baladă,
Sorbim imensul cîntec al tăcerii...

Palermo, 1921

TIBI MARE

Atîția ani își strecurară convoiul lor pierdut de clipe
Din ziua cînd ne despărțirăm de șoapta-ți

ademenitoare,
Și azi același demon bate deasupra noastră din aripe,
Păgina patimă flămîndă tot mai sălbatică ne doare...

- 5 Curînd iar vom veni la tine, striviți de vechea-
mbrățișare,
Să oglindim același vifor în larga-ntindere albastră.
Și să-ntrebăm un val, să spuie : ce e mai sfîntă și
mai mare,
E veșnicia ta de unde, ori e eternitatea noastră ?

DE PROFUNDIS

Din sufletul meu, peșteră uitată,
Cu scorburi multe, văduve de soare,
Tăcerile mai strigă cîteodată,
Ca niște robi rebeli în închisoare.

- 5 Sunt visuri, patimi, cîntece pierdute
Și întrebări nedelegate încă,
Tot țintirimul vieții mele mute
Mă cheam-atunci cu matca lui adîncă.

- 10 Dintr-o poveste mîndră și păgînă
S-abat frînturi de straie zdrențuite,
M-ating răzleț cu taina lor bătrînă,
O clipă-abia, și negură le-nghite.

- De fiecare plînge-o agonie
Și flutură o umbră de muștrare,
15 Nemilostivă volbură tîrzie,
Cu gheara ei mă sapă și mă doare.

- Așa, pe rînd, sălbatică și crude,
Mă urmăresc tăcerile deșarte.
Dar anii trec și glasul lor s-aude
20 Tot mai încet și tot mai de departe.

Riva, 1929

LA MAL

Sus, munte de piatră, cu fruntea de var,
Jos, lacul, o pinză albastră,
La mal, ling-o masă cu flori în pahar,
Noi doi, cu muțenia noastră.

5 Atîta repaos ș-atîta fior
Plutesc peste apele-afunde,
Că taine din vremi ce de mult nu mai dor
Azi plimbă tăcerea pe unde.

10 Din soarele-apune blind raze se scurg
Spre trei chiparoși să se-nchine,
Trei sfeșnice stîNSE, uitate-n amurg,
Pe-un umăr de templu-n ruine...

15 Cum stăm, strînși alături, și buzele tac
În liniștea fără cuvinte,
Ca albe corăbii, pribege pe lac,
Ne leagăn-aduceri-aminte.

20 Și-n vreme ce umbrele nopții cobor
Și gilgie apa la scară,
Depart, trecutul, bătrîn cerșetor,
Ne cîntă umil din gitară.

Riva, 1930

MARE AETERNUM

Eternă mare, ca și odinioară,
Fără hotar și fără de hodină,
De întrebări și neastîmpăr plină,
Azi goana mea la malul tău coboară.

5 Cu tresăltări de ape și lumină
Oglinda ta prelung mă infioară,
Și-nchise răni încep din nou să doară,
Din flăcări vechi ce-n mintea mea se-mbină.

10 Pe rînd, pe rînd, eu simt cum reînvie,
Cîntată parcă-n surle și chimvale,
Uitata noastră mare-mpărăție.

Și nu mai știu ce mi se par mai grele :
Povețele nemărginirii tale,
Sau tainele adîncurilor mele...

TREC CLIPELE

Trec clipele... mărgele înșirate
Pe-un tainic fir, de-o mână preacurată,
În goana lor de visuri argintate
Viața mea se risipește toată...

- 5 Cînd simt că bate moartea din aripe
Eu mă opresc să-mi văd întreaga salbă.
Și văd atunci că tortul meu de clipe
L-a depănat aceeași mână albă...

PAX NOBIS

Cînd cade-amurgul la fereastră
Cu joc de umbre, cu fiori,
El ne găsește-n casa noastră,
Tovarăși muți și visători.

- 5 Cu ochii călători departe,
Cum stăm alături amîndoi,
Un șir de veacuri ne desparte
De-al vremii chiot și noroi...

- 10 Ca-ntr-o cetate legendară
Noi ne-am închis după oblon,
Din valul ce se strig-afară
Nu ne pătrunde nici un zvon...

- 15 Se-nșiră clipele curate
Fără trecut și viitor,
E tainica eternitate
Ce trece-asupra noastră-n zbor.

- 20 Și-atunci, în sfînta serii pace,
Noi am uitat, de mult, că sînt
Atît amar de dobitoace
Rumegătoare pe pămînt.

AM FOST...

Am fost logodnicul durerii,
Cobzarul cu aceleași strune,
Ce-și țese cîntecu-nvierii
Din stihuri de îngropăciune...

5 În noaptea mea înviforată,
Drumeț îndrăgostit de soare,
Am fost o harfă spînzurată
Pe-o strașină de închisoare...

10 Zidit din lacrimi și dezastre,
Eu am vestit o lume nouă,
Voi mi-ați dat vaierele voastre,
Eu v-am dat inima mea vouă.

15 În zile lungi de pribegie,
Biet rob lovit de biciul urii,
Eu am purtat de-o veșnicie
Prea mult blestem în cerul gurii...

20 Mirarea deci să nu vă prindă
Că azi subt tîmpla mea cărunță,
Nu e nici zumzet de colindă,
Nu sunt nici chiote de nuntă...

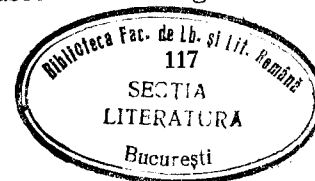
POST BELLUM

Pămînt, pămînt, stăpinul meu de-o viață,
Eu ți-am fost slugă, ucenic și frate...
Te-am proslăvit cu gene-nlăcrimate
În ruga mea de orice dimineată.

5 Pămînt, mi-ai fost duhovnic de păcate,
Pămînt, mi-ai fost tezaur de povață,
Din lutul tău eu mi-am zidit altarul...
M-am închinat la coapsa ta bătrînă,
10 La tine-am supt credință din țărînă,
Cu plînsul tău eu mi-am umplut paharul...

Pămînt... Pămînt... Azi te-ai schimbat la față.
Ca un bătrîn cu cuvioasă barbă,
Împins de-o tristă volbură tîrzie,
Dup-o spurcată noapte de beție,
15 Ești necurat în orice fir de iarbă...
Pămînt, ești plin de-a patimilor zgură.

Acolo jos, în negre măruntaie,
Pămînt... pămînt... ai vinovată gură,
Tot te mai arde-a crimelor văpaie...
20 Pămînt... pămînt... ai otrăvite roade,
Nu-mi poți da astăzi cuminecătură...
Pămînt... pămînt... Pe robul tău sloboade,
Căci ochii lui cei dornici de mister
Te părăsesc... s-au surghiunit în cer.

CETIND PE BAUDELAIRE

Mai recetesc o pagină bolnavă
Din *spleen*-ul tău încarcerat în rime,
În noaptea asta plină de otravă,
Cînd nu mai rîd, căci nu mă vede nime...

5 Mai recetesc și filă după filă,
Par niște triste galbene petale,
E pretutîndeni brumă fără milă
Și-atîta toamnă-n versurile tale...

10 Ce turn înalt, strălucitor de gheață
Ți-e mintea... Văd la orice cotitură
Cum cite-un picur proaspăt de viață
Primește-a morții cuminecătură...

15 Pe rînd, pe rînd, viziuni multicolore,
Bețiile cu-a lor apoteoză
Mor în căderea vorbelor sonore,
Cînd visu-și moaie aripa-n nevroză.

20 Simt sufletul învins cum ți se frînge,
Un Crist cu pieptul zdrențuit de suliți,
Pare-că văd cum ai stropit cu sînge,
Pe unde-ai fost, noroiul de pe uliți...

Cum, stînd așa, cu coatele pe masă,
Urîtu-ncinge fruntea mea de ceară,
Iar noaptea grea asupra mea îl lasă :
O lespede pe-o pace funerară...

ASCULTÎND „MESSIAS“ DE HÄNDEL

- Ca printr-un fum sfințit de denii
S-alungă umbră și vedenii,
S-aud muștrări, se strigă plîngeri,
Satana e gonit de ingeri,
5 Păcatul vechi din ziua-ntîie
Se scaldă-n miros de tămîie,
Din depărtate vremi tresare
Și crește ca o apă mare,
Cu zvîrcolirea lui dezleagă
10 Catapetasma lumii-ntreagă.

KARLSBAD

- Sunt fără număr, mutre somnolente
De ambe sexe, valuri nesfirșite
Trec spre izvor, stomacuri obosite
Din cele cinci diverse continente.
5 Par un cavou arcadele boltite
Subt ziduri sure, reci, indiferente,
Cînd dintr-un colț răsună-n vagi accente
Un vals de Strauss cu note gilgiite...
Așa pe rînd mulțimile s-adună...
10 Pe urma lor și pasul meu s-abate,
Da ! Iată-l plin paharul meu cu apă...
Încep să-l beau, și liniștea mea gravă
Schitează parcă gestul lui Socrate
Cînd a sorbit din cupa de otravă !

MARIENBAD

Ce blîndă ești, domestică pădure,
Sub brazii tăi decenti nu mi se pare
Că s-ar putea vocifera prea tare,
Ori c-ar veni haiducii să mă fure.

- 5 Bine crescută, n-ai asemănare
Cu coastele Carpaților, obscure,
Unde e zvon de clopot și secure
Și unde iese ursul la plimbare...

- 10 Și totuși pacea ta civilizată
Mi-a arătat cea mai cumplită fiară :
Pădure tunsă, rasă, coafată...

Vai, n-am s-o uit vedenia burgheză :
Un neamț enorm pe-o bancă solitară
Își mîngîia nevasta lui obeză...

FRANZENSBAD

În dup-amiaza silnică de vară,
I s-a făcut un gol rotund în minte...
Sunt fără șir imagini și cuvinte
Ce s-au pornit în juru-i să tresară.

- 5 Pe scaunul ei de lene sedentară
O năpădesc aducerile-aminte...
...A fost demult... La bal ? ori înainte ?...
Departate parcă picur-o gitară...

- 10 Încet, încet, visării se supune,
Cînd, înotînd în soarele-apune,
O ciocîrlie își înalță trilul...

Ea doarme lin... Dar într-o clipă, iată,
Din vis femeia sare-nfrigurată :
I se păruse c-a țipat copilul...

CÎNTĂ MOARTEA

Îmi cîntă moartea la fereastră
 Ca o vecernie-n surdină,
 Îmi cîntă-ncet povestea noastră :
 Un joc de umbre și lumină.

5 Eu o ascult în noaptea mută,
 Din adîncimi îmi crește mare ;
 Întreaga viață petrecută
 La căpătiul meu răsare.

10 Și cum, sub tîmpla mea fierbinte,
 O lume veche-mi reînvie,
 Nu cite-au fost îmi vin în minte,
 Ci cite-ar fi putut să fie.

CÎNTECUL CĂMAȘII

— Fragment —

Eu sunt o biată, ieftină cămașe,
 Sunt o sumară haină populară,
 De mii de ani de cînd mă îmbrăcară,
 Eu sunt pudoarea plebei nevoiașe.

5 Eu m-am pornit din cîmp, de pe ogoare,
 Din cînepa ce-au semănat țărani...
 (Tatăl meu e unul Ioan al Anii.)
 M-a tors, în albe nopți de șezătoare,
 Cu grabnic spor, o ceată de neveste,
 10 Din gura lor știu doine plîngătoare
 Și-am învățat cu firul de fuioare,
 Din fiecare fus, cite-o poveste.
 Am fost țesută la război, în tindă,
 Și m-a cusut încet o fată mare,
 15 M-a înflorit la mîneci cu mătășă
 Și mîna ei a izbutit să prindă
 În arabescuri fine și barbăre
 Toat-așteptarea dulce de mireasă...
 Țiu minte, vezi, cînd am ieșit din casă
 20 Și cînd la horă,-n vesela grămadă,
 M-am prins întii curată și frumoasă,
 Cum străluceam în albul de zăpadă...

De-atunci, în cruda anilor povață,
 Cite-au fost date-asupra mea să cadă

25 Ca niște păsări groaznice de pradă...
Ce-aruncătură stearpă de viață !
Prin praf, prin fum, prin negură și ceață,
Subt suliițele arșiței de soare,
Ori în bătaii de vifor și ninsoare,
30 Eu m-am zbatut, o chinuită roabă.
Și zi cu zi din munca mea neghioabă
Mă năpădiră riuri de sudoare...
Blesteme cîte lung clocotitoare
Îmi trimetea scheletul de subt mine,
35 Subt vâlul meu adăposteam ruine,
Cînd glia neagr-o răsturnam cu boii...

Și-n drumul greu, cum mă păștea dușmanul,
Mi s-au vîndut ițarii și sumanul,
Numai pe mine m-au iertat ciocoi...
40 Azi, cum mă vezi săracă, nelăută,
M-am zdrențuit, sunt galbenă și neagră.
Și-n goana mea de toți nepricepută
M-am pomenit netrebnică și ruptă.
Dar totuși poate-ți mai aduci aminte
45 Că suptă-așa de foame și de boală,
Ca un drapel de-nfricoșată luptă,
Pe cînd era bătaia mai fierbinte,
Eu, sfîrticată, tragică și goală,
Am năvălit tranșeele nemțești,
50 Am dat asalt, în cîmp, la Mărășești.

ÎN MINE CÎTEODATA

În mine cîteodată eu simt : se face noapte,
Din netrăite vremuri vin neguri să mă prindă,
Strigări necunoscute și cîntece și șoapte
La casa mea colindă.

5 În mine cîteodată țărani cu zeghea sură
Și glume și ispite și tot ce știe satul
S-amestecă de-a valma roind în bătătură
Și vin să-și ție sfatul...

În mine cîteodată grea liniștea se lasă,
10 Miroase-a izmă creață și-a flori de iasomie,
În vreme ce un popă cu barba cuvioasă
Slujește-o liturghie...

TRECEA UN OM

Pe sub fereastra casei mele
În largul drumului de țară,
Sub cerul alb, stropit cu stele,
Trecea un om cîntînd aseară.

- 5 Era un cîntec care spune
Durerile ce-adună anii,
Trist ca un plîns de-ngropăciune,
Cum numai ei îl știu, țărani.

- 10 De unde oare călătorul
Îl adusese-n sat la mine,
Din ce mister pornea fiorul,
Din ce adînc, din ce ruine ?

- 15 Îl ascultam cum jalea-i blindă
Deasupra văilor se-mparte,
Nemîngîiată și plăpîndă
Ca o muștrare de departe.

- 20 Și cum se risipea-nainte
Oftarea lui îndurerată,
O clipă mi-am adus aminte
Că și eu am cîntat odată...

BISERICUȚA DIN ALBAC

Biseriçuță din Albac,
Tu ești al vremurilor semn,
Tot bietul nostru plîns sărac
E-nchis în trupul tău de lemn.

- 5 Din ce-am cerut, din ce-am gîndit.
Atîtea rugăciuni cuprinzi,
Și-atîta vis neizbîndit,
Subt vechiul tău tavan de grinzi...

- 10 Tu știi cum ne-am trudit stingher,
De-a pururi fără crezămînt
La Dumnezeu, acolo-n cer,
Și la-mpăratul pe pămînt...

- 15 De-aceea, ostenit-acum
De zile rele cîte-au fost,
Bătrîna te-ai pornit la drum
Să-ți deie frații adăpost...

- 20 Rămii aici, fă-ți un popas,
Fii sfetnic bun din veac în veac
Și spune-acasă ce-a rămas,
Biseriçuță din Albac !

Florica

VÎNT DE SEARĂ

- Căsuță albă, vineție,
Subt culmea verde-a unui deal,
În noaptea mea de pribegie
De ce mi te arăți azi mie,
5 Căsuță albă din Ardeal ?
- Ce val de umbre călătoare
Mi te-abate iar în gînd ?
De ce-mi răsai stăruitoare,
De ce te văd acuma oare
10 Mai limpede ca orișicînd ?
- Pesemne dîșmani te prădară,
Pesemne dîșmani ți-au dat foc,
Și-un strop din urna-ți funerară
Tu mi-ai trimis pe vînt de seară,
15 Căsuță fără de noroc...

ÎN ȚINTIRIM

- În țintirim, la noi în țară,
Movile sunt în lung și-n lat,
O pace mută, funerară,
Te-apasă greu ca un păcat.
5 În ele taina neființii
I-a prins, subt milostiv zăvor,
Pe toți cîți au mușcat cu dinții
Din țarina durerii lor...
- În țintirim dorm munți de lavă
10 Închiși subt lespezi de mormînt.
Un cuib de ură și otravă
E-n orice bulgăr de pămînt.
Țărîna tremură și-nvie,
Căci fiecare fir de lut
15 Dospește-n el o vijelie
Din cîte-n suflete-au bătut...
- În țintirim, pe vînt de seară,
Șireaguri umbrele cobor,
Sunt morții care se strecoară
20 Și prin unghere țin sobor.
Grozavă oaste de schelete,
Nebiruiți rătăcitori,
Ei sfînta răzbunării sete
Și-o-mpart în drum la trecători.

25 În țintirim, în nopți albastre,
 Când stelele pe cer s-aprind,
 Răsună plînsetele noastre
 Și zarea-ntreagă o cuprind.
 Înfiorată lunca geme,
 30 De bocet jalnic de femei,
 Ce spun din gura lor blesteme
 Când duc la groapă ghiocei.

În țintirim mai sunt și cete
 De nesătui boi de pripas,
 35 Cari rumegă pe îndelete,
 Călcînd pe-un mort la orice pas.
 Și-n vreme ce sîrșiți de zile
 Noi lîngă cruci ne tînguim,
 Ei pasc la flori de pe movile,
 40 Ei ni se-ngrașe-n țintirim.

PRIVIGHETORI ȘI CIOCÎRLII

— După Petófi —

Vai, pînă cînd va trebui s-ascult
 Cum împlețiți din razele de lună
 Cîntări din vremuri de demult,
 Ce le-a-ngropat cu valul ei uitarea ?...
 5 Și cînd stricați voi cuiburile voastre
 Din dărîmate cetățui sihastre,
 Unde v-ați pus la-ntrecere nebună
 Cu huhurezi și bufnițe-mpreună ?...
 Demult,
 10 Demult v-ascult ;
 Cîntați fără-ncetare,
 Și-n ochii voștri tulburi
 Văd dulce-nfiore,
 Văd lacrima părerilor de rău...
 15 Neputincioase lacrimi fără roadă,
 Căci de minciună ochii-mi dau dovadă...
 Ce sînteți doar voi toți pe cîți v-ascult,
 Voi, cîntăreții vremii de demult ?...
 Sînteți tilharii vechilor morminte,
 20 Ce dezgropați a vremii moaște sfinte
 Și dezgropați ascunsul ei tezaur,
 Și-l dați pe prețul frunzelor de laur...
 Eu nu vă vreau cununa, nici mărirea,
 Miros de mort și putregai e-ntr-însa...
 25 Se zbuciumă bolnava omenire,
 Trudit-i suflet cere premenire,

Vedeți, s-a smuls din pacea lui pământul,
 Și vîntul
 Dezlănțuitei patimi trece-n goană
 30 Și seceră bolnavi în orice parte...
 Vedeți, un neam cum e ajuns de moarte,
 Cum alte cad, căci boala le supune...
 Și cine-mi spune :
 Se mai trezesc odată adormite
 35 Viețile de seminții strivite ?...
 Dar, uite,-acum, în ziua de pierzare
 Lecuitor purcede să coboare,
 Nu-l știu, nu-l simt, nu-l văd omorîtorii.
 A ta-i cîntarea, orișice strigare
 40 De care astăzi struna mea tresare ;
 Tu ești izvorul lacrimilor mele,
 Tu-mi ești povața viețuirii grele ;
 Nădejdea mea spre tine se îndreaptă,
 Și-atunci, un leac durerii din vechime
 45 Și ranelor tămăduire dreaptă,
 Eu glasul tău aștept : viitorime !

 Iar voi, întîrziți poeți :
 Tăceți !
 Tăceți !
 50 De-ar fi atît de-ndurerat
 Și-atît de dulce picurat,
 Cu glasul de privighetori,
 Al vostru cînt,
 Privighetoarea-i soră cu amurgul,
 55 Iar pe pămînt,
 Noi așteptăm toți revărsat de zori,
 Noi așteptăm suflarea dimineții
 Pe-a lumii temelii,
 Vrem să vestească soare cîntăreții :
 60 Vrem ciocîrlii !

NOAPTE
 — După Carducci —

Adinca noapte-n veci neprețuită,
 Odihnă bun-a lucrurilor toate,
 Ce dormi pe stînci de trăsnet despicate
 Și-nvălui drag livada-n flori țesute ;
 5 Voi, flăcări vii, pe boltă semădate,
 Cu mîndra voastră strălucire mută,
 De-o tainică poruncă neștiută
 Pe-aceleași căi de-a pururi îndrumate ;
 Și lună, tu, tu vitreg milostivă,
 10 Ce tuturor îți dărui deopotrivă
 Tremurătoarea pulbere-argintată :
 Răspundeți voi ce-i rostul lumii noastre,
 Ce taină doarme-n bolțile albastre ?...

 Nici nu te miști, tăcere blestemată !...

POEZII
— După Ady —

I

Eu am pornit din matca Tisei,
Cu moșteniri neînfrîdate,
Gonind cirezi de visuri oarbe
Din splendida păgînatate.

5 Se prăvălea-mprejuru-mi lumea
Într-o sălbatică strigare
Cînd eu tăcut și singuratic
Căutam o armonie mare...

10 Robust Apollo de la țară,
Haiduc în goana tinereții,
Chemat de dragoste și cîntec,
Loveam cărările vieții...

Azi nu mai am nici rîs, nici glume,
Nici dor de zîmbetul femeii,
15 M-au omorît evangheliștii
Și oamenii și fariseii.

II

Eu vin de la malul rîului Gange
Cu visul-mpletit din raze de soare,
Mi-e inima biată o floare de lotus
Cu fine petale tremurătoare.

5 Ce chiot și larmă la iaz lingă moară,
Ce mîini noduroase lovesc din topoare
Și cum mă ucide sărutul sălbatic...
La marginea Tisei ce caut eu oare ?

III

Pe taină, în părăginire,
În larguri buruiene cresc...
O știu cîmpia-nțelenită :
Este ogorul unguresc.

5 Eu mă cobor la sfînta humă...
O roade ceva... Stau și-ascult...
Popor de ierburi otrăvite,
Unde sunt crinii de demult ?

Mă strîng sălbăticită vrejuri
10 Cînd din adînc aștept un glas,
Și-un miros blînd de flori uscate
M-atinge-ncet la orice pas.

Tăcere — gozul — buruiănă
Mă prind, m-adorm și mă-nvelesc...
15 Din depărtare ride vîntul
Pește ogorul unguresc.

IV

Vii prea tîrziu, femeie,
Cu sufletul tău darnic,
M-a omorît pustia
În care strig zadarnic.

5 Pustietatea largă,
Vai, ungurescă pustă,
Cum m-a stropit pe aripi
Mocirla ei îngustă...

Azi nu mai e nimica
10 O lacrimă să-mi deie,
Eu am venit prea grabnic,
Tu, prea târziu, femeie.

DIN PERIODICE

ATUNCI ȘI ACUM

Copil eram cînd am avut
De fericire parte.
Sînt june : fericirea azi
De mine e departe.

5 Cu cît eram mai fericit
Cînd nu știam de mîne,
Cu-atît mai grele-mi par acum
Durerile păgîne,

10 Cari mă-nsoțesc mereu, mereu
Pe-a traiului cărare..
Și chinul ce mă mistuie
Atît e azi de mare,

15 Căci nici trecutul nu mai pot
Să-l plîng — să-l plîng fierbinte —
Și nici durerea să mi-o spun,
Căci nu găsesc cuvinte !

Tavi

Tribuna, XIV, nr. 275
din 12/24 decembrie 1897, p. 1098.

NU-I FERICIRE PE PĂMÎNT

Avea trei fii sărmana mamă,
Dar moartea în al său avînt
I-a secerat încet, pe rînd,
Și astăzi ea oftînd exclamă :

5 Nu-i fericire pe pămînt !

Să iubeau doi cu înfocare,
Dar iată vine un aspru vînt,
Rumpe tulpina amorului sînt,
Și înșelatul suspină tare :

10 Nu-i fericire pe pămînt !

Era bogat, trăia în mărire,
Cupa plăcerilor deșertînd,
Sărac e acum și suspinînd
Exclamă-n neagra-i chinuire :

15 Nu-i fericire pe pămînt !

Vesel eram. Credeam că-s ferice,
Credeam că lumea-i frumos cînt,
Dar iat' înainte-mi un negru mormînt
Ce dureros pare că-mi zice :

20 Nu-i fericire pe pămînt !

Octavian

*Revista ilustrată, I, nr. 5—6,
mai-iunie 1898, p. 107.*

AȘA A FOST SĂ FIE

De-atîtea ori mi-am pus în gînd
S-alung și amintirea,
Și liniștit încet, pe rînd,
Să-nvăț a rîde ș-a uita...

5 Dar totul în zadar a fost
Să scap de-a patimei povară,
Amoru-mi veșnic fără rost,
De vreau să-l sting, învie iară...

Să plîng de-a pururi istovit
10 De-a inimii crudă sclăvie,
Astfel destinul mi-a urzit,
Așa a fost să fie...

Octavian

*Familia, XXXIV, nr. 44,
noiembrie 1898, p. 523.*

AZI ȘI MÎNE...

Surizi... Înoți în veselie,
Căci nu e chin și nu-i năcaz,
Și-ai vrea ca pururea să-ți fie :
Un fericit și vecinic „azi“.

- 5 Toate-au trecut... Îți par poveste
Cuvintele din blinde sferi ;
Te-alin-acum ce nu mai este :
Un fericit și dulce „ieri“.

- 10 Te-ai înșelat și-n azi, și-n ieri,
Durerea martor îți rămîne ;
Și tot ai vrea ca să mai ceri
Un credincios și vesel „mîne“ !

Octavian

Familia, XXXV, nr. 2,
10/22 ianuarie 1899, p. 18.

DRAGOSTE ȘI GINDURI

Cînd galeși ochii tăi s-aprind
De doruri nențelese,
Te uiți... și cîte-or fi vorbind
Acele gene dese...

- 5 Și firul pe fus învîrtit,
Ce-l torci tu și cu dorul,
Îmi pare-un firicel vrăjit,
Ce-mi țese viitorul.

- Vicleană ești... ți-am spus odat'.
- 10 A dragostei poveste
O știi de rost... M-ai ascultat
Și-ai mers fără de veste.

- Și cînd la rîu te-am întîlnit,
Tu foc de minioasă,
15 Și-o lună-ntreagă-a trebuit
Mînia s-o descoasă...

- De ce ești tu ? Mă tot gîndesc...
Să duci lumea-n ispită,
Și să mă faci ca să trăiesc
20 O lume-nchipuită...

Clipitele și anii trec,
Și tu te joci cu focul,
Cînd eu în vise mă petrec
Și-mi plăsmuiesc norocul.

25 Dar cînd te-aș părăsi pe veci,
O lacrimă mă-ntoarce,
Și firul tors de zile-ntregi
O clipă mi-l destoarce.

30 Și-atunci cu gîndul iar mă-mpac,
C-așa e legea firei,
Cînd tu-mi rîzi galeș, eu să fac
Povestea-ndrăgostirei.

Octavian

Familia, XXXV, nr. 18,
2/14 mai 1899, p. 211.

ÎN TAINA SĂRII

Cînd vîntul de priveghitori
Tremură lin în preajma sării,
Cînd revin stoluri de cocori
Și vezi că-i cerul fără nori,
5 De ce n-arunci vîlul uitării ?

Cu flori e lunca împinzită
Și de miresme-i plin hotarul,
Natura-ntreagă-i dezvrăjbită...
De ce-mi faci calea pribegită
10 Și-n inimă-mi sădești amarul ?..

Și vîntul gureș citeodat'
Alintă vîrfuri de răchiți,
Și tot pe lume-i împăcat,
De ce mă faci tu să mă zbat,
15 Cu ochii plînși și osteniți ?..

Colo-n desişul înflorit,
Un cuib își țes doi porumbei,
Privește, tot e-ndrăgostit !
De ce eu singur, părăsit,
20 Să-mi blastăm traiul, anii mei ?..
.....

A adormit întreg pământul,
Un clopot sună picurat,
Sfios îi prinde glasul vântul...
Nu-ți vine-n minte jurământul
25 Șoptit cu tremur și... uitat...

Octavian

Familia, XXXV, nr. 33,
15/27 august 1899, p. 390.

ADEVĂRURI TRISTE...

Ca jăratecu-n cămin
Arde-n piept de om viața,
Ce se stinge-ncet și lin,
Ca jăratecu-n cămin
5 Pînă dimineața...

Ca un vînt de primăvară
E și-a viselor ispită,
Căci te scapă de povară,
Ca un vînt de primăvară
10 Numai pe-o clipită...

Ca un palid meteor
E credința la femeie,
Căci te-mbată-n al ei zbor,
Ca un palid meteor
15 Numai cu-o scînteie...

Ca o umbră, ca un vis,
Tinerete nu rămîn...
Fug... Mormîntul s-a închis
Peste-o umbră, peste-un vis,
20 Și tu ești bătrîn...

Octavian

Familia, XXXV, nr. 45,
7/19 noiembrie 1899, p. 530.

STANA

Stătea copila pe podmol
Cu furca-n briu, cu brațul gol
 Și cu fuioru-n mini.
Un îngeraș cu ochi căpriei,
5 Dacă-l săruți în ori nu-ți vii
 Trei săptămîni.

Puțin e tortul strins pe fus,
Căci de cînd el la oaste-i dus
 Zi bună n-a avut.
10 Și torsul ei e fără spor,
Căci o muncește-un chin și-un dor
 Nepriceput.

De cînd el spada a încins,
Ea nici în horă nu s-a prins
 Să zic de două ori.
15 Și, Doamne, mulți o-au ispitit,
Ficiori tot vrednici de iubit
 Și domnișori.

Lăsată gîndurilor pradă,
20 Pornește-a căta prin ogradă
 Trifoi cu patru foi...
Și-ntreabă flori de iasomie,
Veni-va Vlad din cătănie,
 Iar' înapoi ?

25 El i-a dat ei inelul lui :
„Grijește-l, Stană, să-l mai pui
 Pe la guriță“.
Iar ea i-a dat năframa ei :
„Nici tu din sîn să n-o mai iei,
30 Bădiță !“

Și-acum el singur-singurel ;
Ar vrea să plece după el,
 Nici locul n-o mai ține.
Lacrămi din ochi pe șorț îi cad,
35 Oftează Stana după Vlad :
 „Nu mai vine“...

Dar trece orișice năcaz,
Vei rîde mîne de plîngi azi,
 Nu-ți stă năcazu-n piept.
40 Abia a fost pe înserate,
Și Stanei i-a-nceput a bate
 Ochiul drept.

Și voia bună iar s-a-ntors,
Și Stana trei fuse și-a tors,
45 Gătat-a furca toată.
Iar un tovarăș din oraș
Adus-a de la Vlad răvaș
 Pentru fată.

Cum era ea nu pot s-o spui
50 Cînd a cetit răvașul lui :
 „Să vii, Stană, să vii !“...
Căci el cu vorbă s-a legat
C-or fi nevastă și bărbat
 Pe la Florii...

Octavian

Brașov

Tribuna, XVI, nr. 255,
19 noiembrie/1 decembrie 1899, p. 1020.

ÎN CALUMNIATORES

S-au stins frumoase timpuri de fală și mărire,
S-au prăbușit în groapă măreții lor eroi,
Dar ne-au lăsat o scumpă și sfântă moștenire,
În inimile noastre eterna amintire
5 A vremilor trecute, visate azi de noi.

Țărina multor veacuri pierdute-n vecinicie
Nu poate să îngroape drag-amintirea lor,
Căci ea-i izvorul vieții în timpuri de sclăvie
Și simburul din care sperăm că o să-nvie
10 Mărețul vis de aur : frumosul viitor.

O, dragi ne sînteți nouă, frumoase chipuri sfinte,
De cari a noastre mame spuneau fiilor lor,
Trăiește-al vostru nume în a doinei dulci cuvinte
Și vă păstrează vecinic aducerea-aminte
15 Și inima, și mintea unui întreg popor.

Ne stăpînesc străinii. Noi ascultăm de ei,
Purtăm tăcuți și-n pace azi jugul dușmănesc,
Însă din blînda turmă a pacinicilor miei
Răsar cete, șireaguri, voinici puii de lei
20 Cînd morții din morminte barbar ni-i pîngăresc.

Au năvălit azi zbirii în templul nost' cu toții
Și-au necinstit hoțeste altarul vechi, sfîntit,

S-au pus să ne răpească unicul dar al sorții :
Din inimi amintirea, ce ne revie morții,
25 Cari numai pentru noi o viață au trăit.

Voi n-aveți sfinți în groapă ori inimi să-nțeleagă
Ce sfîntă-i amintirea mai-marilor eroi ;
Pe noi însă ne doare — căci viața noastră-ntreagă
E-a vieții lor vlăstară. Pe noi de ei ne leagă
30 Și sîngele din vine, și inima din noi.

Lăsați deci amintirea s-o cînte doina lină
Și inimile noastre s-o simtă nencetat ;
Acelor umbre sfînte „poporul“ să închină...
De spulberați cenușa, va răsări lumină,
35 Care va crește-n flacări, în foc neîmpăcat...

Pe unde azi s-aude tînguitor și jalnic
Horitul păcei : doina, cu mersu-i legănat,
Gîndiți-vă că poate să suiere năvalnic
Și strămoșescul tulnic, îngrozitorul crainic,
40 Cu care dă alarma „poporul-împărat“.

Aduce-vă-ți aminte de scurtele clipite
Cînd răsplătea poporul de veacuri amarit,
Cînd ziduri păcătoase erau jos prăbușite
Și se scaldau cu fală a cailor copite
45 În sîngele vost' negru și searbăd și urît...

Lăsați-ne deci morții să doarmă liniștiți !
Căci sfinți sînt pentru noi cei adormiți în Domnul.
V-a dat soartea nătîngă, nevolnici pripășiți,
Viață ? Alergați degrabă și-o trăiți !
50 Dar glasul vost' al morților să nu tulbure somnul.

Trăi-va vecinic Iancu în doina plîngătoare,
Ce atinge tremurînd adîncul codrului,
Căci inimile noastre i-or fi ocrotitoare,
Și dacă lumea-ntreagă, de lîncedă ce-i, moare
55 Trăi-va scris în stele etern numele lui...

O.

Brașov

Tribuna, XVII, nr. 1, 1/13 ianuarie 1900, p. 2.

IMPĂCARE

Mă gândesc de ce îngroapă viața-n neguri cernite
Vălul purpuriu țesut din iluzii și ispite ?
De ce firea îți arată ce n-ar trebui să știi,
Și de ce astăzi doar numai moșnegii mai sînt copii ?
5 Rostul multor taine astăzi se dă lumii să-l învețe,
Cade vălul de păiangan grabnic de pe tinerețe,
Pier clipele neștiinței, urzitoarele de vise,
Ca-n schimb să-ți dea adevărul unor pleoape
deschise...
Lanțul innădit cu-ncetul din frumoase nebunii
10 Se rupe ca bunăoară un slab lanț de păpădii ;
Și te doare cînd rămii despoiat de vechea haină,
Ce îmbracă viața-n visuri ascunzîndu-ți orice taină.
Iar cînd smaltul neștiinței ți-a pierit de dinainte,
Vine adevărul rece, strivitor, dur :
15 „Fii cumînte,
Liniștește-te, copile, uită inima și-o-ngroapă,
Căci te minte“...
Tu nu crezi... Pentru tin' nu este groapă,
Ce-ar pute închide inimi vorbitoare ca să tacă...
20 Și te zbați cînd vezi izvorul veseliei cum tot seacă.
Întinzi brațul tremurînd după iluzii pierdute.
Le aștepti să vină iarăși înapoi pe întrecute
Și sufletul dornic iarăși să-l înlănțuie-n ispită
Cu himere-mprejmuite de o vrajă negrăită.

25 Închizi ochii ca să minți... Crezi că doar tot o să vie
Șirul de minciuni frumoase croite-n copilărie,
Te încerci a pescui din trecut ce nu mai este,
Doar din vremile apuse s-a mai naște o poveste
Cu aripi pestriți de flutur să se lase pe pleoape :
30 Și minciuna dezvelindu-ți, adevărul să-l îngroape...
...În zadar te zbați, copile... s-au dus vremile acele,
Cînd tineri erau copiii și credeau în cer cu stele.
Astăzi firea poruncește visurilor să dispară,
Ca din mormîntul minciunei adevărul să răsară.
35 Se ridică deci perdeaua, ca ochilor tăi să dea
Un demon ce părea înger sub mincinoasa perdea.
Cînd broboada de iluzii ți-o a smuls firea de pe frunte
Și-a sădit în creier tînăr sîmburul minții cărunte,
40 Cînd de pe pămînt treceai sus pe bolta înstelată,
Căci „credința“ ți-a fost podul din țărînă pînă-n astri.
Astăzi podul nu mai este. „Firea i-a ruinat pilastri.“
Te-ai trezit, deci nu mai ești al viselor tale domn,
Ca odată cînd și treaz erai adîncit în somn.
45 Ți se deschid ochii mari și te cutremuri, băiete,
Cînd vezi că ceva de ris a putut să te îmbete ;
Veselia-ți pare-atunci un mincinos glas de monstru,
Iar chinul în adevăr poruncit de *Tatăl nostru* !
Dar te-mpaci apoi cu soartea care-a fost atît de crudă,
50 De-a silit ochiul să vadă și urechea să audă...
Pătimașul sîn deodată îl faci să se domolească,
Ca-n loc de inimă caldă, mintea rece să vorbească.
...Și te schimbi, te schimbi, băiete, iar năvalnica ta
fire
Cum o îmblînzește soartea ?
55 Lumea-ntreag-o să se mire
Că ești nou, și glume vechi azi de tin' nu se mai
prind.
Vei vedea pe uliți babe dîndu-și ghionturi și grăind :
„Asta-i feciorul Smarandei?... Cum l-a mai
schimbat orașul !
Cine-ar mai crede, leicută, că-i tot Nicu, buclucașul

60 De la noi ?...“

Și multe încă o să-ți sune în urechi,
Ca s-arunce înc-un bulgăr pe mormîntul celor vechi...

Octavian

Brașov

Familia, XXXVI, nr. 4,
23 ianurie/4 februarie 1900, p. 38—39.

LACRĂMI...

Cînd o lacrimă pribeagă
Genele-mi va-nroua,
Tu să știi, iubita mea,
Că din dragoste se-ncheagă...

5 Iar cînd lacrimi în tăcere
S-or porni din ochi potop,
Tu să știi că orice strop
I-un picur de mîngăiere...

10 Cînd vei vedea ochii mei seci,
Fără lacrimi în pleoape,
Tu să știi că mi-i aproape
Ceasul liniștei de veci.

Octavian

Brașov

Familia, XXXVI, nr. 16,
16/29 aprilie 1900, p. 187.

PE ULIȚA

Cu mersul lin și legănat,
Încet te streкори pe uliță,
Ca chipul unui basm visat...
Din plete vîntul cîteodată
5 Îți flutură cîte-o șuviță...

Și treci zîmbind... Ulița toată
Tu o cuprinzi cu ochii tăi,
Ce e-o clipire tremurată
Se pierd în zarea depărtată
10 Și-aprind la patimi și văpăi...

Cu ochii leneși, osteniți,
Tu ești frumoasă ca ispita
Trimisă celor pocăiți...
Din patimi multe și dorinți
15 Le-a plăsmuit rostul ursita...

Pe la răs_pîntii cînd te-abați,
Adese-n față te-ntîlnesc,
Și ochii tăi învăpălați
Pe-ai mei îi pleacă tulburați
20 Și jos în țărână-i pironesc.

Văpaia lor mi-a rumenit
În treacăt veste-du-mi obraz
Și locului m-a-nțelenit...
Potop de patimi s-au pornit
25 Să rup-al inimei zăgaz...

Și cînd trăsar, din nou pornesc
Grăbit să dau de urma ta.
Dar ochii mei cînd te zăresc,
Pe fața tuturor cetesc
30 Potopul din inima mea.

Și-atunce stau pe gînduri dus,
Oprit în al viselor zbor...
Și mă gîndesc că Cel-de-Sus
Pe tine pe pămînt te-a pus
35 Ca pe-o icoană... tuturor.

Octavian

Brașov

Familia, XXXVI, nr. 21,
21 mai/3 iunie 1900, p. 243.

MAI RĂMI...

O clipă numai mai rămii,
Nu-mi duce liniștea cu tine,
Și somnul de la căpătii,
Și rostul zilelor sănine,
5 O clipă numai mai rămii...

Tu ești prilejul fericirii
În nopți de-a rîndul plăsmuit,
În tin' se-ntrupă vraja firei,
Și pentr-un suflet obosit
10 Tu ești prilejul fericirii.

Văpaia ochilor tăi galeși
Îmi dă scînteia vieții mele,
Numai pe ei îi am tovarăși
Și-mi însenină zile grele
15 Văpaia ochilor tăi galeși.

Rămii să ne-avem vecinic drag
Și te-alipește de-al meu sîn,
Ca-n crînguri iedera de fag...
Rămii să uit că sînt bătrîn...
20 Rămii să ne-avem vecinic drag...

În ale tale dese plete
Tu lasă-mi capul să s-ascundă,

Doar ale gîndurilor cete
Nu vor putea să mai pătrundă
25 Prin ale tale dese plete...

E dulce dragostea și sfîntă
Cînd nu-s năcazuri și amar,
Dar chinului ce te frămîntă
Cînd ea se pune stăvilar
30 E dulce dragostea și sfîntă...

De-aceca-ți zic să mai rămii,
Să nu-mi duci liniștea cu tine
Și somnul de la căpătii
Și rostul zilelor senine...
35 O clipă numai mai rămii...

Octavian

Familia, XXXVI, nr. 26,
25 iunie/8 iulie 1900, p. 304

MĂGDALINA

O beznă deasă s-a-nchegat
Și-o negură de ploaie...
E pace și liniște-n sat,
Abia mai sună picurat
5 Un clopot de cioaie.

Șuieră vîntu-n calea-i lungă,
Pe cînd un fulger ascuțit
Pe cer mai taie cîte-o dungă.
Se grămădesc oile-n strungă
10 Și cîinii latră răgușit.

Duios pătrunde de la stîină
O doină-n liniștea adîncă,
Și brazi, și paltini o îngîină,
Iar vîntul șuierînd o mîină
15 Spre cîte-un vîrf pleșuv de stîncă.

Căința unui greu păcat
Din jalea doinei se răsfrînge,
Din cînd în cînd cîte-un oftat
Mai prinde vîntu-naripat,
20 Iar doina tremură și plînge.

Din vîrful unui brad țăpos,
O bufniță cobește-a jale

Un cîntec surd și fioros...

— Cine din vîrful cel stîncos
25 S-a prăvălit deodat' în vale ?!

— Nimic... A firei răzbunare
S-a stîns... Învăluită-n foc,
De după brazi luna răsare,
Se uită jos cu nepăsare
30 La mîneca unui cojoc...

.....
El, Radu !... Radu e prepus,
El poartă, păcătosul, vina,
El a-nșelat-o și s-a dus,
El va da seamă colo sus
35 Că nu mai este : Măgdalina..

Octavian

Rășinari

Tribuna, XVII, nr. 139,
16/29 iulie 1900, p. 554.

PE GÎNDURI

Cînd privirea ostenită mi-o pironesc la pămînt
Și privesc cum se rotește țărna spulberată-n vînt,
Stau pe gînduri, căci îmi vine ca al țărnei rotogol
Să-l aseamăn nu știu cum cu-al iluziilor stol,
5 Ce se pierde tremurînd, alungat de-un vînt dușman :
Unde-s visurile sfinte, plămădite an de an
Și pierdute în clipita unui adevăr amar ?
Nu mai vin — s-au dus pe veci și le cheamă în zadar
Inima, să se întoarcă ca țărîna în pămînt.
10 O, pămînt !... Cînd te privesc, tu îmi pari atît de sfînt,
Mintea mea în tine-ntrupă adevăratul izvor,
Dătător de fericire și de pace dătător.
Cînd gîndesc prin cîte vremuri tu te vei fi străcurat,
Mi te-nchipuiesc atunci un moșneag împovărat,
15 Cu un sac purtat în pace de umerii girboviți —
Ce povară fără margini port umerii-ți osteniți,
Căci atîția sînt pe lume și li-e greu păcatul lor !
Și tu, biet moșneag bătrîn, ca un tată răbdător,
Ocroțești pe cei ce rîd și hulesc a ta făptură.
20 Împarți hrană părintească la clevetitoarea gură
Și-o primești la sînul tău cînd pe veci a amuțit...
Mititeii sap-o groapă și în sînul tău rănit
Se așază liniștit mîncinosul răposat —
El sădește-n trupul tău un tînuit, greu păcat...
25 Tu te-nfiorezi de el, dar la nime nu-l mai spui,
Căci ești bun și n-ai mai vrea ca să vină tot ai lui,

Și să-l sfîșie cu dinții pe cel poreclit de „sfînt“.
Noi sîntem atît de mici în trufașul nost' avînt,
Ce ne-ndreaptă ochii sarbezi spre lumea

nemărginirei...

30 Nouă suferința ta ne dă rostul fericirei,
Să trăim viața noastră omorîndu-te pe tine...
E senină fața ta, cea cu rîuri cristaline
Și cu cîmpuri adincite sub povara mătăsoasă.
Veselă e fața ta și gingașe și frumoasă.
35 Încît cînd o vād atunci îmi pierd firea... Mi se pare
Că privesc zburdălnicia prinsă-n ochi de fată mare.
Dar pe noi cei mici din leagăn astfel ne-a plăsmuit
firea,
Ca prădîndu-ți frumusețea să ne stoarcem fericirea.
Noi tăiem în coasta ta cu fierul o brazdă lată,
40 Noi tăiem în trupul tău, și tu, cel bun, drept răsplată,
Ne dai viața ce ne-o scurgem din inima ta rănită...
Nu te doare cînd îți vezi țelina destelenită
Și brăzdată-n lung și-n lat lunca cea de micșunele ?
Tu simți groaznica durere cînd te despărțești de ele,
45 Însă inima ta blindă o preface în răbdare,
Din cari dușmanilor tăi viață blindă le răsare...
Pe cel ce ți-a rănit trupul să-l primești la sînul tău,
Și cu părintescu-ți braț tu acoperi pe cel rău,
Ascunzînd păcatul lui sub tînuitoarea glie,
50 Învii flori deasupra lui, încît nimenea nu știe
Că sub ele-i pitulat viermănosul trup de om !
Tu, cel mare, ești cel bun, pe cînd noi, un slab atom,
Ne împrejmuim cu mreața unor rele uriașe
Și din păcate croim o dăinuitoare fașe,
55 Ce ne-ncege strîns pe toți, și pe moș și pe nepot.
Și păcatele sînt grele. Umerii tăi cum mai pot
Să le poarte greutatea, că-s bătrîni minune mare ?
Ești covîrșit de povară... Cîteodată... mai arare,
Cînd s-a grămădit asupra-ți un păcat slăvit de
vremuri,
60 Și povara lui te-ndoaie, atunci și tu te cutremuri,
Ca păcatul să-l înghită sînul tău ce se desface.
Dar curînd peste minie tu ne verși iar blindă pace.

Ești atât de „bun“, Pămînt ! dar atât ești de „bătrîn“ !
Cine știe lîngă tine pînă cînd mai tot rămîn
65 Pacea veche și răbdarea unui împăcat moșneag !
Azi i-atît de lung și greu al păcatelor șirag,
Încît o să-ți copleșească trupul slab și gîrbovit
Și-o să-ți pierzi răbdarea veche care-atît ne-a
ocrotit !

Cine-mi spune cum va fi soarele ce-o să răsară,
70 Cînd și „tu“ vei fi sătul de-a păcatelor povară !

Brașov

Octavian

Familia, XXXVI, nr. 33,
13/26 august 1900, p. 338.

TE-AI DUS...

Te-ai dus tu, chip trandafiriu
Al negurosului meu trai...
Te-ai dus, dar vecinic îmi răsai ;
De vraja ta mă-mbăt acum,
5 Și-aș da viața mea să știu
Al pribegirei tale drum...

De după vîrfuri de răchiți
A lunii raze se desfac,
Sărută picurii din lac ;
10 Iar în otava-nrouată
Doi licurici îndrăgostiți
Și azi s-aprind ca altădată.

Dar eu nebun nu mai trăsar
De vraja firei zîmbitoare,
15 Pierdut cu ochii-n depărtare,
Ascult un cînt sfios de flaut,
Ce-mi spune trist că în zadar
Pe astă lume te mai caut !

Octavian

Rășinari

Tribuna, XVII, nr. 160,
17/30 august 1900, p. 638.

AȘ VREA...

Aș vrea un cântec nou odat'
De pe-ale lirei moarte strune :
Năvalnic cânt învăpăiat,
Ce tuturora să vă sune
5 Ca glas de tulnic depărtat.

Nădejdea vieții împăcate,
Credința sfântă de moșneag
Și rostul dragostei curate
Le-aș vrea pe toate-n rînd, șireag,
10 Aievea-n cîntu-mi întrupate.

Aș vrea să glăsuiesc minciuna
De fericire-aducătoare,
S-ascult de minte totdeauna,
Și-n zbuciumări copleșitoare
15 Veselitor să-mi cînte struna.

Dar mi-e în inimă sădit
Tot rostul stihurilor mele,
Nu mintea mi l-a plăsmuit,
Ci-n calea mea de printre stele
20 Pe neștiute-a răsărit.

Și dacă azi pe strune bat
Tot cîntul vechi și cunoscut :
E că și astăzi mă mai zbat
Tot în năcazul din trecut,
25 Ce-n inimă mi s-a-nchegat...

Octavian

Budapesta

Tribuna, XVII, nr. 201,
18/31 octombrie 1900, p. 801.

DACA...

Dacă viața-mi pribegită
cu năcazurile-i toate
Ar fi vis născut din groaza
unei nopți înfricoșate,
5 Eu vă jur că-n zorii zilei
cînd din ochi mi-ar pieri somnul,
Cu cucernică gîndire
și cu sufletul în Domnul,
Pocăit și fără patimi
10 mi-aș preface-n bani averea.
Jumătate-aș da-o-ndată
la săraci precum li-e vrerea,
Iar la schitul sfînt din deal
ceealaltă jumătate,
15 Ca să-mi deie-n schimb icoana
sfînt-a Maicii Precurate,
Ca s-o pun sub căpățiul
pocăitei mele minți...
Iar ceaslovul și psaltirea
20 și viața celor sfînți
Mi-ar fi de-aci înainte
purtători de duh și gînd.
Umilit și stîns la față
aș veni la voi pe rînd,

25 Ca să puneți mila voastră
în mîna-mi tremurătoare,
Tot obolul sărutîndu-l,
l-aș ascunde-n cingătoare.
Și-aș chema la mine-apoi
30 șapte popi cu bărbi cărunte,
Să-mi cetească sfîntul maslu
miruindu-mă pe frunte,
Și să roage șapte zile
sfînta pronie cerească,
35 Ca de astfel de vedenii
veci de veci să mă ferească !

Budapesta

Octavian

Tribuna, XVII, nr. 204,
22 octombrie/4 noiembrie 1900, p. 814.

BLONDINEI

Un foc vrăjmaș mi-e inima, nebuna,
Și mii de patimi îi aprind văpaia,
Tu singură-i poți stinge bobotaia,
Frumoaso, tu, cu ochii ca minciuna...
5 Și codrul des cel sărutat de soare,
La sinu-i mii de paltini ocrotește,
Și el la toți frunzișul le clătește
De-un singur cîntec de privighetoare...

Octavian.

Budapesta

Tribuna, XVII, nr. 236,
10/23 decembrie 1900, p. 942.

ADEVĂR...

Se sting visele toate. Viața le doboară.
Trimite adevărul : mișel bătrîn, nărod,
Un gîde cu-o secure știrbită subsuoară,
Ce lucră pe-ndelete și rîde cînd omoară
5 Pe bietul nevoiaș, întins pe eșafod.

Cînd mintea te îndeamnă și-n inimă-ți răsare
Din șirul blînd de vise o umbră — numai una,
Un hohot lung de rîs s-aude-n depărtare :
E glasul de triumf, ce-l urlă-n gura mare
10 Căruntul adevăr, ce-a biruit minciuna...

Minciună : chip de demon cu aripi ostenite,
Cu galeșe zîmbire pe buză-ncremenită,
Din a credinței pături faci caier de ispite,
Din cari inima toarce lungi fire aurite :
15 Iluzii ce-mpresoară o minte nebunită.

*

Băiat cu ochii limpezi, cu fruntea liniștită,
Te-arunci în valul vieții virtos, viori, văratec,
De vraja unei clipe ți-e mintea priponită —
Credința viorie ți-e vălul de ispită,
20 Broboada împăcării în saltu-ți neuntec.

Trec ani, răresc broboada... Clipești din ochi atunci,
Trăsai când vezi că totul aievea e întors,
Și te cuprinde mila când ochii ți-i arunci
La stearpa răsplătire a sfintei tale munci,
25 Ce mințea ți-a răpus-o și inima ți-a stors...

Trec ani, aduc lumină... Broboada destrămată
A spulberat-o vîntul albastrei depărtări :
O inimă ucisă și-o minte răposată,
Un zîmbet mort de gheață și-o pace idioată,
30 Atîta ți-i răsplata eternei zbuciumări...

Bătrîn năuc și gureș, la vatra încălzită
Te-așezi în toată seara cu droaia de nepoți :
C-o limbă ca din carte, aleasă și gîndită,
Povestea îndrugată, povestea povestită
35 Tu le-o mai spui o dată...
...Ei dorm demult cu toți...
Spui glume învechite... Nimic nu te mai doare.
Tușînd înțelepțește, îți sfătuiesti urmașii,
Ce te ascult alene cu fețe zîmbitoare...
40 Și... umplu trei batiste de lacrimi simțitoare,
Cînd prăvălesc la bulgări pe trupul tău gropașii.

...Se stîng visele toate... Viața le doboară.
Trimite adevărul : mișel bătrîn, nărod,
Un gîde cu-o săcure știrbită subsuoară...

Budapesta

Octavian

Familia, XXXVI, nr. 51—52,
24 decembrie 1900/6 ianuarie 1901, p. 604.

DIN VIAȚĂ

L-a rîs — amar l-a rîs copila
Cînd de iubirea lui i-a spus,
Cu plîns în ochi cerșindu-i mila...
L-a rîs cu hohot...
5 El s-a dus...
Trec ani. El, stors de zbuciumare,
În casa de nebuni ședea...
Plîngînd ea îi cerșea iertare...
El o privea năuc... zîmbea...

Octavian

Familia, XXXVII, nr. 2,
14/27 ianuarie 1901, p. 13.

CLIFE SENINE...

Eu copil, tu fată mare...
Uite,-mi vin în minte toate
Nebuniile uitate
Pe-a trecutului cărare...

- 5 Prea ne copleşise vrerea,
Sărutările fierbinţi ;
Şi ţărnuitoarei minţi
Prea de tot i-am stors puterea...

- 10 Prea ne-a îmbătat dulceaţa
Viorului păcat,
Ca treziţi din el odat'
Să nu ne schimbăm viaţa...

- 15 Prinşi în pacea argintie,
Ne-am dat mina despărţirii...
Pe cînd patima iubirii
Ne-am sădit-o-n prietinie.

- 20 Tu, cuminte, zîmbitoare,
Spui trecutu-nviforat...
Eu cu sufletu-mpăcat...
Uite,-ţi scriu cite-o scrisoare...

Răşinari

Octavian

Familia, XXXVII, nr. 5.
4/17 februarie 1901, p. 54.

OSTENIT...

Te du... mai lasă patima iubirii !...
Mi-e grea viaţa prea de tot trăită...
De-abia-mi ridic pleoapa ostenită
Şi-aş vrea un ceas etern al adormirii...

- 5 Să dorm !... Să uit iubirea ta pripită
Şi chipul tău, vecin păcătuirii...
Să dorm !...s-arunc broboada amăgirii
Pe viaţa-mi moartă, stoarsă şi răcită...

- 10 Să dorm !... să-mi văd viaţa-ntreagă scoasă
Din al uitării vioriu noian...
Să te visez : o fată sănătoasă,

Cu gînd senin, curat ca de mărgean,
C-ai adormit cu coatele pe masă,
După cetirea primului roman...

Budapesta

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 32.
18 februarie/3 martie 1901, p. 29.

TU DORMI...

Tu dormi !... Ce sfînt îmi pare somnul
Sub geana ta încremenit...
Din ceruri pare că chiar Domnul
Cu mîna lui te-a adormit...

5 Şi somnul tău duios şi lin
E-atît de multe spunător...
Încît îmi pari un chip senin
Din alte lumi coborîtor...

10 La patul tău îngenunchind,
Mă-nchin cucernic şi curat...
Rostesc pe neştiute-n gînd
Un *Tatăl nostru* tremurat.

„Ne mîntuieşte de cel rău“...

15 Dar iată luna se desface...
Ţi-a luminat... tot... chipul tău...
Mă duc, copilă, dormi în pace !

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 37,
25 februarie/10 martie 1901, p. 33.

TE-AI DUS...

De mult te-ai dus...
Nici nu mai ştiu pe ce poteci,
Căci nu mi-a fost ursit pe veci
Seninul clipelor visate.

5 La Cel-de-Sus
Mă rog de-atunci în taina serii,
Cerşindu-i purpura uitării
Vieţii mele înşelate...

Dar în zadar...
10 Din frunza tremurată-n vînt,
Şi din al doinei sfios cînt,
Icoana ta mi se desprinde...
Şi stăvilar

15 Zadarnic cerc să pun iubirii,
Căci din albastrul amintirii
Văpaia veche se aprinde...

Şi chinul greu
Mi-a rupt al inimei zăgaz,
Ţi-ar curge lacrimi pe obraz
20 De-ai şti a vieţii mele cale...

Pe Dumnezeu
Și tu l-ai implora plîngînd
Să smulgă bietului meu gînd
Și umbra amintirii tale...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 8,
25 februarie/10 martie 1901, p. 88.

DRAGOSTE BARBARĂ

Ascultă, fată !
Glasul meu cuvîntă :
Tu ești minciuna
cea mai mincinoasă,
5 Păcatul tu l-ai scris
cu negre slove
Pe fruntea mea,
ca fierul înroșit,
Ce-nfioară carnea
10 minei de țîlhar...
Ascultă, fată !
Ieri pe drum de țeară
De un șerpe-am dat
cu solzii ca argintul
15 Și l-am strivit
cu muchea de săcure !...
Ascultă, fată !
Sînge mi-e pe buză
Și tu l-ai stors
20 cu buza-ți încheștată
Și-ai ris — ai ris
cu furtunatic chiot,
Cînd mi-am uscat
cu mina picătura...
25 Ascultă, fată !...

Șerpelui din cale,
 Pe rînd, pe rînd,
 i-am sărutat toți solzii...
 Și-am plîns nebun
 30 cînd se zbătea în tină
 Și-ngenunchind am zis
 un *Tatăl nostru*...
 Ascultă, fată !
 Patima mă-ndoaie
 35 Și mă sugrumă
 tremurul puterii,
 Și-o vrere simt,
 ce creieru-mi sfredelește...
 Te du și fugi !...
 40 și brațu-mi nu te-ajungă...
 Te du și fugi !...
 și buza-mi nu te-atingă...
 Căci te omor
 cu mină păcătoasă !...
 45 Te du și fugi !...
 Căci te iubesc, femeie !...

Budapesta

Sfinx

Tribuna literară, XVIII, nr. 47,
 11/24 martie 1901, p. 42.

DESPĂRTIRE

Uite,-ți spun : Deschide-mi calea ! Te-am urit ! Ți-o
 spun pe față.
 Mîngăia-te-va trecutul și bucata de viață,
 Ce ți-am aruncat-o ție, fără pic de judecată !...
 Dar nu-ți pese că mă duc, doar tu ești frumoasă, fată,
 5 Și la orice colț de stradă mai găsești băieți ca mine,
 Ce cu mintea-nlănțuită rînd pe rînd o să se-nchine
 Înaintea ta cu toții, robi nebuni făpturii tale,
 Și-o să-ți cînte stihuri multe și potop de osanale,
 Și-o să-ți spună că o nimfă, o iluzie le pari,
 10 Plăsmuită-n taina nopței de-un copil cu ochii mari !...
 Eu mi-am stors văpaia veche dătătoare de iluzii,
 Și-n zadar mă mai încerc să te așez la vatra muzii,
 Și din chipul tău să fac inimii mele altar...
 Prea te-ai dat cu totul mie. Prea n-ai mai pus stăvilar
 15 Patimei ce-ai îngrămădit-o în iubirea-ți fără
 margini...
 Eu atît amar de vreme am fost rob plăcutei sarcini,
 Ce mi-a lunecat pe umeri... dar mi-e greu s-o port
 acum ;
 Astăzi inima și mintea mi s-au străcurat pe-un drum
 Nesimțit în vremea veche, cînd visam cu
 tine-alături...
 20 Nu te cuprindeam atunci în a minței mele pături...
 Amorțită-mi era mintea... Visător în nopți de vară,
 Stam cu fruntea-n mîni plecată... Șiretenia bizară,

Ce-ți incremenea pe buze, eu o sărutam aprins...
Uite, știu clipa năroadă când de mijloc te-am cuprins
25 Și ți-am spus că te iubesc.

Tu e-o dragoste-nvățată
Mi te-ai aruncat în brațe
O sfială trământată
Mi-a incremenit în suflet și mi-a domolit simțirea —
30 Grabnic m-am desprins de tine —
Mă rodea adânc iubirea
Cumpărată-așa cu graba.

*

Rece te-aș dori, femeie. Ca o marmură de rece...
Să zîmbești, când din văpaia care-n mine se petrece
35 Se încheagă tresărirea unei vreri nețârmurite —
Să nu-ți nebunească mintea farmecul unei clipite
Și-o privire mincinoasă, tremurată pe sub gene,
Să nu mi te-aducă-n brațe. C-o moleșitoare lene
Să nu reinții păcatul sub albastrul gingășiei —
40 Azi mi-e greu să mai privesc rostul nevinovăției,
Ce se pierde în minciuna pescuită din oglindă...
Și mă rușinez când văd cum de poate să te-aprindă
Glasul unui cîntec searbăd ce-mi alunecă pe strune...
Cînt tocit și fără noimă, cu aruncături nebune
45 De cuvinte, din cari tu chipul tău l-ai plăsmuit.
Pare că și-acum privesc lacrima ce-a tresărit
Sub pleoapă-ți, când în vers te-ai cunoscut întrupată.
Și gîndesc că-n lumea asta mare și împetrițată,
Prea sînt multe chipuri șterse, ce-s aievea ca al tău,
50 Uite, mă cuprinde mila și năcazul, dar mi-e greu
Să te mai iubesc acum...

M-aș munci viața-ntreagă
În zadar, căci mintea ta n-ar putea să mă-nțeleagă,
Prea ești smulsă tu din lutul zilelor de săptămînă...
55 Nu iubire vorbăreață, vreau o dragoste păgînă
Îngrădită-n taina sfîntă a tăcerii poruncite!
Să te mistui de văpaia plămădită din ispite
Și să taci, s-ascunzi dorința sub broboada tănuirii,
Mi-ai sta vecinic aninată, strînsă-n lanțul amintirii

60 Și te-aș preamări atunci cînd rîzînd e-un hohot lung
Mi-ai șopti înțelepțește : patima din piept s-o smulg
Și să fiu cuminte.

Eu, nebunit de-atîta minte,
M-aș topi în bobotaia păcătoasă și fierbinte
65 Și m-aș stinge-apoi —
Hîrlețul m-ar acoperi cu lut...
Uite-atunci, în taina nopții, de mormîntul meu tăcut
Tu cu pasul măsurat, cu privirea liniștită
Să te-apropii, să-ngenunchi, și iubirea-ți priponită
70 De catapeteasma minții s-o cuprinzi în rugăciune
Cătră Dumnezeu preasfîntul.

Nu vreau zvîrcoliri nebune,
Să te-arunci la poala crucii...
Numai două lacrimi sfînte
75 Să-ți alunece pe față... iar iubirea ta cuminte
De cel răposat s-o lege jurămîntul minei drepte...
Înfrînarea ta cea veche pocăință să deștepte
În inima-ți înțeleaptă...
Să privești nemărginirea
80 Strînsă-n ale nopții frîne, s-o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii...
S-arunci trei seminți de flori
Pe movila ce m-ascunde...
Dimineața pînă-n zori
85 Ochii să-ți ștergi cu șorțul și cu fruntea nencrețită
Să te depărtezi... Iar ochii la movila părăsită
Înapoi să nu privească...
Trecătorii să te vadă
Cum cu fruntea ridicată rece te arăți pe stradă.
90 Iar în nopțile de iarnă, stînd la vatra încălzită,
Cînd cărbunii se vor stînge sub cenușa înăsprită,
Începînd : „A fost odată“, tu cuprinde-mă-n poveste
Și-o lacrimă să-ți ștergi cînd sfîrșești :
„...Și nu mai este“...

*

95 Astfel te-aș dori, femeie, ca o marmoră de rece,
Să zîmbești cînd din văpaia care-n mine se petrece
Se încheagă tresărirea unei vreri nețârmurite...
— Ție prea ușor ți-e jocul... Micile tale ispite

Prea sînt înțelese toate... Rostul lor mi-e greu acum,
100 Căci azi inima și mintea mi s-au străcurat
pe-un drum,
Nesimțit în vremea veche, cînd visam cu tine-alături,
Astăzi te cuprind pe tine în a minții mele pături.
Și deci mîngăiere fie-ți acel petec de viață
Ce ți-ăm dat : obol al milei...
105 Te-am urît, ți-o spun pe față !

Rășinari

Octavian

Familia, XXXVII, nr. 12,
25 martie/7 aprilie 1901, p. 135.

NOI ȘI ELE

I

Iubirea lor
De ani senini era legată,
Cînd el i-a spus fetei odată
Că nu mai vrea să-i fie mire.
5 Pe-nșelător
L-a plîns o lună-ntreagă fata,
Rugîndu-se la Preacurata,
Și-apoi... s-a dus la mănăstire...

II

La bal mascat
10 S-au întîlnit și s-au iubit,
Cînd ea i-a scris că l-a mințit
Cu dragostea-i de două luni.
Îndurerat,
El a zîmbit o clipă doar...
15 Iar prietenii l-au pus în car...
L-au dus în casa de nebuni...

Budapesta

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 57,
25 martie/7 aprilie 1901, p. 49.

CÎNTEC

În salbă multe mărgele
Porți, iubito, dar se poate
Că ți-ar părea puținele
Cînd ai număra pe ele
5 Dragostile tale toate.

În salbă s-au pripășit
Și doi taleri subțirei,
Dar de-ar fi la cumpănit
Cu credința ta-n iubit
10 Talerii ar fi mai grei.

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 65,
8/21 aprilie 1901, p. 59.

CÎNTEC MODERN

Inima ta, frumoasă fată,
E-o casă de amanetare,
Unde dragostea-și așază
Cîteodată fiecare.
5 Dar cum în viață se-ntimplă,
Omul cu cap luminat
Își răscumpără degrabă
Iară ce-a amanetat.

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 65,
8/21 aprilie 1901, p. 60.

ABĂTUT...

Sieriu închis mi-e mintea zbućiumată
Şi inima o încuiată poartă.
Pierdută-i cheia... şi mi-e nădejdea moartă,
Încît mă-ntreb iubit-am eu vreodată...

- 5 O doină-mi sună jalnic în urechi,
Eu năucit în lira mea lovesc
Şi lira plînge... Coardele-mi şoptesc :
„Prea ai iubit în vremurile vechi !“...

Octavian

Răşinari

Familia, XXXVII, nr. 15,
15/28 aprilie 1901, p. 174.

NECESSITAS FACIT VERSUM

Şi mi-e foame. Poezia
Ce v-o scriu e plagiată !
Din inima mea-i furată,
Ea o cîntă cîteodată,
5 Cînd i-o spune : sărăcia.
Ba mai mult ! Chiar nici hîrtia,
Pe cari mi s-a aşterne scrisul
Nu-i de-a mea... E învelişul
Unei cărţi din anticar.
10 Ieri am vîndut la librar
Cel mai din urmă volum...
Şi i-am zis : „N-ai vrea acum
Să-mî plăteşti, şi o să-mi scriu
Tot în versuri ca acestea
15 Zbućiumarea şi povestea
Celor douăzeci de ani“.
Mi-a răspuns : „Nu face bani !“
L-am lăsat...

.....
Acum pe masă
20 Capu-mî ostenit se lasă
Şi visez pierdut... Azi-mîne
O să mă-ntîlnesc cu „Ea“.
Cum ar plînge de-ar vedea
Că seninul ei portret
25 Nu-l mai am... E-n amanet.

Ori poate mi-ar da... mai știi ?...
Dar în lături, reverii !
Ea-mi dă dragoste, nu... pâine !

Nu mai am nimic... nimic.
30 Ba mai am... mai am un pic,
Ba mai am : nădăjduirea
Și credința în iubirea
Grijitorului de sus,
35 Cel ce pe pământ ne-a pus
Și...

Dar tu mă iartă, Doamne,
Tu mă iartă — căci mi-e foame —
Dacă și ăstea le-aș vinde
40 Pentru-un codru de merinde,
Să-mi alin păgînul dor...
Ah, dar nu-i cumpărător !...

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 75,
22 aprilie/5 mai 1901, p. 67.

VARIETAS...

Vreun an de-o fi... Ne dam inele,
A dragostei dovadă.
Amorul nost' îl cunoștea
Și lumea de pe stradă...

5 Și-acum tu nu mă mai cunoști
Și rizi când mă privești...

Și-acum eu nu te mai cunosc
Și plîng când mă privești...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 19,
13/26 mai 1901, p. 222.

ZIMBET TRIST...

- Mi-e glasul sec și fără spor
Și mă îneacă tusa
De mă sfîrșesc... Azi-mîne mor
Și voi tot ați vrea, domnilor,
5 Să-mi cînte vesel muza ?...
- Îmi sfîrtic haina mea odat',
Atunci la casa mea veniți,
Să v-arăt pieptul dezbrăcat
Cît e de îngust și de uscat,
10 Cu-a voastre mîni să-l pipăiți.
- Și dacă v-ar aluneca
Mîna pe pieptul ăst uscat,
Și voi cu mine v-ați mira
Că și astăzi mai pot cînta
15 ...Că pieptul nu s-a sfărîmat ?...
- Împrumutați-mi pieptul vost',
Umflatul piept de taur,
Și schimb al cîntului meu rost,
Și-l fac din plînsul trist ce-a fost :
20 Un răcnet de bălaur.

- Dar, cînd mi-e glasul fără spor
Și mă îneacă tusa,
De mă sfîrșesc și stau să mor,
Cum mai puteți vrea, domnilor,
25 Să-mi cînte vesel muza ?...

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 94,
20 mai/2 iunie 1901, p. 83.

IRONIE

El a muncit sărac, flămînd
Pin' ce, cuprins de-al vieții val,
S-a sfărîmat și părăsit
L-au dus la groapă din spital.

- 5 Trec două luni. Pe-un critic gras,
Cu ochelari, cu nas pistrui,
L-au premiat pentr-un volum
Scris despre versurile lui.

- 10 Iar ca să fac-un monument
Poetului „fără noroc”,
Cei ce-l admir-au aranjat
O petrecanie cu joc...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 98,
27 mai/9 iunie 1901, p. 87.

RUGĂMINTE...

Hirlețul prăvălea pămînt pe niște scinduri țintuite,
Eu te priveam cum te boceai cu minile împreunate,
Și-n suflet mi-au încremenit a tale lacrimi ostenite...
Am plîns și eu... Tu m-ai privit...

- 5 ...Și ne-am trezit pe nesimțite
La groapa nouă amîndoi, cu minile împreunate...
...Și ne-am iubit pătruși adînc de suferința-mpru-
mutată,
Dar tu te-ai dus, căci ai mințit, cînd te boceai
plîngînd la groapă...

Eu, uite,-s slab și poate mor, dar, pe Fecioara
Preacurată,

- 10 Te rog la moarte să nu-mi vii...
Întreagă lumea adunată
M-ar blăstăma, căci te-a-ndrăgi, cînd te-i boci
plîngînd la groapă...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 21,
27 mai/9 iunie 1901, p. 246.

RÎS PRINTRE LACRĂMI

Și dacă astăzi ochii mei
Nu cred nici în lumina
Ce stă aproape să-i orbească,
Tu singură porți vina...

5 Și dacă mi-e stomacul rău
Și nu-mi tihnește cina,
Și dacă-s bleg și nătărău,
Tu singură porți vina...

10 Și dacă scriu și versuri proaste
Și urlu : „Signorina“,
Slăbește-mă cu supărarea,
Tu singură porți vina...

15 Și dacă azi port părul lung
Și par un Catilina
(O, dac-ai ști tu cine-a fost !),
Tu singură porți vina.

20 Și dacă-n dragoste-o s-ajung
Să-mi umplu carabina
Și-apoi... apoi... să nu mă-mpușc...
Tot numai tu porți vina.

Budapesta

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 103.
3/16 iunie 1901. p. 92.

PE PAT

Vin', copilă, lângă mine
Uite,-mi cade-atit de bine
Să te văd așa plîngînd...
Și eu plîng cu tine-n rînd,
5 Dar cu inima mea plîng,
Căci cu ochii mi-e rușine...
Bine văd eu că mă sting
Și că mine-n asfințit
Cîte-un suflet plictisit,
10 Văzînd vâlul tău cernit,
Nemaiasteptînd răspunsul,
Va-ntreba : cine-a murit?...
Eu voi fi.

De aceea-ți zic
15 Să mai stai numai un pic
Lîngă mine lăcrămînd...
Să văd unde izvorînd,
Lacrămi rîuri rînd pe rînd,
Închegîndu-se-n potop...
20 Vreau să văd cu ochii mei
Cum se scurge strop de strop,
Vreau să văd acum, căci mine,
Neuitîndu-mă la tine,
Cine știe, plînge-vei ?...

25 Și din lumea asta-ntreagă,
Singulară tu mi-ai fost dragă
Uite,-acum la despărțire
Mi se strecură prin minte
Palida noastră iubire...

30 Știi ? era simbătă seara...
Tu de-o patimă fierbinte
Tremurînd loveai ghitară...
M-am oprit pe gânduri dus
Sub fereastra ta din colț...

35 Și, privind printre perdele,
Te-am văzut și mi te-am pus
Idol visurilor mele...
Astfel ne-am urzit iubirea
Tainică ca licărirea

40 Unui sfiicios opaiț...

Dar acum mă duc... mă duc...
O inimă mai curată
N-o s-ascundă niciodată
Umbra crengilor de nuc...

45 Uite,-s slab și deșirat,
Iar prin vinetele vine
Sînge... sînge nu mai vine...
De pe degetul uscat,
Uite, mi-a alunecat

50 Și inelul de logodnă...
Doamne, cît l-am sărutat,
Cîte vise a-ntrupat
Mintea mea din ăst inel...
Dar acum nu-l duc cu mine,

55 Ar fi totul în zadar.
Dacă vrei să-mi faci un bine,
Ia-l și-l du la argintar
Ca să-ți deie bani pe el.
Tu pe banii jumătate,

60 Uite, vreau să iai sămînțe,
De flori multe și alese...
Să le sameni cît de dese
Tot cu mina ta iubită
În țărîna grămădită

65 Pe movila gropii mele...
Iar pe banii ce rămîn
Fă-ți o haină de jelit.
Haina neagră, vâl cernit
Ție-ți stau atît de bine...

70 Iar acum te du, copilă !
Eu mor... glasul mi se curmă...
Șterge-ți ochii și te du,
Sărutarea de pe urmă
Nu mi-o da !... N-aș vrea și tu

75 Să te bolnăvești, iubită.
...Noapte bună !... Noapte bună !...
Fii, copilă, fericită...
Ba mai stăi ! Mi-aduc aminte,
Că mai am o rugăminte :

80 Arătîndu-te pe stradă
Tu în haina ta cea nouă
Ce-ți va sta atît de bine,
S-or apropia de tine
Pîlcuri dese... șir... grămadă...

85 Să te-admire... să te vadă...
Știu că mulți te-or îndrăgi...
Eu te rog tu nu-i iubi,
Măcar pîn' vor răsări
Florile pe groapa mea.

90 O, ascultă ruga mea !...
(Și-apoi ce-ai mai cheltui
Pe cununa de mireasă ?...)
Pe mormîntul meu de-or fi
Flori, tu îți poți împleti

95 O cunună de mireasă...
Și-apoi, te mai rog, inelul
Să-l însemni tu, să se știe
Că de mine s-a ținut
Ca să nu ți-l dea iar ție

100 La logodna viitoare
Argintarul cel uituc...

Iar acum te du, iubită...
E-o privesc urită
105 Omul în clipa ce moare...
Nu e bine s-o vezi tu,
Și deci, rogu-te, te du,
Căci și eu mă duc... mă duc...
Iar inimă mai curată
110 N-o s-ascundă niciodată
Umbra frunzelor de nuc
Seara-n farmecul de lună...
Noapte bună ! Noapte bună !...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 108,
10/23 iunie 1901, p. 95.

FII PE PACE !

Prietenei mele

E-atît de mic păcatul tău,
Încît de-ar fi să-ți dea canon,
În cer pe auru-i tron
Ar sta pe gînduri Dumnezeu.

5 Și tu cu ochii tăi căprij
Ai vrea să pleci la mănăstire,
Și să-ngenunchi cu pocăire
La candela sfintei Mării ?...

10 Frumoaso, cînd întreaga fire
Slăvește-te cu mii de guri,
Te-ntreb, copilă, cum te-nduri
Să curmi a ta păcătuire ?

15 Cînd dulce-i traiul să trăiești
Păcătuind mereu... mereu...
Ar fi păcat de Dumnezeu,
Ca tu să nu păcătuiești !
.

20 S-ar întimpla minune-odată,
Cînd la icoană te-ai ruga,
Din chip cu grai ar cuvînta
Zîmbind Fecioara Preacurată :

„Copilă, scoală-te de jos,
Căci vreau să-ți curmi îngenunchierea
Și să lași altor numărarea
Bobîțelor de chiparos !...

- 25 De-acum tu ruga să ți-o-nchei,
Vinde bobîțele de poți,
Și-apoi, frumoaso, banii toți
Dă-i pe-o păreche de cercei !“...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr.127,
8/21 iulie 1901, p. 112.

SONET

La sînul tău cuprinde-mă, natură,
Mi-e inima nebună ostenită.
Te laudă astăzi mintea pocăită
Și te slăvește păcătoasa gură...

- 5 Încinsă e pădurea adormită
De-amurgul blînd cu-o cingătoare sură...
Eu în desişul frunzelor de mură
Cu lacrimi plîng viața-mi pribegită.

- 10 Covoarele de frunză-nrourată
Par un şirag de mii de patrafire
Ce blînd acopăr fruntea-mi asudată.

Eu par un om ce plînge-n spovedire :
Tu n-ai atîtea frunze niciodată
Cîte greșeli a mea păcătuire...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 132,
15/28 iulie 1901, p. 115.

SĂ TAC ?...

...Și nu știu, zău, de ce mai cînt ?!...
Durerilor ce mă răpun
De ce le mai și dau cuvînt ?...
5 Ș-apoi de ce vă mai și spun
De cîte rele mă frămînt ?...
Eu știu că babe să ghiontesc
Cînd aud glasu-mi tunător ;
Și știu că mame poruncesc
Să nu m-asculte fata lor...
10 Și știu că fetele roșesc...
Eu știu că rîd în gura mare
Atîția nevoiași de mine,
Cînd eu eterna zbuciumare
N-o spun în versuri blinde, line...
15 Ci cum în inimă-mi tresare.
Ar fi deci eu să mă frămînt
Și să învăț de la acei
Ce-și îndulcesc al lor cuvînt,
Dar, dragii mei !... frumoșii mei !
20 Eu nu urechei voastre cînt !
Aș vrea să tac. Dar ați văzut
Vrun leu, în ceasul de pe urmă,
De-un roi de gloanțe străbătut,
Să-l muște cățeluși o turmă
25 Și să nu urle ?... Ați văzut ?...

Cristos plîngea pe cruce sus :
„Le iartă, că nu știu ce fac“...
Și el striga cînd l-au răpus,
Și voi ați vrea ca eu să tac
30 Cînd n-a tăcut nici un Isus !!...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 149,
12/25 august 1901, p. 131.

ȚIE !...

...Să te sărut, frumoasa mea minune,
Căci să te cînt zădarnic caut cuvinte,
Și serafimii cerurilor sfinte
Pe harfa lor cu aurite strune
5 De s-ar munci în cînt să investminte
Frumseța ta... o, n-ar putea-o spune !...

Dar s-ar aprinde-un foc vrăjmaș odată
Din tot ce-au scris poeții-dumnezei
Și ditirambi și mii de epopei
10 Ce-au preamărit frumseța întrupată
În renvierea vecinicei femei
De-ar arde-atunci cu flacără curată.

Și eu să știu că-n orișice scînteie
Tresare-un gînd, o dulce simfonie...
15 Și să admir văpaia viorie
În care arde *vecinica idee*,
Și-atunci nebun să scriu o poezie :
Te-ai oglinda în cîntul meu, femeie !

Căci tu nu ești o clipă ostenită
Din valvirtejul lumii care moare,
Tu ești *ideea* vecinic trăitoare,
Și de te pun sub glie adormită,
E că se cere-o nouă întrupare,
20 E ca din nou să te renaști, iubită !...

25 Deci vino tu, frumoasa mea minune,
Să te sărute-a mele buze mute
Și-apoi din nou, din nou să te sărute !...
Căci laurii cu cari să mă-ncunune
N-ar fi destui din codri mii și sute
20 Frumseța ta dac-aș putea-o spune !...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 158,
26 august/8 septembrie 1901, p. 139.

RĂMAS BUN

De-acuma tu pe pace fii.
Eu, uite-ți spun că-n al meu drum
N-o să mă-ntorc pe veci de-acum
La mincinoșii ochi căprii...

5 Și tu-n părerea mea de rău
Vreun gând dușman nu vei vedea,
Iar groapa ta de voi săpa
Să nu-mi ajute Dumnezeu !...

10 Și multe făgăduinți
Le uit gândind la ochii tăi...
Dar, de vrei, ascultare dă-i
Celei din urmă rugăminti.

Tu nu mai spune nimănui
Că eu am fost acel băiat
15 Ce patru luni ți s-a-nchinat,
Căci mă va rîde dacă-i spui.

Cuprinde-o-n basm cu flori țăsut
Iubirea mea cea fără rost
20 Și-apoi le-o spune cum a fost
Astfel făcîndu-i început :

„În casa de nebuni odat'
Eu pe-o hirtie am cetit
Ăst basm frumos și încilcit,
Iar paznicii mi-au povestit
25 Că basmul ăst l-a chibzuit
Un biet poet alienat“...

Octavian

Răsinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 167,
11/24 septembrie 1901, p. 148.

DIN VIAȚĂ

Lex temporis

Era drăguță, dar sfioasă.
Știu că cu palma m-a lovit
Cînd s-o sărut odat' pe frunte
Și, Doamne, cum a mai roșit !...

5 Trec ani. Ea sta ingenunchind
Sub patrafir la spovedit.
„Cum de-ai putut păcătui ?“...
Ea n-a răspuns, dar a roșit...

10 Trec ani. Azi nici nu mai știu cum
La bal-mabil m-am pripășit.
Un domino-și aruncă masca
Cînd colo ea... (n-a mai roșit)...

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 180,
30 septembrie/13 octombrie 1901, p. 157.

DOMNULUI SĂ NE RUGĂM

Tu le îndopi cu pîne gura
Ce scui pă fruntea-ți asudată,
Și dai din mîna bucătura,
Și ei îți calcă bătătura
5 Și vin cu bice să te bată.

Iubit popor ! Mai mare rău
Pe lumea asta pămînteană
Noi știm că n-a dat Dumnezeu ;
Dar azi jelim la capul tău
10 Cuvîntătorii tăi din peană.

Jelim, dar trezi, și la răvaș
Noi le-ncrestăm orice păcat ;
Că pentru vite n-ai imaș,
Că ești sărac și nevoiaș
15 Și că te fură și te bat.

Dar peana noastră năcăjită,
Cînd pe hîrtie ne-o purtăm
Pîn' cade mîna ostenită,
Plini de-o nădejde negrăită,
20 Lui Dumnezeu noi ne rugăm !

Ceresc părinte, vecinic Tată,
Cărui durerile ne plîngem,
Adu-ne vremea așteptată
Să ne-aruncăm peana odată
25 Și spada lată s-o încingem.
.....

Deci pentru clipa răsăririi
Acelui soare ce-așteptăm,
Și pentru ceasul răsplătirii
Obezilor înlănțuirii,
30 Noi Domnului să ne rugăm !

Octavian

Rășinari

Tribuna, XVIII, nr. 209,
11/24 noiembrie 1901, p. 833.

PRIETENEI

Nu te mira că ochii mei
Înrourați de lacrimi nu-s,
Eu nu știu plînge, plînsul doar
Vi l-a dat vouă Cel-de-Sus.

5 Nu te mira că vecinic rîd,
Că-n vâlul unui rîs etern
Întreaga lume o-nvesmînt
Și cîte-n cale mi s-aștern...

10 Căci, uite,-n rîsul ăst prelung
E rostul firii mele-ntregi.
Frumoasa mea, ai plînge-amar
Tu rîsul ăst să-l înțelegi.

15 Doar aste risete-ale mele
Durerile-s de cari mă stîng
Și, dragă, eu cînd rîd de ele,
De aceea rîd, ca să nu plîng !...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

UNUI PRIETEN

Da, negreșit, am și senine clipe,
Eu, cîntărețul palidei dureri,
Și, prietine, și eu aș vrea ce-mi ceri :
Din rostul lor un cînt să se-nfiripe.

- 5 Dar, uite,-n jur de-mi rotesc privirea
Atuncea văd că azi e nebunie
Ori e păcat, păcat de pușcărie
Să ocrotești pe strune fericirea ?!

- 10 Cînd plîng cu toți un plîns de îngropare
Și-i deznădejdea răsădită-n aer,
N-ar fi păcat ca din prelungul vaier
Tu să te-alegi rîzînd în gura mare ?

- 15 Nebun să fii, și n-ai putea să-i spui
Norodului ce urlă după pîne :
Iubit norod, ascultă-mă pe mine,
Eu sînt sătul. Trăiască cei sătui !

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

CURÎND

Curînd-curînd iubește-mă, femeie,
Și lasă-mă să trec în grabnicul meu mers.
Doar ce-mi ești tu ? Un singur palid vers
Din a iubirii lungă epopee !

- 5 Și cine-ar vrea de dragul unei rime
Fie frumoasă-gingașe măcar,
S-arunci în foc un cîntec iubilar ?

.....
Frumoasa mea, asta n-o face nime !

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

DE PE STRADA

Două conducte înaintează
Cu pas mărunț încetinel.
Pe-un răposat îl duc la groapă
Și la botez pe-un băiețel.

- 5 La-ncrucișarea unei uliți
Deodată amîndouă apar,
Conductul vesel cu nănașii
Și cel cu carul mortuar.

- 10 Eterna sorții ironie —
Se duce unul, vine altul...
Cînd pleacă mortul la hodină,
Băiatu-n lume-și face saltul.

- 15 Din cei doi cărui să cuvine
Nedumerirea mea amară :
Acelui ce-a murit deja
Ori cărui a-nceput să moară ?

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

CARMEN MISERABILE

E frig... La geam am ridicat ruleta.
Un flașnetar apare-n colț de stradă.
Ascult pierdut naiva serenadă,
Cum picurat o tînguie flașneta...

- 5 Prin geamul spart vin fulgii de zăpadă,
Dar eu le pun de stavilă gazeta
Și stau visînd în mîni cu țigareta
Și în cap cu versuri lungi din *Iliadă*.

- 10 În vatră nu-i o palidă scînteie,
În ea azi greieri își răsfață tonul,
Pe un foc aș da azi orișice idee.

Eroii toți ce ars-au Ilionul
Și tot ce-a scris Homer în *Odisee*,
Eu vă dau vouă, dați-mi voi paltonul !

Octavian

Budapesta

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

FRAGMENT

.....
Dar nici că mi se cuvin mie
Odoarele maicei biserici,
Nici asudata armonie
Din trăgănatul cînt de clerici.

5 Nici ostenitele tropare
Cu rostul lor cel tînguielnic,
Nici potrivita cuvîntare
Din preacinstitul molitfelnic.

10 Un foc aprindeți ! foc nespus
Ce-n ceriuri flacăra să-și suie,
Ce sufletul mi l-a răpus
Și lutul mort să mi-l răpuie !

15 Iar din țările albastre
Cînd s-a desprinde găinușa,
Voi pe ascuns în două glastre
Să-mi așezați tăcînd cenușa.

20 Sămînța mirtului sfios
S-o sămînați în orice glastră.
Drăguța mea cu chip sfios
Să-și pună glastra la fereastră.

Vor trece zile-n călindar,
Și zi urma-va mersul zilei,
Va crește mirtul în răvar,
Scădea-va patima copilei...

25 Drăguța mea nici n-o roși
În vesela-i zburdălnicie
Din mirtul ăst cînd și-a împleti
Cununa cea de cununie.

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 24,
7/20 februarie 1902, p. 93.

ACASA

Al pribegirei mele drum
Sfirșitu-s-a — așterne-mi patul,
Căci ostenit mă-ntorc acum
Să-mi ispășesc, mamă, păcatul.

5 Pe unde-am fost nu mă-ntreba,
Căci în zadar, nu ți-aș ști spune,
Doar cine ți-ar ști arăta
Cărarea inimei nebune.

10 Ce rost nebun m-a aruncat
În valvîrtejul lumii-ntregi,
Și boala, ce m-a pus la pat,
Nu-ți bate capul s-o-nțelegi.

15 Cu gînd curat nădăjduind
În darul blindului Isus,
Îmbună-te și crezi zîmbind
C-o să-mi ajute Cel-de-Sus.

20 Căci, uite, mamă, dac-ai ști
De cite rele zac răpus,
Poate nici tu n-ai mai zîmbi,
Nici n-ai mai crede în Isus...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 26,
10/23 februarie 1902, p. 101.

VIS MAIOR

I.

„Ascultă-mi glasul de părinte,
Nu vezi și tu că-i nebunie
Să cauți pe drumul țării aur,
Pe lumea asta, poezie ?...“

5 Cum ești tu tînăr și cuminte,
Să ai o altă meserie,
Azi bună seamă c-ai avea
Palton, mărire, vrednicie...“

10 Așa grăia — și-mi număra
Cinci gologani pe datorie.
Ce adevăr spunea bătrînul
Cu înțeleapta-i ironie !...

15 Eu m-am jurat în gînd atunci
Pe Maica Preceastă Marie
Să nu-mi ajute, mîna mea
Un singur vers de va mai scrie.

II

Părea c-am alungat pustiul
Din sărăcuța mea chilie,
Colo,-n căminul cel din colț
Ardea un foc pe datorie...

5 „Azi bună seamă c-ai avea
Palton, mărire, vrednicie...”

.....
Îi auzeam și-acum cuvîntul
Cu înțeleapta-i ironie...

Și-am aruncat în foc pe rînd
10 Acele vravuri de hîrtie...
Să se prefacă în cenușe
A vieții mele tragedie.

Priveam cu gîndu-n alte lumi
La bobotaia viorie,
15 Cum cu-o sfială trămurată
Adoarme lin și reînvie...

Și nu știu cum nu înțeleg,
Dar pe un petec de hîrtie
Ce mai aveam, eu m-am trezit
20 Că să așterne-o poezie..

Octavian

Budapesta

Tribuna, XIX, nr. 28,
13/26 februarie 1902, p. 109.

NOI

Nu-i pe întregul bulevard
Drăguță ca drăguța mea.
Ca două stele ochi-i ard,
Ca ea zglobie, subțirea,
5 Nu-i pe întregul bulevard.

Uimiți incremenesc pe stradă
Bătrînii cînd ne vîd la braț,
Și tinerii aștrînși grămadă,
Aprinși de-un păcătos nesăț,
10 Uimiți incremenesc pe stradă.

Cînd trecem noi pe trotuar,
Spre noi îndreaptă-și lumea pașii,
De la oricare galantar
Și creapă de năcaz boltașii
15 Cînd trecem noi pe trotuar.

Nu-i cerșitor pe bulevard
Cu punga goală ca a mea,
Și totuși ieri tînărul bard
Pe-un domn ce punga-i îmbia
20 L-a palmuit pe bulevard...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 31,
17 februarie/2 martie 1902, p. 121.

SĂ PLEC...

Călăuzit de dorul ăst prielnic
Aș vrea să plec — să mi se piardă urma.
Răzleț prin munți, prin văi răzleț, asemeni
Păstorului care-și pierduse turma.

5 Să uit pe rînd seninul cetei voastre,
Iar voi uitați eu cine-am fost anume.
Întregul rost al pribegirii mele
Să-l îngropați în risul unei glume.

10 Iar la vreun an, în jurul unei mese
Dezmormîntînd trecutul din uitare,
Să vă munciți un ceas întreg zădarnic
Într-a icoanei mele întrupare.

15 Și-ntr-un tîrziu, de răsări-va unul
Cu glasul lui să-mi lumineze urma,
Voi să-nchinați doinind încet cîntarea
Păstorului care-și pierduse turma...

Octavian

Rășinari

Tribuna, XIX, nr. 33,
20 februarie/5 martie 1902, p. 129.

„L-A LUAT DUMNEZEU“

— Vecina Safta —

Cum ar fi de bine astăzi
Să nu fi vîndut cojocul,
Nici dumneata nu te-ai plînge
Că s-a stîns în vatră focul !

5 Că-i atît de frig în casă...
— Spune-i îngerului, mamă,
Să trimit-un ban de aur
Învălit într-o năframă !

10 Că ne-a spart fereastra vîntul,
Și nu-i jar pe fața vetrii,
Și s-a isprăvit făina
Din bucatele cumetrii.

15 În firida din cămară
Am căutat, dar nu-i merinde.
Și să-i spui că nenea Naie
Fără bani nu ne mai vinde.

20 Morților li-e cald în groapă ?...
Mamă, știe îngerul
Că de frig, alaltăsară
Ne-a murit Buflî, cățelul ?

Aiura zîmbind copilul,
Era frig nespus în casă
Și visa că-l duce-un înger
Pe-o năframă de mătăasă...

Nic. Otavă

Luceafărul, II, nr. 2,
15 ianuarie 1903, p. 26.

AȘTEPTARE

În umbra plopilor cărunți,
Străjeri bătrîni la casă,
Cu ochii umezi și frumoși,
O fată stă și coasă.
5 Drumeți se miră-n drumul lor
De mîinile măiestre
Și de minunile ce dorm
În lada ei de zestre.

Pribeaga blindului amurg
10 De peste deal se lasă,
Urzindu-și tortul argintat
În firul de mătăasă.
Ea vede-n ochii osteniți
C-o lacrimă se cerne,
15 Că-n urma meșterului ac
Șirag de flori așterne.

Se scutură cărunții plopi,
Durerea ei îi doare,
Și frunze cad pe pinzele
20 Sfielnicei fecioare.
Ea-și împletește-un dor pribeag
În florile cusute
Și coasă-n firul ei de in
Nădejtile ei mute.

25 În farmecul nelămurit
Al nopților de vară,
Vrăjite iele-n drumul lor
Un vis îi arătară.
E chipul unui făt-frumos
30 Și mai presus de fire
Orfanei fete de botez
Ursit să-i fie mire.

Și ielele i-au spus cuvînt :
„Tu coasă la năframă,
35 Căci într-o țară-n Răsărit
Te înțelege-o mamă.
Cînd vei găti năframa ta,
Să i-o trimiți să știe,
Și craiul tău bălan din vis
40 Ea ți-l trimite ție.“

De-atunci cu acul ei trudit
Ea firele împarte
Gîndind la chipul bun și sfînt
Ai mamei de departe.
45 Din vise-n așteptarea ei
Ea-și face mîndra salbă,
Sînt numai lacrimi și nădejdi
Cusute-n pînza albă.

Octavian Goga

Viața literară, 18 iunie 1906.

CIORILE

Le văd pe cîmpul de zăpadă
C-un croncănit asurzitor,
Urîte ciori, popor de pradă,
Le văd cum negre trec în zbor...

5 Le văd rotind din vreme-n vreme,
Peste biserici vin țipînd,
Și parc-o ploaie de blesteme,
Mi-azvîrlă ciocul lor flămînd.

10 Batalioane se strecoară
Din cîrdul lung, infometat ;
În drum pe orișunde zboară
Miroase-a moarte și-a păcat.

15 În fața lor închid fereastra,
Simt ură-n suflet și fiori,
Căci mi se par în iarna asta
Mai multe ca de alte ori...

20 Și-mi zici: Sunt oare ciori în lege
Ce-mi strigă nopțile-n auz,
Ori suflete de nemți pribege
Din gropile de la Oituz ?...

Octavian Goga

România, an. I, nr. 10,
11 februarie 1917, p. 1.

LUI AVRAM IANCU

Cind zdrobit ți-a fost altarul idealurilor tale,
Doina ți-a rămas de grije, și-a cîntat rătăcitor,
Îndemnînd parcă pustiul din cuprinsul munților
Să doinească mai departe cîntec legănat de jale.

- 5 Doina ți-a furat-o codrul și-a păstrat-o-ntotdeauna
Și cînd nori acoper cerul, și cînd sufletu-i zdrobit,
Cînd se-ntunecă lumina visurilor ce-am slăvit,
Doina, doina ne rămîne și ne-o cîntă codrii-ntruna.

★

- 10 Valul care vine
Și la mal se frînge,
Valul vede bine
Sufletu-mi cum plînge,
Călător pribeag pe ape, sufletul cum plînge.

- 15 Plînge și tresare
Ca-ntr-o zi pustie
O privighetoare
Prinsă-n colivie,
Biată pasăre măiastră prinsă-n colivie.

- 20 Mare apă sfîntă
Tainică și-albastră
Spune-mi cînd mai cîntă
Pasărea măiastră ?
Cînd imi cîntă ca pe vremuri pasărea măiastră ?

Steaua, an. XVII, nr.3 (194), martie 1966, p. 23.

PERDITA

E gerul nopței — fulgii de zăpadă
Întruna cad și nu mai vor să-ncete,
S-aștern în calea palidei grizete
Ce rătăcește zgriburind pe stradă.

- 5 E frig... Eroii dragostei plătite
Trec azi cu grabă depănîndu-și pasul.
Și rîd de fata ce-și mlădie glasul :
— O, ești frumos !... O, vin cu min', iubite !...

- 10 Un vînt străbate ulița pustie
Și vîntul ăst năvalnic se răsfată,
Ea-și strînge vâlul. Viforu-i îngheață
O lacrimă pe pudra viorie...

- Zadarnic azi amoru-i nu să vinde..
Ea tremură-n hăinuța de mătasă.
15 Cum ar pleca... de-ar ști că are-acasă
Vrun lemn în foc ori urmă de merinde...

- Dar pași s-aud... Un trecător răsare...
Să va-ndura de ea azi Preacurata ?...
Nădăjduia din nou prostituata
20 Și murmura : Preasfîntă Născătoare !

Budapesta

Argeș, I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11.

[TRECUTUL S-A IVIT ÎN PRAG]

Trecutul s-a ivit în prag
Și mi-a cernit păreții.

Corabie fără catarg
Mi-e sufletul, săracul,

- 5 Cînd stau cu ochii duși în larg
Și-ascult în noapte lacul...

Cum urlă-n chiot pătimaș
Și-mi zguduie fereastra,
Îți pare-un piept de uriaș

- 10 Ce l-a-nșelat nevasta.

Argeș, I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11.

Octavian

IAR CÎND VEI DURMI...

— Heine —

Iar cînd vei dormi tu somnul etern,
Închisă pe veci în mormînt,
În miezul de noapte, încet, pe furiș,
Veni-voi la tine-n pămînt.

- 5 Nebun să sărut frumoasa-ți icoană,
Pierdută și pală și rece,
Să tremur cu vaier prelung și să strig
Cînd viața-mi încet se petrece.

- 10 E noapte, și morții din groapă tresar,
În jocuri nebune se prind —
Noi stăm adormiți în dulce delir,
Cu braț încheștat te cuprind.

- E ziua de-apoi și morții sunt treji,
E zi de izbavă-ntru Domnul —
15 Noi stăm nemișcați, alături pe veci,
Ce dulce, ce dulce ni-e somnul.

Octavian

Luceafărul, I, nr. 3, 1 august 1902, p. 40.

IUBIREA MEA

— Manyosu —

Unde virful lui Micane
Poala ceriului atinge,
Dintru începutul vremii,
Dragă, totdeauna ninge.

- 5 Cum omătul de zăpadă
Sus acolo-n veci nu moare,
Și iubirea mea, copilo,
E în veci dăinuitoare.

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

NESTATORNICIE

— Manyosu —

Și vîntul ce trece coline
La Ina în zbor spre-Azima
Îl cred mai statornic ca tine,
Frumoaso, în dragostea ta.
5 Și totuși, uitai totdeauna
Să-ți uit, șireato, minciuna !

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

LA GROAPA IUBITEI

— M. Ugeda —

Ah ! mi-a fost nebun cuvîntul
Și mi-a fost nebun amorul :
Vis la groapa cărui astăzi
Se oprește călătorul.

5 Ți-ai ținut făgăduința
În obezile credinții,
Deși altui socotiră
Să te-orînduie părinții.

10 Tu te-ai veștezeit ca floarea
Într-o lungă zi de vară,
Veselă că-n altă lume
Altă viață-o să răsară.

15 Eu prinzînd atunci de veste,
Am grăbit să-ți cat mormîntul,
Cîte doruri nemplinite
Mi-a furat atunci pămîntul !

20 Pentru tine-am trecut marea
Și împărății străine,
De învățătură dornic,
De mărire pentru tine.

Uite, m-am întors acumă,
Mi-e-implinit în toate gîndul,
Dar zădarnică mi-e calea,
Unde-i sînul tău, plăpîndul ?

25 Buruieni și polomidă
Ți-a crescut de mult movila,
Chiar nici popa nu mai știe
Unde doarme azi copila.

30 Vînt de toamnă trece-n zboru-i
Peste-ntinderea pustie...
Tu-ți aștepți de mult iubitul :
În curînd el o să vie !

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

HORA CÎINILOR

— De A. Petőfi —

Afară-i nor și vifor,
E ceriu-n răzvrătire
Zăpada înveșmîntă
Cutremurata fire.

5 Dar noi în tihnă rîdem
De viforul de-afară,
Ne dă sălaș prielnic
Ungherul din cămară.

10 E milostiv stăpînul,
Ne dă și bucătură.
A noastră-i de pe masă
Cînd cade-o fărmitură...

Și de-l îndeamnă gîndul
Cu biciul să ne bată,
15 Noi așteptăm pîn' trece
Iar rana sîngerată.

Și cînd asupra noastră
Privirile-și îndreaptă,
Noi ne grăbim să lingem
20 Preamilostiva-i dreaptă.

O. Goga

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 272.

HORA LUPILOR.

— De A. Petőfi —

Afară-i nor și vifor,
E ceriu-în răzvrătire,
Zăpada înveșmintă
Cutremurata fire.

5 Pustia-ntunecată
Ni-e dată, mamă, nouă,
N-avem sălaş cînd ceriul
Ne ninge și ne plouă.

10 În drumul prîbegiei
Înghetul ne doboară,
Și vîntul ne răpune,
Și foamea ne omoară.

15 Din flinte vine plumbul
Și coastele ne frînge,
Omătul alb al iernii
Noi îl roșim cu sînge.

20 Flămînzi ne scurgem traiul
Prin multele nevoi...
Tot greul e al nostru,
Dar slugi nu sîntem noi.

O. Goya

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 272.

ÎN TREN

— După Gerhart Hauptmann —

În goană vrăjmașe cîmpiei s-așterne
Și tropote trenul în noapte.
Eu treaz țin priveghiul... Alături pe perne
Dorm somnu-mpăcării vreo șapte.

5 Opațu-n tremur clipește arare,
Cînd roata s-avîntă și-n vaier tresare —
Departe în zarea albastră
Mă fură pe cîmpuri lumina răzleață
Și, ca o nălucă, trudita mea față
10 O văd oglindită-n fereastră.

Aleargă fugarul și urlet păgîn
Prin codri și plaiuri răzbate,
În urmă-i jilipuri și ziduri rămîn
În negura nopții-mbrăcate.

15 Dar iată — vederea aș vrea să mă-nșele —
Un strop mi se scurge din genele grele,
Alene obrazu-mi prelinge...
Se strecură-n suflet și-acolo-mi învie
Un glas care tainic mă prinde-n robie...
20 În inim-un dor mi se-ncinge...

E dorul de țara luminii de-afară,
Cuprinsă de sirmele sure
Ce pier într-o clipă, ca iar să-mi răsără
Și farmecul nopții să-mi fure.

25 Dar ochiul colindă și gândul se zbate,
Dezgropă icoane din vremuri uitate,
Cînd prinse-n poleiul de lună
Jucau lingă iazuri șireaguri de iele,
30 Seninului farmec și patimii grele
Dînd glas din vrăjita lor strună.

Doinirea lor parcă în noapte pătrunde
Și frunzele mute-s în cale ;
Părăul, oprindu-și pribegele unde,
Își curmă poveștile sale.

35 De lacrimi străluce sfioasa cicoare,
Pornitu-s-a vîntul livezi să-nfioare,
În crîng cîntăreții țin straje,
Ascultă și-nvață doinirea măiastră,
Și glasul lor dulce în noaptea albastră
40 Întrupă a strunelor vraje...

Tu zbori înainte ! Nu-i farmec de ingeri
Să-ncete-alergările-ți crunte,
Te-azvirli peste ape cu repezi răsfrîngeri,
Pătrunzi în adîncuri de munte,

45 Tu, chiot sălbatic al lumii pripite,
Tu, demon, ce-mi spulberi atîtea ispite,
Și fugi de-arătările mele,
Aș vrea să văd luna cînd sînu-și desface,
S-ascult în a nopții statornică pace
50 Povestea curatelor stele.

Dar fumul îneacă icoanele sfinte,
Vin neguri în horă nebună,
Fugaru-ndărătnic gonește-nainte,
El urlă, și geme, și tună,

55 Și trupu-i asudă — cu miini uriașe
Se pare că zmeii îl duc pe ogașe
Și altor tărîmuri îl fură...
Așa stînd de veghe lipsit de repaos,
Deodată alt cîntec purcede din haos,
60 Un cîntec de milă și ură :

— Al nostru e brațul ce-n nopțile-albastre
Vă poartă zdrobit de povară,
Noi n-avem bordeie, și palmele noastre
Din aur cetății vă durară ;
65 Vesminte v-aducem și noi vă dăm pine,
Voi rînjetul groaznic al morții păgîne,
Dar vrem azi robia sfărmată.
Vă cerem azi țarina noastră-napoi
Și sîngele negru vi-l cerem azi noi,
70 Scăpare vrem azi și răsplată.

Ni-e neamul sălbatic, cu patimă-n piept,
Cu suflet și brațe-năsprite,
Dar azi la viață, la moarte un drept
Cer bieteale inimi trudite.

75 Din preajma obezii de-ar prinde răsuflet,
Un picur din vaiorul nostru din suflet
Cu vuiet năprasnic de mare
Ar frînge a ielelor horă răzleață,
Cîntarea păgînă și-atît de măreață,
80 A veacului nostru cîntare.

Poete, tu hora de vrei să ne-o-nveți,
Ascultă-l pe-al ocnei sobol,
La gura mașinei cu pași îndrăzneți
Tu du-te din crîngul domol.

85 Privește scînteia din gureșă sîrmă
Și fumu-n văzduhuri, plutind fără cîrmă,
Apleacă-ți urechea cu jale
La inima celui sărac și supus,
Și cite-n sughituri plîngînd el ți-a spus,
90 Tu spune-le strunelor tale.

*

În goană nebună cîmpiei s-așterne
Și tropotă trenul în noapte,
Eu treaz țin priveghiul... Alături pe perne
Dorm somnu-mpăcării vreo șapte.
95 Opațu-n tremur clipește arare,
Cînd roata s-avîntă și-n vaier tresare...

... În murmur încet se frământă,
Cîntarea cea nouă mă-nvăluie-n pripă,
Cu glasul ei proaspăt vrăjindu-mi pe-o clipă
100 O lume mai bună, mai sfîntă...

Încet se înalță, sfioasă tresare
Din vuietul greu de oțele,
Și iar se-nfiripă curata cîntare
Subt ceriul seninelor stele ;
105 Domol se întrupă și iarăși se frînge,
Sfielnic cu-ncetul în murmur se stînge,
Cînd patima inimii frînte
Plăpîndul ei farmec ar vrea să-l coboare
Din ceriul cu stele, prin vînăta zare
110 Să-mi cînte și iarăși să-mi cînte...

Octavian Goga

*Luceafărul, IV, nr. 4,
15 februarie 1905, p. 93.*

SINGURI

— După Ada Negri —

Vezi, sîntem singuri. Lasă-mă, mă lasă
În inimă din jalea mea să-ți picur,
Din plînsul meu strivit de anii vitregi,
Din patima atîtor doruri moarte...
5 Mi-e dor acum de lacrimi.

La pieptul cald azi lasă-mă, mă lasă
Să plec odihnei mintea mea trudită,
Ca paserea căpșoru-i subt aripă,
Ca trandafirul adormit subt frunze.
10 Mi-e dor acum de pace.

Și fruntea albă lasă-mă, mă lasă
Domol s-ating-a mele buze arse
Și-n șopote să-ți tremure cuvîntul
Ce ca un vaier sufletu-mi străbate...
15 Iubire vreau, iubire !

Octavian Goga

*Luceafărul, V, nr. 6,
15 martie 1906, p. 123.*

EU VĂD ÎN VIS...

— după A. Petőfi —

Eu văd în vis zile de sînge
Ce temelia lumii sapă,
Ce-ntrupă mîndră lume nouă
Și rostul celor vechi îngroapă.

5 De-ar fi degrabă să s-audă
Aprinsa luptelor strigare,
Îmi cere-un semn — un semn îmi cere
Neodihnită frămîntare !

10 Voi pune eu picioru-n scară
Pe roibul drag cu voie bună
Și-o să m-avînt și eu năvalnic
În a voinicilor furtună !

Cînd pieptul meu îl vor tăia,
Vor fi să-l lege mîini iubite,
15 Și se va-nchide rana mea
De leacul buzelor unite.

În temniți de mă vor tîri,
Va fi ș-acolo cin' să vie,
Și vor aduce doi luceferi
20 Lumină-n umeda chilie.

Iar cînd călău ori mîni dușmane
Vor da sfîrșit vieții mele,
Va fi cine pe trupul mort
Cu lacrimi sîngele să-l spele.

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 6,
15 martie 1907, p. 97.

POEZIA VIETII
— De Fr. v. Schiller —

- „Eu să mă-nchin la umbre tremurate,
La străluciri ce mint împrumutate
Și-n drum s-abat nădejdea să-mi înșele ?...
Dați adevărul pradă minții mele !
5 C-un vis deșert și raiul meu să piară,
Iar sufletul ce-n lumi fără hotară
Și-avîntă dîrz rotirile pribege
Porunca vremii-n lanțul ei să-l lege.
10 Eu mă supun și mă înfrîn
Cu-al datoriei sfînt cuvînt,
Și-n zbuciumul ce mă frămînt
Îmi sunt pornirilor stăpîn.
Cine-adevărul nu vrea să-l asculte
Cum poartă jugul lipsurilor multe ?“
15 Astfel din pragul zilelor trăite,
Tovarășe, cuvîntul tău mă-nvăță
Strivind în drum vedenii și ispite...
Înfricoșați de cruda ta povață,
Toți zeii dragostii s-ascund...
20 Se stinge-a Muzelor cîntare, iar horele tot mai încete
Mor în prăpăstii fără fund...
Cînd grațiile își desprind, jelind, cununile din plete,
Apollo, lira lui și-o sfarmă,
Iar Hermes scheptul și l-a frînt,

- 25 Viața trudnică-și destramă
Seninul viselor vestmînt ;
Nu mai e farmec în poveste,
Iar lumea noastră așa cum este
S-arată, prietine,-un mormînt !
30 Îi smulge-Amor vâlul ei vrăjit
Și dragostea a început să vadă,
Și-n rostul cel din ceriuri hărăzit
Ea deslușește-a lutului dovadă ;
Pe buza ta sărutul ei inghiață,
35 Bătrîn, frumosul piere din viață,
Și-n clipa de nebun avînt :
Tu vezi deschisul tău mormînt.

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 22,
15 noiembrie 1907, p. 481.

IUDITA

— După I. Kis —

La ovreiul Simon, an de an aproape
Un sicriu de scinduri duc încet să-ngroape :
Mititel sicriul — de vreun cot e doară,
Biet copil, sărmanul, i-a fost scris să moară !

5 Pletele Iuditei fac o-mpărăție.
Cu minile-n tremur ea și le mîngăie
Și le prinde-n foarfeci... Ce păcat, săracă...
Mîneacă în taină, ea la popa pleacă.

10 „Fruntea mea azi plete vezi că nu mai poartă,
Eu mi-am plîns, părinte, frumusețea moartă ;
Spune-mi tu aievea, spune-mi să se știe
Un copil să-mi crească, nu mi-e dat și mie ?“

15 Își ridică ochii din bătrîna carte
Și, privind-o popa, grea osîndă-mparte :
„Un copil alături ți-ar vrea căpățiul,
Un copil, Iudito — unde ți-e dintfiul ?“

20 Buzele nevestii par ca de zăpadă,
Fruntea albă-și lasă în palme să cadă ;
Graiul i se frînge, geme greu cuvinte :
„L-a curmat, săracul, mîna mea, părinte !
Tatăl lui în lume a fugit de mine,
Fată fără sprigin — și-mi era rușine...“

Era noaptea neagră, bună de-ngropare,
De mi-ar da odată groapa alinare !“
25 Popa-ncet întoarce foile din carte,
Cătă fiecare ce canon împarte :
„Scoală-te, Iudito, haina ta de jale
Nu se potrivește greșurilor tale.
Dezlegarea-i alta — și-i grozavă plata...
30 Vei avea putere să ții judecata ?
Buza ta păcatul altui să nu-l deie.
Să-ți săruți copilul te opresc, femeie !
Stînge-te cu zile sub povara cruntă —
Te scapă copilul în ziua-i de nuntă.“

35 La ovreiul Simon e-n ferești lumină,
Prăznuind botezul, veseli toți închină ;
Cînt-un psalm din carte, toți au prins s-asculte,
Genele Iuditei lacrimi varsă multe.
Un copil ea strînge — la inima mută
40 Cum o-ndeamnă gîndul — și tot nu-l sărută.

La ovreiul Simon toți tac în ogradă,
Nu mai pot drumetii prin ferești să vadă.
Tremurînd, Iudita geme greu și plînge :
„Scapă-mă de-osîndă, Doamne, nu mă frînge !

45 Mamă, cum mă arde — fruntea mi-e ca jarul,
Doar o sărutare mi-ar curma pojarul !“

„Fii pe pace, dragă, dormi și nu te doare.
Doamne, sfinte Doamne, ți-e povara mare !“

50 „Mi-e uscat de boală cerul gurii, mamă,
Și buzele mele nu simți cum te cheamă ?“

Pe Simon, ovreiul, un fior îl sapă :
„Gîndul tău, Iudito, din păcat s-adapă...
Au mai zis și alții și una și alta :
Adevăr e una, adevăr e alta.
55 Cine-i rea de mamă nu-i de-a sta la masă —
Astfel să-mi trăiască cum te-alung din casă !“

Anii trec şiraguri. Iat,-un an nou vine,
La ovreiul Simon praznic nou se ţine.
Vatr-au pus în curte, om spre om se-ndeasă :
60 E-a lui Simon fată, lui Natan mireasă.

Într-un colţ pe-o babă o împing nătingă,
Cînd spre mina dreaptă, cînd spre mina stîngă.
Grabnic cerşitoarea din mulţime iasă :
65 „Vreau o clipă numai s-o văd pe mireasă !“
O aduc acuma, rabi cartea ţine.
„Oameni buni, vă fie milă azi de mine !
Draga mea copilă !“... şi pe nesimţite
I-a atins miresii buzele iubite !
— Ştiţi acum povestea jalnicei Iudite ?

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 23—24,
15 decembrie 1907, p. 512.

LACUL MORȚII

— A. Ady —

Plutim deasupra unui lac
Noi, mîndre paseri călătoare,
Din undele-i otrăvitoare,
Jivine negre şi spurcate
Îşi cască gura hrăpitoare :
Ungaria se cheamă lacul...

10 E în zadar, cădem cu toţii,
Căci lacul mortuar ne-nghite,
Zadarnic visuri şi ispite
Şi dragoste ne-ndrumă calea,
Cădem cu aripi biruite :
Ungaria e lacul morţii...

Luceafărul, VIII, nr. 5,
1 martie 1909, p. 106.

MARTIRUL CRISTOȘILOR...

— A. Ady —

Un foc nepotolit și mindru
Mi-a dat pământul moștenire,
Purtam în inima păgînă
Credință, sete de mărire.
5 Simțeam o lume împrejur-mi
Rotindu-și larga frămîntare,
Eu în vîrtejul ei sălbatic
Căutam o armonie mare...

Născut din cîntec și putere,
10 Păgîn Apollo de la țară,
Cu dragoste-așteptam, cu cîntec,
A vieții cea din urmă seară...
Azi sufletul nu-mi mai tresare
De cînt, de dorul dimineții,
15 M-au omorît evangheliștii,
Cristoșii și-nțelepții vieții...

G.

Luceafărul, VIII, nr. 5,
martie 1909, p. 109.

TRAGEDIE

— De Richard Dehmel —

Se văiera norodul în pustie
Cu trupul stors și chinuit de sete...
Abia o stinsă, palidă fecioară,
Cu ochii stinși cerșind un ajutor,
5 Își îndura în liniște arsura,
Căci mai adînc decît cumplita sete
În pieptul ei săpa durerea mută...
Atunci, din zarea roșe de văpaie
Crescînd în drum s-a desfăcut un om
10 Și mîna lui a ridicat străinul...
Din degetul arătător întins
S-a scurs domol un mare strop de sînge
Și-ncet căzînd a înroșit nisipul...
Mirat privea poporul spre drumet
15 Cum sta așa și picur după picur
Din rana lui curgea-n țărînă sînge...
Din clipă-n clipă se mărea izvorul,
Și-nfiorat el se sfîrșea, cînd dînșii
Stăteau uimiți în fața lui, iar unii
20 Scrișneau din dinți : *Își bate joc de noi !*

Simțind atunci răsufletul din urmă
El le-a strigat : Veniți, veniți și beți,
Căci pentru voi e sîngele !...

Fecioara

- 25 I-a zis încet în clipa cînd murea :
Le trebui apă lor !...

Tribuna, an. XV, nr. 126,
23 iunie 1911, p. 4.

POET

— A. Ady —

Un băietan cu ochii negri,
Cu doruri largi în lumea-ngustă,
S-a dus cu turma lui de vite
La Hărtibaciul de pe pustă.

- 5 Creșteau din dimineți ș-amurguri
Flori albe-n mintea lui bolnavă,
Dar vaca le păștea pe toate,
Căci vaca le credea otavă.

- 10 Îl tulburau minuni și vise
Și nu-și putea găsi limanul,
În orice altă parte-a lumii
S-ar fi făcut poet ciobanul...

- 15 Dar cînd vedea-mprejuru-i **ciurda**
Și pe tovarășii-n izmene,
Își îngropa cintarea-n suflet —
Scuipa și fluiera alene...

Octavian Goga

Cultura, I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27.

OGORUL UNGURESC

— A. Ady —

INEDITE

Pe țarina-n părăginire
În larguri buruiene cresc,
O știi cîmpia-nțelenită :
Este ogorul unguresc...

5 Eu mă cobor la sfînta humă...
O roade ceva, stau și-ascult.
Popor de ierburi otrăvite,
Unde sunt crinii de demult ?

10 Mă strîng sălbatecele vrejuri
Cînd din adînc aștept un glas
Și-un miros blind de flori uscate
M-atinge-ncet la orice pas...

Tăcere. Gozul, buruiana
Mă prind, m-adorm și mă-nvelesc ..
15 Din depărtare rîde vîntul
Peste ogorul unguresc.

Octavian Goga

Cultura, I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28.

LUI DUNDEL

Amorul nostru s-a născut
Din nebunatică văpăi
Și cum sunt toți copiii răi
L-am alintat și l-am crescut
5 Cu sărutări și cu bătăi.

Pe urma lui cîte dorinți
Ce-n preajma anilor apun,
Cînd stau cu mintea să le-adun,
Văd cum noi doi suntem cumiți,
10 El a rămas copil nebun.

De aceea rostul lui mi-a dat
Și printre vremi m-a petrecut
Un vechi îndemn nepriceput :
Cînd te sărut să te și bat
15 Și cînd te bat să te sărut !...

T.

NOTE

RUGĂCIUNE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 17, 1 septembrie 1905, p. 327, fiind reprodusă, cu o singură modificare, în volumul *Poezii* (1905) :

V. 31, în revistă : „Ci jalea unei lumi, *stăpîne*“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Ci jalea unei lumi, *părinte*“.

În ediția din 1924 poezia suferă unele modificări :

V. 8, în revistă și ediția 1905 : „*Stăpîne*, — orînduie-mi cărarea“ ;

în ediția 1924 ; „*Părinte*, — orînduie-mi cărarea“.

V. 16, în revistă și ediția 1905 : „*Stăpîne*, văzul meu îndreaptă“ ;

în ediția 1924 : „*Tu, Doamne*, văzul meu îndreaptă“.

V. 19, în revistă și ediția 1905 : „Sădește-n brațul meu, *stăpîne*“ ;

în ediția 1924 : „Sădește-n brațul meu *de-a pururi*“.

V. 28, în revistă și ediția 1905 : „Învață-mă, *stăpîne*,-a plînge“ ;

în ediția 1924 : „Învață-mă *pe mine-a plînge*“.

Despre această poezie, care este, de fapt, o vibrantă artă poetică realistă și militantă, Garabet Ibrăileanu spunea, în *Viața românească*, nr. 4—5, 1916, p. 167 : „E cea mai frumoasă rugăciune pe care au scris-o vreodată poeții noștri“.

Bătrînul Iosif Vulcan, comentînd în articolul *Evenimentul literar*, din *Familia*, an. XLI, nr. 42, 16/20 octombrie 1905, p. 501, volumul *Poezii* de O. Goga, scria : „Toți cititorii vor zice : «După Coșbuc, iarăși un poet ardelean». Da, Goga este un poet ardelean.

Liber de înriurirea altui poet, de Eminescu sau de Coșbuc, el se afirmă ca un talent original, inspirat numai de sufletul poporului. Lira lui cîntă viața acestuia și nu se ocupă de sentimente individuale. De acestea se ferește și adresează lui D-zeu rugăciunea : «Alungă patimile mele».

Iar Ioan Petrovici, în articolul *Bardul de la Rășinari, Familia*, 5—7/1943, p. 5—6, scria : „Goga nu a conceput oficiul poeziei ca un loc de refugiu pentru deziluziile vieții. Poezia pentru dînsul era un instrument de acțiune, o trâmbiță de raliere. De aici o statornică depășire a individualului, o preferință a temelor colective, a suferințelor obștești, așa de frumos exprimată în următoarea strofă gigantică, «Alungă patimile mele» etc. Glasul lui Goga a fost craterul prin care a izbucnit în afară pojarul din măruntaiele mulțimii, făcînd-o să se mire singură de flacăra ce închidea într-însa și să înțeleagă datoria de-a pași vitejește la faptă.”

Printre traducătorii cei mai de seamă ai versurilor lui O. Goga cităm pe Elena Văcărescu, Franyó Zoltán, Szemlér Ferenc. Poezia *Rugăciune* a fost tradusă în limba maghiară de Kibédi Sándor, Cluj, 1938, împreună cu alte 39 de poezii :

F O H Á S Z

Tévelygek, a szemem elborult,
Testemen az út vett erőt,
Erőtlenül hullok le, Uram,
A Te ragyogásod előtt.
Utamon szakadékok nyílnak,
Vak ködöt ölt fel a távol,
Térdemen kereslek Tégedet :
Atyám, ösvényemre gyámolj !

Vágyakkal háboros keblemet
Érzem, száz kísértés ássa,
S amiből lelkem szomjat olt,
Zavart kót bensőm forrása.
Tépjél ki világuk árjából,
Bölcs kezed tanítva intsen,
S kik végül maradtak, én Uram,
Szemem csak rájuk tekintsen.

Oldd meg elmémnek szentségeét,
A lét varázsos titkait,

Karomnak add örök szerelmed
S izmos gyűlölet gyilkait.
Adjad éneked s világotat,
Szerető létnek szép hírét
És fáradt pillámnak add meg, add
A nyári napfény melegét.

Üzzed el minden szenvedélyem,
Kiáltásuk örökre szegd,
S minden szíveknek fájdalmait
Még siratni ajkamra tedd.
Nem enyém, ki csupán martalék
Vagyok rossz, mostoha sorson,
De egy világ gyásza az, Atyám,
Hogy könnyemen sirva sírjon.

Megannyi vágnak nincsen írja :
Keservük, kínjuk add nekem,
Add az orkánt is, melyben ordít
S nyög százados, rab gyötrelmem.
— Rég nyögnek a megalázottak,
Válluk tehertől görnyedez...
Félelmetes félelmük éjét
Szállasd alá Te szívemhez.

Lelkembe ülted be viharod,
Érezzem dúló özönét,
S hogy minden keserv a borzongó
Húrokon hogyan ömlik zót ;
S hogy kéklő villámok zománcán
Miképen gyullad, ég ege
Es forrik össze zengo hangja :
Szenvedésünk nagy éneke.

PLUGARII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Lu-ceafărul*, an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 10, număr consacrat pictorului Nicolae Grigorescu, și a fost reprodușă, cu cîteva modificări, în volumul *Poezii* (1905).

- V. 35, în revistă : „Stăpînul mașter vă lovește“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Stăpînul vitreg vă lovește“.
V. 42, în revistă : „În pacea sărilor de toamnă“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „În pacea serilor de toamnă“.

În ediția din 1924, poezia suferă unele modificări.

- V. 4, în revistă și ediția 1905 : „Nădejzii mele de mai bine“ ;
în ediția 1924 : „Nădejzii noastre de mai bine“.
V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Cu mila-i nesfîrșită, ceriul“ ;
în ediția 1924 : „Cu mila-i nesfîrșită, cerul“.

- V. 13, în revistă și ediția 1905 : „Și v-a dat suflet să tresară“ ;
 în ediția 1924 : „El v-a dat suflet să tresară“.
- V. 30, în revistă și ediția 1905 : „Doar bunul ceriului părinte“ ;
 în ediția 1924 : „Doar bunul cerului părinte“.
- V. 36, în revistă și ediția 1905 : „Dar ceriul bine-vă-cuvintă“ ;
 în ediția 1924 : „Cînd cerul bine-vă-cuvintă“.
- V. 37, în revistă și ediția 1905 : „Și dacă-n schimbul pînii voastre“ ;
 în ediția 1924 : „Dar dacă în schimbul pînii voastre“.
- V. 48, în revistă și ediția 1905 : „In bordeiașul vost' de paie“ ;
 în ediția 1924 : „In bietul bordeiaș de paie“.
- V. 51, în revistă și ediția 1905 : „Sfințiți cu lacrimi și sudoare“ ;
 în ediția 1924 : „Sfințiți cu roua suferinții“.
- V. 56, în revistă și ediția 1905 : „Norocul nost' al tuturor“ ;
 în ediția 1924 : „Norocul nostru, — al tuturor“.

Cînd a scris poezia, Goga se afla student la Berlin și a trimis-o la cererea redacției pentru a însoți reproducerea din pînzele lui Grigorescu, inspirate din viața țărănimii.

O traducere în limba rusă a acestei poezii a apărut în *Revista română* nr. 4/1967, semnată de I. Gurovoi :

П а х а н и

Перед вами жаждет поклониться
 Моя душа, дрожа от боли.
 Лишь вы одни среди нас храните
 Алтарь мечты о лучшей доле.
 О вас мой плач, о христианах,
 Любви и праздников лишенных,
 О лучших первенцах природы,
 Из слез и боли сотворенных.

Глаза вам небо озарило,
 Тяжелым тронуту страданьем,
 Всей безмятежностью своею
 И всех лучей своих сиянием.
 Оно душой вас одарило,
 Всегда взволнованно ловящей
 Тайнственную речь потоков
 И голос чащи шелестящей.

Пройдете плугом на рассвете
 По телу нивы говорливой —
 Глаза у вас полны весной,
 Весна раскинулась над нивой.

Земля вам тайны открывает,
 И внятен вам неслышный голос :
 Знакомы вы цветам и травам,
 Вас в поле знает каждый колос.

Когда из тьмы, сияя, утро
 Встает, омытое слезами,
 Труда вы тягостное бремя
 Несете сильными руками.
 Никто вам труд не облегчает ;
 Лишь бог на лоб ваш опаленный
 Святой венец свой возлагает,
 Из солнечных лучей сплетенный.

Ваш труд святой безмерно тяжек,
 Нет боли горше вашей боли ;
 Хоть небо вас благославляет,
 У злых хозяев вы в неволе.
 Вы трутням труд свой отдаете,
 Желчь получая вместо хлеба.
 Но милосердный бог вам внемлет,
 Вам утешенье шлет от неба.

Когда во тьме осенней ночи
 Плутам усталым лето снится,
 Является вам Косынзяна,
 Мечты и радости царица.
 Сверкают нежных фей наряды,
 И витязей блестят шеломы.
 О, сколько яркого сиянья
 Под жалким кровом из соломы !

Листвы лесной родные братья,
 Небесной синевы созданья,
 Наш край — его луга и нивы,
 Кропите вы росой страданья!
 Из ваших хат, где в полумраке
 Рыдает дойна, пляска вьется,
 Всеобщее большое счастье
 Светло над миром пронесется.

Моя слеза дрожащей каплей
 Сквозь бахромку ресниц сочится,
 Моя рыдающая песня
 В бессилье тягостном томится.
 Под гладью волн таится бездна —
 И ваши горькие невзгоды
 Таят грядущее возмездье,
 Отмщенья роковые годы.

NOI — semnată Nic. Otavă (anagrama lui Octavian) — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 51, reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 21, în revistă : „Subt ceriul nostru-nduișat“ ;
în ediția 1905 : „Sub ceriul nostru-nduișat“.
- V. 24, în revistă : „Și ochii tuturor“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „In ochii tuturor“.

În ediția din 1924 poezia suferă unele modificări :

- V. 21, în ediția 1905 : „Sub *ceriul* nostru-nduișat“ ;
în ediția 1924 : „Sub *cerul* nostru-nduișat“.
- V. 27, în revistă și ediția 1905 : „Căci roua de pe trandafiri“ ;
în ediția 1924 : „Doar roua de pe trandafiri“.
- V. 32, în revistă și ediția 1905 : „Și Oltul *nost'* bătrînel“ ;
în ediția 1924 : „Și Oltul, *biet*, bătrînel“.
- V. 37, în revistă și ediția 1905 : „Din vremi *bătrîne*, de demult“ ;
în ediția 1924 : „Din vremi *uitate*, de demult“.

Poezia, scrisă cu o destinație mărunț ocazională, a depășit repede intenția directă a poetului, devenind un cîntec îndrăgit.

În *Mărturisirile literare* făcute de Goga în 1932, poetul spunea : „Poezia *Noi*, care a devenit așa de cunoscută, a fost scrisă pentru revista *Luceafărul*, la început, în primul număr pe care i-l adresam reginei Carmen Sylva... și pentru ca să-i arătăm cine sîntem noi, nenorociții care veneam cu această revistă, am scris poezia *Noi* și i-am trimis-o la castelul Peleş“.

Cititorii văzuseră titlul ei mult mai adînc, investind-o cu un mare credit colectiv. Dacă poetul dorea inițial, în chip subiectiv, doar să atragă atenția reginei asupra celor năpăstuiți de la revista *Luceafărul*, talentul său a spus în poezie mult mai mult, dîndu-ne una din cele mai sociale poezii ale lui Goga. S-a petrecut cu această poezie ceea ce arăta Engels că s-a întîmplat cu opera lui Balzac, al cărei caracter obiectiv, datorită marelui talent, a depășit mult subiectivitatea autorului.

Observații subtile la această poezie face Ovidiu Papadima în *Naturalism și idealism în poezia lui O. Goga, Familia*, nr. 5—7/1943, p. 104—105 :

„Din niște versuri ce nu căutau să fie decît o carte de vizită a unui grup de tineri din Budapesta care voiau să atragă atenția lumii asupra durerilor din satul lor ardelenesc apăsător de un jug străin, neamul acesta a făcut o poezie a întregului său suflet

și a păstrat-o ca atare chiar în anii cînd inexistența oricărei stăpîniri streine la noi părea că-i anulează însăși rațiunea ei de a fi. Dacă cercetăm mai de aproape destinul acestei poezii, el se va lămuri mult pe sine însuși. Cercetătorul care va auzi vorbind despre ea, oameni cu totul nepreveniți, va constata cu surpriză că mai niciodată nu i se zice *Noi*, ci *La noi*. Nu e numai influența primelor cuvinte ale poeziei, care se repetă apoi la începutul atîtor versuri din ea. Acest minuscul *la* adăugat în titlu de fiecare anonim reprezintă o întregă atitudine față de această poezie, atitudine aproape total diferită de cea de la început și de moment a poetului. Acest *la* înseamnă hotărît o distanță față de lumea poeziei acesteia. O distanțare tot atît de mică pe cît de minuscul e cuvîntul, dar tot așa de hotărîtă ca și accentul care cade de la început, prin însăși așezarea lui, pe micul cuvînt. Cîntărețul anonim nu se mai identifică total cu lumea poeziei — nu mai e *noi* ; în același timp se mai simte încă tare legat de ea ; *la noi* [...]. *La noi* astfel a încetat de a mai fi cartea de vizită categorică a unor tineri ardeleni de dinaintea războiului mondial (primul, n.n.) și a devenit artă populară, simbol impersonal al unui sentiment comunitar de desprindere fizică de lumea noastră rurală și de nostalgică și dureroasă permanență a legăturii sufletești cu ea.“

„Țara pe care o înfățișează această poezie — scrie G. Călinescu în a sa monumentală *Istorie a literaturii române...*, Buc., 1941, p. 540, are un vădit aer hermetic. E un Purgatoriu în care se petrec evenimente procesionale, în care lumea jelește misterios împinsă de o putere nerevelabilă, cu sentimentul unei catastrofe universale. De ce cresc aici numai fluturi și cîmpii sînt de inutile mătase ? De ce tot norodul cîntă coral ? De ce apele au grai ? De ce bocesc toți ca într-un apocalips ? Pentru ce această turburătoare ceremonie ? Mișcarea poeziei este dantescă și jalea a rămas pură, desfăcută de conținutul politic.“

Renumitul romanist francez Mario Roques, într-o conferință ținută în 1934 la Universitatea din Oxford despre lirica românească, consideră poezia *Noi*, numită de el greșit *La noi*, esențială pentru definirea lui Goga și traduce în limba franceză cîteva strofe :

„*La noi*, iată ce stăpînește poezia lui Goga, iată ce constituie și motivul uneia din poeziile sale cele mai cunoscute, din care traduc cîteva strofe, cu un accent în același timp popular și dureros :

I

Chez nous, il y a de vertes forêts de sapins
Et de champs tout de soie ;
Chez nous, il y a tant de papillons
Et tant de deuil à la maison.
Les rossignols d'autres pays
Viennent écouter nos plaintes.
Chez nous, il y a chansons et fleurs
Et des larmes, beaucoup, beaucoup.

II

Chez nous, les femmes en pleurant
Chargent leurs fuseaux de la guenouillée
Et pleurent en s'embrassant ;
Et le père et le fils de même.
Sous notre ciel apitoyé
La ronde est moins ardente
Car nos chansons pleurent
Dans les yeux de tous.

III

Nous avons un rêve inaccompli,
Fils de notre souffrance,
Du deuil qu'ils en ont eu sont morts
Nos grands-parents et nos parents...
Des temps passés, de tant de temps,
Gemissant de nos lourdes peines,
Notre beau rêve inaccompli
Nous, nous l'arrosons de nos larmes."

(Mario Roques, *Poezia românească de azi*, traducere de Gheorghina Ghibănescu, Editura librăriei Socec et Co., S.A. București, p. 23.)

„Cadrul acestei poezii — scrie Vasile Netea în articolul *Octavian Goga, Familia*, 5—7/1943, p. 84 — sensul, cuvintele, ritmul, imaginile, accentele clocotesc cutremurător, cumplit, împotriva oprimării naționale. «Avem un vis neîmplinit.» Deșertăciunea acestui vis, lacrimile acestea încrâncenate sînt izvorul poeziei lui Octavian Goga. Conștiința lor constituie elementul dinamic al poeziei sale și tot ele vor constitui și axa etică a aprigului ziarist, a marelui luptător național...“ Poezia a fost pusă pe note de A. Peteanu.

A fost tradusă în limba germană de Reinhold Scheibler în revista *Făt-Frumos*, an. XII, nr. 9—12, Cernăuți, septembrie-decembrie 1937, p. 205—206 :

BEI UNS (La noi)

Bei uns gibt's grünen Tannenwald
Und Auen, wie von Seiden ;
Bei uns gibt's bunte Falterpracht
Und Häuser voller Leiden.
Die Nachtigall aus fremden Land
Lauscht unsrem Doinaspiele ;
Bei uns gibt's Blumen und Gesang
Und Tränen viele, viele...

Am Himmelsbogen heisser brennt
Bei uns die alte Sonne,
Seitdem sie nicht mehr auf dem Hang
Erstrahlt zu unsrer Wonne...
Bei uns erzählt's von Leid und Weh
In tiefer Waldesnische,
Und Leiden führt der Muresch mit,
Es führen's die drei Krische.

Bei uns die Weiber weinend stehn,
Wenn sie am Rocken spinnen ;
Es weint der Vater und der Sohn,
Versenkt in schmerzlichen Sinnen.
In unsrem milden Himmelsstrich
Klingt sanfter unser Reigen,
Wenn unsre Lieder wehmutsvoll
Uns in die Augen steigen,

Die Falter scheuer sich zum Flug
In blaue Weite dehnen ;
Der Tau, der auf den Rosen blitzt,
Das sind ja unsere Tränen.
Der Wald, dem wir verbrüderet sind,
Er regt des Mantels Falte
Und sagt, aus Tränen sei gemischt
Die Flut im greisen Alte¹.

Wir hegen unerfüllten Traum
Als Sorgenkind am Herzen ;
Vor Leid um ihn zur Grabesruh
Ging Ahn und Ahn mit Schmerzen...
Aus längstvergessnen Zeiten klingt
Der Sehnsucht dumpfes Stöhnen :
Den leeren Wahn des Zukunftstraums
Benetzen wir mit Tränen.

¹ Numele german al *Oltului*.

OLTUL — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 4, 15 februarie 1904, p. 91—92; reproducă în *Poezii* (1905), cu modificări:

V. 47 în revistă: „Strîngînd securi a subsuoară“;
în ediția 1905 și 1924: „Strîngînd săcuri a subțioară“.

Despre geneza acestei poezii Goga scrie în *Fragmente autobiografice* (volumul *Discursuri*, p. 25—26): „Poezia *Oltul* s-a născut la Budapesta și vă pot spune, ca un element de curiozitate literară, că am scris-o înainte de a vedea Oltul. Am înjghebat-o avînd în față Dunărea și în spate mișcarea haotică a unei capitale care voia să mă stranguleze. Subt stăpînirea acestui sentiment de protestare, în fața apei care se ducea la vale, au răsărit strofele mele. Mai tîrziu, peste cîțiva ani, după ce am trecut în regat, am ajuns pe la Călimănești, într-o zi de iarnă, unde mă dusesem să stau o lună, pentru că pregăteam atunci cartea *Ne cheamă pămîntul*: atunci am văzut Oltul de aproape, pentru întîia oară, și am stat lîngă el o lună de zile. Îmi aduc aminte de căsuța de la Căciulata, unde stăteam adesea pe malul Oltului. Era iarnă, Oltul, înghețat; trosnea gheața cînd se umflau apele ca niște încheieturi care nu s-au întins de mult. Mă uitam spre drumul de la Cozia și, de departe, pe fondul alb de zăpadă, se desemna silueta unui popă sau călugăr care venea domol călare, țărînînd în buestrul calului. În iarna aceea am simțit că e un trecut românesc care mă vorbește prin poveștile lui și că sunt realmente în fața tainei de familie, a misterului de leagăn al acestui popor. Atunci am verificat această poezie silabă cu silabă, atunci vă pot spune că mi s-a părut că am înțeles-o mai bine și că simțeam că vine de foarte departe.“

Se pare că o sursă de inspirație pentru realizarea acestei poezii este și cîntecul popular cules de Pompiliu Popa din Veneția (de lîngă Făgăraș) și publicat mai tîrziu în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 20, 15 octombrie 1909, p. 463, cu următoarea notă a redacției: „D-l Popa afirmă că aceste versuri le-a auzit de la Ion Stoica, zis și Man din Veneția (Făgăraș). Versurile au și melodie. Ele sînt interesante, dacă există într-adevăr în popor, întrucît au o asemănare surprinzătoare cu ideea din strofa ultimă a poeziei *Oltul* de d-l Goga.“ Iată textul cîntecului:

Oltule, riu tulburat,
Ce vii așa-nspăimîntat
Și cu sînge-amestecat,
Și aduci mereu butuci
Și căpestre de cai murgi?
Iar pe malurile tale
E atîta dor și jale.
Oltule, Oltuțule,
De ți-oi muta apele,
Să rămîie pietrele,
Să pot trece muntele,
Să pot trece deal cu deal,
Că sînt străin în Ardeal,
Să pot trece pe uscat,
Că sînt tare-nstreinat.
Și să pot trece munții,
Că m-or mîncat streinii.
Oltule, mută-ți matca,
Că-s străin în țara mea.

Strînge-ți toate apele
Și toate izvoarele,
Să trecem hotarele
În țara cu noi vecină,
Că sîntem în cea străină,
Să trecem la cei vecini,
Că sîntem între streini.

Nu e deloc exclusă posibilitatea influenței unei asemenea poezii populare asupra lui Goga, ținînd seama de adîncă înrîurire folclorică asupra sufletului poetului. „Dacă aș căuta să hotărîsc printr-un fel de analiză, uitîndu-mă foarte adînc în mine, de unde purced legăturile mele indestructibile cu viața populară, aș ajunge pînă acolo, la acele clipe ale serilor de vară cînd, împreună cu părinții mei, acel preot de țară, cu mama mea și cu frații mei, toată familia, ne cufundam în marele suflet al țaranului nostru“, spune Goga în *Mărturisiri autobiografice* (vol. *Discursuri*, p. 12—13), precizînd în alt pasaj: „Legătura sufletească cu ei (cu țaranii, n.n.) fiind luată, începea acel fluid să circule între noi, începeau cîntecele, și eu mă întorceam de la acesfe întreprinderi încărcat de muzică și povestiri, venind de la aceste incursiuni cinegetice cu prada mea, care desigur că era substratul sufletesc al operelor mele“.

Este evidentă o anume înrudire cu poezia lui Carducci *Alle fonti del Clitumno*, publicată în vol. *Odi barbare* (1878), cartea I:

Ancor dal monte, che di fóschi ondeggia
frassini al vento mormoranti e lunge
per l'aure odora fresco di silvestri
salvie e di timi,

scendon nel vespero umido, o Clitumno,
a te le greggi : a te l'umbró fanciullo
la riluttante pecora ne l'onda
immerge, mentre

ver' lui dal seno de la madre adusta,
che scalza siede al casolare e canta,
una poppante volgesi e dal viso
tondo sorride :

pensoso il padre, di caprine pelli
l'anche avvolto come i fauni antichi,
regge il dipinto plaustro e la forza
de' bei giovenchi,

de' bei giovenchi dal quadrato petto,
erte su' l capo le lunate corna,
dolci ne gli occhi, nivei, che il mite
Virgilio amava.

Oscure intanto fumano le nubi
su l'Apennino : grande, austera, verde
da le montagne digradanti in cerchio
l'Umbria guarda.

Salve, Umbria verde, e tu del puro fonte
nume Clitumno ! Sento in cuor l'antica
patria e aleggiarmi su l'accesa fronte
g'itali iddii.

Chi l'ombre indusse del piangente salcio
su' rivi sacri ? ti rapisca il vento
de l'Apennino, o molle pianta, amore,
d'umili tempi !

Qui pugni a' verni e arcane istorie frema
co'l palpitante maggio ilice nera
a cui d'allegra giovinezza il tronco
l'edera veste ;

qui folti a torno l'emergente nume
stieno giganti vigili, i cipressi ;
e tu fra l'ombre, tu fatali canta
carmi, o Clitumno.

O testimone di tre imperi, dinne
come il grave umbro ne' duelli atroce
cesse a l'astato velite e la forte
Etruria crebbe :

di' come sovra le congiunte ville
dal superato Cimino a gran passi
calò Gradivo poi, piantando i segni
fieri di Roma.

Ma tu placavi, indigete comune
italo nume, i vincitoriaivinti,
e, quando tonò il punico furore
da'l Trasimeno,

per gli antri tuoi salí grido, e la torta
lo ripercosse buccina da i monti :
— O tu che pasci i buoi presso Mevania
caliginosa,

e tu che i proni colli ari a la sponda
del Nar sinistra, e tu che i boschi abbatti
sovra Spoleto verdi o ne la marzia
Todi fai nozze,

lascia il bue grasso tra le canne, lascia
il torel fulvo a mezzo solco, lascia
ne l'inclinata quercia il cuneo, lascia
la sposa a l'ara ;

e corri, corri, corri ! con la scure
corri e co'dardi, con la clava e l'asta !
corri ! minaccia gl'itali penati
Annibal diro. —

Deh come rise d'alma luce il sole
per questa chiostra di bei monti, quando
urlanti vide e ruinanti in fuga
l'alta Spoleto

i Mauri immani e i numidi cavalli
con mischia oscena, e, sovra loro, nemi
di ferro, flutti d'olio ardente, e i canti
de la vittoria !

Tutto ora tace. Nel sereno gorgo
la tenue miro saliente vena :
trema, e d'un lieve pullular lo specchio
segna de l'acque.

Ride sepolta a l'imo una foresta
breve, e rameggia immobile ; il diaspro
par che si mischi in flessuosi amori
con l'ametista.

E di zaffiro i fior paiono, ed hanno
de l'adamante rigido i riflessi,
e splendon freddi e chiamano a i silenzi
del verde fondo.

A piè de i monti e de le querce a l'ombra
co' fiumi, o Italia, è de' tuoi carmi il fonte.
Visser le ninfe, vissero : e un divino
talamo è questo.

Emergear lunghe ne' fluenti veli
naiadi azzure, e per la cheta sera
chiamavan alto le sorelle brune
da le montagne,

e danze sotto l'imminente luna
guidavan, liete ricantando in coro
di Giano eterno e quanto amor lo vinse
di Camesena.

Egli dal cielo, autoctona virago
ella : fu letto l'Apennin fumante :
velaro i nemi il grande amplesso e nacque
l'itala gente.

Tutto ora tace, e vedovo Clitumno,
tutto : de' vaghi tuoi delúbri un solo
t'avanza, e dentro pretestato nume
tu non vi siedi.

Non piú perfusi del tuo fiume sacro
menano i tori, vittime orgogliose,
trofei romani a i templi aviti : Roma
piú non trionfa.

Piú non trionfa, poi che un galileo
di rosse chiome il Campidoglio ascese,
gittolle in braccio una sua croce, e disse
— Portala, e servi. —

Fuggir le ninfe a piangere ne'fiumi
occulte e dentro i cortici materni
od ululando dileguaron come
nuvole a i monti,

quando una strana compagnia, tra i bianchi
templi spogliati e i colonnati infranti,
procedé lenta, in neri sacchi avvolta,
litanando,

e sopra i campi del lavoro umano
sonanti e i clivi memori d'impero
fece deserto, et il deserto disse
regno di Dio

Strappar le turbe a i santi aratri a i vecchi
padri aspettanti, a le fiorenti mogli ;
ovunque il divo sol benedicea,
maledicenti.

Maledicenti a l'opre de la vita
e de l'amore, ei deliraro atroci
congiugnimenti di dolor con Dio
su rupi e in grotte :

discesero ebbri di dissolvimento
a le cittadi, e in ridde paurose
al crocefisso supplicarono, empi,
d'essere abietti.

Salve, o serena de l'Ilisso in riva,
o intera e dritta a i lidi almi del Tebro
anima umana ! i fóschi di passaro,
risorgi e regna.

E tu, pia madre di giovenchi invitti
a franger glebe e reintegrar maggesi
e d'annitrenti in guerra aspri polledri
Italia madre,

madre di biade e viti e leggi eterne
ed inclite arti a raddolcir la vita,
salve ! a te i canti del'antica lode
io rinnovello.

Plaudono i monti al carne e i boschi e l'acqua
de l'Umbria verde : in faccia a noi fumando
ed anelando nuove industrie in corsa
fischia il vapore.

Versurile lui Carducci au fost traduse de Tudor George în
vol. *Scrieri alese*, E.L.U., Buc., 1964, p. 139—145, *La Izvoarele
Clitumnului*.

Poezia lui Goga a fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldati. O reproducem după revista *Família*, an. LXXVIII, seria IV, nr. 5—7, mai-august-septembrie 1943, p. 140—142 :

OLT

Il libro del tempo, ricco di scienza,
Non dice il momento pio
Che affratellò per sempre il tuo dolore col nostro
E la nostra gioia con la tua...
Glorificata sia la mattina
Che vide compiersi le nostre nozze,
Antico Olt! — Con labbra assetate
Noi bacciamo la tua onda cantata.

Nella tua liquida cittadella
Dormono tutte le nostre canzoni
E ferve la celata amarezza
Dai sogni che non si avverarono.
Tu componi in arcobaleni
Il tesoro delle nostre lacrime
E la più care sabbia tu porti
Là dove scorre il Danubio azzuro.

Al tuo seno vengono, al tramonto,
Timide, le fanciulle vergini,
E la mattina vengono le spose

Col grembiule raccolto alla cintura.
E vengono pastori col cappuccio bianco,
Narrando sullo zufolo il loro struggimento,
E quante canzoni e lacrime
Non porta l'onda che va...

Viatore afflitto da molti pensieri
Non ti rassegni a lasciarci,
Abbracciando la nostra piana
Ti volgi apresso a riguardare.
Così lento vai per tua natura,
Poiché reca, la tua onda pensosa,
Il dolore di un popolo, che attende
Da lungo tempo una festa legittima.

Anticamente, in tempi più eroici,
Abche tu, padre, fosti guerriero,
Quando perfidi signori giuravan sulla spada
D'infrangere la nostra santa legge :
Tu, fratello ai nostri pianti
E alla nostra rivolta fratello,
Urlavi ai cieli il tormento
Della tua collera e del tuo terrore.

Come trasolvano impietrati,
Nei loco giochi d'ambio,
Eserciti dagli elmi di rame
E sauri dalle cavezze dorate,
Quando al tuo grido paterno
Accorrevano dalle selve ai prati
Sotobraccio recando le scuri
I figli della splendida Cosinzeana.

Pestato nella polvere il rame si frantumava,
Le voci del bosco eran grida guerriere,
E tu, fratello, grande maestro,
Trionfante rompevi gli argini
E imporporandoti in faccia
Scorrevi per valli profonde,
Incurvando caparbio
La tua superba cervice di onde.

Gloriosi frammenti di storia,
Da lungo tempo vi abbiamo obliati...
Oggi anche tu sempri esausto di forze,
L'Imperatore ti ha messo in catene.
Come la tua onde schiava, gemiamo
Anche noi, tuoi buoni compagni :
Ma se tutti dovremo soccombere
Vendicaci tu, Olt!

Versa, feroce, un diluvio d'acqua
Sulla distesa dei campi d'oro :
Sparisca la zolla che porta
Lo straniato nostro tesoro :
La polvere dei nostri corpi
Cacciala fuori della nostre sepolture,
E raccogli tutte le tue acque
Per andarcene in un' altra terra!

Poezia *Oltul* a fost tradusă în limba maghiară de Kibédi Sándor în volumul Octavian Goga, *Költemények*, apărut la Cluj, în 1938 :

AZ OLT

A tudás könyve nem mutat rá
Amaz irgalmas ós időre,
Mely örömmünket s bánatunkat
Testvérré tette mindörökre...
Dicsőség érje azt a reggelt,
Mely egybekelésünk papja volt :
Szóke vized' égő ajakkal
Megcsókoljuk ma — öreg Olt!

Dalaink mind ott alszanak most
A te hullázmzó városodban,
És megsemmisült álmainknak
Forró gyásza is rejtve ott van.
Te szövöd színlő szivárvánnyá
Könnyeink minden drága kincsét,
S te viszed el a kék Dunába
Az aranyérő hantot innót.

Alkonyidőn tehozzád indul
Félénken a szüzek serege,
S reggelenként övükbe tűzött
Köténnyel a menyecskék szere —
Majd pásztorok, fehér gubásan,
Vágyukat szólátva furulyán —
S még mennyi sok dalt és könnyeket
Hordoz vized, futó hullámán.

Gondokkal terhelt vándor utas
Mily nehezen is hagysz el minket,
Gyakorta nézel ide vissza,
Míg átöleled mezeinket.
Csendesen, halkán fut folyásod,
Hisz' mélyült gond ül habod felett :
Egy nép fájdalma, mely századok
Ota vár egy igaz ünnepet.

Lélekkal telibb rég időkben
Vén apó, te is szálltál hadra,
Mikor letörni szent hitünket
Álnok urak esküdtek kardra.
Te a keservünk vére voltál,
Testvére lázadt kebelünknek
S a nagyoknak, az erőseknek
Haragvón tártad dühödöt meg.

Hogy riadtak fel döbbenettel
A rezes sisakú seregek,
S a ficáncoló sárgák fején
Az arany kötőfék mint remeg,
Mikor dörgő atyai szódra
Hónuk alatt fejszét szorítva
Özönlött a tündérlegények
Hős csapatja alá a síkra.

A sisakrezek porba hulltak,
S az erdő győzön felkiáltott,
Míg te, barátunk, nagy varázsló,
Ujjongva törted át a gátot,
S kipirult arccal, lángra gyúltan

A mely völgyeket által vágta,
Görbesztve néhol akaratos
Fenséggel büszke hullám-vállad.

— Nagy idők dicső erőssége,
Éveidet már eltemettem...
Az Uralkodó láncra fűzött —
Ma gyöngö vagy már, tehetetlen.
Jó társaid, mi is csak nyögünk,
Mint hullámod, sirjuk erőnket,
S hogyha mindnyájan elvesznénk :
Te, az Olt, majd bosszulj meg minket !

Öntsed el pogány áradattal
Az aranyhímes rónaságot,
Vesszen a rög, mely hord idegen
Kezekre birt román világot :
Túrjad fenéig s felkotorjad,
Hol föld porába tört a testünk,
S omlaszd rá vized minden árját,
— Hogy más hazába költözködjünk !

O traducere în limba franceză a apărut în *Revue roumaine*
nr. 4/1967, semnată de Mircea E. Balaban :

L'OLT

La sagace chronique des temps
ne nous dévoile pas l'instant béni
où dans la joie et dans la peine
nous fûmes fraternellement unis.

A jamais loué soit le matin
où notre union fut célébrée
mon vieil Olt ! Pieux, pleins de ferveur
nous baisons tes ondes vénérées.

Toutes nos plus belles chansons dorment
dans ta citadelle d'eau rebranchée
où bouillonne la douleur amère
de nos rêves ardents, effondrés.
Toi seul, sais tresser des arcs-en-ciel
du trésor des larmes de nos yeux,
tu charries le sable précieux
jusqu'au lit du beau Danube bleu.

Dans ton sein plongent au crépuscule
les jeunes filles timides et pures
et le matin viennent les femmes mûres
retroussant leurs jupes à la ceinture.

Les pâtres aussi, aux capuchons blancs,
dans leurs pipeaux chantant leur peine,
et combien de larmes et de chants
les ondes qui s'écoulaient ne traînent !

Voyageur assailli de pensées
c'est à regret que tu nous quittes,
car étreignant dans tes bras nos champs
tu regardes en arrière les sites.
Tes ondes s'écoulaient lentes et graves,
car depuis des siècles elles traînent
la douleur d'un peuple qui attend
que le justice brise ses chaînes.

Dans la grandeur des temps, naguère
vieillard, tu fus un hors la loi,
lorsque des voïvodes félons jurèrent
d'anéantir nos saintes lois.
De notre rébellion aussi frère,
toi, frère de nos complaints, nos pleurs,
jusqu'aux cieux tu hurlais ta douleur
dans ton épouvantable fureur.

Vaillantes armées aux casques de cuivre,
preux chevaliers qui allaient l'amble
sur leurs alézans aux rênes d'or,
soudain tressaillent, frémissent et tremblent
car, entendant ton appel de père,
dévalent les montagnes en courant,
armés de cognées, dans les clairières,
les gars de la Belle au Bois Dormant.

Ecrabouillés dans la boue gisaient
les cuivres, la joie, comme une fanfare
éclatait dans le bois, et toi, frère,
victorieux, tu broyais les remparts,
et gonflé, cramoisi par le sang,
affluant dans les vallées profondes,
tu pliais opiniâtrement
ta majestueuse encolure d'ondes.

Glorieux vestiges du passé
révolues, enterrées toutes vos heures !
Impuissant tu parais toi aussi,
enchaîné désormais par l'empereur.
Comme tes ondes opprimées, nous geignons
nous tes vieux compagnons affligés,
mais, si nous devons tous, tous périr,
c'est toi, vieil Olt, qui doit nous venger !

Déverse un barbare déluge d'eau
pour noyer nos belles récoltes d'or
et détruire cette terre où l'étranger
recèle notre plus cher trésor.
Tu vas fouiller nos dépouilles sacrées
gisant dans le sol de la patrie,
et rassemblant tes flots, transporter
nos pénates dans un autre pays.

Oltul a fost una din acele poezii ale lui Goga care, prin marea lor forță artistică, l-au obligat și pe Titu Maiorescu să-și schimbe unele din principiile sale estetice, scriind în *Critice*, vol. III, p. 300 : „Patriotismul a devenit unul din izvoarele poeziei d-lui Goga. Dovada stă în aducerea și descrierea unor figuri obișnuite din viața poporului, care însă câștigă deodată — pe lângă valoarea și menirea lor normală — o însemnătate, am putea zice o iluminare și strălucire extraordinară, ce nu se poate explica decât din aprinderea luptei întru apărarea patrimoniului național.“

Poezia i-a făcut lui Caragiale o impresie excepțională. Iată cum e descris acest moment petrecut în restaurantul „Gambri-nus“ din București în cartea lui O. C. Tăslăuanu, *O. Goga (Amintiri)*, p. 170—171 : „La o masă din fund juca șah Ion Gorun cu George Coșbuc, iar Caragiale chibița. Pe canapea, lângă Gorun, era un volum nou de poezii, cu foile netăiate, adus de Nerva Hodoș, care se așezase și el să chibițeze. Nenea Iancu s-a chiorțit de câteva ori la volum, pe urmă l-a luat în mână, deschizându-l așa, la întâmplare. A citit câteva strofe. Și-a dres ochelarii, s-a uitat la coperta volumului ; autorul, un nume necunoscut. A tăiat câteva foi și, cu vădită curiozitate, a citit o poezie întreagă. A deschis volumul în altă parte și a dat peste *Oltul*. Când l-a terminat, a mormăit : «Mă, al dracului !» A oprit pe jucători și i-a silit să asculte poezia întreagă. «Da' cine-i ăsta, bre ?» întrebă maestrul Caragiale. «Un poet de la noi din Ardeal», îl lămurii Gorun. «Mă, da' știi că are talent !» «Ia să-l luăm de la început», și Caragiale a citit cu glas tare poezie după poezie, așa cum numai el știa să ce-tească, subliniind frumusețile și comentând fiecare bucată. Se făcuse miezul nopții când maestrul a închis volumul, entuziasmat de noul «ucenic al strunei». «Să bem câte o halbă în sănătatea lui», propuse badea George. «Să bem, că-i vrednic», întăriră ceilalți. Și cei trei maștri ai scrisului, împreună cu instruitul și scăpărătorul Nerva Hodoș, au întârziat pînă în zorii zilei,

reluând lectura volumului și cîntărind fiecare strofă. A fost cea mai strălucită consacrare a poetului Goga, pe care o povestea cu mult haz maestrul Caragiale, aducîndu-și aminte de «chiulul» pe care i l-a tras Goga la Berlin recomandîndu-se «arhitect».

Izabela Sadoveanu-Evan remarcă, în studiul *Octavian Goga* din volumul *Impresii literare*, Editura „Minerva”, Buc., 1908, p. 223: „Greșala împotriva artei și-a formei ei neperitoare”, „îmbinări de însușiri ce nu se potrivesc prin firea lor, cum sînt, de pildă, versurile din *Oltul* :

Cum tresăreau încremenite
În jocurile lor buestre...

ori :

La sinul tău vin în amurguri,
Sfioase, fetele fecioare...”

Autoarea consideră însă că nici nu băgăm de seamă asemenea scăpări, deoarece sîntem puternic dominați de lirismul autentic din context.

CASA NOASTRĂ — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 230—231, și a fost reprodusă cu următoarele modificări în volumul *Poezii* (1905) :

- V. 19, în revistă : „Poveștile-nșirate seara” ;
în ediția 1905 : „Poveștile-nșirate sara” ;
V. 23, în revistă : „Din vraja ce le-a mai rămas” ;
în ediția 1905 : „De vraja ce le-a mai rămas” ;
V. 39, în revistă : „Zi «Tatăl nostru» seara, dragă” ;
în ediția 1905 : „Zi «Tatăl nostru» sara, dragă” ;
V. 43, în revistă : „Cum m-au lăsat la-nvățături” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Orașul înnegrit de fumuri” ;
V. 44, în revistă : „Cu toate plînsetele mele” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Și toate plînsetele mele” .

În ediția din 1924 poezia suferă modificări :

- V. 17, în revistă și ediția 1905 : „Cum dorm acum neputincioase” ;
în ediția 1924 : „Cum dorm acum de mult pierdute” .
V. 18, în revistă și ediția 1905 : *Subt* vreascurile stinse-a vetrii” ;
în ediția 1924 : „*Sub* vreascurile stinse-a vetrii” .
V. 19, în ediția 1905 : „Poveștile-nșirate sara” ;
în ediția 1924 : „Poveștile-nșirate seara” .

- V. 23, în ediția 1905 : „De vraja ce le-a mai rămas” ;
în ediția 1924 : „De vraja care-o mai păstrară” .
V. 35, în revistă și ediția 1905 : „O vād pe mama-n colțul șurii” ;
în ediția 1924 : „Răsare mama-n colțul șurii” .
V. 39, în ediția 1905 : „Zi «Tatăl nostru» sara, dragă” ;
în ediția 1924 : „Zi «Tatăl nostru» seara, dragă” .
V. 49, în revistă și ediția 1905 : „Și cîtor cîntece la joc” ;
în ediția 1924 : „Și cîtor strigături la joc” .
V. 52, în revistă și ediția 1905 : „Lui Alisandru Machidon” ;
în ediția 1924 : „Lui Alexandru Machidon” .
V. 62, în revistă și ediția 1905 : „Pe varul *vost'* scobit de ploaie” ;
în ediția 1924 : „Pe varul *alb*, scobit de ploaie” .

Poezia a fost scrisă la Rășinari în timpul vacanței de vară a anului 1903 și trimisă la Budapesta.

De remarcat în versurile 51—52 faptul că, la fel ca și la alți scriitori români, Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, M. Kogălniceanu, Ioan Slavici etc., romanul popular *Alexandria* intră în fondul cel mai vechi de cultură al poetului : „De cîte ori am spus povestea lui Alexandru Machidon...” Despre influența acestui roman în formarea scriitorilor din Transilvania vorbește Ioan Slavici în cartea sa *Lumea prin care am trecut*, pomenind de un „bunic adoptiv din partea tatei, un cărbunar rămas din timpul lui Bonaparte”, cu părul împletit și prins în pieptăne, cu pălăria largă, pantofi cu cataramă mare și băț lung, cu mînerul de argint, bunic care i-a pus în mîini *Apostolul* și *Alexandria*.

Referiri la romanele populare *Alexandria* și *Esopia* se întîlnesc și în alte poezii ale lui Goga, de unde se vede influența ce au exercitat-o asupra sa în anii copilăriei.

Poezia a fost tradusă în limba maghiară de Kibédi Sándor, Cluj, 1938.

A MI HÁZUNK

Három halódó, sarjas szilvafa
Rezgeti csenevész lombjait,
Hegyükre maroknyi sarjúsálat
A szárnyaló szellő kedve vitt.
Szerte az udvar, bürökkel benőtt,
S zabtvövis ver ott sok gyökeret...
— Mi lett a házból, Miklós szomszéd,
Ebből a házból, nézd, mi lett !...

A sárgult falakról rétegekben
 Omladoz a mézsávakolat
 S az egykor erős tölgy deszkája is
 Korhad már a vén küszöb alatt ;
 S a zsindeletetön a napsugár ha
 Magának itt-ott utat keres,
 Láthat szapora pókhálókát
 S gyászán nagyhamar vége lesz.

Ime, már régen pihen a rózse
 Hamva alatt a tűzhely-roston
 A mesék raja, mit hosszú esték
 Során szólt sógor s komaasszony ;
 Hogy reszket im a hidegvett hamú,
 A holt szenen mi félelem ég, —
 A varázst őrzi, mely az ősi
 Mesékből rajta lobog még...

A mestergerendán, ime lássad,
 A juhnyájak rovásos jele ;
 A vésetek keskeny, mély sora
 Reánk oly szomorún tekint le.
 Elragad elmém a múlt időn
 Ez írás magasztos mézején.
 — Mintha téged látnálak, apám,
 A régi napok víg küszöbén.

És mintha ostor pattogna itt,
 S a béres szokott nógatása,
 — A csűr szögén anyám az ételt
 Módján rakja bé a subába...
 Majd enyhe bánattal ajkamon
 S szóke hajamon csókkal illet :
 „Estére mondd a Miatyánkot,
 S tanulj kedves, forgasd a könyvet !“..

És lassan egyre, rendre-rendre
 Minden egyéb is jó előmbé :
 Fekete füstös városfalak
 S a szemem minden jajos könnye.
 — S látom : az idő haladtával
 Hogyan nőtem és okosodtam,
 Míg észrevétlen arra keltem,
 A falu már így szólít : — Uram...

Mennyi sok táncos kurjantásba
 Vegyültem gyöngé gyermekhangon,
 S Nagy Sándorról a mese bőven
 Ó hányszor ömlött az ajkamon...

Mint egy elhangzott édes ének,
 Eltűnt a szép gyermeki éden —
 S a szerelem, mit két nyáron át
 Éreztem egy paplány szemében...

Az idők iramos árában
 Mennyi sok szép dal messzi ment,
 Az idők iramos árában
 Mennyi sok szép dal elpihent...
 Megcsókolom az ősi házat
 Eső-mosta, málladó falán...

.....
 Miklós szomszéd, inged ujjával
 Mért törlöd szemed... vagy sírsz talán ?...

APOSTOLUL — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Lu-
 ceafărul*, an. III, nr. 9—11, 15 iunie 1904, p. 208, și e reproducă
 în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 26, în revistă : „*Drept grăitorului pârinte*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Cuvîntătorului pârinte*“.
- V. 27, în revistă : „*Ș-atîta dor s-aprinde-n inimi*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Și-atîta dor aprind în inimi*“.
- V. 38, în revistă : „*Căci de prin văi purcede vîntul*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Iar de prin văi purcede vîntul*“.
- V. 42, în revistă : „*Pogoară razele de lună*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Coboară razele de lună*“.

În ediția din 1924 poezia suportă alte modificări :

- V. 17, în revistă și ediția 1905 : „*Întreg norodul ia
 aminte*“ ;
 în ediția 1924 : „*Întreg poporul ia aminte*“.
- V. 18, în revistă și ediția 1905 : „*Și-ascultă jalnica po-
 veste*“ ;
 în ediția 1924 : „*Ascultă jalnica poveste*“.
- V. 31, în revistă și ediția 1905 : „*Din el va răsări
 norocul*“ ;
 în ediția 1924 : „*Din el va lumina norocul*“.
- V. 35, în revistă și ediția 1905 : „*Și gemet înfioară
 firea*“ ;
 în ediția 1924 : „*Și gemăt înfioară firea*“.
- V. 39, în revistă și ediția 1905 : „*Prin largul multelor
 văzduhuri*“ ;
 în ediția 1924 : „*Prin largul albelor văzduhuri*“.
- V. 40, în revistă și ediția 1905 : „*Să ducă ceriului
 cuvîntul*“ ;
 în ediția 1924 : „*Să ducă cerului cuvîntul*“.
- V. 43, în revistă și ediția 1905 : „*Și pe argintul cărun-
 teței*“ ;

- în ediția 1924 : „*Pe-argintul frunții lui boltite*“.
 V. 46, în revistă și ediția 1905 : „*Cu harul cerurilor ție*“ ;
 în ediția 1924 ; „*Cu harul cerurilor ție*“.

E lesne de înțeles că modelul acestui „apostol“ l-a constituit lungul șir de preoți care se înscrie în ascendența poetului, urcînd pînă dincolo de veacul al XVIII-lea. Se poate stabili în acest sens arborele genealogic al poetului : protopopul Coman Bîrsan, hirotonit în Țara Românească (1740), care a trăit peste 100 de ani. Fiul său, Sava Bîrsan Popovici (1768—1808), care se mai numea și protopopul „cel bătrîn“ și care a avut doi copii, ambii preoți : Sava „cel tînăr“ și Dan Popovici. Din Sava „cel tînăr“ se naște preotul Dan (1788—1876), apoi fiul acestuia, preot și cărturar cu vază, Sava Popovici-Barcianu (1814—1879), autor didactic și scriitor. Din preotul Dan Popovici (al doilea băiat al bătrînului Sava Bîrsan Popovici) coboară două fete, Opreana și Stanca (căsătorită cu Dan Bratu). Din Dan Bratu s-a născut Ion Bratu (1819—1878), preot, bunicul după mamă al lui Octavian Goga. Însuși tatăl poetului, Iosif Goga (1851—24.XII.1905), a fost preot.

A fost tradusă în limba maghiară de Kibédi Sándor, Cluj, 1938.

DASCĂLUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 15—16, 15 august 1905, p. 306, și a fost reproducă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

- V. 29, în revistă : „*Dar sufletul și azi își are cuibul*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Dar sufletul și-acum își are cuibul*“.
 V. 30, în revistă : „*Acolo sus, în satul de sub munte*“ ;
 în ediția 1905 : „*Acolo sus, în satul de sub munte*“.
 V. 33, în revistă : „*Bucoavna ta, sub pravul de pe grindă*“ ;
 în ediția 1905 : „*Bucoavna ta, sub pravul de pe grindă*“.

În ediția din 1924 poezia prezintă noi modificări :

- V. 4, în revistă și ediția 1905 : „*În ochiul tău mai licărește-o rază*“ ;
 în ediția 1924 : „*Pe fruntea ta mai licărește-o rază*“.
 V. 13, în revistă și ediția 1905 : „*Cu tin' răsar atîtea nestemate*“ ;
 în ediția 1924 : „*Cu tine-aduci atîtea nestemate*“.

- V. 30, în ediția 1905 : „*Acolo sus, în satul de sub munte*“ ;
 în ediția 1924 : „*Acolo sus, în satul de sub munte*“.
 V. 33, în ediția 1905 : „*Bucoavna ta, sub pravul de pe grindă*“ ;
 în ediția 1924 : „*Bucoavna ta, sub pragul de pe grindă*“ ;
 V. 37, în revistă și ediția 1905 : „*Pierdut ascult cîntarea ta la strană*“ ;
 în ediția 1924 : „*Pierdut ascult troparul tău din strană*“.

Poezia venea să completeze galeria figurilor din monografia satului pe care tindea s-o realizeze poetul în primul său volum. „...Primul volum, pe care eu, dintr-un sentiment explicabil de modestie, l-am intitulat *Poezii*, pe cînd trebuia să poarte titlul *Acasă*, e monografia unui sat. Am luat toate figurile tipice ale satului și le-am făcut să defileze înaintea mea“ (O. Goga, *Mărturisiri autobiografice*, vol. *Discursuri*, p. 23).

E posibil ca prototipul „dascălului“ să fie învățătorul Frățilă din Rășinari.

DASCĂLIȚA — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 7, 1 aprilie 1904, p. 151, și a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905).

Față de revistă și ediția din 1905, în ediția din 1924 întîlnim unele modificări.

- V. 26, în revistă și ediția 1905 : „*Feciorii lor în slujba la-mpăratul*“ ;
 în ediția 1924 : „*Feciorii duși în slujbă la-mpăratul*“.
 V. 33, în revistă și ediția 1905 : „*Și mîngîind copiii altor mame*“ ;
 în ediția 1924 : „*Așa grijind copiii altor mame*“.
 V. 35, în revistă și ediția 1905 : „*Iar căpățîiul somnului tău mașter*“ ;
 în ediția 1924 : „*Iar căpățîiul somnului tău vitreg*“.
 V. 36, în revistă și ediția 1905 : „*De-un vis deșert zădarnic se-nfioară*“ ;
 în ediția 1924 : „*De-un vis deșert zadarnic se-nfioară*“.
 V. 46, în revistă și ediția 1905 : „*La sînul tău s-a pogorît să moară*“ ;
 în ediția 1924 : „*La sînul tău s-a coborît să moară*“.

Poezia aceasta a izvorît din durerea prilejuită poetului de moartea surorii sale Victoria (15 septembrie 1884 — 3 martie 1904), care a fost învățătoare și s-a stins de tuberculoză.

Admirația pentru munca surorii se asocia, firește, și cu stima pentru mama sa, Aurelia, ea însăși învățătoare, de la care poetul învățase primele slove.

BĂTRINI — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. I, nr. 11, 1 decembrie 1902, p. 171, și a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 13, în revistă : „*Aveare-ai azi și dumneata*“ ;
în ediția 1905 : „*Avere-ai azi și dumneata*“.

În revistă poezia are la sfârșit o strofă în plus față de volum :

„O cucuvala trăgănat
Să vaieră pe șură.
Ce-o fi făcînd feciorul vost',
Că-i dus la-nvățătură ?“

În ediția 1924 au intervenit următoarele modificări față de ediția din 1905 :

- V. 5, în revistă și ediția 1905 : „*Doar nici eu nu mai rătăceam*“ ;
în ediția 1924 : „*Atunci eu nu mai rătăceam*“.
- V. 9, în revistă și ediția 1905 : „*Că mă-nsuram cînd isprăveam*“ ;
în ediția 1924 : „*M-aș fi-nsurat cînd isprăveam*“.
- V. 11, în revistă și ediția 1905 : „*Doar casă-aveam în rînd cu toți*“ ;
în ediția 1924 : „*Mi-ar fi azi casa-n rînd cu toți*“.
- V. 13, în ediția 1905 : „*Avere-ai azi și dumneata*“ ;
în ediția 1924 : „*Cîți ai avea azi dumneata*“.
- V. 15, în revistă și ediția 1905 : „*Aveai cui spune la povești*“ ;
în ediția 1924 : „*Le-ai spune spuză de povești*“.

Poezia s-a răspîndit sub formă de cîntec, purtînd un titlu care e împrumutat versului de început („*De ce m-ați dus de lîngă voi*“).

Și în această poezie, ca și în *Noi*, Goga tindea să exprime un sentiment comunitar. „Singurătății dureroase a părinților părașiți — observă Ovidiu Papadima în articolul *Naturalism și idealism în poezia lui Octavian Goga, Familia*, nr. 5—7/1943, p. 105—106 — poetul le-o opune pe a sa, nu ca o muștrare, cum s-ar părea, ci ca o scuză sfioasă tare, cu toată violența întrebării

inițiale : *de ce* ? Titlul poeziei — *Bătrini* — spune iarăși ceva ce pare că ar contrazice această întrebare de început : pare a anunța mai mult un portret decît o dezbateră. Și strofa ultimă — «Așa vă treceți bieți bătrini» — arată că în adevăr așa e. Toate întrebările din poezie, toată drama din ea nu sînt atît ale poetului, cît ale bătrînilor de acasă. Poetul și le simte ca ale lui, le ia cu totul asupra sa, dar îți dai seama că ele vin de mai în adînc, că ele răsună în el numai. În liniștea impersonală de gravură în aramă a strofei finale citești lămurit întreaga soartă de mai înainte și de mai tîrziu a poeziei. Voită poate ca un portret obiectiv al suferinței bătrînilor părinți din sat, poezia a tins totuși, prin forța dramei ce o închide, să devină o dezbateră patetică a destinului fiului pierdut. Și poezia a încremenit așa ca o cumpănă între două lumi. Să urmărim și cum a primit-o neamul. Întîi de toate a dispărut titlul. Pe iubitorul ei anonim nu-l mai interesează drama din sat, ci tristețea lui interioară. Nu numai din comoditate, ci în primul rînd din necesitatea acestei deplasări de accente, de la drama celor rămași la sate la zbuciumul celor plecați la oraș, titlul a fost uitat și în locul lui a rămas să denumească poezia versul întîi : *De ce m-ați dus de lîngă voi*. Și chiar în acest vers se întîmplă o schimbare, ce ar părea la început pur și simplu ridicolă. Majoritatea îl cîntă : «De ce m-ați dus de lîngă voi». Faceți verificarea punînd să vi se spună acest vers și ascultînd atent. Comunitatea națională simplifică totul în sensul problemelor ce-i sînt ei esențiale. Cîntînd regretul de a fi plecat *de lîngă voi*, comunitatea națională își cîntă părerea de rău de a se fi depărtat de viața obiectivă a satului, de munca lui, de ritmul lui — și nu o nostalgie simplă de părinți.

Și acesta a fost și țelul către care tindea încordată toată ființa poetică a lui Octavian Goga.

Poezia a fost tradusă în limba germană la Berlin de Konrad Richter, în anul 1939 :

DIE ALTEN

Warum habt ihr mich jung verbannt,
mich fortzugehn gezwungen ?
Wie gern hätt' ich den Pflug geführt,
die Sense gern geschwungen !

Ich wäre nicht herumgeirrt
allein auf fernen Wegen
und könnte euer Alter jetzt
auf eignem Grunde pflegen.

Aus Kaisers Diensten heimgekehrt,
hätt' ich ein Weib genommen;
wie andre hätt' ich Haus und Herd
und wär' im Dorf willkommen.

Du, Vater, hättest Enkel jetzt,
die dich als Ahn verehrten,
erzähltest ihnen Märchen fromm,
die sie das Gruselh lehrten.

Nun, arme Eltern, seid ihr alt,
harrt im Gebet aufs Ende,
und Mutter weint ins Stundenbuch
und Vater in die Hände.

REINTORS — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, nr. 19, an. II, 1 octombrie 1903, p. 302, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

- V. 15, în revistă: „Și-n Olt să oglindeau, din geam“;
în ediția 1905 și 1924: „Și-n Olt se oglindeau, din geam“.
V. 35, în revistă: „O, rogu-te să-mi spui din frunză“;
în ediția 1905 și 1924: „Azi, rogu-te să-mi spui din frunză“.

Înainte de ultima strofă, în revistă mai erau următoarele versuri:

„Primește-l tu-n împărăție
Pribeagul ostenit de luptă,
Neputincios mă-ntorc acumă
Cu inima și haina ruptă...
Îngenuncheat fii cer iertare,
O, iartă-mă și tu, și Oltul !...
Amar și-a ispășit păcatul
Feciorul lui Iosif preotul.“

- V. 57, în revistă „O, lasă-ți freamătul să-mi pară“;
în ediția 1905 și 1924: „Azi, lasă-ți freamătul să-mi pară“.

În ediția din 1924 întâlnim modificări față de ediția din 1905:

- V. 9, în revistă și ediția 1905: „Stăpîne codru, erai bătrîn“;
în ediția 1924: „Părinte-al meu, din vremi de mult“.

- V. 17, în revistă și ediția 1905: „Bătrîne crai, cînd mi-am luat“;
în ediția 1924: „Cînd mi-am luat într-un amurg“.
V. 30, în revistă și ediția 1905: „La zarea ceriului albastră“;
în ediția 1924: „La zarea cerului albastră“.
V. 33, în revistă și ediția 1905: „...Și m-am întors, bătrîne crai“;
în ediția 1924: „Și m-am întors, stăpîne-al meu“.
V. 41, în ediția 1905: „Bătrîne crai! A fost demult“;
în ediția 1924: „Cinstite crai! A fost demult“.

Poezia aceasta inaugurează ciclul de poezii în care se cîntă sentimentul dezrădăcinării, una din temele caracteristice pentru poezia semănătoristă.

DORINȚA — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, p. 95, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 5, în revistă: „Să ne-așezăm în satul nost“;
în ediția 1905 și 1924: „Să ne-așezăm în sat la noi“.
V. 17, în revistă: „Că sunt din neam împărătesc“;
în ediția 1905 și 1924: „Că sînt din neam împărătesc“.
V. 18, în revistă: „Din țară depărtată“;
în ediția 1905 și 1924: „Din țară-ndepărtată“.
V. 19, în revistă: „Că doară și pămîntul ăst întreg“;
în ediția 1905: „Că doar pămîntul ăst întreg“.
V. 32, în revistă: „Că Dumnezeu să-l ierte“;
în ediția 1905 și 1924: „Un Dumnezeu să-l ierte“.

În ediția din 1924 survin următoarele modificări față de ediția din 1905:

- V. 13, în revistă și ediția 1905: „Și să trăim acolo-n munți“;
în ediția 1924: „Acolo să trăim în munți“.
V. 15, în revistă și ediția 1905: „Eu sara să-mi adun sătenii“;
în ediția 1924: „Sătenii seara să-i adun“.
V. 19, în ediția 1905: „Că doar pămîntul ăst întreg“;
în ediția 1924: „Că tot pămîntul rotogol“.
V. 23, în revistă și ediția 1905: „Un mare crai împărătesc“;
în ediția 1924: „Un tînăr crai coborîtor“.
V. 24, în revistă și ediția 1905: „De legea românească“;
în ediția 1924: „Din legea românească“.
V. 25, în revistă și ediția 1905: „Copiii noștri tu să-i înveți“;
în ediția 1924: „Copiii noștri să-i înveți“.

V. 26, în revistă și ediția 1905 : „Credeul... Născătoarea“ ;
în ediția 1924 : „Tu : Crezul... Născătoarea“.
V. 33, în revistă și ediția 1905 : „Și popii nost' din întâmplare“ ;
în ediția 1924 : „Iar popii nostru-nîmplător“.

Poezia e semnificativă pentru concepțiile poetului din jurul vârstei de 20 de ani, cînd, sub influența filozofiei rousseauiste, era mereu chinuit de gîndul de a se reîntoarce în sat, în sinul naturii, unde credea el că omul își poate păstra sufletul nealterat. Ideea aceasta o exprimă Goga și în poemul în proză *În sinul naturei*, semnat *Octavian* și publicat în *Familia*, an. XXXV, nr. 8 din 21 ianuarie — 5 februarie 1899, p. 88, în care înalță un elogiu simplității naturii, firește și sub influența ideologiei semănătoriste, spunînd : „Nu-n zarva de negustori a orașelor, nici după cortina zugrăvită cu îngeri goi și sarbezi se desfășoară viața adevărată, ci-n sinul dezvelit al naturei“. Vezi strofa a patra.

În lucrarea *Octavian Goga (Amintiri)*, colaboratorul său O. C. Tăslăuanu scrie în legătură cu această stare a poetului : „Goga îmi spunea că numai viața de la țară e sănătoasă, că se va însura cu o țărăncă voinică și frumoasă, ca să aibă copii rumeni și dolofani, pe care nu-i va învăța decît să citească și să-și iscălească numele. Pentru realizarea acestui plan vroia să se facă învățător de sat“ (p. 17).

Atari preocupări sufletești își găsesc expresia artistică în poezii ca *Dorința*, *Bătrîni* etc. Octavian Goga precizează în *Fragmente autobiografice*, volumul *Discursuri*, p. 24—25, că a scris această poezie sub influența lui Eminescu, dar ca o reacție împotriva pesimismului schopenhauerian pe care-l propaga „Junimea“ : „De aceea mi-am zis că e timpul să dispară din literatura noastră această atmosferă și să intervie un curent de gîndire care, în cugetul românesc, să producă o revoluție creatoare. Din această concepție s-au înfiripat poeziile mele.

În *Dorința* se vede influența lui Eminescu din «Vino-n codru la izvorul care tremură pe prund», dar o influență manifestată prin contradicție. De asemenea Vlahuță are o poezie asemănătoare și O. Carp. Poezia mea *Dorința* era o poezie burgheză.“ Asimilarea unei mari experiențe poetice naționale, ca și universale, relevă capacitatea poetului de a cristaliza giuvaerul proaspăt, fără nici o amprentă străină care să-i întunece raza.

„De la poezia populară la Eminescu, fenomenul poate fi urmărit pe toată întinderea ariei lirice a poetului rășinărean, dar e nevoie, pentru separarea elementelor chimice, de o analiză avertizată, de structură : prezența eminesciană, spre pildă, potrivit expresiei lui G. Călinescu, e «astfel acoperită încît abia se bagă de seamă». Lava fierbinte țîșnește din adîncuri, acoperă întinse suprafețe, topește rocile de dedesubt și le duce cu sine, într-un torent de energii însoțit de o ploaie de scînteii superbe. Spectacolul acestui lirism vulcanic era atît de nou în peisajul epocii, încît nimeni, atunci, nu se gîndea să-i analizeze compoziția, și numai răcirea treptată a torentului, ogoirea lui și stingerea dureroasă din ultimele creații aveau să permită zelului istoricului literar stabilirea de filiații, identificarea de motive, de structuri și «obsesii» prozodice. Concluzia ce se degajă este totuși că lirica lui Goga nu făcea, din asemenea contacte intime, decît să iasă mai limpede, mai pură, mai originală. Experiențele anterioare nu-i serveau decît drept catalizator“ (Mircea Zăciu, *Durata, Gazeta literară*, an. XIII, nr. 13 (699), 31.III.1966, p. 7).

Prima strofă a acestei poezii a făcut obiectul unei ușoare ironii a lui G. Topîrceanu, în volumul *Scrisori fără adresă* :

„Dar d-l Goga ? În primul său volum de poezii găsim următoarea strofă :

Departeaș vrea de-aici să vii,
În alte lumi senine,
În dimineața de Florii
Să mă cunun cu tine...

D-l Goga a pierdut din vedere că românul (creștin pravoslavnic) nu face niciodată nuntă în postul mare, necum în pragul Săptămîinii Patimilor, cînd cad totdeauna Floriile. E un vechi obicei al pămîntului (cf. Vornicul Ureche, în *Letopisețe*, I, p. 192, despre *Ioan-vodă Cumplitul* : «De lege își rîdea, eă în postul mare s-au însurat...»).

ZADARNIC — semnată *Octavian* — a fost scrisă la Rășinari și a apărut mai întîi în *Tribuna*, an. XIX, nr. 23, 6—19 februarie 1902, p. 89, în forma următoare :

Pribelnicei căi vreau capăt să-i fac,
Primiți-mă, rogu-vă, iarăș
Și glumelor voastre mă faceți părtaş,
Și traiului vostru tovarăș...

Viața mea veche din nou s-o dezgrop,
Începeți zburdalnica horă,
Surora vieții ce n-o mai trăiesc,
A clipelor moarte suroră.

Așa închegîndu-se-n lanț
Vinjoasele brațe rotunde,
Și tropotul vostru din greu apăsător
Pămîntul să stea să-l scufunde.

Așa, m-așteptați! Vin și eu cu voi!
Cămașa răstring-o de mînici,
Să-ncepem alaiul, vrăjmașul alai.
De praznicul sînteii dumineci.

Un pas înainte și doi înapoi,
La dreapta, la stînga, nainte,
Un pas.

Lasăți-mă! Mă duc. Cetesc
În ochii voștri ai tuturor:
Nu e de rîndul cetei noastre
Cel ce-a uitat să joace hora.

A fost reprodusă apoi în *Luceafărul*, an. II, nr. 21, 1 noiembrie 1903, p. 344, sub semnătura *Nic. Otavă*, cu modificări structurale față de varianta de mai sus, pentru ca în forma definitivă din volumul *Poezii* (1905) să mai sufere unele schimbări.

V. 7, în revistă: „*Cîrciumarii* te mint și nu știu lăutarii“;
în ediția 1905: „*Cîrciumarii* te mint și nu știu lăutarii“.

În ediția din 1924 sînt modificări față de cea din 1905:

V. 5, în revistă și ediția 1905: „*Depart-am* fost eu,
frățini, la oraș“;

în ediția 1924: „*Depart-am* fost eu, *copii*, la oraș“.

V. 7, în ediția 1905: „*Cîrciumarii* te mint și nu știu lăutarii“;

în ediția 1924: „*Cîrciumarii* te mint și lăutarii nu știu“.

V. 9, în ediția 1905: „*De-aceea venit-am* să văd înc-o dat“;

în ediția 1924: „*De-aceea mă-ntorc* să mai joc înc-o dată“.

V. 26, în revistă și ediția 1905: „În ochii voștri, ai tuturor“;

în ediția 1924: „În ochii voștri, ai tuturor“.

V. 28, în revistă și ediția 1905: „*Cel ce a uitat să joace hora*“;
în ediția 1924: „*Cine-a uitat să joace hora*“.

Poezia răspunde aceluiași preocupări ale poetului ca și *Dorința* și *Bătrîni*, în care se exprimă sentimentul dorului de sat și al dezrădăcinării și este caracteristică ideologiei semănătoriste prin crearea falsei opoziții sat-oraș.

DE-O SĂ MOR — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 4, 15 februarie 1903, p. 67, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări.

În ediția din 1924 au survenit unele schimbări față de ediția din 1905:

V. 5, în revistă și ediția 1905: „*Nimeni altul nu mai plîngă*“;

în ediția 1924: „*Nimeni altul nu jelească*“.

V. 9, în revistă și ediția 1905: „*Să chemați pe popa Naie*“;

în ediția 1924: „*Să-l chemați pe popa Naie*“.

V. 17—18, în revistă și ediția 1905:

„*Știu că va-ntrista tot satul
Lucrul ăst, că tare-i jelnic*“;

în ediția 1924:

„*Are să-ntristeze satul
Rostul meu atît de jelnic*“.

ÎN CODRU — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 10, 15 mai 1905, p. 207, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări.

În ediția din 1924 au survenit schimbări.

V. 26, în revistă și ediția 1905: „*Lovind în coasta ta năprasnic*“;

în ediția 1924: „*Lovind în creasta ta năprasnic*“.

V. 34, în revistă și ediția 1905: „*Prelinge-și razele curate*“;

în ediția 1924: „*Iși frînge razele curate*“.

DIMINEAȚA — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 8, 15 aprilie 1904, p. 172, și e reprodusă fără

modificări în volumul *Poezii* (1905). În volumul din 1924 apar următoarele schimbări față de ediția din 1905 :

- V. 5, în revistă și ediția 1905 : „Luceafărul bolnav din lumea de-nghet“ ;
în ediția 1924 : „Luceafărul bolnav în lumea de-nghet“.
- V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Și dorul în gemet se-nalță la cer“ ;
în ediția 1924 : „In geamăt se-nalță durerea la cer“.
- V. 10, în revistă și ediția 1905 : „Cîmpii de îngheț să-nfioare“ ;
în ediția 1924 : „Cîmpii de lumini să-nfioare“.
- V. 34, în revistă și ediția 1905 : „Și-ascultă durerea cîntării“ ;
în ediția 1924 : „S-asculte amarul cîntării“.
- V. 40, în revistă și ediția 1905 : „O rază solie pogoară“ ;
în ediția 1924 : „O rază solie coboară“.

Înrudirea de motive dintre pastelul acesta al lui Goga și strofa a patra din balada poetului german Gerhart Hauptmann, pe care Goga a tradus-o, este evidentă :

IM NACHTZUG

Der Elfe, er spielte die Leier so schön,
die Gräslein mussten ihm lauschen,
der Mühlbach im Sturze vernahm's und blieb stehn,
vergessend sein eigenes Rauschen.
Maiblume und Rotklee weineten Tau,

und wonnige Schauer durchbebten die Au,
und Sängler lauschten im Haine.
Sie lauschten und lernten von Elfen gar viel
und stimmten ihr duftendes Saitenspiel
so zaubrisch und rein wie das seine.

PE ÎNSERATE — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 18 ; reproducă fără modificări în volumul *Poezii* (1905). În ediția din 1924 survine o schimbare.

- V. 15, în revistă și ediția 1905 : „Și hodinesc pe iarbă mieii“ ;
în ediția 1924 : „Se odihnesc pe iarbă mieii“.

DE LA NOI — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 12—13, 1 iulie 1904, p. 277 ; reproducă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 31—32, în revistă :

„Mărit voievoade, străină-i țărina
De vise și fulgere moarte“ ;

în ediția 1905 și 1924 :

„Mărit voievoade, în țara ta azi
Și vise și fulgere-s moarte“.

În ediția din 1924 survin unele schimbări față de ediția din 1905 :

- V. 27, în revistă și ediția din 1905 : „Și luna, cînd trece,
prelung se-nfioară“ ;
în ediția 1924 : „Și luna, cînd trece, de milă tresare“.

Poezia aceasta cu o funcție de generalizare atît de mare a fost scrisă, ca și altele, cu o ocazie precisă, destinată concret unui scop anume. În vara anului 1904, în amintirea marelui voievod al Moldovei, Ștefan cel Mare, de la a cărui moarte se împlineau 400 de ani, se pregătesc, la Putna, mari serbări naționale. Studenții români care studiau la Budapesta doresc să participe și ei, dar oficialitățile maghiare îi împiedică. Studenții din București publică atunci un protest vehement, fără rezultate. Rusu Șirianu, care purtase o aprigă polemică cu Jancsó Benedek, îi dă ultima replică, scoțînd un deosebit de frumos număr din *Tribuna* (numărul din 2 iulie 1904), închinat lui Ștefan cel Mare. *Luceafărul* face același lucru, închinînd un număr întreg amintirii marelui voievod (nr. 12—13/1904).

În fruntea acestui număr apare „cea mai frumoasă poemă din cîte s-au scris despre Ștefan cel Mare în literatura noastră : *De la noi*. Stau în cumpănă și mă întreb dacă nu cumva e și cea mai izbutită realizare din întreaga operă a poetului. Într-o nespus de armonioasă fuziune se împletesc în această elegie dulce și tărăneasă, a ardeleanului dezmoștenit. Gîndul rapsodului, gînd de grămatic cucernic, se îndreaptă smerit spre lăcașul sfînt : «Acolo departe, spre soare-răsare etc.» Un suflu de maiestuosă și totuși atît de intimă sfințenie adie în aceste strofe, bătute parcă în aur vechi, și acel vast freamăt de foi din dumbravă e ea un cîntec de omagiu pe care însăși firea îl aduce fiului ei slăvit. Față în față cu această solemnă atmosferă a amintirii, prezentul izbește prin sărăcia lui despoiată. Parcă am auzi un glas de țaran obidit : «Măria-ta ! Sintem bătuți de nevoi» [...]

Această elegie, ca și *Munții* [...], arată în ce măsură Goga știe să însuflețească natura, făcînd-o părtașe a gândurilor lui, adică a aspirațiilor românești" (Ion Chinezu, *O. Goga*, în revista *Gînd românesc*, nr. 5—12/1938).

CÎNTĂREȚILOR DE LA ORAȘ — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Sămănătorul*, an. III, nr. 40, 3 octombrie 1904, p. 629—630; reprodușă în *Luceafărul*, an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 343 (semnată *Octavian Goga*) și a fost introdusă cu următoarele modificări în volumul *Poezii* (1905):

- V. 5, în revistă: „E frig la voi... *pitică-i* strălucirea“;
în ediția 1905: „E frig la voi și *moartă-i* strălucirea“.
V. 47, în revistă: „În codrii verzi și-n *cîmpuri de mătășă*“;
în ediția 1905 și 1924: „În codrii verzi și-n *negrele ogoare*“.

În ediția din 1924 au survenit următoarele schimbări față de cea din 1905:

- V. 3, în revistă și ediția 1905: „Voi în *deșert cerșiți pe-a voastră strună*“;
în ediția 1924: „Voi în *zadar cerșiți acolo-n umbră*“
V. 4, în revistă și ediția 1905: „Din *ceriul sfînt o rază să coboare*“;
în ediția 1924: „Din *cerul sfînt o rază să coboare*“.
V. 5, în ediția 1905: „E frig la voi și *moartă-i* strălucirea“;
în ediția 1924: „E frig la voi și-*i moartă* strălucirea.“
V. 15—16, în revistă și ediția 1905:

„Și să *asculte sufelele noastre*
Mult înțeleapta firii îndrumare“;

în ediția 1924:

„Să *furișăm în mintea noastră picuri*
Din înțeleapta firii îndrumare“.

- V. 25, în revistă și ediția 1905: „Să *ne-ntărească cîntul și lumina*“;
în ediția 1924: „Să *ne-nfrățim cu zvonul și viața*“.
V. 27, în revistă și ediția 1905: „Și-n *pieptul nost' s'adăpostim mîndria*“;
în ediția 1924: „S-*adăpostim în sufele mîndria*“.
V. 34, în revistă și ediția 1905: „Din *curcubeul zărilor albastre*“;
în ediția 1924: „Din *argintatul tort al lunii pline*“.

- V. 36, în revistă și ediția 1905: „Să împletim noi *cîntecele noastre*“;
în ediția 1924: „Să împletim noi *cîntece senine*“.
V. 37, în revistă și ediția 1905: „Și trăsnetul, ce înfioară bolta“;
în ediția 1924: „*Iar* trăsnetul, ce înfioară bolta“.
V. 42, în revistă și ediția 1905: „Ce-ntunecă *cîntarea noastră sfîntă*“;
în ediția 1924: „Ce-ntunecă *o melodie sfîntă*“.
V. 46, în revistă și ediția 1905: „*Subt* strălucirea mîndrei bolți albastre“;
în ediția 1924: „*Sub* strălucirea mîndrei bolți albastre“.
V. 48, în revistă și ediția 1905: „A *sămănat* nădejdea vieții noastre“;
în ediția 1924: „A *semănat* nădejdea vieții noastre“.

Poezia a fost excesiv elogiată de critica sămănătoristă pentru că opune sănătatea rurală orașului decăzut și îmbolnăvit. Pe baza ei Dan Smîntînescu îl consideră pe Goga un poet tipic sămănătorist, în articolul *Sămănătorismul lui Octavian Goga* (*Universul literar*, an. XLII, nr. 13, 14 mai 1938, p. 3):

„În creațiunea sa [Goga] a rămas un incorigibil sămănătorist, adăpîndu-se din lumea rurală și din cadrul naturii pentru a da expresia atît de bogată și de colorită stilului său artistic policromic. În *Sămănătorul* Goga n-a colaborat decît cu o singură poezie: *Cîntăreților de la oraș*. Versurile acestea unice, picurate într-o pagină de lumină, sînt ca o mărturisire a sentimentelor poetului față de acea adiere de poezie urbanistică, concepută de inspirații bolnave, venite de pe aiurea. Mai mult decît atîta, e un imn de slavă al naturei, a minunatei varietăți de inspirație ce se oferă la fiecare colț, dincolo de orașe, dincolo de cetățile cu turnuri de aramă. Orașul învăluie totul în obscuritate, închide porțile de aur ale sufletului:

«Voi n-aveți flori, nici cîntece, nici fluturi,
Căci soarele în țara voastră moare».

Dimpotrivă, altceva este mulțumirea chemărilor livezilor ce-și mlădie belșugul în care se primește «hirotonirea razelor de soare». Acolo e locul poeziilor [urmează un citat din poezia lui Goga]. Viața curată deci, viața plină de nesfîrșite rezonanțe e viața petrecută liber, în mijlocul naturii, la sat, la țară, unde nimic din artificialitatea orașului nu vine să tulbure liniștea și măreția în care Dumnezeu «a semănat nădejdea vieții noastre». Atît a dat *Sămănătorului* direct Octavian Goga, dar în ver-

surile lui e un întreg ideal de viață, un simbol prin care cheamă spre orizonturile largi și limpezi ale cîmpiilor, acele inspirații căutate între zidurile cenușii ale orașelor.“

SARA — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291. A fost reprodusă cu o modificare în titlu în volumul *Poezii* (1905).

În revistă : *Seara* ;

în ediția 1905 și 1924 : *Sara*.

În ediția din 1924 au survenit următoarele modificări față de cea din 1905 :

V. 12, în revistă și ediția 1905 : „*Subt o brazdă de otavă*“ ;
în ediția 1924 : „*Sub o brazdă de otavă*“.

V. 17, în revistă și ediția 1905 : „*Doarme ceriul și pămîntul*“ ;
în ediția 1924 : „*Doarme cerul și pămîntul*“.

LAUTARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 2, 15 ianuarie 1905, p. 35. A fost reprodusă fără modificări, în volumul *Poezii* (1905).

În ediția din 1924 au survenit schimbări :

V. 6, în revistă și ediția 1905 : „*Argintul visării deșarte*“ ;
în ediția 1924 : „*Credința visării deșarte*“.

V. 11, în revistă și ediția 1905 : „*Și două mărgele, ca mirul de limpezi*“ ;
în ediția 1924 : „*Cînd două mărgele, ca mirul de limpezi*“.

V. 13, în revistă și ediția 1905 : „*...Și cîntă bătrînul... Cărunta pleoapă*“ ;
în ediția 1924 : „*...Ne cîntă bătrînul... Cărunta pleoapă*“.

V. 14, în revistă și ediția 1905 : „*În tremur povara-și frămîntă*“ ;
în ediția 1924 : „*O vezi cum povara-și frămîntă*“.

V. 15, în revistă și ediția 1905 : „*Și mîna lui cade... Alunecă-i arcul*“ ;
în ediția 1924 : „*Cum mîna lui cade... I-alunecă arcul*“.

V. 22, în revistă și ediția 1905 : „*Durerea ta sfîntă, moșnege*“ ;
în ediția 1924 : „*Oftarea ta sfîntă, moșnege*“.

V. 25, în revistă și ediția 1905 : „*Vor plînge pe plaiuri izvoarele-n noapte*“ ;
în ediția 1924 : „*Vor geme pe plaiuri izvoarele-n noapte*“.

V. 28, în revistă și ediția 1905 : „*Și codrii cu glas vor răspunde*“ ;

în ediția 1924 : „*Iar codrii cu glas vor răspunde*“.

V. 29, în revistă și ediția 1905 : „*Și brazii în zbcium de mijloc s-or frînge*“ ;

în ediția 1924 : „*Pe rînd vor începe să freamăte brazii*“.

V. 34, în revistă și ediția 1905 : „*Al bolții senin să-ntretaie*“ ;

în ediția 1924 : „*Văzduhul senin să-ntretaie*“.

V. 37, în revistă și ediția 1905 : „*Și vifor năprasnic, cu brațe de flăcări*“ ;

în ediția 1924 : „*Un vifor năprasnic, cu brațe de flăcări*“.

A MURIT... — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 74, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu următoarele modificări :

V. 16, în revistă : „*Deodat' scîrție țîțina ostenită de la ușe*“ ;

în ediția 1905 și 1924 : „*Leneș scîrție țîțina ruginită de la ușe*“.

V. 21, în revistă : „*Nu mai plînge, lele Mură, zice fata lăcrămînd*“ ;

în ediția 1905 și 1924 : „*Nu mai plînge, Mură, leică, zice fata lăcrămînd*“.

În ediția din 1924 survin următoarele schimbări :

V. 5, în revistă și ediția 1905 : „*L-a legat pe subt bărbie cu năframă de mătăasă*“ ;

în ediția 1924 : „*L-a legat pe sub bărbie cu năframă de mătăasă*“.

V. 8, în revistă și ediția 1905 : „*Și pe buzele-nnegrite pus-a Mura un creițar*“ ;

în ediția 1924 : „*Iar pe buzele-nnegrite a pus Mura un creițar*“.

V. 13, în revistă și ediția 1905 : „*Doi cărbuni sfiala-și scapăt', adormind subt pirostrie*“ ;

în ediția 1924 : „*Doi cărbuni sfiala-și scapăt', adormind sub pirostrie*“.

V. 17, în revistă și ediția 1905 : „*În prag se ivește fata judei Zăbun, cea mare*“ ;

în ediția 1924 : „*Se ivește-n prag copila judei Zăbun, cea mare*“.

V. 23, în revistă și ediția 1905 : „*Ce zodie fără milă... lîngă mort, la căpătii*“ ;

în ediția 1924 : „*Ce viață fără milă... Lîngă mort, la căpătii*“.

LA GROAPA LUI LAIE — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. III, 1 ianuarie 1904, nr. 1, p. 44, cu următorul moto :

„Colo-n sus, tot mai in sus,
Șede Domnu cu Simpetru,
Lurule Doamne.

(Colindă)“

A fost reprodusă fără moto în volumul *Poezii* (1905), cu o singură modificare :

V. 33, în revistă : „Ni s-ar stinge atunci *năcazul*“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Ni s-ar stinge atunci *necazul*“.

În ediția din 1924 au survenit schimbări :

V. 16, în revistă și ediția 1905 : „Tu să-ți lași domol obrazul“ ;

în ediția 1924 : „Să-ți apeși domol obrazul“.

V. 33, în ediția 1905 : „Ni s-ar *stinge*-atunci *necazul*“ ;
în ediția 1924 : „Ni s-ar *stinge*-atunci *necazul*“.

Despre această poezie Titu Maiorescu scria, în *Critice*, III, Editura „Socec“, 1930, p. 303—304 : „Și așa de firesc și de puternic este aici simțământul poetului, încît el înalță și nobilează figuri și expresii care în alte împrejurări s-ar împotrivi la orice încercare de poezie în limba românească. Un lăutar poate fi poetic de la sine, și ce simpatie duioasă deșteaptă Barbu Lăutarul, în cîntecul lui Alecsandri !

Dar un lăutar țigan, cu numele Nicolae, în prescurtare Laie — care-ți aduce aminte de țigan, de laie — și încă un lăutar țigan Laie căruia îi lipsește un ochi, o asemenea figură, cu asemenea însușiri și cu asemenea metehne, ar părea imposibilă într-o poezie sentimentală. Și totuși, ascultați cum știe să ne povestească autorul.“

CÎNTECE, I — semnat Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 6, 15 martie 1903, p. 102, și a fost reprodus în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 1, în revistă : „Sus la *circiumă*-n Dealu-Mare“ ;
în ediția 1905 : „Sus la *circimă*-n Dealu-Mare“.

V. 12, în revistă : „De-o Anită *circiumăriță*“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „De-o Anită *circimăriță*“.

V. 13, în revistă : „C-o trecut și *postu* mare“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „C-a trecut și *postul* mare“.

V. 15, în revistă : „Și *circiumaru*-i dus la țîrguri“ ;
în ediția 1905 : „Și *circimaru*-i dus la țîrguri“.

V. 19, în revistă : „Tu c-un ochi nu vezi, *măi Laie*“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Tu c-un ochi nu vezi, *țigane*“.

În ediția 1924 intervin cîteva schimbări :

V. 1, în ediția 1905 : „Sus la *circimă*-n Dealu-Mare“ ;
în ediția 1924 : „Sus la *circiumă*-n Dealu-Mare“.

V. 15, în ediția 1905 : „Și *circiumaru*-i dus la țîrguri“ ;
în ediția 1924 : „Și *crîșmaru*-i dus la țîrguri“.

Tradus în germană de Reinhold Scheibler în *Făt-Frumos*, Cernăuți, an, XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 84.

LIEDER (Cîntece)

I

In der Schenk' zu Dealu Mare
Halt' ich Sitzung seit drei Tagen ;
Seit drei Tagen trink' und hör' ich
Niklas Einaugs Geige klagen.

Seit drei Tagen, eh, mein Junge !
Schwer das Weh, der Leiden viele !
Und ich lausche, sie zu lindern,
Niklas Einaugs Geigenspiele.

Spiel doch, Niklas, noch ein Liedel
Vom gestickten Miederleibchen,
Vom dem kleinen Blauaugteufel,
Von Anitza, Schenkwrirts Weibchen.

Fastenzeit ist ja vorüber
Und mein Acker ist bereitet,
Und der Schenkwirt fuhr zu Markte...
Hei, wie grünes Blatt sich breitet !

Spiel doch Niklas von der Blonden
Mit dem Wuchse schlank und hoch ;
Blind auf einem Aug', Zigeuner,
Schliesse auch das andre noch !

CÎNTECE, II — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 9, 1 mai 1903, p. 158 ; a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări

V. 1, în revistă : „Măi *cărcimare* Niculaie“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Măi *crîșmare* Niculaie“.

În ediția din 1924 apar modificări :

- V. 6, în revistă și ediția 1905 : „*Ți-i cam acru vinu, vere*“ ;
în ediția 1924 : „*Băutura-i acră, vere*“.
V. 15, în revista și ediția 1905 : „*Din lăută două știe*“ ;
în ediția 1924 : „*Știe două din lăută*“.
V. 19, în revistă și ediția 1905 : „*Cînd de jale cîntă Laie*“ ;
în ediția 1924 : „*Cînd de jale cîntă Laie*“.
V. 24, în revistă și ediția 1905 : „*Măi circimare Niculaie*“ ;
în ediția 1924 : „*Măi crișmare Niculaie*“.

Tradus în germană de Reinhold Scheibler în *Făt-Frumos*,
Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 84—85 :

II

Nikolaus, du alter Schenke,
Sag', was hältst du so vom Leben ?
Mag dir Gott den Wein erhalten
Und dein Glück, dein Weib daneben.

Und wie geht's denn mit dem Handel ?
Grün und sauer ist's Getränke.
Doch dein Weiblein ist gar tüchtig, —
Hols der Teufel, alter Schenke !

Trink' auch du mit mir zusammen !
Will im Trunk mein Sehnen/kühlen,
Denn mir scheint die Welt ganz anders,
Hör' ich Niklas Einaug spielen.

Niklas Einaug, — hol's der Henker ! —
Sieht nicht alles, ohne Frage ;
Spielt zwei Lieder auf der Geige :
Eins ist Sehnsucht, eins ist Klage.

Wenn von Sehnsucht spielt der Niklas.
Bebt der Becher in den Händen.
Wenn von Klage spielt der Niklas,
Fliegt der Becher an die Wände.

Brand könnt' ich ins Dörflein werfen,
Dass es flammend drin ertränke...
Blaue Augen : Hol's der Teufel !
Nikolaus, du alter Schenke !

CÎNTECE, III — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Lu-
ceafărul*, an. II, nr. 10—11, 1 iunie 1903, p. 188, introdusă în ediția
din 1905, cu o singură modificare :

- V. 14, în revistă : „*N-ar fi circimi atunci deloc*“ ;
în ediția 1905 : „*N-ar fi crișme-atunci deloc*“.

Tradus în germană de Reinhold Scheibler, în *Făt-Frumos*,
Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 85 :

III

Trinkt auch Ihr, mein frommer Vater !
Mag Euch Gott die Gunst bescheren,
Dass Ihr könnt im Psalter lesen,
Dass Ihr könnt dem Becher leeren.

Denn ich trinke seit vier Tagen
Mit dem Schenkwirt — hol's der Geier ! —,
Trinke, Vater, wie zu Kana
Galiläas Hochzeitsfeier.

— Ei, wie wär's auf dieser Erde
— Hör't ich einst den Nachbar streiten —,
Könnte man wie dort zu Kana
Aus dem Wasser Wein bereiten !

— Gar nicht gut wär' das, Gevatter !
Wenn kein Wirtshaus könnt' bestehen,
Nikolaus, der alte Schenke,
Könnte nicht zum Jahrmarkt gehen.

Keinen Niklas Einaug gäb' es,
— Heil'ge seien ihm Berater ! —
Noch Anita, Schenkwrts Weiblein !
Und mit uns wär's aus, mein Vater !

CÎNTECE, IV — semnată *Ion Codru* — a apărut în *Lu-
ceafărul*, an. III, nr. 6, 15 martie 1904, p. 140, cu titlul *Cîntec*
și a fost inclusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. În
ediția din 1924 intervine o singură modificare :

- V. 7, în revistă și ediția 1905 : „*Mi-au spus vîntului of-
tatul*“ ;
în ediția 1924 : „*Mi-au dus vîntului oftatul*“.

CADE-O LACRIMĂ... — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în
revista *Luceafărul*, an. III, nr. 5, 1 martie 1904, p. 119, și a fost
reprodusă fără modificări în volumul *Poezii* (1905). În ediția din
1924 survin modificări :

V. 7, în revistă și ediția 1905 : „Sporind glasul din ti-lingă“ ;

în ediția 1924 : „Din ungherul unei laviți“.

Strofa a treia din revistă și ediția 1905 :

„Doi feciori lovesc în grindă
De s-aude pe uliță ;
Așezat îi domolește
Pristăvelul Niculiță“

e înlocuită în ediția din 1924 cu aceasta :

„O păreche ride-n umbra
Nucului de la portiță :
Stă de gît cu-o văduvioară
Pristăvelul Niculiță“.

Poezia aceasta, prin ultimele două strofe, a suscitât multe discuții. Iată o mărturie a lui Goga în legătură cu ea într-o însemnare intitulată *Sărmana Ida* :

„Într-un sat de pe Tîrnave, nu din Polonia, am văzut odată această solitudine a unei fete de evreu, care, în mijlocul veseliei țărănilor, într-o zi de duminică, neavînd altceva de ispășit decît vina de a fi copila odiosului Barbă-Putredă, circiumarul din partea locului, a trezit în sufletul meu un sentiment viu de milă și compătimire. O, e foarte mult de atunci ! Eram și eu abia un copilandru. De la această fragedă vîrstă, însă, am putut face deosebirea între ovreiul cinstit, care suferă de pe urma unor condamnabile prejudecăți, și acaparatorul scîrbos de la taraba unei circiume sau a unei gazete. Pe fată o chema Ida. Avea ochii verzi și părul roșu. Culoarea lui și necesitatea rimei mi-au dat comparația fatală. Dar numai cetitorul meschin poate vedea aci cacofonia. Cetitorii onești și inteligenți au văzut simpatia mea pentru cei oropsiți. Am numeroase scrisori din partea multor evrei care mi-au mulțumit pentru aceste strofe introduse de-atunci încoace în mai multe antologii evreiești. Vedeți deci c-am avut și unele satisfacții de pe urma cacofoniilor mele !“(*Țara noastră*, an. IV, nr. 28, 15 iulie 1923, p. 911.)

Pornind de la ultimele strofe ale acestei poezii, revista *Cuvîntul liber* publică — în anul I, nr. 8, 15.III. 1924 — o poezie semnată p. conf. *Proletar*, care arată consecințele nefaste ale naționalismului și antisemitismului de mai tîrziu al lui Octavian Goga. Poezia se cheamă „*Fata jidovului, Ida*“ către O. Goga :

Ai avut o vorbă bună
Pentru mine, domnu Goga ;
Mulțumesc... De-atunci cît sufăr
Știe numai sinagoga.

(O, de mult, ca o creștină,
Ți-am iertat cacofonia.)
Barbă-Putredă e bolnav
Și-i închisă prăvălia.

Într-o sară niște pietre
Au sfărmat în praf fereastră,
Știi, pe care se prelinse
Lacrime mea... După asta

Au intrat în casă mutre —
Tineri fără de mustață —
L-au lovit în cap pe tata,
Mie mi-au scuipat în față.

Numai rafturi peste rafturi,
Cu săpun, fitil și perii,
Răsturnate stau prin casă...
N-am dreptate să mă sperii ?

Cînd pe tata, cu batista
Îl ștergeam la cap de sînge,
Auzeam doar vocea-i stînsă :
«Ida tatei, nu mai plînge !»

Răsuna afară zarvă :
Țipăt, huiđuiei și glume...
Dar se lămurea-n răstimpuri
Sub fereastră mea un nume.

Numele tău... «Să trăiască !»
Am simțit atunci o jale
Turbure și fără margini
Pentru versul dumitale.

Dintr-un colț de suflet singur
Numele ți-l șterg cu criță
Ca pe-un cont de rău datornic,
Fata jidovului, Ida.

Poezia a fost scrisă de M. Sevastos.

SINGUR — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 402, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

- V. 2, în revistă : „*In geam moare-mi busuiocul*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Moare-n geam azi busuiocul*“.
 V. 5, în revistă : „*Și grădina stă pustie*“ ;
 în ediția 1924 : „*Și grădina mi-e pustie*“.

Singur este poezia cu care se încheie activitatea poetică a lui Goga din anul 1903.

RUGA MAMEI (Fragment) — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 291, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

În revistă poezia are următorul moto din volumul lui Vla-
 huță, *Icoane șterse* : „*Ce bună, ce sfântă ești tu, măicuțică !*“

- V. 8, în revistă : „*Și mi-ai văzut năcazul*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Și mi-ai văzut necazul*“.
 V. 14, în revistă : „*Deci, rogu-mă iar ție*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Azi, rogu-mă iar ție*“.

În revistă poezia mai are, în final, următoarele versuri :

„*Preasfînta mută stă-n icoană,
 Și mîna ei nu-i face semn,
 Preasfînta mută stă-n icoană,
 Și nu plîng ochii ei de lemn...*“

ZADARNIC — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*,
 an. II, nr. 8, 15 aprilie 1903, p. 152 ; reprodusă cu modificări în
 volumul *Poezii* (1905).

- V. 1, în revistă : „*Zadarnic plînge vîntul și plîng nucii,
 bătrînii*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Zadarnic plînge vîntul și
 nucii plîng, bătrînii*“.
 V. 3, în revistă : „*Și plînge mama biata... Zadarnic vrea
 s-o-nșele*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Și plînge mama biata... și cum
 ar vrea s-o-nșele*“.
 V. 5—7, în revistă :

„*Zadarnic vîi cu cartea și vrei să-mi dai canoane,
 Zadarnic mă cumineci, părinte Solomoane,
 Zadarnic faci agheasmă și mîna ta, părinte...*“ ;

în ediția 1905 și 1924 :

„*La mine vîi cu cartea, cu gînd să-mi dai canoane,
 Și vrei să mă cumineci, părinte Solomoane,
 Cucernic faci agheasmă, și mîna ta, părinte...*“.

- V. 9, în revistă : „*Zadarnic mă învălui încet cu patrafi-
 rul*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Dar în zadar mă-nvălui încet
 cu patrafirul*“.

LA STÎNĂ — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*,
 an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 268, și a fost reprodusă
 în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 11, în revistă : „*Nu să prinde-n hora mare*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Nu se prinde-n hora mare*“.
 V. 15, în revistă : „*Schimbă hora-n cînt de jele*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Schimbă hora-n cînt de jale*“.
 V. 18, în revistă : „*Să opresc în joc ficiorii*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Se opresc în joc feciorii*“.
 V. 21, în revistă : „*Fața îi arde vîlvătaie*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Fața-i arde vîlvătaie*“.

Față de ediția din 1905, în ediția din 1924 au survenit schim-
 bări :

- V. 6, în revistă și ediția 1905 : „*Ascult cîntec de cim-
 poaie*“ ;
 în ediția 1924 : „*Cîntă cîntec de cimpoaie*“.
 V. 9, în revistă și ediția 1905 : „*Cum s-au prins să-nvirtă
 hora*“ ;
 în ediția 1924 : „*Cum încep să-nvirte hora*“.
 V. 12, în revistă și ediția 1905 : „*Cîntă jelnică cîntare*“ ;
 în ediția 1924 : „*Cîntă jalnică cîntare*“.

TOAMNA — semnată *Octavian* — a apărut în revista *Lucea-
 fărul*, an. I, nr. 8, 15 octombrie 1902, p. 114, în următoarea formă :

Văl de brumă argintie
 Smălțuitu-mi-a grădina,
 Firelor de lămiuță
 Li să uscă rădăcina.

La apus spre Dealu-Mare,
 Norii suri își poartă plumbul,
 În livadă trist își sună
 Frunza veștedă porumbul.

Și cum de la miazănoapte
 Vine vîntul fără milă,
 De pe virful șurii noastre
 Smulge-n zbor cîte-o șindrilă.

Și de goana lui păgână
Să-ndoiesc nucii — bătrînii...
Plînge-un pui de ciocîrlie
Sus, pe cumpîna fîntînii.

Plînsul lui duios să zbate
— Tristă, veche psalmodie —
Vîntul toamnei, vîntul toamnei,
De-ai ști tu ce-mi spune mie !...

Parcă trece risipindu-mi
Stolul drag de albe vise,
Clipe dulci, mărunte clipe,
Cîte firea-mi prilejise...

Îmi aduc de tine-aminte :
Spune-mi, tu ce faci acuma,
Cînd atîta plîns e-n aer
Și pe frunze cade bruma ?...

A fost complet refăcută și reprodușă în volumul *Poezii* (1905).
În ediția din 1924 suferă modificări în prima strofă :

V. 2—3, în ediția 1905 : „Smălțuitu-mi-a grădina
Firelor de lămîiță“ ;
în ediția 1924 : „Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămîiță“.

COPIILOR (I, II) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în
Luceafărul, an. III, nr. 18, 15 septembrie 1904, p. 310, și e re-
produsă în volumul *Poezii* (1905), cu următoarele modificări :

V. 3, în revistă : „In ochiul vos' trăiește raza“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Veniți să premeniți izvorul“.
V. 4, în revistă : „Credinței mele de mai bine“.
în ediția 1905 și 1924 : „Nădejdiile mele de mai bine“.
V. 6, în revistă : „Ce strălucе neștiutoare“.
în ediția 1905 și 1924 : „Ce științe neștiutoare“.
V. 9, în revistă : „Al vostru glas, un dulce clopot“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Din glasul vostr-un dulce
clopot“.

Partea a II-a a poeziei comportă următoarele schimbări față
de revistă :

V. 15, în revistă : „Cînd mă gîndesc că-n drumul vieții“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Rătăcitori, în drumul vieții“.

Față de ediția din 1905, ediția din 1924 comportă următoarele
modificări în partea a II-a a poeziei :

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Și cînd gîndesc c-aceleași
patimi“ ;
în ediția 1924 : „Cînd înțeleg c-aceleași patimi“.
V. 13, în revistă și ediția 1905 : „Și ochii voștri-n care
arde“.
în ediția 1924 : „Că ochii voștri-n care arde“.

După o mărturisire a lui O. C. Tăslăuanu din *O. Goga (Amin-
tiri)*, p. 102—104, poetul a scris această poezie pentru a demonstra
prietenelor sale, Adelina Olteanu Maior, care a și publicat ver-
suri în *Luceafărul*, și Lili Vincenz, care-l învinuiau că nu iubește
copiii, că acuzația lor nu-i dreaptă. În vara anului 1904 Goga
era îndrăgostit de amîndouă fetele pomenite mai sus. Pentru ele
a scris poeziile *Solus ero, Cîntece*, V [„*Dorurile mele*“...], *Despăr-
țire*.

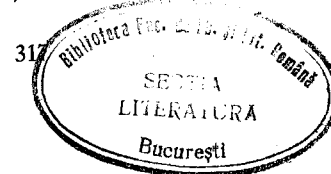
PĂRĂSIT — semnat *Oct. Goga* — a apărut cu titlul *Departe*,
în *Luceafărul*, an. III, nr. 22—23, 1 decembrie 1904, p. 372 ; a fost
reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. În ediția din
1924 survin modificări :

V. 15, în revistă și ediția 1905 : „Căci tu ești atît de fru-
moasă“ ;
în ediția 1924 : „Vai, tu ești atît de frumoasă“.

DESPĂRȚIRE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Lu-
ceafărul*, an. III, nr. 21, 1 noiembrie 1904, p. 355, și a fost re-
produsă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. În ediția din
1924 survin următoarele schimbări :

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Mor fluturii din zare și
mor azi trandafirii“ ;
în ediția 1924 : „Mor fluturii din zare și mor toți tran-
dafirii“.
V. 10, în revistă și ediția 1905 : „Își curmă înțelesul azi
toată vraja firii“ ;
în ediția 1924 : „Își curmă înțelesul întreagă vraja
firii“.

ÎNVINS — semnată *O. G.* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV,
nr. 5, 1 martie 1905, p. 115 ; a fost reprodușă cu o singură mo-
dificare în volumul *Poezii* (1905).

- V. 13, în revistă : „Dar vifor s-a pornit în noapte“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Dar vifor s-a pornit prin noapte“.

În ediția din 1924 survin alte modificări :

- V. 10, în revistă și ediția 1905 : „Prinos de-atîta strălucire“ ;
în ediția 1924 : „Lăcaș de mindră strălucire“.
- V. 14, în revistă și ediția 1905 : „În goană mașteră și crudă“ ;
în ediția 1924 : „Și-n goană vitregă și crudă“.
- V. 15, în revistă și ediția 1905 : „Și-o clip-a sfărîmat nătîngă“ ;
în ediția 1924 : „O clip-a sfărîmat nătîngă“.
- V. 20, în revistă și ediția 1905 : „Și moare bietul pe ruine“ ;
în ediția 1924 : „Și strigă bietul din ruine“.

SOLUS ERO — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Lucafă-rul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291 ; a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905).

Între ediția din 1905 și cea din 1924 sînt următoarele deosebiri :

- V. 21, în revistă și ediția 1905 : „Cu pravul sur al pietrii îi înfrățește rostul“.
în ediția 1924 : „Cu praful sur al pietrii îi înfrățește rostul“.
- V. 22, în revistă și ediția 1905 : „Zadarnic vrea să-și cate-n ceriuri adăpostul“ ;
în ediția 1924 : „Zadarnic vrea să-și cate în ceruri adăpostul“.
- V. 23, în revistă și ediția 1905 : „Cu glas nebun el urlă și blastămă și țipă“ ;
în ediția 1924 : „Cu glas nebun el urlă și blestemă și țipă“.
- V. 25, în revistă și ediția 1905 : „Și vecinic o să lupte, în patima-i păgîină“ ;
în ediția 1924 : „Și veșnic o să lupte, în patima-i păgîină“.

NOAPTE — semnată Octavian Goga — a apărut în *Lucafă-rul*, an. IV, nr. 18, 15 septembrie 1905, p. 347 ; a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905), cu o singură modificare :

- V. 36, în revistă : „Sub tîmpla mea înfierbîntată“ ;
în ediția 1905 și 1924 : „Subt tîmpla mea înfierbîntată“.

Deosebiri mai mari și mai multe intervin între ediția din 1924 și cea din 1905, astfel :

- V. 2, în revistă și ediția 1905 : „Deschide-ți tainica ta carte“.
în ediția 1924 : „Deschide tainica ta carte“.
- V. 19, în revistă și ediția 1905 : „O fărmitură ce-mi intrupă“ ;
în ediția 1924 : „O fărmitură ce se smulge“.
- V. 20, în revistă și ediția 1905 : „Păgînul cîntec de pierzare“ ;
în ediția 1924 : „Ca dintr-un cîntec de pierzare“.
- V. 23, în revistă și ediția 1905 : „Și jalea celor moarte-n treagă“ ;
în ediția 1924 : „Și jalea trecerii eterne“.
- V. 24, în revistă și ediția 1905 : „Apasă-mi plumbul pe pleoapă“ ;
în ediția 1924 : „Mi-apasă plumbul pe pleoapă“.
- V. 29, în revistă și ediția 1905 : „Atunci aducerea-aminte“ ;
în ediția 1924 : „Aducerea-aminte vine“.
- V. 30, în revistă și ediția 1905 : „Îmi dă oglinda-i blăstemată“ ;
în ediția 1924 : „Și din oglinda-i blestemată“.
- V. 31, în revistă și ediția 1905 : „Și rostul celor vechi intrupă-l“ ;
în ediția 1924 : „Învie rostul celor duse“.
- V. 49, în revistă și ediția 1905 : „Și sufletu-și avea altarul“ ;
în ediția 1924 : „Eu mi-am zidit în nori altarul“.
- V. 50, în revistă și ediția 1905 : „Iar inima, smerita roabă“ ;
în ediția 1924 : „Și inima, smerita roabă“.
- V. 53, în revistă și ediția 1905 : „Dar s-a sfărmat. Și-atit mă doare“ ;
în ediția 1924 : „Azi nu mai este... Și mă doare“.
- V. 63, în revistă și ediția 1905 : „Nemărginită bolt-a morții“ ;
în ediția 1924 : „Nemărginită bolt-a nopții“.

CLĂCAȘII — semnată Octavian Goga — a apărut în *Lucafă-rul*, an. IV, nr. 19, 1 octombrie 1905, p. 367, și a fost inclusă în volumul *Poezii* (1905), de unde a fost reproducă în *Calendarul Minervei*, 1906, p. 132—135.

În ediția din 1924 survin unele modificări :

- V. 14, în revistă și ediția 1905 : „Iar secerea-n trudita ei cărare“ ;
în ediția 1924 : „Cînd secerea-n trudita ei cărare“.

- V. 31, în revistă și ediția 1905: „De munca lungă, *masteră* și crudă“;
 în ediția 1924: „De munca lungă, *vitregă* și crudă“.
 V. 91, în revistă și ediția 1905: „Și sufletul *inviforat* îmi spune“;
 în ediția 1924: „Și sufletul *inviorat* îmi spune“.
 V. 96, în revista și ediția 1905: „Și ochii lui ascund în adâncime“;
 în ediția 1924: „*Azi* ochii lui ascund în adâncime“.

„Geneza *Clăcașilor* — scrie Horia Teculescu într-un extras din revista *Țara Bîrsei*, Brașov, 1938, p. 4 — trebuie căutată aici, pe delnițele din marginea Crăciunelului (satul natal al tatălui lui Goga, unde poetul și-a petrecut vacanțele, printre țărani exploatati, n.n.), după mărturisirea făcută mie când am străbătut împreună Crăciunelul. Era amintirea unei femei bătrîne care, la clac, topită de arșiță, trecînd pe lângă un izvor, a încercat să-și potolească setea, iar «samtartăul» a lovit-o cu biciul.“

Despre originile îndepărtate în copilărie ale ideii din această poezie vorbește Goga însuși în *Fragmente autobiografice*, volumul *Discursuri*, p. 26: „Da, subiectul literar, el se plimbă, el vine cu noi, îl ducem în subconștientul nostru, el e un tovarăș care din cînd în cînd înalță capul său, se dă la o parte, ca să vie iarăși. Vă pot spune că așa am plimbat eu imaginea clăcașului român pretutindeni; am dus-o cu mine, m-a persecutat prin muzeele din Berlin și am scris această poezie, *Clăcașii*, în grădina de la Charlottenburg. Am cîntat simțirea mea cu atît mai veridic cu cît eu eram mai departe de țară, fiindcă o duceam în singele meu.“ E probabil că scînteia inspirației s-a iscat citind traducerea germane din opera Adei Negri, căci e evidentă înrudirea dintre *Clăcașii* și poezia *Vaticinio (Profeție)* a poetei italiene, publicată în volumul *Fatalită*, Milano, 1901.¹

Așa cum arăta și O. C. Tăslăuanu în *O. Goga (Amintiri)*, p. 166, „înrudirea clăcașilor cu creațiunea scriitoarei italiene nu

¹ Pentru cei ce vor să confrunte raportul dintre cele două poezii, iată — în traducere brută — versurile Adei Negri:

PROFEȚIE

Adună seara umbrele ei grele
 Peste culcușul unde copilul odihnește.
 Apasă în somn o mîndră tristețe
 Pe gura lui îndurerată.

scade întru nimic valoarea artistică a poeziei lui Goga. Dimpotrivă, talentul poetului ardelean a îmbrăcat într-o formă superioară ideea versificată și de Ada Negri și a localizat-o...“

Cu privire la influența literaturii italiene asupra sa, Octavian Goga declară în *Fragmente autobiografice* (volumul *Discursuri*, p. 22): „O influență directă am resimțit-o pe urma contactului cu literatura italiană și în special remarc o înrudire cu poezia Adei Negri, care însemnează o răscolire de frămîntări a sufletului italian, o răscolire a tuturor elementelor care reprezintă principiul de suferință și de muncă: *Tempesta* și *Fatalită*“.

Goga aprecia poezia *Clăcașii* ca o nouă evoluție a sa „în sensul încadrării în unele principii ale eticii sociale“. Nota răspicat socială a poeziei și caracterul ei revoluționar l-au făcut pe Duiliu Zamfirescu să spună despre ea în discursul de intrare la Academie, *Poporanismul în literatură*, că este „o vinovată provocare la lupta de clasă“.

Mult suavă și scumpă cobora odată
 Peste acest leagăn vocea unei mame
 Și, ca un cînt de dragoste, ușoară se înălța,
 Cu triluri în vîntul întunecos;

Plutind ușor prin camerele liniștite
 Ale nopții, pierdută printre înalte umbre,
 Vorbea de surisuri și de speranțe...
 Acum vocea aceea e mută.

Oh, biet copil fără mamă, odihnește-te,
 Odihnește-ți mădularele pe așternutul gol,
 Mîine în zorii înzăpeziți și friguroși
 Te va trezi foamea.

Frumos, cu superbii tăi ochi mohoriți,
 Cu buzele strînse cu gravitate și fruntea întunecată
 Pe care sumbru, de neînduplecat, aspru, o pecetluiește
 Stigmatul nenorocului.

Predestinat durerii, vei trăi
 Necunoscut de lume, cunoscut numai lui Dumnezeu,
 Gînditor ridicînd razele privirii
 Către înaltul, imensul necunoscut.

Și, singur, rătăcitor, măcinat, fremătînd
 De inconștient dispreț, în veșmintele tale posomorîte,
 Pe acel necunoscut îl vei întreba
 Care este cauza groaznică a foamei tale..

În schimb, Ioan Slavici o socotește un fragment de epopee pentru caracterul ei național și universal totodată :

„De când e lumea, puținii nesățioși roboți iubirii de sine au stors pretutindeni sudorile și lăcrămile mulțimii neajutate și s-au întovărășit ca să se-ngrase sugind măduva celor flămânzi, și ceea ce Goga ne arată s-a petrecut totdeauna și pretutindeni și se petrece și azi chiar mai cu vîrf în România, Englitera, în Africa, în America ori în Indii decît în Ardeal ori îndeosebi la Rășinari. Fondul poeziei *Clăcașii* este iubirea de oameni în forma cea mai curată, iară concepțiunea e cu desăvîrșire universală și ar putea să facă parte din orîșicare epopee de caracter universal. Îndeosebi culminațiunea poeziei, muma trudită, flămîndă și sleită de puteri, care-și lasă codrul de pine și se pleacă spre pămînt ca să-și ia copilul la sîn, e «sfîntă preacurată» nu numai pentru rășinarieni, ci pentru toți oamenii încă nedezbrăcați de firea omenească și poate să stea alătura cu «Madonna della

Și, totuși, ca feciorelnicul, palmier în pustiu,
Ca floarea care din desișul pădurii
Înalță suav către cerurile largi
Miresme aeriene,

Tu, hrănit cu durere și părăsire,
Tu, condamnat de o soartă potrivnică,
Îți vei elibera spiritul în infinit
Pe aripile ideii.

Tu vei fi poet ! Ca lumina
Incendiului ce izbucnește într-o neagră tăcere,
Strălucitoare va țîșni în mintea ta
Flacăra gîndirii ;

Căci, dacă surîsul frumuseții se stinge,
Dacă toate redau pămîntului rămășițele lor,
Numai trista putere a geniului
Strălucește-n furtună.

Tu vei fi poet — cu gravele incantații
Ale harfei ferme, bărbătești, suverane,
Vei evoca vegherile și plînsetele lungi
Ale copilăriei depărtate ;

Și frîngerile rebele, și neputincioase
La tinerețe, și mizeria atroce,
Și nostalgia tainică ce te mistuie
După vocea maternă.

sedia». S-ar face, cum zice Firdusi în prefața marelui sale opere, nemuritor pentru toate timpurile pictorul care ar fi în stare să fixeze în colori amănunțele din *Clăcașii*, ori sculptorul care, văzînd-o pe mumă cum a văzut-o poetul, ar reuși să o cioplească cu destulă măiestrie din piatră“ (Ioan Slavici, *Ce e local și actual în conștiința clăcașilor?* din articolul *Ce e național în artă?*, *Sămănătorul*, an. V, nr. 4, 22 ianuarie 1906, p. 61—64).

Un critic prieten cu Octavian Goga și susținător înfocat al versurilor sale de la început, Ilarie Chendi, a apreciat poezia *Clăcașii*, în volumul *Impresii*, București, 1924, p. 166, ca o „grandioasă operă a literaturii române“.

N. Iorga în toate referirile sale la Octavian Goga apreciază cu entuziasm poezia. În *Istoria literaturii românești*, p. 107—108, Iorga subliniază faptul că prin *Clăcașii* se accentuează nota socială, „cu încîntătoarea icoană a femeii care-și alăptează pruncul pe marginea truditei brazde“, dar și aici vederea „«ceasului răsplătitor» aduce același amestec între simțirile pentru ingrata suferință umană și aspirația către învierea neamului întreg, în frunte cu aceia care alcătuiesc cea mai mare parte dintr-însul“. E. Lovinescu ține să dovedească prin *Clăcașii* (*Critice*, III, 1915, p. 115) că Octavian Goga a văzut în țaran „funcția lui socială de viitor instrument al revoluției naționale“. Ion Breazu mărturisirea în *Daco-Romania*, IX, 1936—1938, p. 643 : „Ea îmi apare drept un fragment dintr-o epopee de amploare homerică a ță-

E în aceasta plînsul mîndru sau o tînguire
De undă care se rupe, gureșe, lovită de țarm,
Toată dureroasa voce a unui popor
Care se trudește și plînge.

Pe tine, poet al sărmanilor, al celor care-au trăit
Necunoscuți, în luptă cu destinul,
Al martirilor, al vitejilor și al celor ce au căzut,
Te va saluta pămîntul.

O întreagă lume trecătoare ce suferă și tace,
O întreagă lume de zdrențuiți și înfrînti,
Strigătul ei îndrăzneț de supremă revoltă
Va afla în cînturile tale :

Pentru tine, cel înălțat din nimic pînă la biruință,
Pe povîrnișul aspru și fatal al luptei,
Cu dragoste îți va păstra Gloria
Sărutul ei nemuritor.

ranilor robi pământului, exploatați de-a lungul veacurilor, dincoace de nemeșul ungar, iar dincolo de arendașul ciocoi... Este o epopee a mizeriei țărănești." Comparînd poemul cu *Noi vrem pământ* de George Coșbuc, C. Stere scrie: „Din aceeași privești a unui seceriș, *intelectualul* Octavian Goga face *un imn al muncii obidite*... Și versurile fioros răsunătoare, puternice, ca arse de fulgere în stînci de granit, ne cutremură apatia, ne păsarea leneșă în cele mai adînci ascunsuri ale sufletului. Ne arată păcatul cel dintîi și cea dintîi datorie — ale noastre tuturor — față de masa anonimă, ce zidește viața și scrie cartea neamului, prin suferințele-i mute... dacă solidaritatea fiilor aceleiași neam nu e un cuvînt de amăgire... Simțiți cum acele de foc pătrund prin țeasta arsă în creierii secați de pară, cum dogoarea aerului aprins strînge ca-ntr-un cerc de fier fruntea înfierbîntată; și tîmplele zvîcnesc îndurerate, și soarele nemilos aprinde cîte un soare pe fiecare limbă de secere, și «sclipirea-i neîndurată» străpunge ochii însîngerăți și arde inima ostentă de atîta jar — și în zadar cauți în cer un petec de umbră, o adiere... O atmosferă de infern... E imnul muncii obidite... Și ar trebui să-l cînte coruri de arhangheli ai răzvrătirii, să se cutremure Carpații pînă în inima pământului, să dărîme și să rostogolească în beznă zidurile de aramă ale cetății de mulțumire de sine, de care ne-am înconjurat, să sfarme în praf inimile împietrite și să topească gheața nepăsării de Cain ce le învăluie, și să-l cînte coruri de serafimi ai ispășirii, să se ridice valurile negre ale mării pînă în albastrul cerului, și să spele toată tina de nimicuri grozave și mizerii mici, în care ne-am înglodat sufletul, în viața molatică de aspirații ușoare și frămîntări factive...“ (p. 83—85). Și mai departe, comentînd două versuri ale poemului („Și două lacrimi mi-au curmat vederea / Căzînd încet în bulgării țărîinii“), Stere scrie aprins și polemic de pe o poziție evident poporanistă, aceea a datoriei intelectualilor față de cei rămași în urmă: „Esteticieni severi vor găsi că aceste două lacrimi, ce întretaie șirul versurilor, strică tabloul din punct de vedere pictural... Dar noi îți sîntem recunoscători, cîntăreț al țarinei robite și-al muștrărilor noastre de cuget... Pace, armonie sufletească? Nu, nu! Cît timp aceste contrasturi (între exploatați și exploatați, n.n.) întunecă seninul albastru al cerului, «ca un blăstăm din vremuri înnoptate, ca o pedeapsă a veacuri de păcate» — e în deșert setea inimii noastre. Vinovați

fără de vină, vom răsplăti prin chinurile conștiinței clipele de înălțare sufletească, și orizonturile largi, și comorile de gîndire și de știință, și fiecare zi de soare — toate ni le dă «nerăsplătita pîne» a gloatei fără nume, ce «duce războiul mare al tuturor». Și, cu cugetul împovărat de păcatul nostru al tuturor, al celor din «cetăți cu turnul de aramă», poetul inspirat vede cum: «Din ceata lor grăbită se desprinde / Întreg lăsîndu-și codrul de merinde, / Cu chipul stîns, o umbră de femeie» etc., etc. Și cugetul îl îndeamnă pe el, intelectualul pocăit: «Ca un proroc cu fața-mbujorată, / Să cad la poala mamei din țărîină» etc., etc. (C. Stere, *Cîntarea pătîmirii noastre*, în vol. *În literatură*, Editura „Viața românească“, Iași, 1921).

Clăcașii e caracterizată de Ion Chinezu ca o „grandioasă frescă a robiei țărănești. Ea impresionează mai întîi prin vastitatea cadrului. Sub soarele dogoritor, cîmpia cu lanuri pare a se întinde la infinit. Și parcă toată această holdă nemărginită ar trebui să o secere clăcașii. Deasupra soarele varsă neîndurător torenți de arșiță, de la spate urgia întrupată în moșierul «cu pasul greu de atîta sănătate» îi mină înainte. Cerul și pământul conspiră împotriva acestor «oșteni fără nume, ce duc războiul mare al tuturor și cad și mor de cruda împovărare a tuturor durerilor din lume». Există un tragic al peisajului însorit, al căldurii toride pînă la înnebunire. În *Clăcașii* el e admirabil realizat și formează prin vasta lui dezolare un cadru mareț pentru viziunea profetică din partea a doua a poemei. E, poate, retorică această parte a doua — dar ce retoricism nobil, de neuitat și deci de justificat pare pateticul botez în potopul de soare prin care poetul mensește odraslei țărănești voivodalul destin de reparator al tuturor durerilor străbune“ (Ion Chinezu, *Octavian Goga*, în *Gînd românesc*, nr. 5—12/1938).

A fost tradusă în limba maghiară de Kibédi Sándor, în 1938; iar în limba franceză de Elena Văcărescu (*Salonul literar*, an I, nr. 4—5, iunie—iulie 1925, p. 40—41):

LES OPPRIMÉS

C'était sous le midi flamboyant de l'été,
Où le soleil, lançant ses flèches de brûlures,
Dégrafant sa tunique et ses belles ceintures,
Les laisse choir en lambeau de clarté.

Le poudrolement du feu vermeil s'élançe
 Sur le sol roux que la fournaise immense,
 En grésillant, pénètre à coups de lance,
 Et je voyais, cortège interminable,
 Anéantis aux sillons s'avancer,
 Quêtant au ciel, que l'azur fort accable,
 Quelque petit nuage passager.
 Et se taillant des sentiers par les masses,
 Des grands épis tombés, de place en place,
 Sous les faucilles où l'abondance s'entasse.
 Je les voyais, les gens de corvée et de taille :
 Les serfs et les vilains, combattants des batailles,
 Unanimes, les guerriers hâves, les pâleurs
 Vagues et que l'oubli mûre aux flots de vapeurs.
 Je les voyais, les serfs, les moissonneurs,
 Ecrasés de deuils, d'ombre et de mornes douleurs
 Pullulant dans la lutte chaude et contre terre,
 Tous condamnés à pleurer et se taire,
 Vieillards étiques et portant sur leurs fronts bas
 Des cheveux vainement blanchis... Et puis, là-bas,
 L'homme abattu dans sa vigueur virile
 Et l'âme morte et le coeur qui s'exile
 Amèrement de tout espoir ; enfin, la file,
 Longue toujours, des femmes écrasées,
 Et sans regard, les mamelles brisées,
 Marchant parmi l'énorme lassitude
 Dans la sinistre éternelle hébétude.
 Ah ! comme il se traînait, le lent cortège d'ombres.
 Océan de funérailles et de décombres,
 Et l'implacable ardeur se dardant, meurtrière ;
 L'éclair de la faucille aveuglait la lumière,
 Venu du fond obscur d'un âge extrême
 Comme un désastre et comme un talion,
 Humant l'odeur heureuse du sillon.
 Le maître sans pitié ; sans repos et sans hâte,
 Les yeux remplis d'une haine écarlate,
 Quand, par hasard, l'un d'eux, dans son labeur,
 De sa manche qui tremble arrêtant la sueur
 Lourde âcrement qui sur sa barbe roule
 S'arrête une seconde. O, la lugubre foule !
 O, comme il se traînait le long cortège d'ombres !
 O, faiblesse ! ô, douleurs ! funérailles sans nombres !
 Et quand vint de midi la lumière acérée
 Pour son âcre repos, la dolente marée
 Humanie, yeux perdus au fond des néceants mornes
 Se courba sur le seigle amer des maux sans bornes.
 Et devant ces martyrs de la glèbe et du pain,
 Devant ces fiancés d'un monstrueux destin,

De grands pleurs comme un feu me barraient les prunelles.
 Alors, je vis ceci, qu'une femme, un reflet
 De femme, un lent fantôme, aux humides aisselles
 Laissant là le pain sûr, inquiète soudain,
 Entr'ouvrant sa chemise à la place du sein,
 Lève en le caressant un fardeau de guenilles
 Qui frémit, séparant le gerbe des faucilles,
 Et tendre tout à coup, et penchée à demi ;
 A genoux, elle tend à l'enfant sa mamelle.
 Je frissonnai de ferveur immortelle.
 Et je voulus, d'un élan emporté,
 Vers je ne sais quel désir irrité,
 Vers quel appel, impérieux prophète
 Ou je ne sais quelle ardente tempête,
 Choir à genoux aussi dans l'argile et la flamme,
 Et vous baiser, ô mains rudes de femme !
 O, vêtements de sainte ! ô, majesté !
 Et de mes bras vers les brûlants rayons,
 Sous cette pluie et d'azur et de braise,
 Et faire avec, au clair de la fournaise,
 Quelque aigle errant, fraterniser l'enfant,
 Et l'adorer, et lui chanter le chant
 De la forêt et de mon coeur souffrant,
 Tirer pour lui les douleurs dénouées,
 Tous les trésors : désirs, frissons, buées ;
 Pour lui... l'horreur de cette glèbe esclave
 En vous par lui bout, tourbillons de lave ;
 Par lui, par lui, périssent les ténèbres
 Et le vieux mal et les péchés funéres ;
 Par lui, comprends mon âme rafraîchie
 Que celui-ci, fils de l'humble agonie
 Des désirs morts et de l'atroce attente,
 Est messager, roi dieu, justice haletante,
 Vengeur, vengeur, de l'ancestral tourment
 Et que ses yeux recèlent pulsamment
 Tout le mystère infini qui m'échappe,
 Et qu'il est l'heure à qui l'on a dit : „Frappe !“
 Pour abîmer l'effroyable avenir,
 Juge, il tuera le deuil et le soupir,
 Et de sa main robuste, orageuse, ivre,
 Déchirera les lois caduques, le vieux livre.
 Il sera lui, le verbe ailé, le sel,
 L'abri céleste aux souffles de l'autel,
 Le temple de l'espoir, les cris, les cris
 Furieux et berceurs que, des plaines aux cimes,
 Porteront, en tremblant d'amour, les vents surpris ;
 Et tressaillant jusques au fond de ses abîmes,
 La terre, en s'éveillant, fendra l'horison bleu,

Et se cera le renouveau, la passion
 De te suivre et te voir, ô, résurrection !
 O, joie ! et tous ceux-ci, dos courbés, face hâves,
 Sentiront sur leur front fuir mille avrils suaves
 Et, se dressant eux tous, les sentinelles
 De l'amertume, eux dont les bras trop grêles
 Ploient au fardeau du froment d'esclavage,
 Eux, les courbés, les vaincus, d'âge en âge,
 Se lèveront fous de l'argile libre
 Et ce sera, dans l'être et dans l'éther qui vibre,
 Quelque chose de pur et de renouvelé,
 Quelque chose de si changé, si constellé
 D'amour, de paix et d'ardeur si complète,
 Que le jadis tout vermoulu, le mal fêlé.
 Mourront dans la magnificence de la fête.

AȘTEPTARE — semnată Octavian Goga — a apărut în revista *Luceafărul*, an. IV, nr. 8, 15 aprilie 1905, p. 167, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

V. 26, în revistă : „*Împletește-ți chipu-n apă*“ ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Chipu-și împletește-n apă*“.

În ediția din 1924 nu s-a făcut nici o modificare.

Poezia e publicată pe prima pagină a numărului închinat lui Coșbuc, avînd în centru fotografia poetului și e evident inspirată de viața bardului de la Năsăud.

FECUNDITAS — semnată Octavian Goga — a apărut în *Viața românească*, an. II, nr. 10, octombrie 1907, p. 71—72. A fost reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907, p. 454, și apoi inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o singură modificare :

V. 5, în revista : „*Le văd în drum șireaguri așternute*“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „*Le văd în drum șiraguri așternute*“.

În ediția din 1924 sînt următoarele modificări față de volumul din 1909 :

V. 2, în revistă și ediția 1909 : „*Iar frunzele de-o nevăzută mînă*“ ;
 în ediția 1924 : „*Cînd frunzele de-o nevăzută mînă*“.

V. 6, în revistă și ediția 1909 : „*Un val de vînt le spulberă-n risipă*“ ;
 în ediția 1924 : „*Un val de vînt le-nvolbură-n risipă*“.

V. 15, în revistă și ediția 1909 : „*Și, fărîmat pe drumuri nesfirșite*“ ;
 în ediția 1924 : „*Și, călător pe drumuri nesfirșite*“.

PRĂPASTIE — semnată Octavian Goga — apare în *Luceafărul*, an. VII, nr. 9—10, 1/15 mai 1908, p. 195—197. A fost reprodusă, cu unele modificări, în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

V. 8, în revistă : „*Un biet moșneag cu barba albă, frumos în portu-i de la țară*“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „*Un biet moșneag cu barba albă, frumos în portul de la țară*“.

În ediția din 1924 apare o singură schimbare față de volumul din 1909 :

V. 10, în revistă și ediția 1909 : „*Și ochii-ntrebători, albaștri, mă cercetau în faț-anume*“ ;
 în ediția 1924 : „*Cînd ochii-ntrebători, albaștri, mă cercetau în faț-anume*“.

INVIERE — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. VII, nr. 16, 15 august 1908, p. 379—380 ; a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 48, în revistă : „*Te-ascult, strivit ostaș fără hodină*“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „*Te-ascult, te-ascult, ostaș fără hodină*“.

În ediția 1924 — nici o modificare.

COSAȘUL — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. VII, nr. 18, 15 septembrie 1908, p. 431, și a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909). Prin conținutul ei social, poezia aceasta, alături de *Graiul pînii* și de altele cu un conținut asemănător, a stîrnit furia reprezentanților ideologiei claselor exploatare. Unul dintre ei scria, astfel, indignat și înspăimîntat, în revista lui Ovid Densusianu, *Viața nouă*, an. V, nr. 2, 1 martie 1909, p. 39, în articolul *Mișcarea intelectuală* : „*Unele (din poeziile lui O. Goga, n.n.) merg pînă la anarhism, așa Graiul pînii și Cosașul...*“

DE DEMULT... — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 3, 1 februarie 1906, p. 51—52. A fost

reprodusă în *Gazeta de Transilvania*, 15 februarie 1906, p. 75. În anul 1909 a intrat în volumul *Ne cheamă pământul*.

Între ediția din 1909 și cea din 1924 este o singură deosebire:

V. 29, în revistă și ediția 1909: „El așează-n sîn scri-soarea și sărută mîna popii“;
în ediția 1924: „El așează-n sîn ravașul și sărută mîna popii“.

UN OM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața românească*, an. II, nr. 3, 1 martie 1907, p. 460—463, și a fost reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 8, 15 aprilie 1907, p. 149, și în organul sindicalist *Dezrobirea*, an. I, nr. 8, 24 aprilie 1907, p. 2—3. A fost introdusă fără modificări în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

Între ediția din 1909 și cea din 1924 există o singură schimbare:

V. 8, în revistă și ediția 1909: „Tu vei găsi cumpănă dreaptă“;
în ediția 1924: „Tu vei găsi socoată dreaptă“.

Referindu-se la destinul tragic al eroului liric, în atmosfera sumbră și mizeria în care se stinge, criticul G. Ibrăileanu spune că este „...simpla și dureroasa poveste a țaranului român care ar putea să aibă drept moto vorbele lui Gloucester din *Regele Lear*: «Totul e întunecime și dezolare»“ (*Țăranul în literatura românească*, *Viața românească*, nr. 3, martie 1907, p. 528).

În schimb, Mihail Dragomirescu contestă valoarea poeziei și o persiflează în *Convorbiri*, an. I, nr. 8—10, vol. II, 15 aprilie — 15 mai 1907, p. 471—472:

„Poetul, ca să nu zicem bocitorul, jălește mai jalnic ca niciodată pe un mort sărac, care a avut trei feciori, unul căzut în război și doi slugi departe, o fată care a murit de rușine și o nevastă care i-a murit de supărare, — și, jelindu-l, ni-l arată păzit de o babă (care-i aduce tămâie, îl plînge, îi pune un ban în mîna și adoarme), apoi de lună, care [urmează citat din poezia lui Goga] și-n fine și-l închipuie dus la groapă, neplîns de nimeni (nici chiar de baba care-l plînsese) și prohodit de o sapă care de ar avea grai ar spune un fel de orăție funebră plină de sentimente nobile, din care e peste poate să lipsească «glia» și pe care ne-o comunică poetul.

Această bucată cu multe versuri greșite («Tu vei găsi cumpăna dreaptă») și pe lângă unele imagini poetice [...] cuprinde imagini repulsive și cadaverice, care, nefiind destul de caracteristice, dau întregii poezii un aer bolnăvicios. Astfel, primele versuri [citat strofa I-a] sînt oribile, fiindcă *asudarea* mîinilor e grețoasă și nu e caracteristică, deoarece omului muncitor nu-i asudă mîinile, ci fruntea.

Și mai respingătoare e imaginea «feței strînsă sub bărbie» [...].

Extrema sărăcie a celui mort putea fi arătată prin altă imagine. Ceea ce e mai grav e că arătarea acestei extreme sărăcii, care este esențială concepției poetului, trece peste intențiunea lui: face pe om antipatic, căci nu se poate ca un om atît de sărac să nu fie într-un fel și un netrebnic.

Dar glorificarea netrebniciei prin astfel de jălani bolnăvicioase sînt la modă azi. De altminteri, poezia e monotonă și lipsită de avînt, cum trebuie să fie un bocet — nu însă și o poezie, drept care se dă.“

GRAIUL PINII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 433, și a fost reprodusă de *Viața românească*, an. II, nr. 1, ianuarie 1906, p. 206, la rubrica „Revista revistelor“; apare apoi, cu modificări în *Țara noastră*, an. III, nr. 7, 15/28 februarie 1909, p. 50. În această formă este introdusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

V. 19—21, în *Luceafărul*:

„Drumeji nerăsplătiți și vrednici
Ai vremii vitrege și rele.
Cîte dureri neînțelese“;

în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924:

„Căci nu vor ochii să mă mintă,
Nu vrea urechea să mă-nșele.
Simt cîte doruri nențelese“.

V. 25—26, în *Luceafărul*:

„Al vostru neam cu umeri gîrbovi
Dintru-nceputul vremii plînge“;

în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924:

„Ați impletit atîta jale
În doina voastră care plînge“.

- V. 27, în *Luceafărul*: „Și holdele cu spice grele“
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924: „Doar holdele
 cu spice grele“;
- V. 29, în *Luceafărul*: „Păcate grele dorm subție“;
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924: „Dureri ați
 zăvorât sub glie“.
- V. 33, în *Luceafărul*: „O groază mintea mea o sapă“;
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924: „Mustrarea min-
 tea mea o sapă“.
- V. 34, în *Luceafărul*: „Și jalea sufletu-mi apasă“;
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924: „Și groaza
 sufletu-mi apasă“.

La apariție, poezia a fost comentată de Mihail Dragomirescu
 în *Convorbiri*, nr. 3/1907, p. 147, în termeni foarte aspri.

„Deși într-o notă sentimentală exagerată, abuzul de cuvinte
 ca «plînge», «plinsoare», «jale», «durere» și «dureri», «îndurerat»,
 «geamăt», «lacrămi», «negru», «întunecat», deși siluind prea
 mult înțelesul metaforic al cuvintelor («strigarea strunii», «aș vrea
 să ferec plînsoarea», «groaza sapă mintea»), și deși cu o armo-
 nie monotonă și cu o mișcare de desfășurare a ideii neclară
 și fără gradație (strofa din urmă fiind mai slabă și mai puțin
 poetică decît penultima), poetul a înnemerit cîteva versuri fru-
 moase, dar pe care parcă le știm din alte poezii ale sale. În
 această poezie, poetul, ca și în alte lucrări, caută să-și exprime
 mila pentru poporul de jos, «dătătorii de pine», a cărui înă-
 bușită mișcare de răzvrătire o îndreptățește, dar o așteaptă cu
 teamă. Cu un fond sentimental atît de înduios și cu niște accente
 atît de tînjite, e greu să fii poet al deșteptării unui popor.

Și desigur Goga nu este.“

De observat că la publicarea în volum Goga va ține seama de
 unele observații stilistice.

(Vezi, pentru felul cum a reacționat critica la această poe-
 zie, și nota la *Cosașul*.)

O ȚARĂ ȘTIU — 1907 — semnată *Octavian Goga*, cu titlul
Rugăciune — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 7, 1 aprilie
 1907, p. 119.

Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

Poezia i-a smuls lui M. Dragomirescu în *Convorbiri*, an. I,
 nr. 12, 1907, p. 465—466, următorul comentariu :

„În această bucată lirică, poetul mișcat de răscoalele noastre
 țărănești, cu un glas monoton și jalnic, ca într-o litanie biseri-
 cească bizantină, se roagă de Dumnezeu-Tatăl («Părinte bun al
 neamurilor toate»!), pe care apoi îl confundă cu Fiul («Ascultă,
 Doamne, glasul rugii mele — cînd trupul tău lîngă altar (?) s-a
 frînge»), ca «cu sufletele grele de păcate» să coboare, «pentru
 totdeauna, fiorul sfînt al dragostei de frate».

Deși avînd unele versuri frumoase ca :

«Curînd veni-vor pluguri în ogoare
 Și-or rupe brazde negre de rușine,
 Sfios cădea-va bobul de sămînță,
 Și sub pămînt s-a furișa mai bine !
 Mai rodnică va fi îmbrățișarea
 Grăuntelui cu firul de țărînă,
 Mai des vor curge lacrimile tale
 Pe nou sfințita țarină bătrînă.

Pe cîmpul larg să strîngă sporul verii...»

Această poezie pentru ca să fie pricepută impune cititorului
 să știe mai dinainte nu numai unele împrejurări ale răscoalelor,
 ci și tendința ce are poetul în alte poezii anterioare.

Numai avînd cunoștința de democratismul lui și de multul
 sînge țărănesc vărsat, putem să punem oarecare legătură între
 rodnicia neobicinuită a inevitabilei «gllii» și între durerea mută
 a secerătorilor, al căror sînge ar fi îngrășat în primăvară pămîn-
 tul. Toată poezia în această apropiere stă, dar legătura dintre
 cele două idei (care numai se juxtapun, iar nu se presupun, una
 pe alta) este făcută fără nici un relief. Ceea ce e mai grav e
 că poezia cuprinde imagini false și manierate (de altminteri, bine
 sunătoare), care aduc aminte apucăturile gongorismului, manie-
 rismului, eufuismului și prețiozității, boale ce au bîntuit mai
 acum două-trei sute de ani literaturile occidentale.

A zice lui Dumnezeu :

«Fă geana ta de milă să tresară»,

a arăta ploaia ca «lacrămile» dumnezeirii, ce, în urma răscoa-
 lelor, vor curge mai des pe pămînt și mai cu seamă a zice de
 seceratul grîului că :

«...oștirile de seceri
 Îți vor culege cuminecătura»

este, pe de o parte, a împinge sentimentalismul dincolo de marginile permise, iar pe de alta, a strica rostul sănătos al limbii române, făcînd-o să poarte asemenea imagini căutate și nefirești. Unde e sănătatea și frăgezimea lui Coșbuc și delicatețea naturală a lui Iosif? Cu de aceste daturi ne învățaseră ardelenii, nu cu jelanii bolnăvicioase întortocheate.“

PRIMA LUX — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 455. A fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 28, în revistă : „*Vedeam în cale licuricii, cum lumineau în șanț otava*“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „*Zăream în cale licuricii, cum lumineau în șanț otava*“.

În ediția din 1924 e o singură modificare față de cea din 1909.

V. 36, în revistă și ediția 1909 : „*Și tata mi-a răspuns pe gînduri*“ ;
în ediția 1924 : „*Cînd tata mi-a răspuns pe gînduri*“.

STRĂINUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 12, 15 iunie 1907, p. 136.

Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

Poezia, atît de simplă și de directă în aparență, se caracterizează printr-un „ton liniștit, de povestire. În toată întinderea epică a poeziei nu se întîmplă nici un fapt din cele pe care le-ai putea numi tragice. Sînt toate fapte mici — care capătă o adîncă și teribilă semnificație, tocmai prin felul cum se proiectează și cum răsună în liniștea blîndă și înțelegătoare a celui *noi* al povestirii, care, repetat în fiecare strofă de mai multe ori, alcătuiește planul vieții comune a satului. Să urmărim întii această proiectare la modul ei aparent direct. Față de liniștea contemplativă a satului, prima notă care îl diferențiază tragic pe străin e totalul lui anonim. Denumit de la început *un om* doar, el rămîne iremediabil în acest anonim, pînă la sfîrșit, cînd tocmai un gest al lui părea că ar putea duce la o identificare : s-a închinat noaptea în țintirim lîngă o cruce — dar nu s-a putut afla a cui a fost. În acest anonim însă durează

o mare durere. Sobrietatea cu care o indică poetul prin însemnarea gesturilor ei rare, abia cîte unul în fiecare strofă, îi conturează mari dimensiunile tocmai prin contrastul cu liniștea aparentă a întîmplărilor și a povestirii. Străinul apare grăbindu-și pașii largi, încît involburează praful. Stă lîngă biserică cu capul gol «în ploaia razelor fierbinți», privind-o ca într-o regăsire dorită cu sete. Deși vorbea domol, parc-avea lacrimi pe obraz. S-a uitat cu atîta jale «cînd a trecut un car cu boi». Îi «tremura cuvîntul» vorbind cu grai blînd. Înainte de a dispărea a stat un ceas de noapte în țintirim...

Atît. Și totuși, în fiecare cuvînt aproape simți că stă ascunsă o lacrimă. Nu numai în urma ritmului adînc descendent pînă la depresiune, cu mai toate verbele la începutul versului. Pătrunzîndu-te adînc de tot tagismul latent al poeziei, îți dai seama că poetul nu trăiește decît în cuvinte și chiar mai puțin decît în ele : *în forma de povestire numai*, viața sufletească a satului. În realitate, poetul trăiește viața sufletească a străinului. Aceasta nu reiese numai din ritmul adînc depresiv al poeziei, care nu e astfel decît ritmul din sufletul pribeagului ; nu numai din sentimentul de singurătate tragică din poezie, care nu are nimic comun cu liniștea impersonală a povestirii. Ci și din toată nuanțarea vieții sufletești a străinului, care, cu toată sobrietatea cu care e creionată, e infînit de complexă pe lîngă cea a comunității satului, care pur și simplu în poezie nu există. Pe cînd toate gesturile din poezie ale străinului sînt nuanțate atent cu o mulțime de împliniri de puternică tonalitate afectivă : se închină *adînc*, privește *îndelung*, la vecernie stă *cucernic* și *supus*, sărută *duios* icoana... gesturile satului sînt pur și simplu exterioare, amorfe : stam, îl văzurăm, ne uitam... Doar o clipă altfel : *lăcrimam toți ascultînd*, dar asta nu e decît ecoul durerii străinului —, ca și scîlpătul ei tîrziu din ultima strofă : *Ne era jale*. Din tot — simți orbitor de puternic : în realitatea poeziei, poetul nu e *noi* al satului, ci e străinul. Din acest tragic subiectiv, care e cu atît mai puternic cu cît e mai în adînc disimulat, în contrast cu aparenta liniște obiectivă a celui *noi* epic, vine toată forța extraordinară a acestei poezii, atît de simplă în aparență“ (*Ovidiu Papadima, Naturalism și idealism în poezia lui Octavian Goga, Familia*, nr. 5—7, 1943, p. 113—114).

MI-A BĂTUT UN MOȘ LA POARTĂ... — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 6, și a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909), cu o modificare :

V. 8, în revistă : „Zîmbitor venea moșneagul“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Zîmbitor pășea moșneagul“.

În ediția din 1924 nici o modificare.

LĂCAȘ STRĂBUN... — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 2, 15 ianuarie 1906, p. 30, cu titlul *Inviere*, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Ne cheamă pământul* (1909) :

V. 29—30, în reviste :

„La orice pas se sfarmă o verigă
Ce-mi ferecase îngrădita minte“.

în ediția 1909 și 1924 :

„În inimă obezile se sfarmă,
Se dezrobesc aducerile-aminte“.

Față de ediția din 1909, în 1924 survine o modificare :

V. 51, în revistă și ediția 1909 : „Că-n drumul ei a răsărit un mugur“ ;
în ediția 1924 : „Că-n drumul ei a răsărit un picur“.

ION CRÎȘMARUL — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 74 ; a fost reprodusă cu o singură modificare în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

V. 1, în revistă : „Că multe păcate“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Vezi, multe păcate“.

ACASĂ — semnată Octavian, cu titlul *Acasă I. Revedere* — a apărut în *Luceafărul*, an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 6, avînd ca moto : „Erai rău cînd erai copil, auzi, rău, lucru mare. Cum de ești bun azi, dragul mamei, Dumnezeu să te ție“. Reprodusă cu modificări în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

V. 7, în revistă : „O, Doamne, rău erai atunci“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Fără astîmpăr îmi erai“.

V. 9, în revistă : „Nu m-ascultai, știi c-ai pățit-o“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Nu m-ascultai... Știi ce-ai pățit.“
V. 13—16, în revistă :

„Nu te-ar cunoaște, ieși la poartă,
Să te-nîlnească-odat' vecinii.
Stăi-le-n cale și le zi :
Măi, știți ce ? Eu-s feciorul Linii“ ;

în ediția 1909 și 1924 :

„Nu te-ar cunoaște nicidecum
Să te-nîlnească-n drum vecinii.
Vezi, ieși în poartă și le zi :
Măi, știți, eu sint feciorul Linii“.

V. 17, în revistă : „Ar ride toți, dar nu te-ar crede“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Te-ar ride fără crezămînt“.

V. 19, în revistă : „Ar zice : Uite-un domn aici“ ;

în ediția 1909 și 1924 : „Și-ar zice : Uite-un domn aici“.

V. 23, în revistă : „Eu îmi întorc pe-o clipă fața“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Eu îmi întorc o clipă fața“.

Înainte a ultimei strofe, în *Luceafărul* mai erau următoarele versuri :

„Dar tu să-l prinzi, rîzînd, pe unu :
Nu mai vezi, bade, ești bătrîn.
Nu știi, doar eu la gura văii
Ți-am răsturnat un car cu fîn...“

O RAZĂ — semnată Octavian Goga — a apărut în *Viața românească*, an. I, vol. II, nr. 6, iunie 1906, p. 421—424, reprodusă în *Luceafărul*, an. V, nr. 17—18, 15 octombrie 1906, p. 388, cu dedicația : „Miresei mele“ ; reprodusă în *Tribuna* (Arad), nr. 239, 25 decembrie 1906, p. 22. A fost inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909). Poezia a fost scrisă cu prilejul căsătoriei poetului cu Hortensia Cosma din Sibiu.

RAPSODIE — semnată Othmar — a apărut în *Luceafărul*, an. I, 1 iulie 1902, p. 2, cu subtitlul : „Fără rimă“. A fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909), cu modificări :

V. 4, în revistă : „Și-și tremură ispita lor albastră“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Și-și tremură ispita lor aprinsă“.
V. 8, în revistă : „Ucizător al minții înțelepte“ ;
în ediția 1909 și 1924 : „Un ucigaș al minții înțelepte“.

- V. 9, în revistă : „Stăpîn tiran al *vrerilor păgîne*“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Stăpîn tiran al *patimelor mele*“.
 V. 12, în revistă : „O undă doar din *riul tău de aur*“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „O undă doar din *valurile negre*“.
 V. 24, în revistă : „Înmărmurită-n marmură *de Paros*“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Înmărmurită-n marmură *curată*“.
 V. 36 : „Eu, răzvrătitul călător al nopții“ (din ediția 1909)
 lipsește din revistă.

În revistă, poezia mai are trei versuri, în final, care lipsesc din volum :

„Copilul pal al lumilor albastre,
 Cînd și-a închis pe-o veșnicie ochii,
 Zîmbea...“

Rapsodie e prima poezie a lui Goga publicată în revista *Luceafărul*. Înainte de apariție i-a citit-o lui A. P. Bănuț în locuința acestuia de la Budapesta din strada Ulhői 21, care consemnează momentul în articolul *Cum l-am cunoscut pe Octavian Goga, Pagini literare*, an. V, noiembrie-decembrie, nr. 11—12/1938, în felul următor : „Am rămas covîrșit de emoție ! El mă privea melancolic.. buzele întredeschise i se arcuira într-un trist accent circonflex.

— Ce crezi ? mă întrebă într-un tîrziu cu un glas stîns, venind parcă din altă lume.

— Că ești un mare poet, dragă Goga ! și-i strînsei mîna în tăcere...

Ochii lui mari scilipeau într-o lumină stranie :

— Hm !... să vedem !

S-a ridicat brusc de lîngă mine. S-a dus la geam. Se uita în gol. Pesemne îl tulbura lectura poeziei... mă gîndeam. L-am privit o vreme fără să scot o vorbă... îmi părea foarte trist !“

Poezia e încă vădit sub influența expresiei eminesciene, dar anunță și note proprii foarte distincte. „Dacă în aceste versuri de tinerețe ale lui Goga se găsesc și sonuri eminesciene — se scria în revistă lui Cezar Petrescu, *România*, an. I, nr. 197, 15 dec. 1938 — ele mai marchează totodată, embrionar, linia pe care se va dezvolta lirica poetului rășinărean.“

SUFLETUL — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 8, 15 aprilie 1906, p. 167, și apoi a fost

introdusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu următoarea modificare :

- V. 18, în revistă : „Nisipul le rămîne uscat și *sec* în urmă“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Nisipul le rămîne uscat și *sterp* în urmă“.

A FOST ODAT'... — semnată Octavian și cu titlul *Ostenit...* — a apărut mai întîi în *Tribuna literară*, nr. 32, 1901, p. 29.

„Te du... mai lasă patima iubirii !...
 Mi-e greu viața prea de tot trăită...
 De-abia-mi ridic pleoapa ostenită
 Și-aș vrea un ceas etern al adormirii...“

Să dorm !... Să uit iubirea ta prăpădită
 Și chipul tău, vecin păcătuirii...
 Să dorm !... S-arunc broboada amăgirii
 Pe viața-mi moartă, stoarsă și răcită...“

Să dorm, să-mi văd viața-ntregă scoasă
 Din al uitării vioriu noian...
 Să te visez : o fată sănătoasă,

Cu gînd senin, curat ca de mărgean,
 C-ai adormit cu coatele pe masă,
 După cetirea primului roman...“

Versiunea aceasta primă e structural refăcută în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

E SĂRBĂTOARE — semnată Octavian Goga, și cu titlul *Inviere* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 9, 1 mai 1907, p. 178. A fost introdusă cu titlul *E sărbătoare* în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

- V. 4, în revistă : „Clopotnița-și îndoiaie *spornic* încheieturile uscate“ ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Clopotnița-și îndoiaie *trudnic* încheieturile uscate“.

TEMPORA... — semnată Sanherib — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 42, cu titlul *O, tempora, tempora !...* A fost reprodusă în *Țara noastră*, an II, nr. 52, 21

decembrie 1908, sub semnătura *Octavian Goga*, cu următoarele modificări: titlul simplificat la *Tempora...*

- V. 9, în *Luceafărul*: „Și multe nopți purces-au cale“;
în *Țara noastră*: „Șirag de nopți purces-au cale“;
V. 29, în *Luceafărul*: „Azi de s-ar naște alt *Isus*“;
în *Țara noastră*: „Azi de s-ar naște alt *Mesia*“;
V. 30, în *Luceafărul*: „Și-o altă stea s-arete locul“;
în *Țara noastră*: „Și-o altă stea s-arete locul“.

Forma din *Țara noastră* a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul*, 1909.

FRUMOASA CEA DIN URMA — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 6—7, cu titlul *Mortua est (Rapsodie. Fără rimă)*. A fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909), cu următoarele modificări:

- V. 4, în revistă: „*Ploau-și jalea -nduioșați cireșii*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Ningeau podoabă-nduioșați cireșii*“;
V. 15, în revistă: „*S-a-ntunecat și în adînc de mare*“;
în ediția 1909 și 1924: „*S-a-ntunecat și-n adîncimi de mare*“;
V. 16, în revistă: „*Muiatu-și-a pleoapa tremurînd*“;
în ediția 1909 și 1924: „*El și-a muiat pleoapa tremurînd*“;
V. 18, în revistă: „*Și gemet lung pornitu-s-a prin codri*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Și geamăt lung pornitu-s-a prin codri*“;
V. 23, în revistă: „*Gemea nebun din tulnice de-aramă*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Urla nebun din tulnice de-aramă*“;
V. 38, în revistă: „*Și-l freamătă, iar calea-i se oprește*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Și-l freamătă, cînd calea-i se oprește*“;
V. 40, în revistă: „*Și-n gemet lung ea foc aprinde, mare*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Și-n geamăt lung ea foc aprinde, mare*“;
V. 70, în revistă: „*Iar genele le strălucesc de lacrimi*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Și genele le strălucesc de lacrimi*“;
V. 71, în revistă: „*Și gemet lung răzbate-le făptura*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Amar nespus răzbate-le făptura*“;
V. 79, în revistă: „*Desprinde-se un cîntec fără seamăn*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Se înfirip-un cîntec fără seamăn*“.

După versul 130 din volum, în *Luceafărul* mai era versul:

„Cea mai curată, cea mai sfîntă jertfă“.

- V. 139, în revistă: „*De-un val răzleț din sînul ei recit*“;
în ediția 1909 și 1924: „*Un val răzleț din sînul ei recit*“.

Din mărturiile lui O. C. Tăslăuanu în *O. Goga (Amintiri)*, p. 63, știm că poetul ținea foarte mult la această poezie, pe care a și semnat-o cu numele propriu. Poezia e vădit inspirată din *Tragedia omului* a lui Emerich Madách (cf. tabloul XII și XIV), pe care Goga a tradus-o în limba română într-un chip magistral.

Despre această poezie N. Iorga scria în *Istoria literaturii românești contemporane, În căutarea fondului*, vol. II, p. 106—107:

„Dar, din tot ce a dat fericitul poet tînăr în întia epocă a vieții lui, nimic nu atinge rara frumusețe, țesută pe o pînză de adîncă simțire, din cele mai scilpitoare icoane noi, în «rapsodia fără rimă» *Mortua est*. De la Eminescu încoace, în formidabilele lui clădiri de imaginație, literatura noastră nu mai avusese o astfel de viziune.“

OASPE VECHI — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața românească*, an. IV, nr. 10 (octombrie), 1909, p. 51; a fost reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 23, 1 decembrie 1909, p. 531, și introdusă apoi în volumul *Din umbra zidurilor* (1913), cu modificări:

- V. 9, în reviste: „*Cum cobora stăpîna mamă, făclie-n casă să-mi aprindă*“;
în ediția 1913 și 1924: „*Cum cobora stăpîna blîndă, făclie-n casă să-mi aprindă*“;
V. 20, în reviste: „*Îmi deștepta un zvon de frunze, un zvon de cîntec de la țară*“;
în ediția 1913 și 1924: „*Îmi deștepta un zvon de frunze, un glas de cîntec de la țară*“;
V. 22, în reviste: „*De mîină mă ducea copilul în țări cu zmei și cosînzene*“;
în ediția 1913 și 1924: „*De mîină mă ducea copilul în țări cu feți și cosînzene*“;
V. 26, în revistă: „*Eu stau strivit ș-aud aieva cum toate-n juru-mi prind să tacă*“;
în ediția 1913 și 1924: „*Stau singur și aud aieva cum toate-n juru-mi prind să tacă*“.

În ediția 1924 intervin alte modificări.

V. 25, în ediția 1913: „*E largă casa mea acuma, dar noaptea-i mută și săracă*“;
în ediția 1924: „*Azi încăperea mea e largă, dar noaptea-i mută și săracă*“.

AGONIE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XII, nr. 7, 1 aprilie 1913, p. 212, și a fost introdusă cu modificări în volumul *Din umbra zidurilor* (1913):

V. 5, în revistă: „*Un biet pribeag, cu rostul de la țară*“;
în ediția 1913 și 1924: „*Un cîntăreț, cu rostul de la țară*“.

După versul 16, în *Luceafărul* mai erau versurile:

„Te-ai dus așa, o luntre fără cîrmă,
Gonind departe-o dungă de lumină...“

V. 19, în revistă: „*La orice colț mi te pîndea o sîrmă*“;
în ediția 1913 și 1924: „*Din orice colț mi te pîndea o sîrmă*“.

În ediția 1924 intervin modificări.

V. 31, în revistă și ediția 1913: „*Un nou-venit în casa solitară*“;
în ediția 1924: „*Încetîșor în casă se strecoară*“.

LACUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 8, 19 februarie 1912, p. 163, avînd după strofa a doua următoarele versuri:

„Le-ascult de sara cînd încep
În tremur să trăsăie,
Le-ascult și nu le mai pricep
Năvalnica bătaie...“

Poezia a apărut fără această strofă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

SCRISOAREA TA... — semnată *Othmar* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 20, și a fost produsă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

De remarcat că în *Luceafărul*, an. XI, nr. 5, 29 ianuarie 1912, p. 106, Goga va publica, tot cu pseudonimul *Othmar*, poezia *Pace...*, în care strofa a doua e foarte asemănătoare cu strofa a doua din *Scrisoarea ta...*:

Cu slova ta vin anii toți,
Și-n vraja lor mă fură...
În rostul ei mărunț cum poți
Să-nchizi atîta ură?...

(*Scrisoarea ta...*)

Cu slova ta vin anii toți,
Și-un zîmbet trist îmi fură...
În scrisul tău mărunț cum poți
Să-nchizi atîta ură?...

(*Pace*)

POET — semnată *Octavian Goga*, cu indicația *Seghedin* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196, și a fost produsă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) cu titlul *Poet*.

Poezia aceasta, ca și *Eu știu un basm*, cu indicația *Seghedin*, februarie, apărută în *Luceafărul*, an. XI, nr. 9, 26 februarie 1912, p. 117, a fost scrisă în temnița din Seghedin. Nu numai indicația *Seghedin*, care o însoțește, ne indică acest lucru, ci și următoarea însemnare cu titlul *Goga în temniță*, publicată în *Luceafărul*, nr. 7 din 12 februarie 1912: „În sfîrșit, după multe amînări din cauza hărțuielilor cu d-l Vaida, poetul Goga a intrat în temnița Seghedinului pentru a-și împlini pedeapsa de o lună. A plecat în tăcere, fără alai și fără să-l însoțească strigătele de durere și de indignare ale poporului, a cărui pătimire a înveșnicit-o în poeziile lui.“

O. Goga a fost închis pentru un articol publicat în revista *Țara noastră* „în care scria răspicat — se spune în însemnarea respectivă — despre mizeriile noastre interne și despre asupririle feudale din Ungaria“.

SCRISOARE (Contesei de Noailles, născ. principesa Brîncoveanu) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 16, 15 aprilie 1912, p. 297. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

Poezia are un evident caracter polemic. Într-o scrisoare adresată revistei *Les Annales*, contesa de Noailles a declarat iresponsabil că nu e româncă și nu cunoaște cituși de puțin România, în care a fost numai o dată, în drum spre Constantinopol. O ultimă lucrare asupra Annei de Noailles, scrisă de Edmée de la Rochefoucauld, în colecția „Classiques du XX-e siècle”, Editions Universitaires, Paris, 1956, precizează că Anna-Elisabeth de Brancovan s-a născut la 15 noiembrie 1876 la Paris și că „son père était prince roumain. Les Brancovan avaient régné sur la Valachie, le dernier hospodar ayant été le grand-père d'Anna”. E vorba de principele Dimitrie Bibescu, domn al Munteniei între 1845—1848. Sub influența mamei sale, o admirabilă cântăreață la pian, Anna începe să compună muzică. La 13 ani renunță, fiind ispitită de arta versului. Incepu cariera poetică imitând un sonet de Alfred de Musset: „Un sonnet d'Alfred de Musset me sert d'exemple”. Va cunoaște marile personalități poetice și muzicale ale epocii. Va călători mult și va uita complet patria sa. În 1913, cu cartea *Les vivants et les morts*, cunoaște apogeul gloriei sale literare. *Le Times* considera pe Anna de Noailles cea mai mare poetă a secolului XX din Franța, și poate chiar din Europa. E aleasă în comitetul Femina, în 1921 e aleasă membră a Academiei Belgiene, cu care prilej ține un discurs acoperit de glorie. Marcel Proust o felicită într-o telegramă de 180 de cuvinte. A murit la Paris, la 30 aprilie 1933, făcându-i-se funerarii oficiale. Corpul i-a fost depus în cimitirul Père-Lachaise, în cavoul familiei Bibescu-Brîncoveanu. Au rămas de la ea mai multe volume de versuri și nuvele: *Le coeur innombrable* (1901), *L'ombre des jours* (1902), *La nouvelle esperance* (1903), *Le visage émerveillé* (1904), *La domination* (1905), *Les éblouissements* (1905), *Les vivants et les morts* (1913), *Les forces éternelles* (1920), *Le poème de l'amour* (1924), *Poèmes d'enfances* (1928), *Le livre de ma vie* (1932) etc. În fața unei asemenea glorie europene, e de remarcat curajul lui Octavian Goga de a deschide o polemică publică. Dacă ținem seama și de scrisoarea adresată lui Duiliu Zamfirescu tot pentru apărarea obârșiei și a strămoșilor, poezia aceasta trebuie încadrată într-o coordonată esențială și statornică a liricii lui Goga.

POETUL — semnată Octavian Goga și datată Paris — decembrie, a apărut în *Tribuna*, Arad, an. XV, 1910, și a fost

reprodusă în vol. *Din umbra zidurilor* (1913) cu următoarele modificări, care s-au păstrat și în ediția noastră de bază (1924):

- V. 7, în revistă: „O clipă-i fulgeră armura și zboru-i întretaie cerul”;
 în ediția 1913 și 1924: „In soare-i fulgeră armura și zboru-i întretaie cerul”.
- V. 14, în revistă: „Și nestemate fără număr culege mîna-î fermecată”;
 în ediția 1913 și 1924: „Și nestemate fără număr culege mîna fermecată”.
- V. 16, în revistă: „Răpește-un vis ce doarme tainic pe căpățiiul de fecioară”;
 în ediția 1913 și 1924: „El fur-un vis dormit azinoapte pe căpățiiul de fecioară”.
- V. 18, în revistă: „Și cînd amurgu-ncinge bolta cu cingătoarea lui de aur”;
 în ediția 1913 și 1924: „Și cînd amurgu-ncinge bolta în briul lui tivit cu aur”.
- V. 23, în revistă: „O clipă se mai uită-n urmă cu ochii osteniți de cale”;
 în ediția 1913 și 1924: „O clipă mai privește-n urmă spre ceața risipită-n vale”.
- V. 27, în revistă: „Își frînge de zăgazuri mintea — de veci nerăsplătită roabă”;
 în ediția 1913 și 1924: „Își frînge de zăgazuri mintea de veci neadormită roabă”.
- V. 32, în revistă: „Dar mîinile nu-i dau odihnă, căci vreau altarul de închinare”;
 în ediția 1913 și 1924: „Dar mîinile nu-i dau odihnă, căci vor altar de închinare”.

PE-UN ALBUM — semnată Sylex — a apărut în *Țara noastră*, an. III, nr. 39, 27 septembrie/10 octombrie 1909, p. 2, sub forma următoare:

Petrec cu ochii-ntreg albumul,
 Și cu privirea mea umilă
 Gîndiri și îndrumări și sfaturi
 Culeg din fiecare filă.

Cum văd atîtea rînduri pline
 Cu-nțelepciune de viață,
 Îmi zic pe gînduri dus: „Sărmane,

Tu nu poți da nici o povață!
 Tu doar cu cîtece și lacrimi
 Îți duci a traiului corvadă,
 Copac plîpînd, bătut de soartă,
 E floarea singura ta roadă!...

Poezia a fost reprodusă cu modificări substanțiale în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) :

Petrec cu ochii-ntreaga carte
Și cu privirea mea umilă
Comorile eternei arte
Le văd pe fiecare filă...

Cum se strecur atâtea rinduri
Cu-nțelepciune de viață,
Le recitesc și-mi zic pe gânduri :
„Tu nu poți da nici o povată !“...

Un cântec doar de s-a alege
Din lungă ta corvadă,
Copac bătut de-a firii lege,
E floarea singura ta roadă !...

STEJARUL — semnată Octavian Goga — a apărut în *Țara noastră*, an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1 ; Reprodusă în volumul *Din larg* (1939). În manuscrisul aflat la Muzeul „Octavian Goga“ de la Ciucea era intitulată : *Datorie și datată Ciucea, 1.I.1922.*

V. 9, mss. : *E mut și blind, stă fără să se-nchine.*
în revistă : *El, mut și blind, stă fără să se-nchine.*

PACE — semnată Octavian Goga — a apărut în revista, condusă de el, *Țara noastră*, Cluj, an. V, nr. 38, 21 septembrie 1924, p. 37, cu titlul *Același zîmbet*. A fost reprodusă în volumul postum *Din larg* (1939), sub titlul *Pace* și cu următoarele modificări de text :

V. 6, în revistă : „Și-ar vrea să frîngă tainice zăvoare“... ;
în volum : „Și-ar vrea să frîngă vechile zăvoare“...
V. 13, în revistă : „Și-n urma ei pe buze-mi reapare“ ;
în volum : „Și-n urma ei în suflet reapare“.
V. 14, în revistă : „Același zîmbet de-mpăcare mută“... ;
în volum : „Aceeși pace veștedă și mută“.

STRIGOII — semnată Octavian Goga — a apărut în *Țara noastră*, an. IV, nr. 10, 11 martie 1923, p. 309. A fost reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldati și tipărită în *Familia*, nr. 5—7/1943, p. 146 :

GLI SPETTRI

Case putride, decrepite
Di vergogna e di peccati
Case nere diroccote,
Cosa resta di voi ?

Restar gli spettri del possato
Fatti calce e mattoni
Di scacciarli, di ucciderli,
Non è capace nessuno...

Alitando odio,
Digrignando famelici,
Si allineano in agguato
Dietro tutti i cantoni.

Per quanto avanti noi mandiamo
Il carro della vita,
Loro schizzano polvere di sepolcri
Negli occhi di chi passo.

Mettete innanzi tutt' e due le mani,
Difendetevi, grandi architetti,
Perché gli spettri, tutti insieme
Vogliun guastare la casa nuova...

MARE AETERNUM — *Universul literar*, 21 mai 1938, nr. 14, p. 3. Reprodusă în volumul *Din larg*. Poezia se chema inițial *Sonet* și era datată *Veneția, 14 ian. 1937*. A fost dată spre publicare în revistă, împreună cu facsimilul, de către d-na Olga Crușevan-Florescu, care o însoțește de următoarea relatare :

„Prezenta poezie a fost concepută de defunct pe malul Mării Adriatice, la Veneția. A scris-o la Lido, în cursul unui ospăț de seară. Textul de atunci mi-a fost încredințat de autor în vederea traducerii franceze și-apoi oferit definitiv. Trebuia să fie reprodus în lucrarea mea *Antologie de la poésie roumaine*, pe care o pregăteam pentru tipar, sub auspiciile defunctului. Dar tragicul deznodământ s-a precipitat. Cu vreo două săptămîni înaintea morții, citindu-i cîteva bucăți, Octavian Goga mi-a spus, între altele, rîzînd : «Poezia din Italia e mai mult a ta decît a mea. Nu posed dublul și nici nu o mai știu pe de rost.»“

Nu știm dacă s-a realizat traducerea franceză. Cunoaștem însă o corectă traducere în limba maghiară, datorată lui Szabó István în *Pásztortűz* :

Úzetve, hajtvá, ime, most újra megállok
Partjaidon, nyugtalan és határtalan tenger,
Izgalommal telten, s örök szerelemmel
Kérdezlek és válaszodra várok.

Vized, ha csobban, tükröd ha hosszan
Borzong és rám mutatva ismét engem rémit,
Nyiló sebekre villantja ádáz fényit,
S a lelkebben fájó üszök régi tüze lobban.

Mintha sippal, dobbal hirdetnék, hogy támad
Hajdani hatalmunk, az elfelejtett, s érted
Én csak érted vetek rendre gátat.

Bár azt sem tudom, mi kínoz itt jobban
Hogy parttalan meséid mért nem érnek véget,
S éltem mélységes rejtekén milyen titok dobban...

CÎNTĂ MOARTEA — semnată *Octavian Goga*, — a apărut în *Făt-Frumos*, Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 83, cu precizarea într-o notă : „Ultima stihuire a lui Goga, scrisă la Ciucea câteva zile înaintea morții sale“. A fost reprodusă în mai multe ziare și reviste și apoi în vol. *Din larg* (1939). A fost imediat tradusă în limba germană de Sever Bumbac : *Es singt der Tod* (*Făt-Frumos*, Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 89) și de Reinhold Scheibler : *Mir geigt der Tod* (*Făt-Frumos*, Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 157).

MIR GEIGT DER TOD

Mir geigt der Tod ein Lied am Fenster,
Wie Abendmesse klingt's gedämpft,
Er zeigt mir unsres Volkes Märe,
Ein Spiel, drin Licht und Schatten kämpft.

Ich lausche ihm in nächt'gem Schweigen,
Aus tiefem Innren wächst hervor
Mein ganzes hingegang'nes Leben
Und steigt zu Häupten mir empor.

Ich fühle hinter heisser Schläfe
Die alten Welten sich erneun ; —

Nicht, was da war, kommt mir zu Sinnen,
Doch was da hätte können sein.

Poezia a fost tradusă în limba germană și la Berlin, de Konrad Richter, în anul 1939.

DER TOD SPIELT AUF

Wie ferne Abendmesse klingt es :
am Fenster spielt der Tod die Weise ;
von uns, von meinem Volke, singt es ;
jetzt jubelt's hell, nun klagt es leise.

Die Nacht und ich, wir lauschen, schweigen,
des Spielmanns Schatten wächst im Dunkel ;
verklungnen Lebens Bilder steigen
um mich empor wie Sterngefunkel.

Ich fiebre, scheint's. Gedanken send' ich,
Erinnerungen suchen, säumen :
nicht, was gewesen, wird lebendig,
nein, was sein konnte, muss ich träumen.

TRECEA UN OM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Țara noastră*, an. V, nr. 29, 20 iulie 1924, p. 896. A fost reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în italiană de Paolo Soldati și tipărită în *Familia*, nr. 5—7, 1943, p. 145 :

PASSAVA UN UOMO

Sotto la finestra della mia casa,
Dove la strada si allarga fra i campi,
Sotto un polverio di stelle nel nitore del cielo,
Passava un uomo, cantando, ier sera.

Era un canto che raccontava
I dolori accumulati dagli anni,
Triste come un lamento funebre,
Come soltanto loro la sanno, i contadini.

Di dove mai quel viatore
L'aveva recato a me nel villaggio,
Da che mistero nascevo quel brivido ?
Da che profondità, da che rovine ?

Io sentivo la sua dolcezza amara
Effondersi aleggiando sopra le valli

Accorata e tenera
Come una lontana querela.

E mentre avanzando si dileguava
Il suo dolente sospiro,
Mi rammentai per un attimo
Che una volta ho cantato anch' io...

BISERICUȚA DIN ALBAC — a fost scrisă în 1908, când I. Brătianu a desfăcut în birne biserica din Albac, unde se aprinsese răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan, și a dus-o la moșia lui de la Florica, fără îndoială în scopuri propagandistice. Ziarele vremii informează că țăranii din Albac, legați de ea cu atâtea amintiri, au petrecut-o cu ochii înlăcrămați. Se pare că, printre altele, poezia lui Goga trebuia să fie așezată ca o pisanie patriotică în biserica aceasta, remontată la Florica.

IN ȚINTIRIM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XVII, nr. 1, 1920, p. 3. Reprodușă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în limba italiană de Paolo Solcàti și publicată în *Familia*, nr. 5—7, 1943, p. 144—145 :

IN CAMPOSANTO

In camposanto, nel nostro paese
Ci son tumuli per lungo e per largo
Una pace muta, funerea,
Incombe greve come un peccato.
Loggiù il mistero del nulla
Ha segregato sotto pio serrame
Tutti quelli che morsero coi denti
Alla zolla del loro dolore.

In camposanto, sotto le lapidi,
Covano monti di lava,
Un focolaio d'odio e di veleno
E' in ogni grumo di terra.
La terra palpita e rivive,
Perché in ciascuna delle sue molecole
C'è forza d'une bufera
Che imperversò in un' anima...

In camposanto, col vento della sera,
Scendono larve in lunghe file,
Sono i morti che giungono furtivi
E stano a conciliabolo negli angoli bui.

Tremenda falange di scheletri,
Indomiti, inarrestabili,
Essi comunicano al viandante che passa
La loro santa bramosia di vendetta.

In camposanto nelle notti serene,
Quando il cielo s'illumina di stelle,
Risuonano i nostri pianti
E invadono lo spazio immenso.
Il bosco geme paurosamente
Del desolato clamore di femmine
Che proferiscono imprecazioni
Portando alle tombe dei fiori di bucanee.

In camposanto ci son pure dei branchi
Di famelici bovi randagi
Che ruminano pigramente
Pestando un morto ad ogni passo.
E mentre noi, consunti dal tempo,
Ci lamentiamo accanto alle croci,
Quelli brucano i fiori sulle tombe,
Quelli ingrassano nel nostro camposanto.

PRIVIGHETORI ȘI CIOCIRLII (După Petőfi) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 1, 1 ianuarie 1907, p. 3—4 ; cu următoarea notă de subsol a autorului : „Am tradus aceste rînduri ale cîntărețului maghiar Petőfi ; le-am dat în românește pentru că furtuna de patimi și nădejdi care se zbuciumă pe strunele acestui vestitor al neamului său trebuie să găsească răsunset și în sufletele noastre, care așteaptă împlinirea acelorăși așteptări“.

Mihail Dragomirescu (*Convorbiri*, an. I, nr. 5, 1907, p. 262) apreciază traducerea în felul următor :

„E o traducere frumoasă ca limbă și chiar ca stil, dar absolut neizbutită din punctul de vedere al armoniei și energiei rimei. Frazele sînt astfel construite că citindu-le nu știm care sînt cuvintele pe care trebuie să le pronunțăm mai cu putere spre a scoate în relief ideea.“

NOAPTE (După Carducci) — semnată *G.* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 65. A fost reprodușă în volumul *Din larg* (1939).

Este o prelucrare liberă a poeziei lui Giosuè Carducci (18—19), *Profonda, solitaria, immensa notte*, publicată în 1853 în vol. *Juvenalia*, VIII, cartea I :

Profonda, solitaria, immensa notte ;
Visibil sonno del divin creato
Su le montagne già dal fulmin rotte,
Su le terre che l'uomo ha seminato ;

Alta da i casti lumi ombre interrotte ;
Cielo vasto, pacifico stellato ;
Lucide forme belle, al vostro fatto,
Equabilmente, arenamente, adotte ;

Luna, e tu che i sereni e freddi argent
Antica peregrina a i petti mesti
Ed a' lietti dispensi indifferenti :

Che misteri, che orror, dite, son questi ?
Che siam, povera razza de i viventi ?
Ma tu, bruta quiete, immobil resti.

Agosto 1852.

Profundă, solitară, imensă noapte ;
Somn vizibil al creaturii cerești,
Pe munți de fulger despicați
Pe ogoarele ce omul le-a semănat ;

Înalte umbre de castele, lumini întrerupte ;
Cer vast, pașnic, înstelat ;
Strălucitoare forme frumoase, sorții voastre
În mod egal, secret, supuse ;

Lună, și tu care seninele și recile arginturi
Antică peregrină la piepturile îndurerate
Și la cele bucuroase nu gîndești, ești indiferentă ;

Ce mistere, ce orori, spuneți, sînt acestea ?
Că sîntem o biată rasă de muritori ?
Dar tu, brutală liniște, rămîi nemișcată.

AȘTEPTARE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața literară* din 18 iunie 1906. N-a fost reprodusă în nici un volum.

În 1906 „Astra“ a organizat la Sibiu o expoziție de artă și literatură națională, „Catalogul“ original al expoziției, compus dintr-un album cu cusături și țesături românești, se deschidea cu o poezie scrisă de *Octavian Goga* sub formă de dedicație

simbolică. Versurile au rămas aproape necunoscute. *Viața literară*, revista lui Coșbuc și Chendi, le-a reprodus cu literă măruntă, la rubrica *Notițe și informații*.

Poezia, în tonul modei de atunci, nu e la nivelul celor publicate în 1905 și strînse în primul său volum ; explicația este susținută de caracterul poemei și de destinația ei. *Goga* a mai transcris poeme întregi pe albumele timpului, dar le-a reprodus pe unele în reviste sau chiar în volume.¹

Așteptare e un poem mai puțin însemnat, cu un simbol la modă în epocă. Fata din poezia lui *Goga* trudește ca și cea din *Viața* lui *Eminescu*, dar sufletul ei se consumă într-o dramă mai optimistă, cusîndu-și în pînza albă „lacrimi și nădejdi“. Peisajul care formează decorul pe care se profilează lucrătorea este un peisaj lunar, comun și poeziei lui *Coșbuc*. Deși „fata“ lui *Goga* e identică cu „fata cu zestre“ din tabloul lui *Grigorescu*, pare mai visătoare, cusîndu-și în firul de în „nădejdi ei mute“.

Fie simbolul brodat pe motive folclorice ca o explicație mai elevată a elementelor de artizanat din album, fie un simbol major, extins la idealurile populare ale momentului, poema lui *Goga*, cu toate elementele ei de romanță, reprezintă totuși un fragment dintr-o activitate poetică încă nestudiată îndeajuns.

PERDITA — semnată *Octavian* — a rămas nepublicată pînă în 1966, cînd *Dan Smîntînescu* o tipărește în revista *Argeș*, an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11. Poezia se află într-un caiet de limba latină al elevului *Goga*, folosit de poet și pentru notarea poeziilor sale. Caietul conține 76 poezii și două bucăți în proză. Posesorul caietului ne informează că întregul conținut a rămas nepublicat. Același lucru trebuie spus despre poezia imediat următoare [*Trecutul s-a ivit în prag*].

ÎN TREN — După *Gerhart Hauptmann* — semnată *Octavian Goga*, a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 93. Prin această traducere *Goga* înglobează în universul său de preocupări, pe coordonata poeziei muncii, și pe muncitorul de la oraș, cu a cărui viață amară s-a simțit solidar și pe care *Hauptmann* îl cîntă cu pasiune în poezia sa *Im Nachtzug*, pe

¹ Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Manuscrise, cota 3.307/1955 ; poezia *Felinarul*, datată 1912 și publicată în 1913 în volum.

care o reproducem pentru o mai ușoară confruntare cu versiunea românească.

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht,
die Räder dröhnen und rasen.
Still sitz' ich im Polster und halte die Wacht
unter sieben schnarchenden Nasen.
Die Lampe flackert und zittert und zuckt,
und der Wagen rasselt und rüttelt und rückt,
und weit, wie ins Reich der Gespenster,
weit blick' ich hinaus in das dämmrige Licht,
und schemenhaft schau' ich mein blasses Gesicht
im lampenbeschiedenen Fenster.

Da rast es nun hin mit dem brausenden Zug
an Wiesen und Wäldern vorüber,
über Mauern, Stakete und Bäume im Flug,
und trüber blickt es und trüber.
und jetzo, wahrhaftig, ich täusche mich nicht,
jetzt rollen über mein Schattengesicht
zwei schwere und leuchtende Tränen.
Und tief in der Brust mir klingt es und singt's,
und fiebernd das Herz und die Pulse durchdringt's,
ein wildes, ein brennendes Sehnen.

Ein Sehnen hinaus in das Mondscheinreich,
das fliegend die Drähte durchschneiden.
Sie tauchen hernieder und steigen zugleich,
vom Zauber der Nacht mich zu scheiden.
Doch ich blicke hinaus, und das Herz wird mir weit,
und ich lulle mich ein in die selige Zeit,
wo nächtlich tanzte am Weiher
auf Mondlichstrahlen die Elfenmaid,
dazu ihr vom minniger Wonne und Leid
der Elfe spielte die Leier.

Der Elfe, er spielte die Leier so schön,
die Gräslein mussten ihm lauschen,
der Mühlbach im Sturze vernahm's und blieb stehn,
vergessend sein eigenes Rauschen.
Maiblume und Rotklee weineten Tau,
und wonnige Schauer durchbebten die Au,
und Sänger lauschten im Haine.
Sie lauschten und lernten vom Elfen gar viel
und stimmten ihr duftendes Saitenspiel
so zaubrisch und rein wie das seine.

Vorüber, vorüber im sausenden Takt!
Kein Zauber nimmt dich gefangen,
der du schwindelhoch über dem Katarakt
und tief durch die Berge gegangen.

Du rasender Pulsschlag der fiebernden Welt,
du Dämon, der in den Armen mich hält
und trägt zu entlegener Ferne!
Ich bliebe so gerne im Mondschein
und lauschte so gerne verschwiegen allein
Der Zwiesprach' seliger Sterne!

Rauchwolken verhüllen das dämmernde Bild
und schlingen weisswogende Reigen.
Doch unter mir stampft es und schmettert es wild,
und unter mir will es nicht schweigen.
Es klingt wie ein Ächzen, es rieselt wie Schweiß,
als schleppten Zyklopen hin über das Gleis
den Zug auf ehernen Armen.
Und wie ich noch lausche beklommen und bang,
da wird aus dem Chaos ein Donnergesang,
zum Grauen zugleich und Erbarmen:

„Wir tragen euch hin durch die duftende Nacht,
mit keuchenden Kehlen und Brüsten.
Wir haben euch güldene Häuser gemacht,
indessen wie Geier wir nisten.
Wir schaffen euch Kleider. Wir backen euch Brot.
Ihr schaft uns den grinsenden, winselnden Tod.
Wir wollen die Ketten zerbrechen.
Uns dürstet, uns dürstet nach eurem Gut!
Uns dürstet, uns dürstet nach eurem Blut!
Wir wollen uns rächen, uns rächen!“

Wohl sind wir ein rauhes, blutdürstend Geschlecht,
mit schwieligen Händen und Herzen.
Doch gebt uns zum Leben, zum Streben ein Recht
und nehmt uns die Last unsrer Schmerzen!
Ja, könnten wir atmen, im keuchenden Lauf,
nur einmal erquickend, tief innerlich auf,
so, weil du den Elfen bewundert,
so sängen wir dir mit Donnergetön
das Lied, so finster und doch so schön,
das Lied von unserm Jahrhundert!

Willst lernen, Poetlein, das heilige Lied,
so lausche dem Rasseln der Schienen,
so meide das schläfrige, tändelnde Ried
und folge dem Gang der Maschinen;
beachte den Funken im singenden Draht,
des Schiffes schwindelnden Wolkenpfad,
und weiter, o beuge dich nieder
zum Herzen der Armen, mitleidig und mild,
und was es dir zitternd und weinend enthüllt,
ersteh' es in Tönen dir wieder!“

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht,
die Räder dröhnen und rasen.
Still sitz' ich im Polster und halte die Wacht
unter sieben schnarchenden Nasen.
Die lampe flackert und zittert und zuckt,
und der Wagen rasselt und rüttelt und ruckt,
und tief aus dem Chaos der Töne,
da quillt es, da drängt es, da perlt es empor
wie Hymnengesänge, bezaubernd mein Ohr,
in erdenverklärender Schöne.

Und leise auf schwillt es, und ebbend verhallt's
im schmetternden Eisengeklirre.
Und wieder erwacht es, und himmelauf wallt's
hervor aus dem Tönegewirre.
Und immer von neuem versinkt es und steigt.
Und endlich verweht's im Tumulte und schweigt
und lässt mir ein heisses Begehren,
das sinneberückende Zaubergetön
von himmlischen Lenzen auf irdischen Höhn
zu Ende, zu Ende zu hören.

Goga s-a arătat intens preocupat de continua perfectare a traducerii sale; un manuscris găsit de Olimpiu Boitoș la tipografia „Dacia Traiană“ din Sibiu atestă acest lucru.

Cum îi era obiceiul, poetul a făcut serioase intervenții după publicarea ei în *Luceafărul*, chiar pe o pagină tipărită a revistei, cum se poate vedea din numărul reprodus după O. Boitoș: *Din laboratorul literar al lui O. Goga — cazul poeziei „In tren“*, Sibiu, 1942. E neîndoios că poezia aceasta l-a atras pe Goga în primul rînd prin puternicul ei caracter social. Poezia *In tren* a fost și este considerată o piesă antologică pentru preocupările sociale ale literaturii naturaliste. A se vedea, de pildă, lucrarea *Vom Naturalismus zur neuen Volksdichtung*, vol. I, din colecția „Deutsche Literatur in Entwicklungsreihen“ (Leipzig, 1936, Ph. Reclam jun.).

În *Dichtung und Dichter der Zeit* (Leipzig, 1911), Albert Soergel stabilește o paralelă între *Im Nachtzug* de G. Hauptmann și *Buch der Zeit* (1885, *Cartea timpului*) de Arno Holz, fruntaș al naturalismului german. El relevă discrepanța dintre „Dichtertraum“ (visul poetului) și „Erdenwirklichkeit“ (realitate terestră), două noțiuni care stau și la baza analizei lui O. Boitoș. Tematica socială se conturează mai precis la G. Hauptmann. Poezia lui G. Hauptmann, simptomatică pentru vremea aceea, fără să fie deosebit de valoroasă, este paradoxală în sensul că

conține diferite acumulări culturale, provenite mai ales din literatura romantică și realistă a secolului al XIX-lea. Distribuirea armonioasă a elementelor epice, dramatice și lirice ne face să afirmăm că *Im Nachtzug* este o baladă în care substanța epică este puternic lirizată.

Traducerea lui Goga este excelentă. Soluțiile stilistice sînt foarte apropiate de original.

Metrul originalului este iambic-anapestic, cel al traducerii, la fel, ceea ce conferă întregii poezii un ritm vii, dinamic.

Finalul poeziei este în spiritul „ironiei romantice“, categorie estetică subiectivistă a romantismului german, care recunoaște supremația ficțiunii, a fanteziei. Traducerea lui Goga dovedește o cunoaștere aprofundată a limbii germane, a diferitelor tradiții stilistice, o la stilul ecleziastic luteran, inițiat de strălucita pană a lui Luther, pînă la stilul diferitelor curente literare, dintre care mai cu seamă acela al romantismului și „realismului poetic“ din secolul al XIX-lea („poetischer Realismus“).

„Poezia *In tren*, pe care Goga o publică în *Luceafărul* cu subtitlul «după Gerhart Hauptmann», sugerînd părerea unei anumite libertăți în tălmăcirea originalului, este — zice O. Boitoș în studiul citat — în realitate o traducere destul de scrupuloasă. Nu numai concepția poeziei și structura ei prozodică sînt respectate, dar chiar și anume figuri de stil sînt redade, ceea ce dovedește o apreciere din partea poetului român a operei alese și un efort susținut pentru cucerirea valorilor ei estetice pe scara literaturii române. Hauptmann întrebuițează de cîteva ori aliterația ca mijloc de sugestie, pentru potențarea efectului unei descrieri. Procedeu se găsește și în traducere, și anume o dată chiar la același vers. Vrînd să sugereze zgomotul produs de goana trenului, poetul german spune :

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht.
Die Räder dröhnen und rasen.

În traducerea lui Goga ideea e exprimată prin următoarele versuri :

In goană sălbatic cimpiei s-așterne
Și tropotă trenul în noapte.

Același efect îl obține Hauptmann uneori prin repetare, figură care de asemenea se găsește și în traducerea lui Goga :

Fugarul sălbatec s-avîntă-nainte
Și urlă și geme și tună.

Aceste două versuri frumoase exprimă același obsedant moment într-o versiune care este superioară originalului ca putere de sugestie. Nu lipsesc însă nici deosebirile față de original. Inșiși titlul poeziei nu este redat exact. În loc să spună *In trenul de noapte*, cum ar fi pretins o traducere fidelă, Goga s-a mulțumit cu un titlu mai scurt — *In tren* — lipsit de oarecare precizie. La fel, când e vorba să caracterizeze noaptea, Hauptmann spune dintr-o dată că era o «noapte cu lună» (*Mondscheinnacht*), pe cînd la poetul român amănuntul se ivește numai mai tîrziu, atunci cînd apar efectele de vraje ale poetului astru. Mai sînt și alte deosebiri de felul acesta, dar ele nu sînt atît de mari încît să diferențieze cele două texte ca sens, și lucrarea lui Goga tot o traducere rămîne. Totuși, deosebirile sînt cît se poate de semnificative pentru stilurile celor doi poeți. Preciziunea pe care am constatat-o în cele două cazuri semnalate acum stăruie la poetul german în fiecare moment. El caută anume trăsături caracteristice și nu ezită să le redea chiar și atunci cînd sînt vulgare, ceea ce Goga evită. Cei «vreo șapte» tovarăși de drum din compartimentul poetului sînt prezentați în poezia lui Hauptmann printr-o imagine de un puternic efect plastic, ca «șapte nasuri care sforăie» (*Sieben schnarchenden Nasen*). Avem aici un exemplu tipic de stil naturalist, pe care Goga nu și l-a însușit pentru că naturalismul nu era o formulă potrivită cu structura lui sufletească.

Iată acum deosebirile dintre cele două variante ale traducerii lui Goga :

- V. 1, în revistă : „*În goană sălbatic cîmpiei s-așterne*“ ;
 în versiunea revăzută : „*În goană vrăjmașe cîmpiei s-așterne*“.
- V. 7, în revistă : „*Departe în noaptea albastră*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Departe în zarea albastră*“.
- V. 8, în revistă : „*Privirea-mi colindă lumina răsleață*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Mă fură pe cîmpuri lumina răsleață*“.
- V. 16, în revistă : „*Un picur răsare-mi genele grele*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Un strop mi se scurge din genele grele*“.
- V. 17, în revistă : „*Și-n tremur obrazu-mi prelinge*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Alene obrazu-mi prelinge*“.
- V. 18, în revistă : „*Și lacrima-n pieptu-mi un cîntec învie*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Se strecură-n suflet și acolo-mi învie*“.

- V. 19, în revistă : „*Și inima-ntreagă îi cadă-n robie*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Un glas care tainic mă prinde-n robie*“.
- V. 20, în revistă : „*Sălbatic un dor mă încinge*“ ;
 în versiunea revăzută : „*In inim-un dor mi se-ncinge*“.
- V. 26, în revistă : „*Vrăjindu-mi icoană din vremuri uitate*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Dezgroată icoane din vremuri uitate*“.
- V. 31, în revistă : „*Cîntarea măiastră în noapte pătrunde*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Doinirea lor parcă în noapte pătrunde*“.
- V. 38, în revistă : „*Ascultă și-nvață cîntarea măiastră*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Ascultă și-nvață doinirea măiastră*“.
- V. 43, în revistă : „*Te-avînți peste ape cu rezezi răsfrîngeri*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Te-azvîrli peste ape cu rezezi răsfrîngeri*“.
- V. 45, în revistă : „*Tu, tremur sălbatic al lumii pripite*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Tu, chiot sălbatic al lumii pripite*“.
- V. 53, în revistă : „*Fușarul sălbatic s-avîntă-nainte*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Fugaru-ndărătnic gonește-nainte*“.
- V. 55, în revistă : „*Și trupu-i asudă — cu brațe vrăjmașe*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Și trupu-i asudă — cu mîini uriașe*“.
- V. 56, în revistă : „*Îmi pare că zmeii îl duc pe ogașe*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Se pare că zmeii îl duc pe ogașe*“.
- V. 58, în revistă : „*Și cum țin priveghiul lipsit de repaos*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Așa stînd de veghe lipsit de repaos*“.
- V. 59, în revistă : „*Aud cum un cîntec purcese din haos*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Deodată alt cîntec purcese din haos*“.
- V. 63, în revistă : „*Noi n-avem bordeie și mîinile noastre*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Noi n-avem bordeie și palmele noastre*“.
- V. 74, în revistă : „*Vor biete inimi trudite*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Cer biete inimi trușite*“.
- V. 76, în revistă : „*Un tremur din vaierul nostru din suflet*“ ;
 în versiunea revăzută : „*Un picur din vaierul nostru din suflet*“.

- V. 78, în revistă : „Zdrobire-ar a ielelor horă răzleață“ ;
 în versiunea revăzută : „Ar frînge a ielelor horă răzleață“.
- V. 81, în revistă : „Poete, cîntarea de vrei tu să-nveți“ ;
 în versiunea revăzută : „Poete, tu hora de vrei să ne-o-nveți“.
- V. 82, în revistă : „Ascultă-l al ocnei sobol“ ;
 în versiunea revăzută : „Ascultă-l pe-al ocnei sobol“.
- V. 84, în revistă : „Grăbește din crîngul domol“ ;
 în versiunea revăzută : „Tu du-te din crîngul domol“.
- V. 87, în revistă : „Și-apleacă-ți urechea cu jale“ ;
 în versiunea revăzută : „Apleacă-ți urechea cu jale“.
- V. 89, în revistă : „Și toate ce-n tremur, plîngînd, el ți-a spus“ ;
 în versiunea revăzută : „Și cîte-n sughițuri, plîngînd, el ți-a spus“.
- V. 96, în revistă : „Cînd roata s-avîntă și-n vaiet tresare“ ;
 în versiunea revăzută : „Cînd roata s-avîntă și-n vaiet tresare“.
- V. 98, în revistă : „Cîntare de slavă și-ntrupă-se-n pripă“ ;
 în versiunea revăzută : „Cîntarea cea nouă mă-nvăluie-n pripă“.
- V. 99, în revistă : „Cu tremura-i dulce vrăjindu-mi o clipă“ ;
 în versiunea revăzută : „Cu glasul ei proaspăt vrăjindu-mi pe-o clipă“.

Varianta a doua e mai corectă și mai atrăgătoare, scoate mai mult în evidență simțul armoniei, asigură frazelor o structură mai omogenă, le precizează mai bine sensurile (pentru aceasta poetul își ia libertăți mai mari decît în prima variantă), evită monotonia repetării unor cuvinte, asperitățile de limbă și neclaritățile de conținut. În ediția noastră publicăm această a doua variantă.

BIBLIOGRAFIA POEZIILOR LUI
 OCTAVIAN GOGA

I. ÎN PERIODICE

- ATUNCI ȘI ACUM — *Tribuna*, an. XIV, nr. 275, 12/24 dec. 1897, p. 1098 ; semnată *Tavi*.
- NU-I FERICIRE PE PĂMÎNT — *Revista ilustrată*, an. I, nr. 5—6, mai-iunie 1898, p. 107 ; semnată *Octavian*.
- AȘA A FOST SĂ FIE... — *Familia*, an. XXXIV, nr. 44, 1/13 noiembrie 1898, p. 523 ; semnată *Octavian*.
- AZI ȘI MÎNE... — *Familia*, an. XXXV, nr. 2, 10/22 ianuarie 1899, p. 18 ; semnată *Octavian*.
- DRAGOSTE ȘI GÎNDURI — *Familia*, an. XXXV, nr. 18, 2/14 mai 1899, p. 21 ; semnată *Octavian*.
- ÎN TAINA SĂRII — *Familia*, an. XXXV, nr. 33, 15/27 august 1899, p. 390 ; semnată *Octavian*.
- ADEVĂRURI TRISTE... — *Familia*, an. XXXV, nr. 45, 7/19 noiembrie 1899, p. 530 ; semnată *Octavian*.
- STANA — *Tribuna*, an. XVI, nr. 255, 19 noiembrie/1 decembrie 1899, p. 1020 ; semnată *Octavian*.
- ÎN CALUMNIATORES — *Tribuna*, an. XVII, nr. 1, 1/13 ianuarie 1900, p. 2 ; semnată *O*.
- IMPĂCARE — *Familia*, an. XXXVI, nr. 4, 23 ianuarie / 4 februarie 1900, p. 38—39 ; semnată *Octavian*.
- LACRĂMI... — *Familia*, an. XXXVI, nr. 16, 16/29 aprilie 1900, p. 187 ; semnată *Octavian*.
- PE ULIȚĂ — *Familia*, an. XXXVI, nr. 21, 21 mai / 3 iunie 1900, p. 243 ; semnată *Octavian*.
- MAI RAMII... — *Familia*, an. XXXVI, nr. 26, 25 iunie / 8 iulie 1900, p. 304 ; semnată *Octavian*.
- MĂGDĂLINA — *Tribuna*, an. XVII, nr. 139, 16/29 iulie 1900, p. 554 ; semnată *Octavian*.
- PE GÎNDURI — *Familia*, an. XXXVI, nr. 13/26 august 1900, p. 388 ; semnată *Octavian*.
- TE-AI DUS... — *Tribuna*, an. XVII, nr. 160, 17/30 august 1900, p. 638 ; semnată *Octavian*.

AȘ VREA... — *Tribuna*, an. XVII, nr. 201, 18/31 octombrie 1900, p. 801; semnată *Octavian*.
DACĂ... — *Tribuna*, an. XVII, nr. 204, 22 octombrie / 4 noiembrie 1900, p. 814; semnată *Octavian*.
BLONDINEI — *Tribuna*, an. XVII, nr. 236, 10/23 decembrie 1900, p. 942; semnată *Octavian*.
ADEVĂR... — *Familia*, an. XXXVI, nr. 51—52, 24 decembrie / 6 ianuarie 1900, p. 604; semnată *Octavian*.
OSTENIT... — *Tribuna literară*, nr. 32, 18 februarie / 3 martie 1901, p. 29; semnată *Octavian*. Republicată cu titlul *A fost odată...* în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
TU DORMI... — *Tribuna literară*, nr. 37, 25 februarie / 10 martie 1901, p. 33; semnată *Octavian*.
TE-AI DUS... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 8, 25 februarie / 10 martie 1901, p. 88; semnată *Octavian*.
DRAGOSTE BARBARĂ — *Tribuna literară*, nr. 47, 11/24 martie 1901, p. 42; semnată *Sfinx*.
DESPĂRTIRE — *Familia*, an. XXVII, nr. 12, 25 martie / 7 aprilie 1901, p. 135; semnată *Octavian*.
NOI ȘI ELE — *Tribuna literară*, nr. 57, 25 martie / 7 aprilie 1901, p. 49; semnată *Octavian*.
CÎNTEC — *Tribuna literară*, nr. 65, 8/21 aprilie 1901, p. 59; semnată *Octavian*.
CÎNTEC MODERN — *Tribuna literară*, nr. 65, 8/21 aprilie 1901, p. 60; semnată *Octavian*.
ABĂTUT... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 15, 15/28 aprilie 1901, p. 174; semnată *Octavian*.
NECESSITAS FACIT VERSUM — *Tribuna literară*, nr. 75, 22 aprilie / 5 mai 1901, p. 67; semnată *Octavian*.
VARIETAS... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 19, 13/26 mai 1901, p. 222; semnată *Octavian*.
ZÎMBET TRIST... — *Tribuna literară*, nr. 94, 20 mai / 2 iunie 1901, p. 83; semnată *Octavian*.
IRONIE — *Tribuna literară*, nr. 98, 27 mai / 9 iunie 1901, p. 87; semnată *Octavian*.
RUGĂMINTE... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 21, 27 mai / 9 iunie 1901, p. 246; semnată *Octavian*.
RÎS PRINTRE LACRĂMI — *Tribuna literară*, nr. 103, 3/16 iunie 1901, p. 92; semnată *Octavian*.
PE PAT — *Tribuna literară*, nr. 108, 10/23 iunie 1901, p. 95; semnată *Octavian*.
FII PE PACE! — *Tribuna literară*, nr. 127, 8/21 iulie 1901, p. 112.
SONET — *Tribuna literară*, nr. 132, 15/28 iulie 1901, p. 115; semnată *Octavian*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 3, 1 februarie 1909, p. 53; semnată *Octavian Goga*.
SĂ TAC?... — *Tribuna literară*, nr. 149, 12/25 august 1901, p. 131; semnată *Octavian*.
ȚIE!... — *Tribuna literară*, nr. 158, 26 august/8 septembrie 1901, p. 139; semnată *Octavian*.

RĂMAS BUN — *Tribuna literară*, nr. 167, 11/24 septembrie 1901, p. 148; semnată *Octavian*.
DIN VIAȚĂ — *Tribuna literară*, nr. 180, 30 septembrie / 13 octombrie 1901, p. 157; semnată *Octavian*.
DOMNULUI SĂ NE RUGĂM — *Tribuna*, an. XVIII, nr. 209, 11/24 noiembrie 1901, p. 833; semnată *Octavian*.
DIN VIAȚĂ — *Familia*, an. XXXVII, nr. 2, 14/27 ianuarie 1901, p. 13; semnată *Octavian*.
CLIPE SENINE... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 5, 4/17 februarie 1901, p. 54; semnată *Octavian*.
PRIETENEI — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61; semnată *Octavian*.
UNUI PRIETEN — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61; semnată *Octavian*.
CURIND — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61; semnată *Octavian*.
DE PE STRADĂ — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61; semnată *Octavian*.
CARMEN MISERABILE — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61; semnată *Octavian*.
ZADARNIC — *Tribuna*, an. XIX, nr. 23, 6/19 februarie 1902, p. 89; semnată *Octavian*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. II, nr. 21, 1 noiembrie 1903, p. 344; semnată *Nic. Otavă*. Retipărită în volumul *Poezii* (1905).
FRAGMENT — *Tribuna*, an. XIX, nr. 24, 7/20 februarie 1902, p. 93; semnată *Octavian*.
ACASĂ — *Tribuna*, an. XIX, nr. 26, 10/28 februarie 1902, p. 101; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
VIS MAIOR, I, II — *Tribuna*, an. XIX, nr. 28, 13/26 februarie 1902, p. 109; semnată *Octavian*.
NOI — *Tribuna*, an. XIX, nr. 31, 17 februarie / 2 martie 1902, p. 121; semnată *Octavian*.
SĂ PLEC... — *Tribuna*, an. XIX, nr. 33, 20 februarie / 5 martie 1902, p. 129; semnată *Octavian*.
RAPSDIE (Fără rimă) — *Luceafărul*, an. I, nr. 1, 1 iulie 1902, p. 2; semnată *Othmar*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
ACASĂ, I. REVEDERE — *Luceafărul*, an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 6; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
PRIMĂVARA — *Luceafărul*, an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 16, la „Poșta redacției”; semnată *Lia*.
IAR CÎND VEI DORMI... (Heine) — *Luceafărul*, an. I, nr. 3, 1 august 1902, p. 40; semnată *Octavian*.
DORINȚA — *Luceafărul*, an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, p. 95; semnată *Octavian*; reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
TOAMNĂ — *Luceafărul*, an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, la „Poșta redacției”; semnată *Pygmalion*.
TOAMNA — *Luceafărul*, an. I, nr. 8, 15 octombrie 1902, p. 114; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

BĂTRINI — *Luceafărul*, an. I, nr. 11, 1 decembrie 1902, p. 171; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
DE MULT... — *Luceafărul*, an. II, nr. 1, 1 ianuarie 1903, p. 3; semnată *Octavian*.
ȘI IARAȘI VA SĂ VIE...? — *Luceafărul*, an. II, nr. 2, 15 ianuarie 1903, p. 6; semnată *Agog*.
POVESTE DE ANUL NOU — *Luceafărul*, an. II, nr. 2, 15 ianuarie 1903, p. 22—23; semnată *Octavian*.
L-A LUAT DUMNEZEU — *Luceafărul*, an. II, nr. 22, 15 ianuarie 1903, p. 26; semnată *Nic. Otavă*.
CANTORUL CIMPOI — *Luceafărul*, an. II, nr. 3, 1 februarie 1903, p. 46; semnată *Octavian*. Reprodusă în *Țara noastră*, an. II, nr. 38, 1908, p. 412; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 6, 16 martie 1909, p. 128. Introdusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
SĂRBĂTOARE — *Luceafărul*, an. II, nr. 3, 1 februarie 1903, p. 54; semnată *Nicu*.
DE-O SĂ MOR — *Luceafărul*, an. II, nr. 4, 15 februarie 1903, p. 67; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
CÎNTECE, I, II — *Luceafărul*, an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 85; semnată *Nic. Otavă*.
PLÎNGI, COPILĂ !... — *Luceafărul*, an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 85; semnată *Octavian*.
DE CE ?... — *Luceafărul*, an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 97; semnată *Lia*.
CÎNTECE, I — *Luceafărul*, an. II, nr. 6, 15 martie 1903, p. 102; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
CÎNTECE, I — *Luceafărul*, an. II, nr. 6, 16 martie 1903, p. 102; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
NOAPTE — *Luceafărul*, an. II, nr. 7, 1 aprilie 1903, p. 133; semnată *Octavian*.
ZADARNIC — *Luceafărul*, an. II, nr. 8, 15 aprilie 1903, p. 152; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
CÎNTECE, II — *Luceafărul*, an. II, nr. 9, 1 mai 1903, p. 158; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
CÎNTECE, III — *Luceafărul*, an. II, nr. 10—11, 1 iunie 1903, p. 230—231; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
RĂMIÎ — *Luceafărul*, an. II, nr. 12—13, 1 iulie 1903, p. 199; semnată *Octavian*.
CASA NOASTRĂ — *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 230—231; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
IUBIREA MEA — *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 235; semnată *Octavian*.
NEPOTRIVIRE — *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 240; semnată *Ion Codru*.
LA STÎNĂ, — *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 268; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

SFÎRȘIT DE SEPTEMBRIE (Petófi) — *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 278; semnată *Octavian Goga*.
RUGA MAMEI (Fragment) — *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 261; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

REÎNTORS — *Luceafărul*, an. II, nr. 19, 1 octombrie 1903, p. 302; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. II, nr. 23, 1 decembrie 1903, p. 383; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu titlul *Cîntece*, VI.

SINGUR — *Luceafărul*, an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 402; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DESPĂRTIRE — *Luceafărul*, an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 399; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

MORTUA EST (Rapsodie. Fără rimă) — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 6—7; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Frumoasa cea din urmă*, în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PE ÎNSERATE — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 18; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

LA GROAPA LUI LAIE — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 44; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

O, TEMPORA, TEMPORA !... — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 44; semnată *Sanherib*. Reprodusă în *Țara noastră*, an. II, nr. 52, 21 decembrie 1908, cu modificări, sub semnătura *Octavian Goga*. Reprodusă apoi în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

NOI — *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 51; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

MOARA (de Carmen Sylva) — *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 57; semnată *Octavian Goga*.

COPILUL MEU (de Carmen Sylva) — *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 67; semnată *Octavian Goga*.

A MURIT... — *Luceafărul*, an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 74; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

TU EȘTI... — *Luceafărul*, an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 88, la „Poșta redacției”; semnată *Sisifus*.

OLTUL — *Luceafărul*, an. III, nr. 4, 15 februarie 1904, p. 91—92; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CADE O LACRIMĂ... — *Luceafărul*, an. III, nr. 5, 1 martie 1904, p. 119; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. III, nr. 6, 15 martie 1904, p. 140; semnată *Ion Codru*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DĂSCALIȚA — *Luceafărul*, an. III, nr. 7, 1 aprilie 1904, p. 151; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DIMINEAȚA — *Luceafărul*, an. III, nr. 8, 15 aprilie 1904, p. 172; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

APOSTOLUL — *Luceafărul*, an. III, nr. 9—11, 15 iunie 1904, p. 208; semnată *Nic Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DURA LEX — *Luceafărul*, an. III, nr. 9—11, 4/5 iunie 1904, p. 224, la „Poșta redacției”; semnată *Sisifus*.

DE LA NOI — *Luceafărul*, an. III, nr. 12—13, 1 iulie 1904, p. 277; semnată *Nic Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905)

IUBIREA MEA (Manyosu) traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 264; semnată *Othmar*.

NESTATORNICIE (Manyosu) (traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 264; semnată *Othmar*.

LA GROAPA IUBITEI (M. Ugeda) (traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 264; semnată *Othmar*.

HORA CÎINILOR (de A. Petőfi) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 272; semnată *O. Goga*.

HORA LUPILOR (de A. Petőfi) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 273; semnată *O. Goga*.

SEARA — *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă cu titlul *Sara* — în volumul *Poezii* (1905).

SOLUS ERO — *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 300; semnată *Octavian Goga*.

COPIILOR (I, II) — *Luceafărul*, an. III, nr. 18, 15 septembrie 1904, p. 310; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTĂREȚILOR DE LA ORAS — *Sămănătorul*, an. III, nr. 40, 3 octombrie 1904, p. 629—630; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 343; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 352, la „Poșta redacției”; semnată *Sisifus*.

DESPĂRȚIRE — *Luceafărul*, an. III, nr. 21, 1 noiembrie 1904, p. 355; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PRIBEAG — *Luceafărul*, an. III, nr. 22—23, 1 decembrie 1904, p. 384; semnată *Nic Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎN SUFLET SIMT O TEAMĂ CUM S-AȘTERNE (de A. Petőfi) — *Luceafărul*, an. III nr. 24, 15 decembrie 1904, p. 404; semnată *Octavian Goga*. Retipărită în *Luceafărul*, an. XI, nr. 31, 16 noiembrie 1912, p. 676; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg*.

PACE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 5; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PLUGARII — *Luceafărul*, an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 10; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

LĂUTARUL — *Luceafărul*, an. IV, nr. 2, 15 ianuarie 1905, p. 35; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎNGROPARE (I, II) — *Luceafărul*, an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 83; semnată *O. G.*

ÎN TREN (După G. Hauptmann) — *Luceafărul*, an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 93; semnată *Octavian Goga*.

ÎNVINS — *Luceafărul*, an. IV, nr. 5, 1 martie 1905, p. 115; semnată *O. G.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PĂRĂȘIȚI — *Luceafărul*, an. IV, nr. 6, 15 martie 1905, p. 138; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ĂȘTEPTARE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 8, 15 aprilie 1905, p. 167; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎN CODRU — *Luceafărul*, an. IV, nr. 10, 15 martie 1905, p. 207; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DASCĂLUL — *Luceafărul*, an. IV, nr. 15—16, 15 august 1905, p. 306; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

RUGĂCIUNE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 17, 1 septembrie 1905, p. 327; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

NOAPTE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 18, 15 septembrie 1905, p. 347; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CLĂCAȘII — *Luceafărul*, an. IV, nr. 19, 1 octombrie 1905, p. 367; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905), apoi în *Calendarul Minervei*, 1906, p. 132—135.

ÎNVIERE — *Luceafărul*, an. V, nr. 2, 15 ianuarie 1906, p. 30; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă — cu titlul *Lăcaș străbun...* — în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

DE DEMULT... — *Luceafărul*, an. V, nr. 3, 1 februarie 1906, p. 51—52. Retipărită în *Gazeta de Transilvania*, 15 februarie 1906, p. 75. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SCRISOARE — *Luceafărul*, an. V, nr. 4, 15 februarie 1906, p. 75; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SUFLETUL (După Ada Negri) — *Luceafărul*, an. V, nr. 5, 1 martie 1906, p. 102; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Flacăra*, an. IV, nr. 28, 25 aprilie 1915, p. 265, cu aceeași semnătură. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

SINGURI (După Ada Negri) — *Luceafărul*, an. V, 15 martie 1906, p. 123; semnată *Octavian Goga*.

SUFLETUL — *Luceafărul*, an. V, nr. 8, 15 aprilie 1906, p. 167; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CARMEN — *Viața românească*, an. I, nr. 4, 1 iunie 1906, p. 79—80; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. V, nr. 11—12, 15 iunie 1906, p. 249. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

IN MUNȚI — *Luceafărul*, an. V, nr. 13—16, 1 iulie 1906, p. 263; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Viața românească*, an. I, nr. 7, septembrie 1906, p. 145. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

O RAZĂ — *Viața românească*, an. I, nr. 6, iunie 1906, p. 421—424; semnată *Octavian Goga*. Retipărită în *Luceafărul*, an. V, nr. 17—18, 15 octombrie 1906, p. 388. Reprodusă în *Tribuna*, nr. 239, 25 decembrie 1906, p. 22. Inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

GRAIUL PINII — *Luceafărul*, an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 433; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Viața românească*, an. II, nr. 1, ianuarie 1906, p. 206, și în *Țara noastră*, an. III, nr. 7, 15/28 februarie 1909, p. 50. Republicată în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

AȘTEPTARE — *Viața literară*, 18 iunie 1906; semnată *O. Goga*.

COPIILOR — *Luceafărul*, an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 463; semnată *Ion Bratu*. Reprodusă sub titlul *Moș Crăciun* în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PRIVIGHETORI și CIOCIRLII (După Petőfi) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 1, 1 ianuarie 1907, p. 3—4; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

NOAPTE (După Carăucei) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 65; semnată *G. Reprodusă în Flacăra*, an. IV, nr. 30, 9 mai 1915, p. 291; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

ION CRIȘMARUL — *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 74; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

EU VĂD ÎN VIS (După Al. Petőfi) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 6, 15 martie 1907, p. 97; semnată *Octavian Goga*.

RUGĂCIUNE — *Luceafărul*, an. VI, nr. 7, 1 aprilie 1907, p. 119; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *O țară știu — 1907* — în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

ZILE RELE — *Convorbiri literare*, an. XLI, nr. 3, martie 1907, p. 261; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 8, 15 aprilie 1907, p. 149. Retipărită în *Dezrobirea*, dusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

UN OM — *Viața românească* an. II, nr. 3, 1 martie 1907, p. 460—463; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 8, 5 aprilie 1907, p. 149. Retipărită în *Dezrobirea*, an. I, nr. 8, 23 aprilie 1907, p. 2—3. Inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

ÎNVIERE — *Luceafărul*, an. VI, nr. 9, 1 mai 1907, p. 178; semnată *Octavian Goga*. Cu titlul *E sârbătoare*, inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

STRĂINUL — *Luceafărul*, an. VI, nr. 12, 15 iunie 1907; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

FECUNDITAS — *Viața românească*, an. II, nr. 10, octombrie 1907, p. 71—72; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907, p. 454. Inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

ASFINȚIT — *Luceafărul*, an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907, p. 447; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

POEZIA VIETII (De F. Schiller) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 22, 15 noiembrie 1907, p. 481; semnată *Octavian Goga*.

ÎN LINIȘTEA AMURGULUI (După Al. Petőfi) — *Luceafărul*, an. VII, nr. 3, 1 februarie 1908, p. 48; semnată *Octavian Goga*.

FIOR — *Viața românească*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1908; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VII, nr. 6, 15 martie 1908, p. 120. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

IUDITA (După I. Kiss) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 23—24, 15 decembrie 1907, p. 512; semnată *Octavian Goga*.

POEZIE — *Luceafărul*, an. VII, nr. 1—2, 15 ianuarie 1908, p. 3; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CÎNTECELE MELE — *Luceafărul*, an. VII, nr. 7, 1 aprilie 1908, p. 143; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SONET — *Țara noastră*, an. II, nr. 18, 27 aprilie 1908, p. 2; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PRĂPASTIE — *Luceafărul*, an. VII, nr. 9—10, 1—15 mai 1908, p. 195—197; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

TRANDAFIRI — *Luceafărul*, an. VII, nr. 11—12, 1/15 iunie 1908, p. 247; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. VII, nr. 11—12, 1/15 iunie 1908, p. 247; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* cu titlul *Cîntece, I* (1909).

SONET — *Luceafărul*, an. VII, nr. 11—12, 1/5 iunie 1908, p. 247; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CAIN (1907), I, II, III — *Luceafărul*, an. VII, nr. 17, 1 septembrie 1908, p. 406; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

COSAȘUL — *Luceafărul*, an. VII, nr. 18, 15 septembrie 1908, p. 431; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PRIMA LUX — *Luceafărul*, an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 455; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

RASUNA TOACA — *Luceafărul*, an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 460; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PORTRET (Unui parvenit) — *Luceafărul*, an. VII, nr. 24, 15 decembrie 1908, p. 584; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

MI-A BĂTUT UN MOȘ LA POARTĂ... — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 6; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

EȘTI SINGURĂ... — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 7; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

NOI NE-NTILNIM — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 2, 16 ianuarie 1909, p. 27; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

LACUL MORTII (După A. Ady) — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 5, 1 martie 1909, p. 106; semnată G.

MARTIRUL CRISTOȘILOR (A. Ady) — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 5, 1 martie 1909, p. 190; semnată G.

GRAIUL APELOR: LA MAL, DE PROFUNDIS — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 12, 16 iunie 1909, p. 266; semnate *Octavian Goga*. Reproduse în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

STRAMOȘII — *Țara noastră*, an. III, nr. 27, 5/18 iulie 1909, p. 219; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Viața românească*, an. IV, nr. 7, iulie 1909, p. 13 și în *Tribuna*, Arad, nr. 260, 5 august 1911 p. 1. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

REVEDERE — *Țara noastră*, an. III, nr. 36, 6/19 septembrie 1909, p. 219; semnată *Aegrotus*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PE UN ALBUM — *Țara noastră*, an. III, nr. 39, 27 septembrie / 10 octombrie 1909, p. 286; semnată *Sylex*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CARMEN LABORIS — *Țara noastră*, an. III, nr. 47, 27 noiembrie/3 decembrie 1909, p. 374. Reprodusă în *Calendarul muncii pe anul 1913*, p. 2—3, cu titlul *Cîntecul muncii*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

PE-UN ALBUM — *Țara noastră*, an. III, nr. 39, 27 septembrie/10 octombrie 1909, p. 310; semnată *Sylex*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

OASPE VECHI — *Viața românească*, an. IV, nr. 10, octombrie 1909, p. 51; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 23, 1 decembrie 1909, p. 531. Inclusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

UN TRANDAFIR SE STINGE — *Luceafărul*, an. IX, nr. 6, 16 martie 1910, p. 149; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POETUL — *Tribuna*, Arad, an. XV, decembrie 1910, p. 3; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CUM ZBORI CU TRENUL — *Tribuna*, Arad, an. XV, nr. 121, 18 iunie 1911, p. 2; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TRAGEDIE (De Richard Dehmel) — *Tribuna*, Arad, an. XV, nr. 126, 23 iunie 1911, p. 4. A fost citată integral într-un articol semnat *Octavian Goga*.

SCRISOAREA TA... — *Luceafărul* an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 20; semnată *Othmar*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CRONICA MEA — *Luceafărul*, an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 40; semnată *Yorik*.

PĂCAT — *Luceafărul*, an. XI, nr. 2, 7 ianuarie 1912, p. 47; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

GOMORA — *Luceafărul*, an. XI, nr. 4, 22 ianuarie 1912, p. 83; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Notre Dame* în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

PACE... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 5, 29 ianuarie 1912, p. 106; semnată *Othmar*. Reprodusă cu modificări, sub titlul *Cîntece*, V, în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

LACUL — *Luceafărul*, an. XI, nr. 8, 19 februarie 1912, p. 163; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

EU ȘTIU UN BASM... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 9, 26 februarie 1912, p. 177; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POETUL — *Luceafărul*, an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

OAMENI... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 11, 11 martie 1912, p. 219; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

SCRISOARE (Contesei de Noailles, născ. principesa Brîncoveanu) — *Luceafărul*, an. XI, nr. 16, 15 aprilie 1912; p. 297; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TĂCEREA TA... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 19, 6 mai 1912, p. 348; semnată O. G. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

ÎN DRUM... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 20, 13 mai 1912, p. 267, semnată *Othmar*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TE DU... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 20, 13 mai 1912, p. 370; semnată O. G. Reprodusă, cu titlul *Cîntece*, VI, în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

VORBEAU AZI-NOAPTE DOUĂ APE... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 22, 27 mai 1912, p. 393; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

MARE MOARTĂ — *Luceafărul*, an. XI, nr. 28, 1 septembrie 1912, p. 549; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

ZIUA — *Luceafărul*, an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 575; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

MAMA — *Luceafărul*, an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 575—576; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CINQUECENTO — *Luceafărul*, an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 576; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TOAMNĂ NOUĂ... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 32, 1 decembrie 1912, p. 715; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CÎNTEC (din Heine) — *Luceafărul*, an. XII, nr. 3, 1 februarie 1913, p. 89; semnată *Othmar*.

MI-AM FĂCUT UN CÎNTEC — *Luceafărul*, an. XII, nr. 3, 1 februarie 1913, p. 90; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

AGONIE — *Luceafărul*, an. XII, nr. 7, 1 aprilie 1913, p. 212; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

VOI VENIȚI CU MINE... — *Luceafărul*, an. XII, nr. 8, 16 aprilie 1913, p. 241; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

E SĂRBĂTOAREA BĂTRINETII — *Luceafărul*, an. XII, nr. 24, 16 decembrie 1913, p. 769; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

INIMA — *Ilustrațiunea română*, an. IV, februarie 1914, p. 22; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POVESTEA ARDEALULUI (1914) *Calendarul Minerva*, 1915, p. 171; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Poveste* (1914) în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

PE O RAMURĂ ÎNTÎRZIATĂ — *Flacăra*, an. IV, nr. 21, 7 martie 1915, p. 177; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

DE MI TE CUNOȘTEAM PE TINE — *Flacăra*, an. IV, nr. 29, 2 mai 1915, p. 277; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916) cu titlul *Trecea convoiul mortuar*.

10 MAI — *Epoca*, an. XXII, nr. 127, 11 mai 1915, p. 1; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

LATINITATEA STRIGĂ DIN TRANȘEE — *Epoca*, an. XXII, nr. 190, 13 iulie 1915, p. 1; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă

în *Flacăra*, an. IV, nr. 41, 25 iulie 1915, p. 422. Reprodusă în *Cîntece fără țară* (1916).

PAJUREI CU DOUĂ CAPETE — *Flacăra*, an. V, nr. 19, 20 februarie 1916, p. 213; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

LA CURTEA DE ARGES — *România*, an. I, nr. 270, 17 noiembrie 1917, p. 1; semnată *Octavian Goga*.

VORBESC TĂCERILE — *România nouă*, 8 aprilie 1918; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CIORILE — *România*, an. I, nr. 10, 11 februarie 1917, p. 1; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în același ziar, an. III, nr. 3, 18 ianuarie 1919, p. 1; semnată *Octavian Goga*.

ÎN ȚINTIRIM — *Luceafărul*, an. XVII, nr. 1, 1920, p. 3; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

LA AKERMAN — *Luceafărul*, an. XVII, nr. 4—5, 1920, p. 58. semnată *Octavian Goga*. Reprodusă sub titlul *În bivuac la Akerman*, în volumul *Din larg* (1939).

DIN LARG — *Țara noastră*, an. III, nr. 1, 15 octombrie 1922, p. 3; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

MARTIR (Traducere din Andrei Ady) — *Țara noastră*, an. III, nr. 1, 15 octombrie 1922, p. 9; semnată *Styx*.

OGORUL UNGURESC (Traducere din Andrei Ady) — *Țara noastră*, an. III, nr. 2, 22 octombrie 1922, p. 50; semnată *Styx*. Reprodusă cu titlul *Poezii*, III, în volumul *Din larg* (1939).

SĂ ȘTII... — *Țara noastră*, an. III, nr. 2, 22 octombrie 1922, p. 59; semnată *Aegrotus*. Reprodusă cu titlul *Cărbunii*, în volumul *Din larg* (1939).

VITA NUOVA — *Țara noastră*, an. III, nr. 3, 29 octombrie 1922, p. 73; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

ISUS PE VALURI — *Țara noastră*, an. III, nr. 4, 5 noiembrie 1922, p. 73; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

KARLSBAD — *Țara noastră*, an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 73; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

MARIENBAD — *Țara noastră*, an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 142; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

FRANZENSBAD — *Țara noastră*, an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 142; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

APUS — *Țara noastră*, an. III, nr. 9, 10 decembrie 1922, p. 268; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

AM FOST... — *Țara noastră*, an. III, nr. 10, 17 decembrie 1922, p. 297; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

STEJARUL — *Țara noastră*, an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

POST BELLUM — *Țara noastră*, an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 86; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

POVESTE VECHE — *Țara noastră*, an. IV, nr. 5, 4 februarie 1923, p. 148; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

STRIGOI — *Țara noastră*, an. IV, nr. 10, 11 martie 1923, p. 309; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TRECUTUL — *Țara noastră*, an. IV, nr. 12, 25 martie 1923, p. 373; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

DE PROFUNDIS — *Țara noastră*, an. IV, nr. 14, 8 aprilie 1923, p. 436—437; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CETIND PE BAUDELAIRE — *Țara noastră*, an. IV, nr. 18, 6 mai 1923, p. 564; semnată *Aegrotus*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

PĂMÎNT ȘI CER (I, II, III) — *România*, an. I, nr. 184, 9 august 1917, p. 1; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Țara noastră*, an. IV, nr. 21, 27 mai 1923, p. 660—661; semnată *Aegrotus*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

SUFLETUL — *Țara noastră*, an. IV, nr. 29, 22 iulie 1923, p. 916; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TÎRZIU (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 26; semnată *Octavian Goga*.

POET (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27; semnată *Octavian Goga*.

MARTEI (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27; semnată *Octavian Goga*.

OGORUL UNGURESC (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28; semnată *Octavian Goga*.

CE CAUT (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28; semnată *Octavian Goga*.

ACELAȘI ZÎMBET — *Țara noastră*, an. V, nr. 2, 13 ianuarie 1924, p. 37; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Pace* în volumul *Din larg* (1939).

POETUL — *Țara noastră*, an. V, nr. 8, 24 februarie 1924, p. 229; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TRECEA UN OM... — *Țara noastră*, an. V, nr. 29, 20 iulie 1924, p. 896; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CÎNTĂ MOARTEA — *Făt-Frumos*, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 83.

MARE AETERNUM — *Universul literar*, nr. 14, 21 mai 1938, p. 3.

LUI AVRAM IANCU — *Steaua*, nr. 3, (194), martie 1966, p. 23.

PERDITA — *Argeș*, an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11; semnată *Octavian*.

[TRECUTUL S-A IVIT ÎN PRAG] — *Argeș*, an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11.

LUI DUNDEL (închinată doamnei Veturia Goga) — semnată T. Se află în muzeul „Octavian Goga“ de la Ciucea.

II. PRINCIPALELE EDIȚII

1. POEZII, Budapesta, Institutul tipografic și de editură „Lu-ceafărul”, 1905, 126 p. Pe copertă, anul 1906; volumul acesta a fost reeditat apoi de „Minerva”, București, 1907, în „Biblioteca pentru toți”, nr. 286, Sibiu, 1910, și în primul volum antologic tipărit de „Cultura națională”, București, 1924, care cuprinde și volumele: *Ne cheamă pământul* (1909), *Din umbra zidurilor* (1913), *Cîntece fără țară* (1916). A fost apoi introdus în toate edițiile ce au urmat. Cuprinde 48 de poezii: *Rugăciune, Plugarii, Noi, Oltul, Casa noastră, Apostolul, Dascălul, Dascălița, Bătrîni, Reîntors, Depart, Dorința, Zadarnic, De-o să mor, În codru, Dimineața, Pe înserate, De la noi, Cîntăreșilor de la oraș, Sara, Lăutarul, A murit..., La groapa lui Laie, Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Pribeag, Pace, Cade-o lacrimă, Singur, Părăsiți, Ruga mamei, Zadarnic, La stîină, Toamna, Copiilor, I, II, Părăsit, Despărțire, Invins, Solus ero, Noapte, Clăcașii, Așteptare.*

2. NE CHEAMĂ PĂMÎNTUL. Poezii. București, Editura „Minerva”, 1909, 147 p. A fost retipărit în volumul antologic de Poezii din 1924, precum și în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde 49 de poezii: *Fecunditas, Prăpastie, Cîntecele mele, Inviere, Cosașul, Portret, De demult..., Colindă, Un om, Zile rele, Graiul pînii, Cain, O țară știu, În munți, Prima lux, Cantorul Cîm-poi, Străinul, Mi-a bătut un moș la poartă..., Scrisoare, Lăcaș stră-bun..., Ion crișmarul, Acasă, Nepotrivire, Asfințit, Carmen, O rază, Iubirea mea, Fior, Noi ne-nîlnim, Rapsodie, Trandafiri, Ești sin-gură, Sufletul, A fost odat'..., Revedere, Răsună toaca..., Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, Moș Crăciun, Sonet, Sonet, E sărbătoare, Tempora..., Frumoasa cea din urmă, Poezie.*

3. DIN UMBRA ZIDURILOR, Editura „Minerva”, București, 1913, 171 p. A fost introdus în volumul de Poezii, 1924, și în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde poezia *Revedere* și alte 62 de poezii, împărțite în patru cicluri: a) DIN UMBRA ZIDURILOR: *Oaspe vechi,*

Agonie, Paris, Ziua, Notre Dame, Felinarul, În Muzeu, Cinque-cento, Mama, Măsuța mea, Oameni; b) CÎNTA APELE: *La mal, Aeternitas, Furtuna, Mare moartă, De profundis, Lacul, Mama Venerei eterne, Eu stau la mal, Scrisoarea ta..., Gîndește-te, Scirocco*; c) COARDE VECHI: *Poet, Vorbeau azi-noapte două ape, Doina, Voi veniți cu mine, Inima, Strămoșii..., Carmen laboris, Scrisoare, Moș Crăciun, Eu știu un basm...*; d) CLIPE: *Trage-ți oblonul..., Cîntecele mele, Poetul, Mi-am făcut un cîntec, Un trandafir se stinge, Păcat, Taina, Toamna nouă, Mă-ntorc din nou, Lacrimi, Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Tăcerea ta..., Singurătate, Coboară toamna..., Singur, Sonet, Amurg, În brazi, Blestem, O lacrimă, La moarte, Cum zbori cu trenul, În drum, Moștenire, O clipă, Așteptare, Noapte, Apus, Pe-un album, Mors magna.*

4. CÎNTECE FĂRĂ ȚARĂ, Editura „C. Sfetea”, București, 1916, 154 p. A fost retipărit în volumul de Poezii, 1924, și în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde un cuvînt introductiv al autorului, din care cităm: „Recitesc aceste pagini întunecate înainte de a le da la tipar. Ele s-au desprins pe rînd din frigurile naturalității, din așteptarea zadarnică de un an și jumătate în orașul vesel al Bucureștilor. Credeam că nu vor mai vedea lumina zilei și că, dezmințite de realitate, vor rămînea în sertar pe veci, certificate intime ale unui zbucium care s-a stins — «*testimoni del perir mio lento*» — cum spune atît de frumos poetul italian. Acum însă, cînd atmosfera de moleșală a inacțiunii se lasă tot mai grea peste capetele noastre, cînd dintr-o datorie de singe se face o socoteală rece de cîștig ieftin, acum mi se pare un act de pietate să ne îngropăm morții în văzul tuturor. Iată de ce public aceste versuri...”

Urmează apoi cele 35 de poezii pe care le cuprinde volumul: *Fără țară, Așteptare, Pajurei cu două capete, Țara mea de suflet, Singele, În pacea mută, 10 mai 1915, Atunci, Portretul, Trenurile, Apostolul, Flamma mundi, În mormint la Argeș, Bal la palat, Pribeag străin, Latinitatea strigă din tranșee, Neutralul, Unui orb, Lupul, Boboteaza, Trecea convoiul mortuar, Aducerile-aminte, În suflet simt o teamă cum s-așterne, Lui Petöfi, Unui scriitor vîndut, Noapte, I, II, III, Doi frați, Pribeag, Hora va-lurilor, I, II, Poveste, Sufletul, Dies illa.*

5. DIN LARG (Poeme postume), „Fundatia pentru literatură și artă”, București, 1939, 114 p. Într-o *Lămurire* de la sfîrșitul volumului, poetul D. Ciurezu, care a îngrijit ediția, împreună cu d-na Veturia Goga, precizează: „Apariția acestui volum de versuri a preocupat în mod insistent multipla gîndire a lui Octavian Goga. Intimilor săi le-a comunicat adeseori această intenție și unora chiar le-a împărțit planul după care ar fi dorit să-și grupeze materialul [...]. Noi n-am făcut decît să urmăm cu deosebită grijă manuscrisul poetului. Tot ceea ce este cuprins în acest volum a fost rînduit de mintea și mîna lui O. Goga.” Titlul l-a ales tot Goga.

Cuprinde 60 de poezii împărțite în șase cicluri : a) DIN LARG : *Din larg, Profetul, Isus pe valuri, Poetul, Stejarul, Pace, Regina Elisabeta la 70 ani, 1833—1933*; b) RĂZBOI : *De profundis, Poveste veche, Pământ și cer, I, II, III, Ceahlăul, Afară trece moartea, Vorbesc tăcerile, În bivuac la Akerman, Hora morții*; c) NOI : *Inviere, Vita nuova, Tovarăși, Pustiul, În noapte, Strigoi, Tristia, Breve sogno, Departe, Cîntec, Sufletul, Cărbunii, Chemare, Munții, Paris, Așteptare, O ramură întîrziată, Trecutul, Apus, Din viață, Resurrectio, Tibi mare. De profundis, La mal, Mare aeternum, Trec clipele, Pax nobis*; d) ASTĂZI : *Am fost..., Post bellum, Cetind pe Baudelaire, Ascultind „Messias“ de Händel, Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Cîntă moartea*; e) ÎN SAT : *Cîntecul cămășii, În mîne citeodată, Trecea un om, Bisericuța din Albac, Vînt de seară, În țintirim*; f) TRADUCERI : *Privighetori și ciocîrlii* (După Petőfi), *Noapte* (După Carducci), *Poezii* (După Ady).

6. O. Goga : *Poezii*, Editura „Cugetarea“, 1939.
7. O. Goga : *Poezii*, colecția „Darul soldatului“, 1941.
8. O. Goga : *Versuri*, E.S.P.L.A., 1957, cu o prefață de M. Beniuc.
9. O. Goga : *Poezii*, text ales și stabilit, prefață, note bibliografice de I. D. Bălan, E.P.L., 1963.
10. O. Goga : *Poezii*, Prefață, tabel cronologic, ediție îngrijită de I. D. Bălan, Editura Tineretului, „Biblioteca școlarului“, 1964.
11. O. Goga : I. *Ne cheamă pămîntul* și II. *Cîntece fără țară*, ediție prefațată și îngrijită de I. D. Bălan, „B.p.t.“, E.P.L., 1965; ediția a II-a, Editura „Minerva“, 1970.
12. O. Goga : *Versuri*, Editura Tineretului, colecția „Cele mai frumoase poezii“, 1966. Îngrijire de ediție și prefață de Mihai Beniuc.
13. O. Goga : *Opere*, vol. I, II, colecția „Scriitori români“, E.P.L., 1967. Ediție îngrijită, prefață, note, bibliografie, indici de I. D. Bălan.
14. *Poezii inedite*, descoperite și prezentate de Dan Smîntînescu. București, Editura „Cartea românească“, 1973.

III. REFERINȚE CRITICE

1. Apostolescu, N. I. : *Despre „Poezii“ de O. Goga*. În : *Literatură și artă română*, 1905.
2. Bălan, I. D. : *Octavian Goga. Monografie*, București, Editura „Minerva“, 1971; ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura „Minerva“, 1975.
3. Beniuc Mihai : *Octavian Goga, poetul*. În volumul *Meșterul Manole*, București, E.S.P.L.A., 1957.
4. Bulgăr, Gh. : *Limba poetică a lui Oct. Goga*. În : *Limba română*, an VI, nr. 3, mai—iunie 1957.
5. Călinescu, G. : *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, „Fundatia pentru literatură și artă“, 1941.
6. Cioculescu, Ș. : *Octavian Goga : „Din larg“ — poeme postume*. În : *Aspecte lirice contemporane*, București, „Casa Școalelor“, 1942.
7. Ciopraga, C. : *Arta lui Octavian Goga*. În : *Cronica*, an. I, nr. 10, 16 aprilie 1966.
8. Ciopraga, C. : *Literatura română între 1900—1918*, Editura „Junimea“, 1970.
9. Găldi, L. : *Introducere în istoria versului românesc*, București, Editura „Minerva“, 1971.
10. Ibrăileanu, G. : *Note și impresii*, Iași, Editura „Viața românească“, 1920.
11. Iorga, N. : *Poeziile lui Octavian Goga*. În : *Sămănătorul*, an. IV, nr. 44, 30 oct. 1905.
12. Lovinescu, E. : *Critice*, vol. I. Ediție definitivă, București, Editura „Ancora“, 1925.
13. Lovinescu, E. : *Istoria literaturii române contemporane 1900—1937*. București, Editura „Socec“, 1937.

14. Maiorescu, Titu : *Poeziile d-lui O. Goga*. În : *Critice*, vol. III, E.P.L., 1966.
15. Micu, D. : *Literatura română la începutul secolului al XX-lea*, București, E.P.L., 1964.
16. Papadima, Ovidiu : *Octavian Goga*, București, „Fundatia pentru literatură și artă”, 1944.
17. Papadima, Ovidiu : *Căile omului și ale naturii în poezia lui Goga*. În : *Steaua*, an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.
18. Piru, Al. : *Goga și literatura universală*. În : *Gazeta literară*, an. XIII, nr. 13 (699), 31 martie 1966.
19. Pușcariu, Sextil : *Poeziile lui Octavian Goga*. În : *Cercetări și studii*, ediție îngrijită de Ilie Dan și prefațată de G. Istrate, București, Editura „Minerva”, 1974.
20. Rău, Aurel : *Poetul vocațiilor multiple*. În : *Steaua*, an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.
21. Streinu, Vladimir : *Versificația modernă*, Studiu istoric și teoretic asupra versului liber, București, E.P.L., 1966.
22. Streinu, Vladimir : *O. Goga — poetul*. În : *Pagini de critică*, vol. IV, București, Editura „Minerva”, 1976.
23. Szemlér, Ferenc : *Goga în limba maghiară*. În : *Steaua*, an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.
24. Vianu, Tudor : *Octavian Goga*. În : *Universul literar*, an. XLVII, nr. 13, 14 mai 1938.
25. Vianu, Tudor : *Arta prozatorilor români*, București, Editura Contemporană, 1941.
26. Vârgolici, Teodor : *Arta poetică a lui Octavian Goga*. În volumul *Retrospective literare*, București, E.P.L., 1969.
27. Zăciu, Mircea : *Evoluția receptării poeziei lui Octavian Goga*. În : *Lupta de clasă*, seria V-a, an. LI, noiembrie 1971.

INDICI

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPĂ TITLU

A

- Abătut... II, 190
 Acasă [Al pribegirei mele drum], II, 222
 Acasă [...Dar nici că vrei să pleci atunci], 134
 Adevăr, II, 173
 Adevăruri triste..., II, 149
 Aducerile-aminte, II, 44
 Aeternitas, 201
 Afară trece moartea, II, 83
 A fost odat'..., 155
 Agonie, 184
 Am fost..., II, 116
 Amurg, 254
 A murit..., 46
 Apostolul [Ca o vecernie do-moală], 16
 Apostolul [Văzduhul îl despică iarăși sinistrul țipăt de aramă], II, 26
 Apus [Duminecă. Nu-i nimeni pe alee], II, 107
 Apus [Iubirea mea-i o blindă rază], 267
 Ascultînd „Messias“ de Händel, II, 120
 Asfințit, 137
 Așa a fost să fie..., II, 143
 Așteptare [În umbra plopilor cărunți], II, 229
 Așteptare [Mor clipe mute, numărate], II, 11
 Așteptare [Sat din margine de codru], 81
 Așteptare [Trei trandafiri într-un pahar], II, 103
 Așteptare (Fragment), 265
 Aș vrea... II, 168
 Atunci, II, 21
 Atunci și acum, II, 141
 Azi și mine..., II, 144

B

- Bal la palat, II, 32
 Bătrîni, 22
 Biseriçuța din Albac, II, 129
 Blestem, 256
 Blondinei, II, 172
 Bobotează, II, 41
 Breve sogno, II, 95

C

Cade-ô lacrimă, 57
 Cain (1907), 112
 Cantorul Cimpoi, 121
 Carmen, 139
 Carm n laboris, 225
 Carmen miserabile, II, 219
 Casa noastră, 13
 Cărbunii, II, 99
 Ceahlăul, II, 82
 Cetind pe Baudelaire, II, 118
 Chemare, II, 100
 Cinquecento, 192
 Ciorile, II, 231
 Cîntă moartea, II, 124
 Cîntăreșilor de la oraș, 41
 Cîntec [Eu ți-am făcut un cîntec, o salbă împletită], II, 97
 Cîntec [În salbă multe mărgele], II, 188
 Cîntece [I-VI, din vol. *Poezii*], 50, 51, 52, 53

D

Dacă..., II, 170
 Dascălul, 18
 Dascălița, 20
 De demult..., 101
 De la noi, 39
 De-o să mor, 32
 Departe [Și-acuma, cînd pămîntul și apa ne desparte], II, 96
 Departe [Vezi luna-n cingătoarea], 26
 De pe stradă, II, 218
 De profundis [Din sufletul meu, peșteră uitată], II, 111
 De profundis [Nu mai sunt șesuri netede în țară], II, 75

Cîntece [I-VI, din vol. *Ne cheamă pămîntul*], 159, 160, 161
 Cîntece [I-VII], 245, 246, 247, 248
 Cîntecele mele [Cobor din lumea mea de stele], 234
 Cîntecele mele [Eu vă chem din visuri], 92
 Cîntec modern, II, 139
 Cîntecul cămășii (Fragment), II, 125
 Clăcașii, 77
 Clipe senine..., II, 176
 Coboară toamna, 251
 Colindă, 103
 Copiilor [I-II], 67, 68
 Cosașul, 97
 Cum zbori cu trenul, 260
 Curînd, II, 217

De profundis [Plîng apele în ndaptea asta], 206
 Despărțire [Azi moare-nfiorarea cetăților de stele], 70
 Despărțire [Uite,-ți spun : Deschide-mi calea ! Te-am urît ! Ți-o spun pe față], II, 183
 Dies illa, II, 61
 Dimineața, 36
 Din larg, II, 65
 Din viață [Era drăguță, dar sfioasă], II, 212
 Din viață [În largul mării fără margini, în largul mării zbu-ciumate], II, 103

Din viață (L-a ris — amar l-a ris copila), II, 175
 Doi frați, II, 52
 Doina, 217

Domnului să ne rugăm, II, 213
 Dorința, 28
 Dragoste barbară, II, 181
 Dragoste și gînduri, II, 145

E

E sărbătoare, 165
 Ești singură, 152
 Eu stau la mal... 211

Eu știu un basm..., 231
 Eu văd în vis... (după Al. Petöfi), II, 248

F

Fără țară, II, 9
 Fecunditas, 85
 Felinarul (IV), 189
 Fii pe pace !, II, 203
 Fior, 146

Flamma mundi, II, 28
 Fragment, II, 220
 Franzensbad, II, 123
 Frumoasa cea din urmă, 169
 Furtuna, 203

G

Gîndește-te..., 213

Graiul pînii, 110

H

Hora cîinilor (de A. Petöfi), II, 241
 Hora lupilor (de A. Petöfi), II, 242

Hora morții, II, 87
 Hora valurilor [I—II], II, 54, 55

K

Karlsbad, II, 121

I

Iar cînd vei dormi... (Heine), II, 236

In calumniatores, II, 152
 Inima, 221

Ion Crișmarul, 132
Ironie, II, 196
Isus pe valuri, II, 69

Iubirea mea, 144
Iubirea mea (Manyosu), II, 237
Iudita (după I. Kiss), II, 252

I

Împăcare, II, 154
În bivuac, la Akerman, II, 85
În brazi, 255
În codru, 34
În drum, 261
În mine citeodată, II, 127
În mormint la Argeș, II, 30
În munți, 116
În muzeu, 190
În noapte, II, 92
În pacea mută, II, 18

În suflet simt o teamă cum
s-așterne (Traducere din Al.
Petőfi), II, 45
În taina sării, II, 147
În tren (după Gerhart Haupt-
mann), II, 243
În țintirim, II, 131
Înviere [A fost o lungă, jalnic-
agonie], II, 88
Înviere [E-n cuib la noi visatul
sol de pace], 94
Învins, 71

L

Lacrămi, II, 157
Lacrimi, 244
Lacul, 208
Lacul morții (A. Ady), II, 255
La groapa iubitei (M. Ugeda),
II, 239
La groapa lui Laie, 48
„L-a luat Dumnezeu”, II, 227
La mal [Mindra apelor crăiasă],
199
La mal [Sus, munte de piatră,
cu fruntea de var], II, 112

La moarte, 258
La stână, 64
Latinitatea strigă din tranșee,
II, 36
Lăcaș străbun..., 129
Lăutarul, 44
Lui Dundel, II, 263
Lui Avram Iancu, II, 232
Lui Petőfi, II, 47
Lupul, II, 40

M

Mai rămi..., II, 160
Mama, 194
Mama Venerei eterne, 210

Mare aeternum, II, 113
Mare moartă, 205
Marienbad, II, 122

Martirul Cristoșilor... (A. Ady),
II, 256
Măgdalina, II, 162
Mă-ntorc din nou..., 243
Măsuța mea, 196
Mi-a bătut un moș la poartă...,
125
Mi-am făcut un cîntec, 237

Mors magna, 269
Moș Crăciun [Dragi copii din
țara asta], 162
Moș Crăciun [Moș Crăciun cu
barba albă, moș Crăciun cu
traista plină], 229
Moștenire, 262
Munții, II, 101

N

Necessitas facit versum, II, 191
N. potrivire, 136
Nestatornicie (Manyosu), II, 233
Neutralul, II, 37
Noapte [Nemărginită bolt-a
noptii], 74
Noapte [Tu unde ești în noap-
tea asta], 266
Noapte [I—II—III], II, 50, 51

Noapte (După Carducci), II, 135
Noi [La noi sunt codri verzi
de brad], 8
Noi [Nu-i pe întregul bule-
vard], II, 225
Noi ne-ntîlnim, 147
Noi și ele, II, 187
Notre Dame (III), 188
Nu-i fericire pe pămînt, II, 142

O

Oameni, 198
Oaspe vechi, 181
O clipă, 264
Ogorul unguresc (A. Ady), II,
260
O lacrimă, 257

Otutul, 10
O ramură întirziată, II, 104
O rază, 141
Ostenit..., II, 177
O țară știu (1907), 114

P

Pace [Eu port adese-n mine-o
închisoare], II, 74
Pace [Luna-și picură argintul],
55
Pajurei cu două capete, II, 12
Paris, II, 102
Paris (I), 186

Pax nobis, II, 115
Păcat, 239
Pămînt și cer [I—II—III], II,
80, 81
Părăsit, 69
Părășiți, 60
Pe gînduri, II, 164

Pe inserate, 38
Perdita, II, 234
Pe pat, II, 199
Pe uliță, II, 158
Pe-un album, 268
Plugarii, 5
Poet [Cînd l-au închis după zăbrele], 215
Poet [Un băietan cu ochii negri], II, 259
Poetul [El nu-i canar de colivie], II, 71
Poetul [Un cavaler cu ochi de vultūr, cu inima de fată mare], 235
Poezia vieții (de Fr. v. Schiller), II, 250
Poezie, 174

R

Rapsodie, 149
Rămas bun, II, 210
Răsună toaca..., 158
Reîntors, 23
Resurrectio, II, 109
Revedere [Un cîntec legănat odată], 156

S

Sara, 43
Să plec..., II, 226
Să tac?... , II, 206
Scirocco, 214
Scrisoare, 127
Scrisoare (Contesei de Noailles, nasc. principesa Brîncoveanu), 227

Poezii (după Ady, I, II, III, IV), II, 136, 137, 138
Portret, 99
Portretul, II, 22
Post bellum, II, 117
Poveste (1914), II, 56
Poveste veche, II, 78
Prăpastie, 87
Pribeag [Pe drumul meu de pribegie], II, 53
Pribeag [Plînge-o mierlă-ntr-o răchită], 54
Pribeag străin, II, 34
Prietenei, II, 215
Prima lux, 118
Privighetori și ciocirlii (după Petőfi), II, 133
Profetul, II, 67
Pusti, II, 91

Revedere [Tu, minunată poezie], 179
Ris printre lacrimi, II, 198
Ruga mamei (Fragment), 61
Rugăciune, 3
Rugămintea..., II, 197

Scrisoarea ta..., 212
Singur [Bolnăvit de doruri multe], 59
Singur [Pustietate arsă mi-e sufletul acuma], 252
Singurătate, 250
Singuri (după Ada Negri), II, 247

Singele, II, 16
Solus ero, 72
Sonet [Acum din nou îmi treci pe sub fereastră], 253
Sonet [Cuprinde-mă din nou, singurătate], 163
Sonet [La sînul tău cuprinde-mă, natură], II, 205
Sonet [Tu, tainică, curată Poezie], 164
Stana II, 150

Taina, 240
Tăcerea ta..., 249
Te-ai dus..., II, 167
Te-ai dus, II, 179
Tempora, 167
Tibi mare, II, 110
Toamna, 66
Toamnă nouă, 242
Tovarăși, II, 90
Tragedie (de Richard Dehmel), II, 257

Țara mea de suflet, II, 14

Un om, 105
Un trandafir se stinge, 233
Unui orb, II, 39

Varietas..., II, 193
Vis maior [I, II], II, 223
Vita nuova, II, 89

Stejarul, II, 73
Străinul, 123
Strămoșii..., 222
Strigoii, II, 93
Sufletul [Pustietate largă și-ata de săracă], 153
Sufletul [Ți-e sufletul o mare-nviforată], II, 98
Sufletul (după Ada Negri), II, 58

T

Trage-ți oblonul..., 233
Trandafiri, 151
Trec clipele, II, 114
Trecea convoiul mortuar, II, 42
Trecea un om, II, 128
Trecutul, II, 105
[Trecutul s-a ivit în prag], II, 235
Trenurile, II, 25
Tristia, II, 94
Tu dormi..., II, 173

T

Ție !..., II, 208

U

Unui prieten, II, 216
Unui scriitor vîndut, II, 49

V

Vînt de seară, II, 130
Voi veniți cu mine..., 219
Vorbesc tăcerile, II, 84

Z

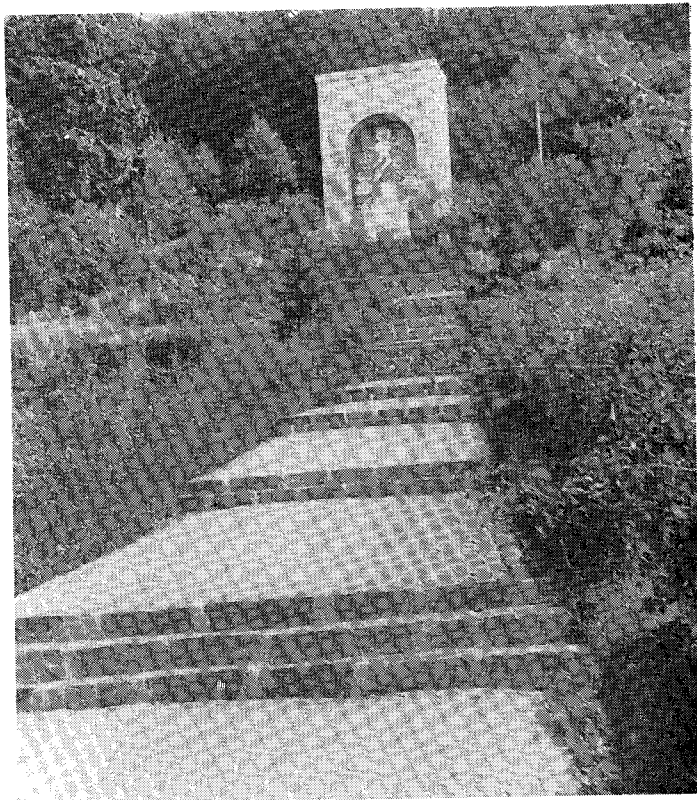
Zadarnic [Noroc, logofeți de-a-
cum zece ani], 30
Zadarnic [Zadarnic plînge vîn-
tul și nucii plîng, bătrînii],
63

10. Mai 1915, II, 19
Zile rele, 108
Ziua (II), 187
Zîmbet trist..., II, 194

Bustul lui Octavian Goga de Dumitriu Birlad

Mausoleul lui O. Goga de la Ciucea

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPĂ PRIMUL VERS

A

- Abia ne-am revăzut o clipă (*O clipă*), 264
 Acolo-n slavă, binecuvîntate (*Pămînt și cer*, II), II, 80
 Acuma cînd în noapte la tine gîndu-mi port (*În noapte*), II, 92
 Acum uitarea mi-e pe drum (*Cîntece*, V), 247
 Acum din nou îmi treci pe sub fereastră (*Sonet*), 253
 Acum cînd tunul nu mai bate (*Vorbesc tăcerile*), II, 84
 Adie soarele de-amiază (*În bivuac, la Akerman*), II, 85
 Adinca noapte-n veci neprișcută (*Noapte — după Carducci*), II, 135
 Aducerile-aminte, posomorîte urne (*Aducerile-aminte*), II, 44
 Afară-i nor și vișor (*Hora cîinilor — de A. Petôfi*), II, 241
 Afară-i nor și vișor (*Hora lupilor — de A. Petôfi*), II, 242
 Afară trece moartea în goană peste țară (*Afară trece moartea*), II, 83
 A fost o lungă, jalnic-agonie (*Înviere*), II, 88
 Ah! mi-a fost nebun cuvîntul (*La groapa iubitei — M. Ugeda*), II, 239
 Al pribegirii mele drum (*Acasă*), II, 222
 Am fost logodnicul durerii (*Am fost...*), II, 116
 Am fost proroc, pe drumul din pustie (*Profetul*), II, 67
 Am întîlnit-o ieri în cale (*Nepotrivire*), 136
 Amorul nostru s-a născut (*Lui Dunde*), II, 263
 Am rătăcit departe-n lumi străine (*Mă-ntorc din nou...*), 243
 Am venit să-ți spun o vorbă (*La groapa lui Laie*), 48
 Amurgul m-a găsit și astăzi la poala ta cerșind hodină (*Păcat*), 239
 Arare-n pribegia noastră (*În drum*), 261
 Ascultă, copile, ce-mi spune viața (*Trage-ți oblonul...*), 233
 Ascultă, fată (*Dragoste barbară*), II, 181
 Ascultă-l tainic cum se stinge (*Cîntece*, VII), 247
 Ascultă-mi glasul de părinte (*Vis maior*, I), II, 223
 Aș vrea un cîntec nou odat' (*Aș vrea...*), II, 168
 Ațiția ani își strecurară convoiul lor pierdut de clipe (*Tibi mare*), II, 110

Atît de tristă-i dimineața (*Toamnă nouă*), 242
Atît de veche-i îngroparea (*Cîntece*, V), 161
Avea trei fii sărmana mamă (*Nu-i fericire pe pămînt*), II, 142
Azi moare-nfiorarea cetăților de stele (*Despărțire*), 70
Azi în zadar vrea inima bolnavă (*Pămînt și cer*, III), II, 81

B

Bea și dumneata, părinte, (*Cîntece*, III), 51
Biată inimă bolnavă (*Inima*), 221
Biseriçuță din Albac (*Biseriçuța din Albac*), II, 129
Bolnăvit de deruri multe (*Singur*), 59
Bolta și-a cernit năframa (*Sara*), 43

C

Ca jărătecu-n cămin (*Adevăruri triste...*), II, 149
Călăuzit de dorul ăst pribelnic (*Să plec...*), II, 226
Ca printr-un fum sfințit de denii (*Ascultînd „Messias” de Händel*), II, 120
Ca o vecernie domoală (*Apostolul*), 16
Cărbunii cînd ți-or arde-n vatră (*Cărbunii*), II, 99
Case putrede, bătrîne (*Strigoii*), II, 93
Căsuță albă vineție (*Vînt de seară*), II, 130
Ce blîndă ești, domestică pădure (*Marienbad*), II, 122
Ce mort frumos s-a deșteptat în mine (*Breve sogno*), II, 95
Cînd cade-amurgul la fereastră (*Pax nobis*), II, 115
Cînd galeși ochii tăi s-aprind (*Dragoste și gânduri*), II, 145
Cînd l-au închis după zăbrele (*Poet*), 215
Cînd o lacrimă pribeagă (*Lacrămi*), II, 157
Cînd rătăcind, bătrîne codru (*În codru*), 34
Cînd privirea ostenită mi-o pironesc la pămînt (*Pe gânduri*), II, 164
Cînd te vedeam demult, odinioară (*Unui orb*), II, 39
Cînd trec umbrele-nserării (*Resurrectio*), II, 109
Cînd tremurîndu-și jalea și sfiala (*Dăscălița*), 20
Cînd vîntul de privighetori (*În taina sării*), II, 147
Cînd zdrobit ți-a fost altarul idealurilor tale (*Lui Avram Iancu*), II, 232
Cînd zilele-mi mureau în umbră, sărace toate deopotrivă (*Oaspe vechi*), 181
Cîntăreț de lege veche (*Cantorul Cîmpoi*), 121
Clocot de măriri apuse (*Cinquecento*), 192
Coboară toamna-ncet din slavă (*Coboară toamna...*), 251
Cobor din lumea mea de stele (*Cîntecele mele*), 234
Copii, cu ochii mari și limpezi (*Coptilor*, II), 68
Copilăria mea pierdută (*Lăcrimi*), 244
Copil eram cînd am avut (*Atunci și acum*), II, 141
Corabia din lanțuri desfăcută (*Eu stau la mal...*), 211
Crai bătrîn, pornit spre rugă (*Asfințit*), 137
Crișmă bună, crișmă veche, lingă crucea de la moară (*Zile rele*), 108

Cu grele răsuflete apele dorm (*Dimineața*), 36
Cu fruntea-n țărîna, plîngînd azi ne vezi (*De la noi*), 39
Cum zbori cu trenul pe cîmpii (*Cum zbori cu trenul*), 260
Cuprinde-mă din nou, singurătate (*Sonet*), 163
Cum ar fi de bine astăzi („L-a luat Dumnezeu”), II, 227
Cu mersul lin și legănat (*Pe uliță*), II, 158
Cum stau acuma și-mi număr a vremilor salbă (*Poveste — 1914*), II, 56
Curînd, curînd iubește-mă, femeie (*Curînd*), II, 217
Cu trupul biruit de jale (*Un trandafir se stinge*), 238

D

Da, negreșit, am și senine clipe (*Unui prieten*), II, 216
Dacă viața-mi pribegită (*Dacă...*), II, 170
Dar nici că mi să cuvin mie (*Fragment*), II, 220
Dar nici că vrei să pleci atunci (*Acasă*), 134
De-acuma tu pe pace fii (*Rămas bun*), II, 210
De-ar fi să-ți împărțești odată (*O lacrimă*), 257
De-atîtea ori mi-am pus în gînd (*Așa a fost să fie...*), II, 143
De ce, nepricepută noapte (*Noapte*, III), II, 51
De ce m-ați dus de lingă voi (*Bătrîni*), 22
De cîte ori drumeț în noapte mă duce-a gîndului arsură (*Neutratul*), II, 37
De cîte ori vremea cu sînge ne-adapă (*Poveste veche*), II, 78
De mult te-ai dus... (*Te-ai dus*), II, 179
De-o zi-ntreagă plîng alături, biata Mura cu fecioru (*A murit...*), 46
De-oî muri la primăvară (*De-o să mor*), 32
Departeaș vrea de-aici să vii (*Dorința*), 28
Deschide-ți fereastra spre mare (*Furtuna*), 203
Dezgroată, moșnege, cu mîinile-n tremur (*Lăutarul*), 44
De va veni la tine vîntul (*Cîntece*, IV), 160
Din grele vremi de grea corvadă (*Pajurei cu două capete*), II, 12
Din înaltul bolții sfinte (*Cîntece*, IV), 246
Din mesteacănul de-afară (*Amurg*), 254
Din sufletul meu, peșteră uitată (*De profundis*), II, 111
Din zborul larg ce-mprejmueie pămîntul (*Latinitatea strigă din tranșee*), II, 36
Dorurile mele (*Cîntece*, V), 52
Două conducte înaintează (*De pe stradă*), II, 218
Dragi copii din țara asta (*Moș Crăciun*), 162
Dragoste cu vină (*Cîntece*, II), 245
După plopi cu frunza rară (*Cade-o lacrimă*), 57
Duminecă. Nu-i nimeni pe alee (*Apus*), II, 107

E

E-atît de mic păcatul tău (*Fii pe pace !*), II, 203
E frig... La geam am ridicat ruleta (*Carmen miserabile*), II, 219
E gerul nopței — fulgii de zăpadă (*Perdita*), II, 234

E îngropare azi la mine (*Cîntece*, III), 160
 El a muncit sărac, flămînd (*Ironie*), II, 196
 El nu-i canar de colivie (*Poetul*), II, 71
 E-n cuib la noi visatul sol de pace (*Înviere*), 94
 E plin în jur de noi muzeul (*Mama*), 194
 Era drăguță, dar sfioasă (*Din viață*), II, 212
 Era duminecă-ntr-amiază (*Străinul*), 123
 Era în miezul zilelor de vară (*Clăcașii*), 77
 Era puternic. — Dumnezeu din ceruri (*Sufletul* — după Ada Negri), II, 58
 E sărbătoare pe cîmpie, și-n suflete e sărbătoare (*E sărbătoare*), 165
 Ești singură astăzi, tu, inima mea (*Ești singură*), 152
 Eternă mare, ca și odinioară (*Mare aeternum*), II, 113
 Eu am pornit din matca Tisei (*Poezii*, I — după Ady), II, 136
 Eu cînd mă uit în mine-arare (*Pustiul*), II, 91
 Eu copil, tu fată mare... (*Clipe senine...*), II, 176
 Eu port adese-n mine-o închisoare (*Pace*), II, 74
 Eu să mă-nchin la umbre tremurate (*Poezia vieții* — de Fr. v. Schiller), II, 250
 Eu știu un basm de mult uitat (*Eu știu un basm...*), 231
 Eu sunt o biată, ieftină cămașe (*Cîntecul cămășii*), II, 125
 Eu sunt un om fără de țară (*Fără țară*), II, 9
 Eu tot nu cred în ziua de-ngropare (*Dies illa*), II, 61
 Eu ți-am făcut un cîntec, o salbă împletită (*Cîntec*), II, 97
 Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă (*Din larg*), II, 65
 Eu vă chem din visuri (*Cîntecele mele*), 92
 Eu văd în vis zile de sînge (*Eu văd în vis...* — după A. Petöfi), II, 248
 Eu vin de la malul rîului Gange (*Poezii*, II — după Ady), II, 136

F

Fată mare, fată mare (*Cîntece*, VI), 53
 Furtună care dormi în haos (*Flamma mundi*), II, 28

G

Găinușă-ncet răsare (*La stîină*), 64

H

Hîrlețul prăvălea pămînt pe niște scînduri țintuite (*Rugăminte*), II, 197

I

I-am zis într-un amurg de vară (*Invins*), 71
 Iar cînd vei dormi tu somnul etern (*Iar cînd vei dormi...* — Heine), II, 236
 Iar din țăriile albastre (*Tempora...*), 167
 Iar gîndul ăst păgîn îmi paște mîntea (*Rapsodie*), 149
 Ieri un popă rumen mi-a venit în casă (*Bobotează*), II, 41

Inima ta, frumoasă fată (*Cîntec modern*), II, 189
 Iubirea lor (*Noi și ele*), II, 187
 Iubirea mea-i o blîndă rază (*Apus*), 267
 Iubirea mea-nchisă cu tainic zăvor (*Taina*), 240
 Iubirea mea-i fărădelege (*Cîntece*, I), 245

I

Îi vezi tovarăși... Liniștea de seară (*Tovarăși*), II, 90
 Îmi cîntă moartea la fereastră (*Cîntă moartea*), II, 124
 În colțul vechi de înnegrită gară (*Trenurile*), II, 25
 În dup-amiaza silnică de vară (*Franzensbad*), II, 123
 În goană vrăjmașe cîmpiei s-așterne (*În tren* — după Gerhart Hauptmann), II, 243
 În largul mării fără margini, în largul mării zbuciumate (*Din viață*), II, 108
 În mine citeodată eu simt: se face noapte (*În mine citeodată*), II, 127
 În mine se petrece-o agonie (*Agonie*), 184
 În munți cu creștetele sure, din albă inimă de stîncă (*Iubirea mea*), 144
 În noaptea aceea neagră și tîrzie (*Isus pe valuri*), II, 69
 În noaptea asta mă apasă (*Hora valurilor*, II), II, 55
 În pacea mută, solitară (*În pacea mută*), II, 18
 În salbă multe mărgele (*Cîntec*), II, 188
 În suflet simt o teamă cum s-așterne (*În suflet simt o teamă cum s-așterne*), II, 45
 În tăinuita brazilor răcoare (*În brazi*), 255
 Într-o duminică de toamnă... Vezi, ca prin vis mi-aduc aminte (*Prima lux*), 118
 Într-un amurg primăvăratec (*Mostenire*), 262
 În țintirim, la noi în țară (*În țintirim*), II, 131
 În umbra plopilor cărunți (*Așteptare*), II, 229
 În vremi de demult s-a așternut sub glie (*Cain*, 1907), 112
 În zorii albi, senină dimineată (*Ziua*, II), 187
 Îți recitesc răvașu-n franțuzește (*Scrisoare* — Contesei de Noailles, nasc. principesa Brîncoveanu), 227

L

La curtea veche-a unui popă de lîngă Murăș mai la vale (*Doi frați*), II, 52
 La geam îmi cîntă-n ritmuri cadente (*Paris*, I), 186
 La geam mi se zbătea orașul cu huietul fără popasuri (*Prăpastie*), 87
 La geamul meu de lîngă lac (*Lacul*), 208
 La moarte nu-mi aduceți mie (*La moarte*), 258
 La noi sunt codri verzi de brad (*Noi*), 8
 La ovreul Simon, an de an aproape (*Iudita* — după I. Kiss), II, 252
 L-a rîs — amar l-a rîs copila (*Din viață*), II, 175
 La sînul tău cuprinde-mă, natură (*Sonet*), II, 205

La voi aleargă totdeauna (*Plugarii*), 5
Lăcaș cernit al trecerii eterne (*În muzeu*), 190
Le văd pe cîmpul de zăpadă (*Ciorile*), II, 231
Lin picură azi milostiva pace (*Gîndește-te...*), 213
Luna-și picură argintul (*Pace*), 55
Lună, lună, stea vicleană (*Cîntece*, IV), 52

M

Mai recetesc o pagină bolnavă (*Cetind pe Baudelaire*), II, 118
Mai ții tu minte noaptea-ntîie (*Tăcerea ta...*), 249
Mă gîndesc de ce îngroapă viața-n neguri cernite (*Impăcare*), II, 154
Măi crîșmare Niculaie (*Cîntece*, II), 51
Mesteacănul ne zgribură la poartă (*Fior*), 146
Mi-aduc aminte — într-o zi de vară (*Pribeag străin*), II, 34
Mi-a bătut un moș la poartă (*Mi-a bătut un moș la poartă...*), 125
Mi-am făcut un cîntec de demult, odată (*Mi-am făcut un cîntec*), 237
Mi-e glasul sec și fără spor (*Zîmbet trist*), II, 194
Mireasa ceriului albastru (*Pe înserate*), 38
Mireasa mea albă, cu chipul bălai (*Carmen*), 139
Mîndra apelor crăiasă (*La mal*), 199
Mor azi zîmbetele mele (*Cîntece*, II), 159
Mor clipe mute numărate (*Așteptare*), II, 11
Mor multe siraguri de clipe (*Părăsît*), 69
Moș Crăciun cu barba albă, moș Crăciun cu traista plină (*Moș Crăciun*), 229
Moș Crăciun, Moș Crăciun (*Colindă*), 103
Moșneag senin cu tîmpla ta curată (*Dascălul*), 18
Mult iscusita vremii slovă (*Oltul*), 10
Murea cucernic busuiocul în păhărelul din fereastră (*Noi ne-ntîl-nim*), 147

N

Neadormit veghează felinarul (*Felinarul*), IV), 189
Nemîngîiete flori bolnave (*Trandafiri*), 151
Nemărginită bolt-a nopții (*Noapte*), 74
Noi nu ne-am îngropat iubirea (*Blestem*), 256
Noroc, logofeți de-acum zece ani (*Zadarnic*), 30
Nu-i pe întregul bulevard (*Noi*), II, 225
Nu-i simți în noaptea ta de jale (*Unui scriitor vindut*), II, 49
Nu mai sunt șesuri netede în țară (*De profundis*), II, 75
Nu mor strămoșii niciodată (*Strămoșii...*), 222
Nu te mira că ochii mei (*Prietenei*), II, 215
Nu ți-a fost dat să vezi vreodată (*O ramură întîrziată*), II, 104
Nu vine (*Așteptare, Fragment*), 265

O

O beznă deasă s-a-nchegat (*Măgdălina*), II, 162
O clipă numai mai rămii (*Mai rămii...*), II, 160

O doină plînge sus pe culme (*Doina*), 217
O lume-ntreagă mi-a rămas în urmă (*Lăcaș străbun...*), 129
O, noapte, punte blestemată (*Noapte*, II), II, 51

P

Parisu-și urlă vasta nehotodină (*Notre Dame*, III), 188
Parisul, magică făclie (*Paris*), II, 102
Pămînt, pămînt... Ogradă vinovată (*Pămînt și cer*, I), II, 80
Pămînt, pămînt, stăpînul meu de-o viață (*Post bellum*), II, 117
Părea c-am alungat pustiul (*Vis maior*, II), II, 223
Părinte bun al neamurilor toate (*O țară știu, 1907*), 114
Pe boltă stele tremurate purced sfiata să-și aprindă (*Aeternitas*), 201
Pe drumul meu de pribegie (*Pribeag*), II, 53
Pe sub fereastra casei mele (*Trecea un om*), II, 128
Pe perina cu foi de rosmarin (*Frumoasa cea din urmă*), 169
Pe taină, în părăgînire (*Poezii*, III — După Ady), II, 137
Pe tine te-ascultară zeii, dușmanul meu de totdeauna (*Lui Petofi*), II, 47
Petrec cu ochii-ntreaga carte (*Pe-un album*), 268
Pe țarina-n părăgînire (*Ogorul unguresc — A. Ady*), II, 260
Pe vîrf de deal, în largul de zăpadă (*Stejarul*), II, 73
Plînge apele în noaptea asta (*De profundis*), 206
Plînge-o mierlă-ntr-o răchită (*Pribeag*), 54
Plutim deasupra unui lac (*Lacul morții — A. Ady*), II, 255
Poveste-ntunecată a pînii (*Graiul pînii*), 110
Primăvară, primăvară (*Cîntece*, VI), 161
Pustietate arsă mi-e sufletul acuma (*Singur*), 252
Pustietate largă și-atîta de săracă (*Sufletul*), 153

R

Rămas bun, biete mîni de trudă (*Un om*), 105
Rătăcitor, cu ochii tulburi (*Rugăciune*), 3
Răsună toaca de utrină (*Răsună toaca...*), 158

S

S-abat muștrări din altă vreme (*Trecutul*), II, 105
S-abat în vis vedenii de-altădată (*A fost odat'...*), 155
S-a fost pornit un vînt molatec (*Cosașul*), 97
S-alungă clocotul de ape (*Scirocco*), 214
Sat din margine de codru (*Așteptare*), 81
S-au urnit din pacea morților stăpînă (*În mormînt la Argeș*), II, 30
S-au stîns frumoase timpuri de fală și mărire (*In calumniatores*), II, 152
Să-mi plec genunchii iară (*Ruga mamei — Fragment*), 61
...Să te sărut frumoasa mea minune (*Tie !...*), II, 208
Scrisoarea ta mi-a destrămat (*Scrisoarea ta...*), 212
Se-ndoaie coapsa plopului pe culme (*Fecunditas*), 85
Se stîng visele toate. Viața le doboară (*Adevăr...*), II, 173

Se văiera norodul în pustie (*Tragedie* — de Richard Dehmel), II, 257
 Sicriu închis mi-e mintea zbuciumată (*Abătut...*), II, 190
 Singurătate, tainică grădină (*Singurătate*), 250
 Spun corăbierii că la Marea Moartă (*Mare moartă*), 205
 Stăpîne codru, crai bătrîn (*Reintors*), 23
 Stăpînă nopții fără stele (*Mors magna*), 269
 Stătea copila pe podmol (*Stana*), II, 150
 Stînsă-i para luminării (*Părăsiți*), 60
 Subt zidul alb al mînăstirii (*Chemare*), II, 100
 Subt albastrul cer de toamnă (*Bal la palat*), II, 32
 Sunt fără număr mutre somnolente (*Karlsbad*), II, 121
 Sunt oameni toți, și-i plin de lume (*Oameni*), 198
 Surfizi... Înoți în veselie (*Azi și mine*), II, 144
 Sus, copii, în hora mare (*Hora morții*), II, 87
 Sus la cîrciumă-n Dealu-Mare (*Cîntece*, I), 50
 Sus, munte de piatră, cu fruntea de var (*La mal*), II, 112

Ș

Și-acuma, cînd pămîntul și apa ne desparte (*Departa*), II, 96
 Și-a dus o-ntreagă veșnicie (*Măsuța mea*), 196
 Și azi mi-aduc aminte... și azi mă infioară (*10 mai 1915*), II, 19
 Și cînd te văd, întinsă mare, nehotodinită totdeauna (*Mama Venerei eterne*), 210
 ...Și cum te văd întins pe perne, în faetonul tău de gală (*Portret*), 99
 Și dacă astăzi ochii mei (*Ris printre lacrimi*), II, 198
 Și mi-e foame. Poezia (*Necessitas facit versum*), II, 191
 Și nu știu, zău, de ce mai cînt?!... (*Să tac?...*), II, 206
 Și vîntul ce trece coline (*Nestatornicie* — Manyosu), II, 238

T

Te-ai dus tu, chip trandafiriu (*Te-ai dus...*), II, 167
 Te-am auzit cum hăuleai departe (*Lupul*), II, 40
 Te-am dărimat, hotar de-odinioară (*Vita nuova*), II, 89
 Te-apropie, te-apropie de mine (*O rază*), 141
 Te du... mai lasă patima iubirii!... (*Ostenit...*) II, 177
 Tot mai rar s-aud în noapte clopotele de la strungă (*De demult...*), 101
 Trec clipele... mărgele înșirate (*Trec clipele*), II, 114
 Trecea azi pe la colț de stradă (*Trecea convoiul mortuar*), II, 42
 Trecutul s-a ivit în prag, II, 235
 Trei pruni frățini, ce stau să moară (*Casa noastră*), 13
 Trei trandafiri într-un pahar (*Așteptare*), II, 103
 Tristețea mea, adîncă mare (*Tristia*); II, 94
 Trup sfînt din trupul ce se frînge (*Munții*), II, 101

Tu, Doamne, tu, stăpînul peste fire (*Poezie*), 174
 Tu dormi!... Ce sfînt îmi pare somnul (*Tu dormi*), II, 178
 Tu le îndopi cu pîne gura (*Domnului să ne rugăm*), II, 213
 Tu minunată poezie (*Revedere*), 179
 Tu n-ai la ușa ta zăvor (*Cîntece*, I), 159
 Tu, noapte tainică de vară (*Noapte*, I), II, 50
 Tu, precurată rază, ce-ai coborît din stele (*Solus ero*), 72
 Tu, răzvrătit potop de sînge (*Sîngele*), II, 16
 Tu, tainică, curată Poezie (*Sonet*), 164
 Tu unde ești în noaptea asta (*Noapte*), 266

Ț

Țara mea de suflet, tu, ce-nchizi subt glie (*Țara mea de suflet*), II, 14
 Ți-e sufletul o mare-nviforată (*Sufletul*), II, 98
 Țin minte clipa... Soarele de vară (*Portretul*), II, 22

U

Uite,-ți spun : Deschide-mi calea ! Te-am urît ! Ți-o spun pe față (*Despărțire*), II, 183
 Un băietan cu ochii negri (*Poet* — A. Ady), II, 259
 Un cavaler cu ochi de vultūr, cu inima de fată mare (*Poetul*), 235
 Un cîntec legănat odată (*Revedere*), 156
 Unde vîrful lui Micane (*Iubirea mea* — Manyosu), II, 237
 Un foc nepotolit și mindru (*Martirul Cristoșilor...* — A. Ady), II, 256
 Un foc vrășmaș mi-e inima, nebuna (*Blondinei*), II, 172
 Un gînd răzleț îmi spune mie (*Atunci*), II, 21
 Ursita unei zodii rele (*Cîntece*, VI), 247

V

Va fi-ntr-o zi de primăvară (*Ceahlăul*), II, 82
 Vai, pînă cînd va trebui s-ascult (*Privighetori și ciocîrlii* — după Petőfi), II, 133
 Văl de brumă arginție (*Toamna*), 66
 Văzduhul îl despică iarăși sinistrul țipăt de aramă (*Apostolul*), II, 26
 Vechea mea otravă, jale călătoare (*Hora valurilor*, I), II, 54
 Veniți la sînul meu cu toții (*Copiilor*, I), 67
 Veniți la horă de frăție (*Carmen laboris*), 225
 Vezi cum trece vremea (*Scrisoare*), 127
 Vezi, multe păcate (*Ion Crișmarul*), 132
 Vezi luna-n cingătoarea (*Departa*), 26

Vezi, sintem singuri. Lasă-mă, mă lasă (*Singuri* — după Ada Negri), II, 247

Vii prea târziu, femeie (*Poezii*, IV — după Ady), II, 137

Vin', copilă, lângă mine (*Pe pat*), II, 199

Vin' sub plopul mărturie (*Cîntece*, III), 246

Voi, munților mîndri, moșnegi cununați (*In munți*), 116

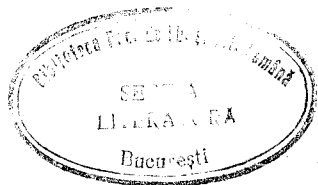
Voi n-aveți flori, nici cîntece, nici fluturi (*Cîntăreților de la oraș*), 41

Voi veniți cu mine, oaste nevăzută (*Voi veniți cu mine...*), 219

Vreun an de-o fi... Ne dam inele (*Varietas...*), II, 193

Z

Zadarnic plînge vîntul și nucii plîng, bătrînii (*Zadarnic*), 63

CUPRINSUL

CINTECE FĂRĂ ȚARĂ (1916)

Fără țară	9
Așteptare	11
Fajurei cu două capete	12
Țara mea de suflet	14
Singele	16
În pacea mută	18
10 Mai 1915	19
Atunci	21
Portretul	22
Trenurile	25
Apostolul	26
Flamma mundi	28
În mormînt la Argeș	30
Bal la palat	32
Pribeag străin	34
Latinitatea strigă din tranșee	36
Neutralul	37
Unui orb (Cu prilejul bățăilor de flori de la București)	39
Lupul	40
Bobotează	41
Trecea convoiul mortuar	42
Aducerile-aminte	44
În suflet simt o teamă cum s-așterne (Traducere din Al. Petőfi)	45
Lui Petőfi	47
Unui scriitor vîndut	49

Noapte (I-III)	50
Doi frați	52
Pribeag	53
Hora valurilor (I-II)	54
Poveste (1914)	56
Sufletul (După Ada Negri)	58
Dies illa	61

DIN LARG (1939)

Din larg	65
Profetul	67
Isus pe valuri	69
Poetul	71
Stejarul	73
Pace	74

Război

De profundis	75
Poveste veche	78
Pământ și cer (I-III)	80
Ceahlăul	82
Afară trece moartea	83
Vorbesc tăcerile	84
În bivuaș, la Akerman	85
Hora morții	87

Noi

Înviere	88
Vita nuova	89
Tovarăși	90
Pustiu	91
În noapte	92
Strigoi	93
Tristia	94
Breve sogno	95
Departé	96
Cîntec	97
Sufletul	98

Cărbunii	99
Chemare	100
Munții	101
Paris	102
Așteptare	103
O ramură întirziată	104
Trecutul	105
Apus	107
Din viață	108
Resurrectio	109
Tibi mare	110
De profundis	111
La mal	112
Mare aeternum	113
Trec clipele	114
Pax nobis	115

Astăzi

Am fost...	116
Post bellum	117
Cetind pe Baudelaire	118
Ascultînd „Messias“ de Händel	120
Karlsbad	121
Marienbad	122
Franzensbad	123
Cîntă moartea	124

În sat

Cîntecul cămășii (Fragment)	125
În mine citeodată	127
Trecea un om	128
Bisericuța din Albac	129
Vînt de seară	130
În țintirim	131

Traduceri

Privighetori și ciocîrliei (După Petófi)	133
Noapte (După Carducci)	135
Poezii (I-IV) (După Ady)	136

DIN PERIODICE

Poezii originale

Atunci și acum	141
Nu-i fericire pe pământ	142
Așa a fost să fie...	143
Azi și mine...	144
Dragoste și gânduri	145
În taina sării	147
Adevăruri triste...	149
Stana	150
În calumniatores	152
Împăcare	154
Lacrămi...	157
Pe uliță	158
Mai rămâi...	160
Măgdălina	162
Pe gânduri	164
Te-ai dus...	167
Aș vrea...	168
Dacă...	170
Blondinei	172
Adevăr...	173
Din viață	175
Clipe senine...	176
Ostenit...	177
Tu dormi...	178
Te-ai dus...	179
Dragoste barbară	181
Despărțire	183
Noi și ele	187
Cîntec	188
Cîntec modern	189
Abătut...	190
Necessitas facit versum	191
Varietas...	193
Zîmbet trist...	194
Ironie	196
Rugămintele...	197
Rîs printre lacrimi	198

Pe pat	199
Fii pe pace!	203
Sonet	205
Să tac?...	206
Ție!...	208
Rămas bun	210
Din viață	212
Domnului să ne rugăm	213
Prietenei	215
Unui prieten	216
Curînd	217
De pe stradă	218
Carmen miserabile	219
Fragment	220
Acasă	222
Vis maior	223
Noi	225
Să plec...	226
„L-a luat Dumnezeu“ (Vecina Safta)	227
Așteptare	229
Ciorile	231
Lui Avram Iancu	232
Perdita	234
[Trecutul s-a ivit în prag]	235

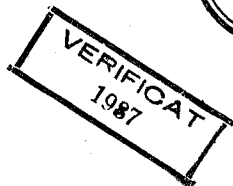
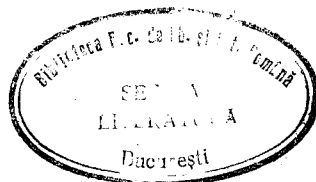
Traduceri

Iar cînd vei dormi... (Heine)	236
Iubirea mea (Manyosu)	237
Nestatornicie (Manyosu)	238
La groapa iubitei (M. Ugeda)	239
Hora ciînilor (De A. Petőfi)	241
Hora lupilor (De A. Petőfi)	242
În tren (După Gerhart Hauptmann)	243
Singuri (După Ada Negri)	247
Eu văd în vis... (După A. Petőfi)	248
Poezia vieții (De Fr. v. Schiller)	250
Iudita (După I. Kiss)	252
Lacul morții (A. Ady)	255
Martirul Cristoșilor... (A. Ady)	256

Tragedie (De Richard Dehmel)	257
Poet (A. Ady)	259
Ogorul unguresc (A. Ady)	260

INEDITE

Lui Dundel	263
Note	265
Bibliografia poeziilor lui Octavian Goga	361
Indice alfabetic al poeziilor după titlu	385
Indice alfabetic al poeziilor după primul vers	393

Lector: VIRGINIA ȘERBĂNESCU
Tehnoredactor: ION GHICA

Bun de tipar 17.VIII.1977. Tiraj 15.090 ex. legate 1/1.
Coli ed. 15,84. Coli tipar 25,50. Planșe tipo 10

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/1144 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București
Republica Socialistă România